

АСАРЛАР
VI ЖИЛДЛИК

РАФУР ҒУЛОМ
НОМИДАГИ
АДАБИЁТ ВА САНЪАТ
НАШРИЁТИ

Тошкент — 1972

Мухаммад

Ризо

Мироб

Срниёзбек

Ўзли

Отаҳий

АСАРЛАР

II ЖИЛД

ДЕВОН

Д а в о м и

Нашрга тайёрловчи
Субутой Долимов

Масъул муҳаррир
Ғулом Каримов

Ғазалар

«НУН» РАДИФИ

Давоми

ТОНГ ЭРМАС

Тонг эрмас чарх жавридин гар этсам нолау афгон-
Ки, йўқтур бир киши зулмидин онинг бўлмоғон холон.

Қаю ошиққи, топса лаҳзае роҳат висол ичра,
Қилур ул лаҳза они мубталойи меҳнати ҳижрон.

Агар юз жон чекиб топса киши мақсуд сори йўл,
Узоққа чекмайин айлар они овориай ҳайрон.

Баногоҳ ҳар кўнгулга даст берса шодлиғ жоми,
Онга ношодлиғ бирла ичурмай қўймоғой юз қон.

Биров чиқса агар хуршид ёнглиғ иззат авжиға,
Қилур дарҳол они хоки мазаллат остида пинҳон.

Балосидин онинг не бир кичик, не бир улуғ фориг,
Жафосидин онинг не бир гадо эмин, не бир султон.

Фалак зулмидин эмин бир киши эрмас, магар улким,
Онинг олидадур бу даҳр айшу меҳнати яксон.

Не келса, эй кўнгул, олдинга сабру шукр қил, токим,
Муродингни бериб ҳақ, мушкилингни айлагай осон.

Ўзингни, Огаҳий, фақру фано кунжида сокин тут,
Бу ноҳамвор майдон ичра берма фикринга жавлон.

ПАРИШОНМАН

Яна фалак на ситам айладики, гирёнман,
Яна кўнгулға на ғам етдиким, паришонман.

Бурунғидин манга ҳоло кам ўлмиш эҳсонинг-
Ки, на гуноҳ санга айладимки, ҳайронман.

Умидим эрдиким бўлсам қопунгға юз қўйғоч,
Қуёшдек авж тутуб сар баланди давронман.

Вале мубаддал ўлуб яъс ила ҳамул уммид,
Мудом зарра киби но падида ларзонман.

Бу ғусса бирла бориб ўздину, қолиб сўздин,
Гаҳи бу ҳолима гирёну, гоҳ хандонман.

Бу тийралик била алфозим ўлди бўйла ракик,
Йўқ эрса маънию мавзун ила суханронман.

Етургай эрди муродимни чархи дун парвар,
Гар ўзгалардек эсам кош ғўлу нодонман.

Фигонки, чархи жафо пеша жавру зулмидин,
Қилай тазаллум ила кимга доду афгонман.

Магарки Огаҳийдек арзи ҳол этиб шахға,
Бўлай иноятидин масти жоми эҳсонман.

БЕҚАРОР УЛМОҚ НЕ ТОНГ

Ҳар кишиким топса завқе нашъан паймонадин,
Бир нафас чиқмас кўб осо гўшан майхонадин.

Изтиробим тоглама базми висолинг ичраким,
Беқарор ўлмоқ не тонг кўргач пари девонадин.

То юзинг май тобидин гул очти кўнглум булбули,
Бир нафас фориғ эмастур нолаи мастонадин.

Йўқ ажаб жоним қуши бошингдин эврурса мудом-
Ким, тонг эрмас садқа бўлмоқ шамъиға парвонадин.

Эй кўнгул, гар хуррам ўлмоқ истасанг, бўл хоксор-
Ким, кўкармак мумкин эрмас ерга тушмай донадин.

Оқил эрсанг, нақди умринг қилмоғил беҳуда сарф-
Ким, бу иш эрмас муносиб ҳеч бир фарзонадин.

Келди асбоби жаҳон авсофи ғафлат мужиби,
Не учунким уйқу ҳосил бўлғуси афсонадин.

Сидқу ихлос ўлса кимда жамъ ўлуру ҳосил мурод-
Ким, туғор мундоқ ўғул андоқ атоу онадин.

Шод коми мақсад ўлмоқ, Оғаҳий, қилма ҳавас,
То чиқормай ўзни бу кулфатфизо ғамхонадин.

ДИЛБАРМУ ЭКАН

Юз очиб келган бу тун базмимға дилбарму экан,
Ё шаби қадр ичра туққон моҳи анварму экан.

Юзда лаълиму экан берган манго жон лаззатин,
Йўқса жаннат гулистони ичра кавсарму экан.²⁵

Жилвагар бўлгон қади зебосиму базмим аро,
Ё Эрам боғи аро зебинда ар-арму экан.

Лабларида сўзму эркан еткурур жонимға завқ,
Йўқ эса ёқути гун соғарда шаккарму экан.

Зулфиму эркан узори узра бўлгон жилвагар,
Ёки гулшан ичра буткан сунбули тарму экан.

Кирпики эрконму ул кўз тебратур ҳар дам они,
Чеккан ул кофир ва ё қатлимға ханжарму экан.

Кўнглум эрканму мудом ул юз хаёли андадур,
Ё қуёшнинг акси тушкан соф мазҳарму экан.

Қосид эрканму кетурган ёрнинг пайғомини,
Ваҳи келтурган ва ё номуси акбарму экан.

Оғаҳий назм айлаган сўздурму лаъли васфида,
Ё чекилган риштага сероб гавҳарму экан.

ЭЙ ПАРИВАШ

Эй париваш, очма юз, ишқ аҳли шайдоланмасун,
Мандин ўзга ҳеч ким ишқингда расволанмасун.

Юз жаҳон савдоси турранг иқдида музмардурур,
Воқиф ўл, оҳим ели бирла мутарроланмасун.

Айлагил қаддинг ниҳолин жилвагар боғ ичраким,
Сарв раъноланмасун, шамшод зеболанмасун.

Лаъли хандон бирла гулшан сайрин эт ҳар субҳким,
Ғунчалар кўнгли очилмоқға тақозоланмасун.

Наргис олида ёшурғил юзниким, ул оч кўз
Ком олурға хони ҳуснунгдин таманноланмасун.

Гаҳ-гаҳи кўргуз қуёшға чеҳраким, ул хирасар
Билсун ўз ҳаддинию ҳусн ичра даъволанмасун.

Очма дийдоринг рақиб оллидаким, ул бад назар
Пок рухсоринг сори боқиб, тамошоланмасун.

Кирпигинг жон қасди айлар қошинг имоси била,
Ё раб, андоқ ўқ мунингдек ё била ёланмасун.

Истасанг, зоҳид, бақойи жовидони ўзлугунг,
Айла фони ўйлаким, то ҳашр пайдоланмасун.

Масти жоми кибр ўлуб, ҳаргиз ўзини билмагай,
Нотавон аблаҳ топиб, давлат тавоноланмасун.

Бу чаманнинг рангу бўйида бақо йўқ, эй сабо,
Айтғил гулларғаким, кўб зебу ороланмасун.

Булбули шўридаларға доғи мандин арз қил-
Ким, вафо гулдин тилаб, беҳуда ғавғоланмасун.

Огаҳий, қилғил онингдек назм аро гўё тилинг-
Ким, тили назм аҳлининг сўз дерга гўёланмасун.

ҚОЛМАДИ КҮНГЛУМДА АРМОНИМ БУКУН

Мужда, эй шайдо кўнгулким, келди жононим букун,
Етди мақсуду муродиға ҳазин жоним букун.

Гар ўлук жисмимға кирса тоза жон, эрмас ажаб-
Ким, етушти лутф этиб Исойи давроним букун.

Зулмати шони фироқимни ёрутди субҳдек,
Жилва айлаб, юз очиб хуршиди тобоним букун.

Бўлса гўё тўти осо эмди лол ўлғон тилим,
Айлама ҳайратки, етди шаққаристоним букун.

Ғунча ёнглиғ танг бўлғон кўнгулум очти гул киби,
Неча сўз бирла лаби гулбарги хандоним букун.

Ғам туни зулмотида бўлди қуёшим жилвағар,
Шодлиғ ашқини тўк, эй чашми гирёним, букун.

Бошиға парвонадек эврулсам эмди хуштурур-
Ким, ёрутди мажлисим шамъи шабистоним букун.

Оғаҳий, армон эди кўнгулумға бир кўрмак юзин,
Қолмади, юз шукрим, кўнгулумда армоним букун.

ЭВРУЛУР ҲАР ЛАҲЗА БОШИНГДИН

Буким чарх офтоби эврулур ҳар лаҳза бошингдин,
Тараддуд бирла тинмай касби нур айлар қуёшингдин.

Эрур кўзу қошинг ҳар бири юз жон офати, ваҳким,
Нечук жон асрағайман бўйла фаттон кўзу қошингдин.

Бўлубдур шом ёнглиғ тийра сансиз байтул аҳзоним,
Келиб они мунаввар айла меҳри нур фошингдин.

Агар фарёду афғоним фалакка етса тонг эрмас-
Ки, жон нақдини торож айладинг ўғрин қарошингдин.

Ҷафо таркин қилиб, гаҳ-гаҳ келиб бу хаста ҳолин сўр-
Ки, ҳар дам тоза-тоза жон топой мундоқ сўрошингдин.

Агар улғойсанг, эй маҳваш, на офат бўлғосан билмон,
Ҷаҳонға бўйла солдинг шўру шар кичкина бошингдин.

Ниҳон бормоқ иложи, Огаҳий, қўйиға йўқтурким,
Борур тўфон агар ҳар ерга борсанг оҳу ёшингдин.

ЮЗИНГ ОЧ

Юзинг очким, қуёш садқанг бўлуб, бошингдин айлансун,
Янги ой юз тавозуъ кўргузуб, қошингдин айлансун.

Агарчи лаълу ёқут эл замирига муфарриҳдур,
Ҳаёт афзо ики лаъли гуҳарпошингдин айлансун.

Тану жоним ҳадаф айлаб, ўқу тош отсанг, эй чобук,
Бири ўқингдин эврулсун, бири тошингдин айлансун.

Рақибинг гар эрур хасмим, они йўлдош этуб келсанг,
Санга жон садқа бўлсун, жисм йўлдошингдин айлансун.

Чу ўн саккизга етти ёшинг, ол бурқаб жамолингдин-
Ки, ўнсаккиз минг олам ўнсаккиз ёшингдин айлансун.

Боқиб кўз учидин пинҳону фош этдинг тағофиллар,
Йўқу борим ҳамул пинҳон ила фошингдин айлансун.

Неча қаллош эсам ҳам ағниё оллида бош эгмон,
Ғанийлар ҳиммат ичра ушбу қаллошингдин айлансун.

Чу бергунг нон ила ош, эй сахий, сидқ аҳлига бергил,
Риёву кизб аҳли нонингу ошингдин айлансун.

Ул ой кўнглига қилди, Огаҳий, оху ёшинг таъсир,
Бори жону жаҳоним оҳ ила ёшингдин айлансун.

БУ ҚИШ

Совуқға бу қиш ортиб шиддату кин,
Қочурди халқдин орому тамкин.

Агар бир ерда ўт кўрса бўлуб жамъ,
Улус атрофиға ондоқки парвин.

Баданлар титрабон сиймоб ёнглиғ,
Исинмоқ бирла топмай ўтға таскин.

Юзи хўбларнинг ўлмиш нилуфардек,
Агарчи арғувондек эрди рангин.

Алифдек қадлари нундек бўлуб хам,
Тушуб абруларига шамрадек чин.

Чидай олмай совуқға айламишлар
Кирорни ошиқ оғушиға ойин.

Топиб ишқ аҳли осонлиғ била ком
Қучуб дилдорин ўлди роҳат огин.

Совуқ эл жисмин афгор айламакка
Чиқармиш оғзидин дандонаи син.

Тузо олмай бурудат шиддатиға
Ғино аҳли кийибдур қоқиму тийн.

Эрур ушбу совуқ дафъи иложи,
Қолин чакман била пўстини сангин.

Бу қиш не ҳоли кечкай Огаҳийнинг-
Ки, не чакман анго бордур, не пўстин.

Ўтуи бирла кўмур ҳам ғалла фикри
Қилибдур кўнглини маҳзуну ғамгин.

АҲЛИ ВАФО МАҲЗУН

Хароб ўлсун, илоҳи, гунбази даввор чархи дун-
Ки, дойим даври каждур, таври шуму, ҳайъати вожун.

Онинг кажравлиги таъсиридиндур, бу жаҳон ичра,
Жафо аҳли ҳамиша хурраму аҳли вафо маҳзун.

Бировким топса ёдек тийнати кажлик била тахмир,
Бўлур коми ўқи дойим мурод оможига мақрун.

Бировким бўлса сидқу ростлиғ ичра алиф янглиғ,
Қади бори меҳан остида бўлғай ул сифатким нун.²⁶

Бировким бўлса хиссат пешаси ҳукмин суруб элга,
Жаҳон амболини йиғнар уйига ўйлаким Қорун.

Бировким аҳли ҳиммат бўлса ғам кунжин мақом айлаб,
Ҳамиша фақру фоқа меҳнатидиндур юзи олтун.

Бировким оғзидин чиқғай дамо-дам фақш ила дашном,
Эрур маскан онга айвони олий қасри гуно-гун.

Бировким тоза мазмун байт фикр айлаб қолиб тузда,
Йиқуқ вайронда ёлғуз, боғридур юз ваҳм бирла хун.

Бировким сочса гар эл қасдиға бугзу ҳасад заҳрин,
Бўлур кун-кундин онинг умри бирла давлати афзун.

Бировким берса гар амвотға ҳар нуктаси юз жон,
Ўлуб ҳасрат била бўлғой адам туфроғида мадфун.

Фано қасриға еткур, Огаҳий, жаҳд айлабон ўзни,
Агар истар эсанг бўлмоқ жаҳон андуҳидин маъмун.

ЖУНУН ДАШТИДА

Жунун даштида қочма, эй кўнгул, санги маломатдин-
Ки, бу водиға кирган юз эвурмас ҳеч офатдин.

Агар ошиқ эсанг сабр айла шиддатлиғ балоларға-
Ки, ишқ ичра қутулмоқ мумкин эрмас ранжу
меҳнатдин.

Ичурса соқийи даврон агар нокомлиғ заҳрин,
Эр эрсанг они ширин англа шаҳд омиз шарбатдин.

Сипар қил бошинга бу размгоҳ ичра қаноатни,
Агар мақтул бўлмоқ истамассан тийғи миннатдин.

Ривож истар эсанг мақбул ўлуб аҳли замон ичра,
Дегил сўз борҳо фисқу, фасоду, айшу, ишратдин.

Десанг хор ўлмойин мардуд ўлуб даҳр аҳли олида,
Даме тил очмоғил кайфияти гўри қиёматдин.

Кўрунмас эл кўзига бир муҳаққар зарра миқдори,
Ўзингни туфроқ этсанг нечаким ранжу риёзатдин.

Баҳойим янглиғ эт қорнинг четан, бўйнингни
гупчакдек,
Тилар эрсанг агар инъоми вофир аҳли неъматдин.

Такаббур бирла қил шайтон киби макру ҳасад пеша,
Гар истиҳсону таслим истасанг арбоби давлатдин.

Агар ширин сўзингдин даҳр аро юз минг шакар
Они заҳр айлағай бир талх нукта аҳли гийбатдин.²⁷ сочсанг,

Агарчи, Огаҳий, дўзах ўти муҳрикдурур усру.
Вале йўқ бир шарарча оташи сўзони фурқатдин.

ОҒАҲИЙ САРФАРОЗ ҰЛСУН

Агар ул ой иши тун-кун манга юз жавру ноз ўлсун,
Дамо-дам кўпроқ ўлсун дерману демонки оз ўлсун.

Нечаким ноз ила ман хоксоридин этак тортар,
Аёқиға онинг, ё раб, бошим хоки ниёз ўлсун.

Тиларман қилмағой жуз жони афгорим шикорин сайд,
Агар ишқ оламининг ҳар қуши бир шоҳбоз ўлсун.

Наво топмоқ унингдин истарам базм ичра, эй мутриб,
Ишинг ушшоқ оҳангида бўлмоқ нағмасоз ўлсун.

Хавони гам аро афсурдаман қиш янглиғ, эй соқий,
Баҳори лутф ила май гулларин очғилки, ёз ўлсун.

Талаттуф айлабон, кўргуз манга ўтлуғ юзинг, токим,
Ҳасад пеша рақибингнинг иши сўзу гудоз ўлсун.

Фано хайли вужудим мулкени гар турктоз этса,
Демасман лаҳзае ондин жудо бу турктоз ўлсун.

Ҳамиша ботинан роғиб ҳақиқат соридур кўнглум,
Нечаким зоҳиран даъби онинг майли мажоз ўлсун.

Сарафроз ўлди васлинг давлатидин аҳли ишқ ичра,
Ҳамиша Оғаҳий бу давлат ила сарфароз ўлсун.

ДАМИ ҒАМ БУЛМАСУН

Шод кўнглунгга ҳаводисдин дами ғам бўлмасуң,
Лаҳзаи жоми нишотинг даврсиз ҳам бўлмасун.²⁸

Етмайин то субҳи маҳшар офати айнил камол,
Меҳри иқболинг зиёси заррача кам бўлмасун...

Давлатинг аъдосин этсун ўйла ҳақ маъдумким,
Ул жамоатдин асар оламда бир дам бўлмасун.

Истаса раъйинг хилофи бирла кўнглин кимса шод,
Кўнгли онинг даҳр аро бир лаҳза хуррам бўлмасун.

Хотири софинги, бир ойинадур гитинамо,
Бир нафас занги маломат бирла музлам бўлмасун...

Хуштурур олам санинг зоти ҳумоюнинг била
Истарамким сансизин бир лаҳза олам бўлмасун.

Огаҳий йиғлаб дуойи давлатинг айлар мудом,
Сидқи ашкидин замоне кўзи бенам бўлмасун.

КАМОЛИНМУ ДЕЙИН

Дўстлар, ул шўхнинг ҳусни камолинму дейин,
Ишқида бечора кўнглум зори ҳолинму дейин?

Дилраболиғ шеваси саҳбойи ноби тобидин,
Юз гул очғон гулшани боғи жамолинму дейин?

Утға тушган қил киби жисмимга берган тоблар,
Гул юзида кокили сунбул мисолинму дейин?

Рашк ўтидин жонима доғ узра қўйғон доғлар,
Жилвагар икки лабида икки холинму дейин?

Ўқ киби қаддим фалакнинг қавсидек хам айлаган,
Ё масаллик икки қошининг ҳилолинму дейин?

Талъатининг гулшани чини аро маст ўйнағон,
Икки жоду чашмининг чобук ғизолинму дейин?

Бу кеча кулбамга келгач юз табассум кўргузуб,
Ноз бирла айлаган ширин мақолинму дейин?

Ғунчадек лаълин очиб, ҳар нуктада дурлар сочиб,
Недурур ҳолинг дебон, қилғон саволинму дейин?

Ғаҳ солиб бўйнимга қўл, ғаҳ суртубон юзимга юз,
Зоҳир этган лобау ғанжу далолинму дейин?

Оғзима бир қатраси етгач етурган тоза жон,
Лаблари ичра ҳаёт афзо зилолинму дейин?..

Ҳосил этган бенаво кўнглам муроду комини,
Неча турлук ишрати базми висолинму дейин?

Топибон ёр илтифотин Огаҳийнинг бу кеча
Базми ҳолинму дейин, айши камолинму дейин?

ҚИЛ РАВОН

Қил равон қадингниким, бандаи хиромингман,
Сўзга оч лабингниким, зиндаи каломингман.

Оразинг ёруқ кундур, кокилинг қаро тундур,
Оч юзинг қуёшинким мубталойи шомингман.

Шарбату висолингдин комим айлагил ширин-
Ким, фироқи захридин усру талх комингман.

Эмди васл аро қилсанг шод эрур муносибким,
Неча умр хурсанди қосиди паёмингман.

Қатлима қилич сургилким, ғам ичра ўлгандин
Яхшироқдурур бўлсам куштаи ҳусомингман.

Соқиё, карам айлаб, мақсадимни қил ҳосил,
Бўлмоқ истарам бир тун журъа нуш жомингман.

«ВОВ» РАДИФИ

ГАР ЭРУРСАН МАРД

Гар эрурсан мард, қил ишқ ўтидин бағрингни

Кибру нахват чиркидин ул сув била илгингни юв. сув,

Тарк этиб ҳақ зикрини, майл этма дунё фикрига-
Ким, қилур восил сани комингға ул ноком бу.

Қўй бошингни хилват ичра бандалик туфроқиға,
Ғарра бўлма гар жанобингда улус қилса ғулу.

Қилма чок эл кўнглини тийғи ситамдинким, бу чок
Ҳеч бир тадбир ила асло қабул этмас рафу.

Тангри даргоҳида кўз тутма намозингға қабул,
То такассур бирла сидқ анҳоридин қилмай вузу.

Файзи ҳақ аҳли ғинодин кўб етар фақр аҳлиға-
Ким, топар хумдин таматтуъ, шишадин кўброқ сабу.

Айлабон беҳуда фикр этмакда авқотингни сарф,
Тилга фориъ қилмадинг жори замони зикри ҳу.

Хизмати махлуқ ила умрингни зоеъ айлади,
Юз туман фосид хаёлу неча косид орзу.

Узма ҳақ лутфидин уммид, Оғаҳий, кўб журм ила-
Ким, маоси аҳли шаънида деди лотақнату.²⁹

ФИҒОНУ НОЛА ҚИЛСАМ АИБ ЭМАС

Фиғону нола қилсам айб эмас гар ёрдин айру-
Ки, бўлмас тушса булбул ноласиз гулзордин айру.

Малул ўлма кўруб ағёр бирла, эй кўнгул, ёринг-
Ки, бутмайдур бу гулшан ичра бир гул хордин айру.

Манго санги маломат ишқ важҳидин етар, тонг йўқ,
Урарлар тош ила, нахлики эрмас бордин айру.

Агар ошиқ эсанг эл таънидин, эй дил, малул ўлма,
Керакдур ошиқ ўлғон бўлса нангу ордин айру.

Хату зулфи хаёли чиқмаса афгор кўнглумдин,
Не тонгким, бўлмамиш вайрона мўру мордин айру.

Таажжуб қилмангизлар телбараб саҳроға юзлансам-
Ки, ман девонадурман, ул пари рухсордин айру.

Кўнгулдин ғайр нақшин соф қил ёр ўлса мақсудинг-
Ки, тушмас акси бўлмай ойна зангордин айру.

Жаҳон золи агарчи кўргузур ўзни аруси шўх,
Вале эр улки қилса ўзни ул маккордин айру.

Ғами ҳажр усру муҳлиқдур тараҳҳум айлабон ҳаргиз,
Илоҳи Оғаҳийни қилма васли ёрдин айру.

КАЛОМИ РУҲПАРВАРМУ

Юзи узра паришон икки гисуйи муанбарму?
Гули аҳмар уза ёхуд ду даста сунбули тарму?

Намоёнму мусаффо жабҳаси узра ики қоши,
Жамол авжида ё икки ҳилоли лутф густарму?

Ики қотил кўзиму жон олурға қасд кўргузган,
Ва ё дин нақдини горат қилурға икки кофирму?

Ики лаълиму эркан оташин рухсори устида,
Ва ё худ ўт уза тушкан ики ёқути аҳмарму?

Латофатлиғ тишиму жилвагар икки лаби ичра,
Мақом эткан ики лаъл ичра ё сероби гавҳарму?

Осилғон икки дурму юз уза ҳар ён қулоғидин,
Қуёш атрофида ёхуд дурахшон икки ахтарму?

Ики дилкаш қапоғиму экан зебо қади узра,
Ва ё бир нахл узра ики бодоми муқашшарму?

Ўрулгон икки кокулму дурур ҳар ён узорида,
Ва ёхуд ганжи ҳусни теграсида икки аждарму?

Сўзиму Огаҳийнинг икки лаъли васфида, ёхуд
Ики лаъли аён эткан каломи руҳпарварму?

НАВО ЕТКУР УНИНГДИН

Кўз эрмас, жону кўнглум қасдин этмакка балодур бу,
Қош эрмас, жавру бедод ўқларин отмоққа ёдур бу.

Ғамим шомин ёрутса нури рухсоринг тонг эрмаским,
Тулуъ эткан сабоҳат буржидин шамсуз-зуҳодур³⁰ бу.

Етушкач кўйинга тонг йўқ танимға тоза жон етса-
Ки, ҳажр андуҳи муҳлик дардиға доруш шифодур бу.

Ҳазин кўнглумни ўлтурмак билан қўрқутма, эй қотил,
Анго токим ғами ҳажринг ародур — муддаодур бу.

Чу дединг телба кўнглунг кимгадур шайдоу ошуфта,
Эшиткил, эй пари пайкар, сангодур бу, сангодур бу.

Ғанимат англагил, эй сарви саркаш, ашку оҳимким,
Қадинг нахлини сарсабз айлаган обу ҳаводур бу.

Муҳаққар билмагил хам қомату гирён кўзу оҳим,
Ижобатға қарин ўлғон шарофатлиғ дуодур бу.

Эр эрсанг берма кўнглунгни аруси даҳр ҳусниға-
Ки, гарчи дилрабодур, лекин усру бевафодур, бу.

Наво еткур унингдин Огаҳийға бир тун, эй мутриб-
Ки, ғам чангида кўб кунлар дурурким, бенаводур бу.

ТОШИБ ЖАЙХУНДА СУВ

Фурқатингдин мавж урар бу дийдан пурхунда сув,
Уйлаким шўриш қилур пайдо тошиб Жайхунда сув.

То бўлуб гирён югурдим ҳар тараф истаб сани,
Сели ашким бирла оқти водию ҳомунда сув.

Ўйла тўфон хез бўлди ашку оҳимким, бори
Ер юзин ғарқ айлаб эмди мавж урар гардунда сув.

Еткурур ҳар дам ҳаётим боғиға сероблиғ,
Тердин оқиб ҳар тараф ул чеҳраи гулгунда сув.

Паст фитрат муддайддин обру кўз тутмаким,
Чашма сори шармдин йўқтур рухи ҳардунда сув.

Ҳар кўнгул қизса ҳасад ўтидин, ондин истама
Раҳмким, мумкин эмас бўлмоқ аён конунда³¹ сув.

Қил равонроқ назм ила маъни риёзин тозаким,
Огаҳий назми равондур гулшани мазмунда сув.

ОГАҲИЙ СОЧАР СЎЗ НАҚДИНИ

Базмим ичра кеча тугғон ойму,
Ёхуд ул рухсори базм оройму.

Жонима масканмудур вайрон таним,
Йўқса жононимга кулбам жойму.

Обиҳайвонму танимга берди жон,
Йўқ эса ул лаъли руҳ афзойму.

Нўш айларму Масиҳ обиҳаёт,
Лаъли нўши ё қадаҳ поймойму.

Қилдиму ширин такаллумлар лаби,
Ноз ила ё оғзи шаққар хойму.

Қошиму имо юкидин бўлди хам,
Қасдима ёхуд чекилган ёйму.

Айтинг, эй базм аҳли, ҳоли зорима
Мултафит ул шўхи бепарвойму.

Сабри заҳрин ич деманг, эмдики ул
Косаи чин ичра қандин чойму.

Шеър фикрида кўринг, ожиз таним,
Зарраму ё мўри лангин пойму.

Ҳам яна дерсиз ҳамиша дурри назм,
Баҳри табъингдин чиқорғил, лойму.

Огаҳий токай сочар сўз нақдини-
Ким, маони ганжидин ул бойму.

«ҲОЙИ ҲОВВАЗ» РАДИФИ

ОРАЗИНГДИН НИҚОБ ОЛСАНГ

Юзинг ойга нечук қилай ташбиҳ,
Чунки ондин бўлубдурур бу важиҳ.

Оразингдин агар ниқоб олсанг,
Қуёш ўлғой онинг ёнида кариҳ.

Ҳар кишиким, юзинга ўхшотодур
Кунни, йўқтур жаҳонда ўйла сафиҳ.

Нўши лаълинг чучукдур ўйлаки қанд,
Онга эрмас малоҳат ичра шабиҳ.

Неча йиллар фироқ даштидаман,
Манга гўё nasib бўлди бу тиҳ.

Ишқ аро достони Мажнундин
Бор қиссамға эл аро тавжиҳ,

Огаҳий, қулуқига бел боғла,
Улки бор мислдин онга танзиҳ.

КЕЛ, ЭЙ МАҲЗУН КҮНГУЛ

Кел, эй маҳзун кўнгул, хўй эт ғаму андуҳу кулфатға,
Талабкор ўлма ҳаргиз инбисоту айшу ишратға.

Нединким чархи кажрав гардишидин етмади ҳаргиз,
Қилиб юз саёю кўшиш рост равлар кому роҳатға.

Хасосат аҳлининг комини гардун айлабон ҳосил,
Етургай дойимо нокомлиғлар аҳли ҳимматға.

Зухалдек тийра диллар иззат авжида мақом айлаб,
Қуёшдек соф диллар туштилар хоки мазаллатға.

Тараб баъми аро бекорлар дойим қилиб ишрат,
Ҳамиша хизмат аҳли мубталодур ранжу меҳнатға.

Оларким беҳунардур дам-бадам хилъат кийиб қат-қат,
Хунар аҳли вале муҳтождур бир кўҳна кисватға.

Чу топдинг, эй кўнгул, гардуни дун ҳолидин огоҳлиғ,
Бериб орқа ҳунарға, бўлмоғил мағрур хизматға.

Ҳасад бирла нифоқу бухл ила хассатни касб этма,
Тилаб иззат, замона аҳли ичра қолма заҳматға.

Умидинг эрдиким, аввалғидин қадринг баланд ўлғой,
Магарким ушбу умидинг эрур мавқуф фурсатға.

Жаҳондур бебақо, фурсат эрурким, умр мустаъжил,
Бошингдин қўй ҳаваснию юз ур тақвию тоатға.

Қилиб ҳар ҳолға шукр, Оғаҳийдек шаҳ дуосин қил,
Агар истар эсанг етмак туганмас жоҳу давлатға.

ЭЙ КУНГУЛ, ТОЛИБ ЭСАНГ

Эй кўнгул, толиб эсанг мақсад майи ошомиға,
Кир фано дайриғау, қўл сун тажарруд жомиға.

Ушбу маҳфилдин тааллуқ қатъин этким, арзимас
Неча йиллик роҳати бир лаҳзалик оломиға.

Истама ёқмоқ мурувват шамъин аҳли даҳрдин,
Нечаким қолмиш эсанг кулфат қоронғу шомиға.

Комронлар лутфидин кўз тутма, комингким олар,
Элни ноком айламак бирла етарлар комиға.

Очма дунё аҳли хони базлиға дасти тамаъ,
Гар десанг банд ўлмойин ўлгунча миннат домиға.

Ногуворо луқма ёнглиғ келди рад мусталзими,
Гарра бўлма нокаси навкисалар инъомиға.

Юз қўй ул шаҳ дарғаҳиғаким, бори шоҳу гадо
Боғламишлар белни кўйи тавфининг ихромиға.

Умрдур камфурсат, усру истама ондин бақо-
Ким, шарардек муттасил оғозидур анжомиға

Оғаҳий, бас нега авқотингни зоеъ айлагунг,
Чун билурсанким, бақо йўқтур ҳаёт айёмиға.

ОГАҲИЙ, КЎЗ ТУТМА

Чекар эрди наво қумри бу зору нотавонингча,
Агар бўлса эди сарви сиҳи сарви равонингча.

Гул узра сунбули мушкин муфарриҳдур, вале эрмас
Узоринг узра тушкан гисуйи анбар фишонингча.

Нечун зулмат аро ўзни ёшурди чашмаи ҳайвон,
Агар жонбахшликда бор эса ширин даҳонингча.

Нега элдин қочиб ер тутти кўкда Исию Маръям,
Улукни тиргуза олса лаби мўъжиз баёнингча.

Сочинг тори хаёли гарчи нозикдур ниҳоятсиз,
Назокатда вале эрмостурур мўйи миёнингча.

Ажал эл қатлига қасд этса гар минг йил бўла олмас
Кўз остидин аён ўлғон бир имойи ниҳонингча.

Чекарму эрди тун-кун зиллати саргашталиқ гардун,
Қопунгда топса эрди қадр хоки остонингча.

Жаму Дороки³² мулку жоҳ бирла туттилар шухрат,
Эмаслар бир гадойи зору беному нишонингча.

Сўзингга, Огаҳий, кўз тутма шаҳдин ўзгадин таҳсин-
Ки, сўз қадрини билмас кимса шоҳи хурдадонингча.

ЭЛЛИК ЕТИ ЁШ УСТИНА

Мажнун кўнгулнинг ишқ аро гар ёғса юз тош устина,
Дер шод ўлуб ҳар тошга келсанг агар бош устина.

Ул дилрабонинг оташин рухсори мушкин қош ила,
Бир шамъи базм ородурурким, етти минқош устина.

Ҳар кимки бўлса бебасар, ул юз зиёсидин қочар,
Ул навъким тушкач қуёш анвори хуффош устина.

Ишқ ичра гар содиқ эсанг, шод ўл ғаму меҳнат била,
Бошингга келса юз бало, чин солмоғил қош устина.

Зоҳид сақолида сузуб май, муғбача дурдини кўр,
Оҳордекким жавлаҳа тўлдурди ғурвош устина.

Хуноб ичар вақтимда хуш келдинг кўнгулким, халқ аро
Яхши масалдурким, келур яхши киши ош устина.

Иқболу иззат аҳлининг киргай қаториға қачон,
Киймоқ била дебоу хаз арзолу авбош устина.

Леқин ҳақиқатда эрур иқболу иззат лойиқи,
Фақр ичра кийган эски шол озода қаллош устина.

Бўлма гунаҳ дашти аро навмидлик лаб ташнаси-
Ким, афву ёфи ичра сув мавжи етар рош устина.

Рухим бўлиб нафс илгида урэн либоси файздин,
Бор ул ўлукдекким онинг қасд этти наббош устина.

Қилма ҳавас, эй Огаҳий, эмди йигитлик айшини-
Ким, етти умринг муддати эллик ети ёш устина.

УЛ ЧАШМИ ЖАЛЛОД УСТИНА

Мушкин қошининг ҳайати ул чашми жаллод устина,
Қатлим учун нас келтурур нун элтибон сод устина.

Қилғил тамошо қомати зебоси бирла оразин,
Гар кўрмасанг гул бўлғонин пайванд шамшод устина.

Нозу адоу ғамзаси қасдим қилурлар дам-бадам,
Ваҳ, мунча офатму бўлур бир одамизод устина.

Ман хастаға жон асрамоқ эмди эрур душворким,
Қотил кўзи бедод этар ҳар лаҳза бедод устина.

Ул гул юзи шавқи била шайдо кўнгул шому саҳар,
Булбулдек айлар юз наво минг навъи фарёд устина.

Бошимға ёққон ғам тоши мингдин бирича бўлмоғой,
Гардун агар миңг бесутун ёғдурса Фарҳод устина.

Эй шаҳ, карам айлар чоғи тенг тут ёмону яхшини-
Ким, меҳр нури тенг тушар вайрону обод устина.

Хоки танинг барбод ўлур охир жаҳонда неча йил,
Сайр эт Сулаймондек агар тахтинг қуруб бод устина.

Не журъат ила Оғаҳий очғай оғиз сўз дергаким,
Юз хайли ғам қилмиш ҳужум ул зору ношод устина.

ОЧИЛСА БОҒ АРО ГУЛ

Бошимда ғам юки, найлаб тура олғум аёғ узра-
Ки, тоқат айлай олмас бу оғир юк тушса тоғ узра.

Ғам ичра танг бўлғон ғунчадек кўнглум очо олмас,
Очилса боғ аро гул, сайраса булбул будоғ узра.

Эмас гирён кўзимда кўэлари шаклу хаёликим,
Кийиклардурки сув истаб келибдурлар булоғ узра.

Юзин кўргач бошиға эврулурлар жон ила кўнглум
Ики парвонадекким айланур тинмай чироғ узра.

Агар оби ҳаёт узра тиларсан Хизрни кўрмак,
Тамошо айлагил хаттин ҳамул ширин дудоғ узра.

Ҷамоли боғининг бодомиға қасд эткан — ўғридур,
Хам ўлмиш буки мушкин қоши ул дилкаш қапоғ узра.

Бало шаҳрида ишқ аҳли аро андоқ ғанийдурман-
Ки, жамъ ўлғон дирамдур доғлар кўнглумда доғ узра.

Карам аҳли дирам аҳли дирамға сочса тонг йўқким,
Масалдур ёғ агар томса, томар, албатта, ёғ узра.

Оқарди чун бошинг, уз, Оғаҳий, ўздин умидингким,
Хазон еткан нишонидур қиров гар тушса боғ узра.

ЭЙ МУТРИБИ ГУЛЧЕҲРА

Эй мутриби гулчеҳра, туз созингни овозинг била-
Ким, жону дил бўлсун фидо овозинга созинг била.

Созинг эшитмакка бори базм аҳлидурлар мунтазир,
Кел соз вақтин бу кеча ўткармагил нозинг била.

Нозинг баче кўбдур, вале созинг бағоят оз эрур,
Қилгил мубаддал ул кўбинг бир лаҳза бу озинг била.

Гоҳи ироқу, гаҳ ҳижоз оҳангини соз айлабон,
Қил сарфароз ушшоқни лаҳни фалак торинг била.

Ўтлуғ наводин истасанг дард аҳлини куйдурғали,
Туз рост қонуни аро рови чапандозинг била.

Тиргузгусидур ҳар даминг юз минг ўлукниким, сани
Тонг йўқ, Масиҳо, гар десам бу навъ иъжозинг била.

Ғамзанг қошида йўқ манга мумкин ёшурмоқ рози ишқ,
Албатта, расвойи жаҳон бўлғум бу гаммозинг била.

Урғон бағоят кўбтурур ишқингда лофи мардлик,
Лекин ҳариф эрмас бири бу зор жонбозинг била.

Даврон ғамидин, Огаҳий, маҳзун эрур, шод эт они,
Дилкаш наволар соз этиб, жон парвар овозинг била.

УЛ ОЙ РУХСОРИ

Ул ой рухсори ёрутди қаро шомимни юз кунча,
Ва лекин бошима солди қаро кун зулфи минг тунча.

Дема Исо дами авсофиниким, хаста жонимға
Эмастур гулшани кўйи аро жонбахш солгунча.

Нетай гулзор сайринким, мангодур ул паривашнинг
Қади сарву сочи сунбул, узори гул, лаби гунча.

Эшит ноламнию солма қулоқ булбул навосиға-
Ки, йўқ таъсири онинг нолишимдин бир ҳазин унча.

Еру кўкни не тонг ашким суви ғарқ этсаким, йўқтур
Қошида Нуҳ тўфони бир-икки қатра шудрунча.

Умидимдурки васли роҳатиға еткоман бир кун-
Ки, тинмай ҳажр дарду меҳнатини чеккоман мунча.

Жаҳон сийму зарин найлайки, ишқ ичра манга бордур
Ориғ ашким — кўмушча ҳам сориг рухсорим — олтунча.

Ракикун — нутқ бўлғил, эй кўнгул, қўй хуш адолиқни-
Ки, булбул қадри йўқдур аҳли даҳр олида қузғунча.

Қилиб жаҳд, Огаҳий, етгил шаҳодат гоҳи ишқ ичра,
Бу ҳасратхонада ғам остида мурдор ўлгунча.

ҒУНЧА

Бўлуб хуррам, табассум зоҳир айлар ҳар саҳар ғунча,
Магар топмиш ул ой кўйи насимидин асар ғунча.

Нозакатлиғ лабин кулгу чоғи кўрмишдурур гўё-
Ки, ҳайратдин оғиз очмиш бўлуб осима сар ғунча.

Магар тор оғзининг ишқи ғамиға мубтало бўлмиш,
Буким, дилтанг ўлуб ҳар дам ичар хуни жигар ғунча.

Чаман хилватғаҳида бош чекар фикрат яқосиға,
Нишон топмоқ лаби асроридин истар магар ғунча.

Белиш хизматға боғлаб боғ саҳниға берур оро,
Магар топмишдурур ул гул қудумидин хабар ғунча.

Лаби хатдин музайян бўлса хуштурким, муносибдур
Зумуррад пўш қилса лаъли нобини агар ғунча.

Ингорим пайкари ҳусни сафо гулзоридур, онда
Эрур рангин қабо, гул тугмаю заррин камар ғунча.

Фигонким, ушбу гулшан ичра осибидин ҳаводисдин
На фориг бир нафасдур гул, на бир дам бехатар ғунча.

Висоли субҳи етмай хуррам ўлмас Оғаҳий кўнгли-
Ки, очилмайдурур то етмайин вақти саҳар ғунча.

ЛАТОФАТЛИҒ ЮЗИНГ ШАВҚИ

Қачон сурса саманд ул шаҳсувор айлона-айлона,
Борур кўнглум онга беихтиёр айлона-айлона.

Ниҳон бўлғоч кўзимдин ул париваш, телба итлардек
Қилурман дам-бадам ун ошкор айлона-айлона.

Юзу қаддиға ўхшаш сарву гул топмоқ эмас мумкин,
Нечаким сайри боғ этсанг баҳор айлона-айлона.

Агар базм ичра равшан айласанг шамъи жамолингни,
Куяр жоним қуши парвонавор айлона-айлона.

Кулуб чиқсанг ҳарамдин ман ғариби нотавонингга,
Бўлай садқа бошингдин, эй нигор, айлона-айлона.

Тараҳҳум айлаким, дашти фироқингдин чиқа олмон,
Неча йилдин бери ман дилфигор айлона-айлона.

Латофатлиғ юзинг шавқи била тегрангда ою кун,
Замони тинмади лайлу наҳор айлона-айлона.

Санингдек нозанин зебо парини кўрмадим ҳаргиз,
Кезиб даҳр ичра қўймай бир диёр айлона-айлона.

Шарафдур Оғаҳийға ажз ила йўлингда бош қўйса,
Аёқингнинг изин, эй шаҳсувор, айлона-айлона.

ЕТУР, ЭЙ САБО

Қаду оғзи ҳажрида дарду ғам етадур аламзада жонима,
Етур, эй сабо, бу хабарни ул қади сарву ғунча даҳонима.

Ғами фурқатида бало ҳужум этиб олди жоним, анго илож
Топилурму гар ета олмосом ман агар Масиҳ нишонима.

Неча йилдур, эй фалак, ўртагунг мани ҳажр ўти оро
қумридек,
Бу жафоларинг бас эрур, мани етур эмди сарви равонима.

Қуёшингни, эй фалак, айлама манга арзким, қачон ўхшоғой
Лаби шаккару сўзи жонфизо, қади сарву қоши камонима.

Бошим узра жоним олурға ҳажрида дарду ғам қилур
издиҳом,
Нетойинки, ваҳ, ета олмоғум мане хаста руҳи равонима.

Йўқ эрур менинг киби ишқ аро ғаму дарду ғуссаға
мубтало,
Югурур, фалак, назар эт онга, чидой олмой оҳу фиғонима.

Тилагим менинг будур, Оғаҳий, туну кун худойи каримдин-
Ки, қилиб рақибини дилшикаста, етурса они маконима.

НОТАВОН РЎЗА

Қил, эй соқий, карамким, қилди жисмим нотавон рўза,
Хумори жоми майдин айлади бағримни қон рўза.

Кўзим нурын, белимнинг қувватин қўймай олиб, ваҳким,
Ситам тийгин чекибдур эмди айлаб қасди жон рўза.

Тузубдур қасдима ранжу машаққат лашкарин саф-саф,
Мадад май хайлидин етмай манго бермас амон рўза.

Қадимким ўқ киби туз эрди, чекмай бори андуҳи,
Хам этти ғам юки остида андоқким камон рўза.

Мани май партавидин ёғду оламға чиқорғилким,
Хумор ичра қоронғу қилди бошимға жаҳон рўза.

Бўлуб ман телбага жоми сабуҳи ичкали монё,
Олибдур ақлу ҳушим қўймайин ному нишон рўза.

Табиат кунд эрур, хотир паришон, фикр ҳам вайрон,
Мани одам қаторидин чиқарди бегумон рўза.

Неча кундурки бир маҳваш майи лутфи хуморидин,
Кетурди бошим узра шўриши охир замон рўза.

Ҳамул ҳусн аҳли шоҳи илтифоти камлигиндур —
Ки, мундоқ Огаҳийға кўб қилур жаврин аён рўза.

ОҲИСТА-ОҲИСТА

Манга зулм айлаб, ул қотил аён оҳиста-оҳиста,
Чекиб тийгини айлар қасди жон оҳиста-оҳиста.

Жафоси зўридин икки кўзимдин оқти дарёлар-
Ки, қолғой остида онинг жаҳон оҳиста-оҳиста.

Улусга айлаган зулмин кўруб, ондин ҳазар қилмай,
Келиб чекдим жафосин ман ёмон оҳиста-оҳиста.

Бўлур ҳажрида зиндон гар манинг манзилгаҳим бўлса
Гулистон, балки гулзори жинон оҳиста-оҳиста.

Тўло бир жом тут лутф айлаб, эй соқийки, бу ғамдин
Қутулғойман ичиб ман нотавон оҳиста-оҳиста.

Вафо йўқ даҳр боғининг гулида, берма кўнглингни,
Бу кун тонгла кетар, эй боғбон, оҳиста-оҳиста.

Эмас гардунда раъд овозиким, ҳижрон туни ичра,
Эрур ул Огаҳий чеккан фиғон оҳиста-оҳиста.

МАЪНИ ГАВҲАРИ БИРЛА

Дедим: «Комимни ширин айла лаълинг шаккари бирла».
Деди: «Очма оғиз мундоқ каломи сарсари бирла».

Дедим: «Бир тун майи базминга еткур, эй пари пайкар».
Деди: «Мушкил дурур одамга базм этмак пари бирла».

Дедим: «Очгил юзинг то жон топай лаълинг
қилиб бўса».
Деди: «Мақтул ўлурсан кирпикимнинг ханжари бирла».

Дедим: «Бу хоксоринг бирла бир оқшом ҳамоғуш ул».
Деди: «Топмас маъният хоки меҳри ховари бирла».

Дедим: «Раҳм айлабон ҳолимни сўр, эй хўблар шоҳи»,
Деди: «Шаҳ сўзлашурму бандаларнинг аҳқари бирла».

Дедим: «Заррин ўтоғинг узра гавҳар хўб ярошибдур».
Деди: «Қилмиш қирон хуршиди анвар муштари бирла».

Дедим: «Жоним куяр ҳар лаҳза ўт узра сипандосо».
Деди: «Фикр айлама лаълимни холи анбари бирла».

Дедим: «Юз узра лаълинг жон бағишлар оби ҳайвондек».
Деди: «Тенг тутмоғил ҳар сувни жаннат кавсари бирла».

Дедим: «Бўлмиш манга кам нақди лутфинг ўзгадин
невчун».
Деди: «Сан бой эурсан гапжи маъни гавҳари бирла».

Дедим: «Қайси киши комиға етқай базми васлингдин».

Деди: «Ондоқ кишиким мол вофирдур зари бирла».

Дедим: «Невчун қочарсан Оғаҳийдин кўргузуб нафрат».

Деди: «Кучмоқ тилар белими жисми лоғари бирла».

МУМТОЗ УЙНАСА

Ҳар қачон базм ичра гар ул шўхи танноз ўйнаса,
Жонларин эрмас ажаб ушшоқи жонбоз ўйнаса.³³

Юз қиёмат шўри тушкай ҳар кишининг бошига,
Чангу дафға гар қилиб овозини соз ўйнаса.

Кўрган эл сайди бўлуб бошига қилғой жон фидо,
Занг аёқиға тоқиб чуст ўйлаким боз ўйнаса.

Тушмаган қўлу аёқдин кимса қолмас базм аро
Гар бўлубон пойи кўбу дасти андоз ўйнаса.

Кимдурурким, қилмағай оллида жон нақдин нисор,
Кўргузуб гар юз адоу шевау ноз ўйнаса.

Рақсга киргай ўлук, тан доғи топиб тоза жон,
Чарх уруб, раққос ўлуб чусту сабуктоз ўйнаса.

Ҳеч ким девона бўлмай қолмағай гар ул пари
Ўйнамоқ чоғи ўзин айлаб фусунсоз ўйнаса.

Оқ ўтовда мажлис аҳли ичра ўтлуғ юз очиб,
Айлағай қиш мавсумин ул навъким ёз ўйнаса.

Печ урар жону кўнгул ўт узра тушкан қил киби,
Кокули бирла бериб юзига пардоз ўйнаса.

Гарчи кўбдур шўхлар базм ичра, лекин ҳусн аро
Борчасидин дилбарим бўлғуси мумтоз ўйнаса.

Ҳар дами Исо дамидек юз ўлукка жон берур,
Оғаҳий шеърин ўқуб, гар тортиб овоз ўйнаса.

ЖОМИ ИШРАТ ДАВРИ ХУШТУР

Хаста жисмимни тиларман судрамак жононгача,
Бору йўқимни фидо олида қилмоқ жонгача.

Кечау кундуз хаёли хайли маскан айламиш,
Жону кўнглум манзилин то дийдан ҳайронгача.

Офариниш ул париваш ҳуснининг шайдосидур,
Заррадин то меҳри рахшону маҳи тобонгача.

Лаъли рухсори шавқи тийғидин бу боғ аро,
Сийна чок ўлмишдурур гул ғунчаи хандонгача.

Демагил гавҳар сўзениким, тафовут кўбтурур
Қадр аро хар муҳрадин якто дури ғалтонгача.

Зоҳидо, фирдавсни кўйиға ташбиҳ айлама-
Ким, томуғдин фарқ кўбдур равзаи ризвонгача.

Кўйи гулзори биҳиштининг эрурлар толиби.
Ҳам парию ҳам малак, ҳам ҳур ила ғилмонгача.

Бодаи лаъли лабининг нашъаси махмуридур,
Кавсари тасним то сар чашмаи ҳайвонгача.

Зулфи домиға саросар даҳр эли бўлмиш асир,
Сойили нокомдин то комрон султонгача.

Чун бўлур маскан санга охир ер ости, не осиг,
Гар етурсанг қасру айвон авжини кайвонгача.

Жоми ишрат даври хуштур, Огаҳий, букун, вале
Ҳайфким, йўқ фурсате тонгла яна давронгача.

ЎЗГАЧА

Ул ситамгарларга букун бўлмишдур атвор ўзгача-
Ким, жафодин еткурур кўнглумга озор ўзгача.

Йўқ ажаб бетоқат ўлсам ўзгача, эй дўстлар-
Ким, бу дам ёрим эрур агёрга ёр ўзгача.

Ўзгача дилсўз эса оҳим тонг эрмас эмдиким,
Дилбарим бўлмишдур ўзга элга дилдор ўзгача.

Кўзларимдин ўзгача қон оқса тонг йўқким, бу дам
Ҳажр тийғидин бўлубдур кўнглум афгор ўзгача.

Васлидин дардимға ҳаргиз ўзга навъ этмас даво,
Бўлмишам ҳажри ғамидин гарчи бемор ўзгача.

Мен вафосида замоне ўзга ёнглиғ бўлмоғум,
Гарчи бўлмишдур жафода ул ситамкор ўзгача.

Ўзга янглиғ тут тўло соғар манго, эй муғбача-
Ким, букун кўнглум аро даврон ғами бор ўзгача.

Гарчи ҳар дам ўзгача чеккунг жафосин, эй кўнгул,
Лек онинг ишқида ҳолинг қилма зинҳор ўзгача.

Огаҳийга ўзгача лутф айлаб очса эрди юз,
Айтур эрди васфида юз ранг ашъор ўзгача.

БУ КЕЧА

Соқиё, келгилки шоми ийди қурбон бу кеча,
Қил жамолинг партавин шамъи шабистон бу кеча.

Кеча зулмотида ойдек юз очиб, юз лутф ила
Май тутуб, қил мажлис аҳлин шоду хандон бу кеча.

Оразинг гул-гул очиб, аввал ўзинг май тобидин,
Айлагил мажлис фазосини гулистон бу кеча.

Сўнгра базм аҳлини масту шоду хуррам айлагил,
Жоми лутфингдин тутуб саҳбойи эҳсон бу кеча.

Сўнгра ширин лабларингдин нукта нақлини сочиб,
Айшу ишрат лаззатини қил фаровон бу кеча.

Анжуман аҳли неча кун бўлдиким, махмурдур,
Тез қилгил соғари лутфингга даврон бу кеча.

Барча сандин кўз тутар сархушлиғу хуш ҳоллиғ,
Комнча қил барчани масруру шодон бу кеча.

Уйла обод эт кўнгуллар мулкениким, қолмасун,
Бир кўнгул кошонаси бир лаҳза вайрон бу кеча.

Огаҳийни барчадин кўб лутф ила шод айлаким,
Қолмасун асло ҳазин кўнглида армон бу кеча.

ТУТОШТИ ИШҚИНГ УТИ

Түтошти ишқинг ўти, соқие, бошдин аёқимға,
Тараххум айла бутун бўйла муҳлик эҳтироқимға.

Висолинг базмида ишрат навидин еткурур ҳар дам,
Суроҳий қулқулию мутриб овози қулоқимға.

Қўлингдин бода ичмакка баса муштоқ ўлубдурман,
Тут илқинг бирла бир соғар, боқиб бу иштиёқимға.

Қою соғарки ширин лаълига базм ичра етмишдур,
Тутуб юз лутф ила жон таъмини еткур мазоқимға.

Бу базм ичра муродим ҳосил этгил мастлик чоғи,
Қўюб лабни лабимға, пайқаринг солиб қучоқимға.

Агар бу лутфунга истар эсанг жон нақдини подош,
Берурман бўлса юз жон солмайин бир чин қапоқимға.

Қари деб Огаҳийни айлама маҳрум базмингдин,
Қўзимнинг ёшиға боқ, эй гўзал, боқма саяқимға.

НОЗУ АДОЛАР БУ КЕЧА

Келдилар қулбамға неча дилраболар бу кеча,
Кўргузуб ман хастаға меҳру вафолар бу кеча.

Тийра шомимни мунаввар қилғали хуршиддек,
Юз очиб еткурдилар нури зиёлар бу кеча.

Ҳар бири бир ўзга турлук илтифот айлаб, мани,
Қилдилар мустағрақу лутфу атолар бу кеча.

Бириси очиб табассум бирла лаъли дуржини,
Нуктасидин сочти дурри бебаҳолар бу кеча.

Бири соз айлаб адаб бирла тараб қонунини,
Чекти то тонг атғуча дилкаш наволар бу кеча.

Бириси ўйнаб паридек, ўртада раққос ўлуб,
Олди ҳушим кўргузуб нозу адолар бу кеча.

Бири айлаб лаб-балаб гулгун қадаҳлар дам-бадам.
Оғзима тутди майи ишратфизолар бу кеча.

Бири мастона ўзин огушим ичра еткуруб,
Айлади ҳосил манго кўб муддаолар бу кеча.

Интиҳойи умрида шаҳ шафқатидин Огаҳий,
Топти мундоқ ишрати беинтиҳолар бу кеча.

«ЛОМ АЛИФ» РАДИФИ

ХАЙЛИ ҒАМ ЗҮР АЙЛАБОН

Қасди жон ул шўхи бебок эттило,
Тийғ ила кўксамни юз чок эттило.

Лаҳза-лаҳза зулм ўтин тез айлабон,
Жисмим ул ўт узра хошок эттило.

Войким, бир жилва бирла ул пари
Қасди ақлу ҳушу идрок эттило.

Ҳар кеча оҳим чекиб дуду шарор,
Бирни анжум, бирни афлок эттило.

Кўз ёшимдин неча дарё мавж уруб,
Чархни ғарқоби кўлок эттило.

Хайли ғам зўр айлабон ожиз таним,
Поймол ул навъким хок эттило.

Огаҳий, тонг йўқ фиғонимким, фалак
Зулм ила жоним аламнок эттило.

ВАҲ ЯНА ҒАМ ХАЙЛИ

Ваҳ, яна ғам хайли бошим узра ғавго қилдило,
Ҳушу сабрим мулкани торожу яғмо қилдило...

Ҳажри оташгоҳиға, ваҳким, яна жону кўнгул,
Туштию бошдин аёқ қолмай асар ё қилдило.

Ишқ розин ёшурур эрдим кўнгулда, ваҳ, нетай,
Қон ёшим юз сори оқиб, ошкоро қилдило.

Васли бўстони мақомим эрди, ваҳ, эмди манго
Чарх зулми ҳажри зиндонини маъво қилдило.

Меҳнату ғам шиддати оҳим ўтин тез айлабон,
Ҳар кеча дуду шарорин чархи фарсо қилдило.

Воқиф эрди Огаҳий ҳолидин ул султони ҳусн,
Билмадим, мунча тағофил нега пайдо қилдило.

«Е» РАДИФИ

ИШҚИНГ ҒАМИ

Ишқинг ғамики рўзи азалдур бидояти,
Шоми абаддин ўткуси онинг ниҳояти.

Ҳаффоzi чарх қилғуси такрор ҳар саҳар,
Эрмас қуёш китоби жамолинг бир ояти.

Ҳар тун нужум дема, сочилғон сиришк эрур,
Йиғлотди баски чархни оҳим сирояти.

Лутф айла, саргузаштим эшит, бўлмайин малул-
Ким, гулга хуш кўрингуси булбул ҳикояти.

Мақсад ризойи дўст агар эрса хўб эмас,
Аҳли вафога меҳнати ҳижрон шикояти.

Бир кимса даҳр зулмидин эмин эмас магар,
Ҳар кимга етса жоми сабуҳи ҳимояти.

Мақсуди манзилига қачон йўл топар киши,
То етмагунча ҳодийи давлат ҳидояти.

Осудалиғ, кўнгул, тиласанг, қўй амалниким,
Ул бир йўлики, йўқтур онинг ҳадду ғояти.

Гар голиб ўлса Огаҳий, ғам хайлига не тонг-
Ким, ёрдур шаҳаншаҳи одил инояти.

ТУЗСА МАЖЛИС ДУСТАЛАР

Борму бир бад аҳд ул шўхи дағо ойн киби-
Ким, қилур кўб ваъдалар ёлғон, боридур чин киби.

Қил тамошо гул юзинким, оташин май тобидин,
Бўлғуси гаҳ арғувон осо, гаҳи насрин киби.

Нутқи руҳulloҳ ўлукни тиргузурда бўлмоғой,
Лаълидин тақрир топғон нуктаи ширин киби.

Дилкаш эрмас сунбули хушбў гули сероб уза,
Терлаган рухсори узра гисуйи мушкин киби.

Ул пари ишқи аро жонбозлар кўбдур, вале
Покбоз эрмас бири бу ошиқи мискин киби.

Гарчи майдин риндлар олуда айларлар этак,
Лек тардоман эмаслар зоҳиди худбин киби.

Ҳар кишиким арра ёнглиғ бўлса бадхўю дурушт,
Даҳридун элтар они авжи самоға син киби.

Солғуси гардун паришонлиғ наботун наъшдек,
Тузса мажлис дўстлар ногаҳ агар парвин киби.

Рост равлиқ, Огаҳий, солмиш сани рухдек қироқ,
Қурби шаҳ топғай эдинг, кажрав эсанг фарзин
киби.

НАВБАҲОР АЙЕМИ

Навбаҳор айёми ҳар ким қилса саҳро сайрини,
Айлаганча ҳаз топар фирдавси аъло сайрини.

Кўнглида қолмас кудуратдин асар, қилса агар
Мурғзору бешаларнинг хотир оро сайрини.

Баҳр янглиғ табъидин мавж урғуси файзу футуҳ,
Гаҳ-гаҳи заврақ миниб, гар қилса дарё сайрини.

Сунъи ҳақ асроридин воқиф бўлур, гар айласа
Чашми ибрат бин очиб, аснофи ашё сайрини.

Баҳра топгай ўзгача қилса гаҳи бу сайр аро
Авлиёлар марқадининг ибрат афзо сайрини.

Еткурур кўб суд дунё сайри ул сайёрға-
Ким, суруб рахши тафаккур қилса уқбо сайрини.

Файзлар бу борчадин ортиқ топар, гар айласа
Яъс аро қолгон дили маҳзуну шайдо сайрини.

Гулшани роҳатдурур фақру қаноат гўшаси,
Қилмоғунча лек не билсун киши то сайрини.

Огаҳийнинг кўнгли ҳам бир хуш ҳаво саҳро эрур,
Ул нигори лутфхў қилғойму оё сайрини.

ХУСН МУЛКИДА

Эй, жамолингдур жаҳон зебандаси,
Ою кун эрмас онинг монандаси.

Хусн мулкида эурсан подшоҳ,
Хўблардур остонинг бандаси.

Хони ҳуснингнинг гадоси келди гул,
Эгнида юз пора бўлгон жандаси.

Ғунча ҳайратдин очибдур оғзини,
Токи зоҳир бўлди лаълинг хандаси.

Ўзни ушшоқингга мансуб айлабон,
Офтоб ўлди йўлинг афкандаси.

Жилва берсанг қоматингга боғ аро,
Сарв ила шамшод ўлур шармандаси.

Лутф этиб, сўр Огаҳийнинг ҳолини,
Гарчи лутфингнинг эмас арзандаси.

ГУЛЪУЗОРИМ

Гулъузоримким, букун сайри гулистон айлади,
Хуснидин гулшанни рашки боғи ризвон айлади.

То олиб юздин ниқоб, ўлди паридек жилвагар,
Гул бўлуб девонаси, чоки гирибон айлади.

Лабларидин гаҳ-гаҳи пинҳон табассумлар қилиб,
Гунчалар бағрини гаҳ-таҳ рашкдин қон айлади.

Гунча ҳайратдин оғиз очти, йиқилди ерга гул,
Боғ аро то лаъли рухсорин намоён айлади.

Гул терарда гунча оғзи бўса айлаб илгини,
Рашк ўтиға жони беморимни сўзон айлади.

Ул гул очиқ юз била гул сайрин айлаб ҳар тараф
Булбули шайдо киби кўнглумни нолон айлади.

Ваҳ, бу не тарзи хиром эрдик, олам аҳлини
Бир адо бирла асиру зору ҳайрон айлади.

Айлагил, эй гул, вафо булбулғаким, беш кун сани
Гардиши гардун бу гулшан ичра меҳмон айлади.

Меҳрибонлиғ кўргузуб келган гулистон сайриға.
Огаҳий ул гул фидоси жавҳари жон айлади.

ОБИ КАВСАРНИ НЕТАЙ

Кўрмасам меҳри жамолин, моҳи анварни нетай,
Сўрмасам лаъли зулолин, оби кавсарни нетай.

Қаддининг раъно ниҳолин гар тамошо қилмасам,
Боғ аро наззораи сарву санавбарни нетай.

Ул гул андомим агар мажлисда соқий бўлмаса,
Лаългун саҳбонию гулранги соғарни нетай.

Ҳар нафас ширин каломи жонга роҳат бермаса,
Базм аро қанду, наботу, шаҳду шаккарни нетай

Бўлмаса гар жилвагар рухсори узра кокули,
Гул уза бўлғон паришон сунбули тарни нетай.

Бермаса бошимга зийнат остонин туфроғи,
Афсари Доронию тожи Скандарни³⁴ нетай.

Тийра шомимни висоли субҳидин ёрутмаса,
Моҳи анварни на айлай, меҳри ховарни нетай.

Бўлмаса аҳбоб базми айш асбобиға харж
Киссада маҳбус бўлғон сийм ила зарни нетай.

Оғаҳий, гар боқмаса хўблар сари айб этмаким,
Базм аро чун йўқтур ул ой, ўзга дилбарни нетай.

ЭИ ТУТИ

Бу янглиғким каломинг элгадур жонпарвар, эй тўти,
Масиҳим лаълидин тотдинг магарким шаккар, эй тўти.

Навар то ул юзу лаб кўзгусию шаҳдиға қилдинг,
Сўзингдур соф жонбахшу ҳаловат густар, эй тўти.

Чу шаккаррез қилдинг ҳар нафас ширин каломингни,
Бори қушлар гуруҳи ичра бўлдинг сарвар, эй тўти.

Чу йўқ оби ҳаёти умрдин сар сабзлик топмоқ,
На ҳосил Хизрдек қилсанг либосинг аҳзар, эй тўти.

Ҳаловатлиғ фараҳ густар сўзинг боисдурур буким,
Қафас қайди аро тун-кун эурсан музтар, эй тўти.

Фалак бедоди ёйидин чиқиб санчилғон ўқлардур,
Гумон этма тани зоринг аро болу пар, эй тўти.

Хамуш ўл жоҳ истаб, сўзда кўргузма ҳунар, кўргил-
Ки, жоҳ аҳли жаҳонда беҳунардур аксар, эй тўти.

Ҳунарпарвар сўзингдин бошинга келган бало дафъин,
Қило олмас гар ўлса ҳар паринг бир ханжар, эй тўти.

Агар ком олмоқ этсанг орзу шаҳ лутфи шаҳдидин,
Сўзингни Огаҳийдек айла лавзатпарвар, эй тўти.

УМИДИМ БУ ЭДИКИМ

Келиб ногаҳ мени ул қоши ё ўлтурмай ўлтурди,
Отиб мужгон ўқин, айлаб жафо ўлтурмай ўлтурди.

Дедим юз ёлбориб, қошимда бир дам ўлтуруб ўлтур,
Баҳона айлабон шарму ҳаё ўлтурмай ўлтурди.

Умидим бу эдиким, ўлтуруб дилдорлиғ қилгай,
Ва лекин кўргузуб нозу адо ўлтурмай ўлтурди.

Ман ўлтурмоқ тилаб, илгин тутуб тушдим аёқига,
Ул истиғно қилиб зоҳир манга, ўлтурмай ўлтурди.

Бориб мажлисларига, ўлтуруб тиргузди ушшоқин,
Мани лекин келиб кулбам аро, ўлтурмай ўлтурди.

Етушкач бошима тортиб қилич, бир лаҳза ўлтур деб,
Туман-минг ёлбориб қилдим дуо, ўлтурмай ўлтурди.

Фигонким, Огаҳийнинг кулбасига келгач ул золим,
Жафо шамширини тортиб анго, ўлтурмай ўлтурди.

БАҲРАМАНД ЭТКИЛ

Эй пари, манъ этмагил базми висолингдин мани,
Баҳраманд эткил тамошои жамолингдин мани.

Лутф ила жам эт паришон хотирим айлаб ҳисоб,
Зумраи, девонаи ошуфта ҳолингдин мани.

Комим этти талх ҳажринг заҳри, ширин ком қил,
Соғари лаълинг аро жонбахш болингдин мани.

Тийғи ишқингдин ўлубман, тиргуза олмос Масиҳ,
Гар ўзинг тиргузмасанг ширин мақолингдин мани.

Одам осо равзаи кўйингда бархўрдор қил,
Лаззати наззораи наврас ниҳолингдин мани.

Хилвати васлинг аро агёрни маҳрам қилиб,
Айлама маҳрум ҳусни бемисолингдин мани.

Нечаким ҳуру пари олимда бўлса жилвагар,
Ўтқара олмас даме фикру хаёлингдин мани.

Гам тоши синдурди айшим соғарин, эй пири дайр,
Май тутуб маст айлагил сингон сафолингдин мани.

Ишқ таркини буюргунг Оғаҳийға, носихо,
Айлама озурда бу амри маҳолингдин мани.

БОҒИ ЖАҲОНКИ ХУШТУРУР

Боғи жаҳонки хуштурур гулшани айшхонаси,
Роҳати жисму жон эрур базму тараб нишонаси.

Базм эли сабрини олиб рақсга жонларин солур,
Мутриби хушнавосининг шавқфизо таронаси.

Жоми Жам ичра шарбати жон киби хушгувор эрур,
Соғари зар нигор аро соф майи муғонаси.

Ишқ эли жону кўнглининг сўзу гудози шарҳини,
Равшан этарга тил дурур шамълари забонаси.

Қасди юз очиб, айламак элни асири доми ишқ,
Зулфи сиёҳин урмаки шўхлари баҳонаси.

Чеккуси жонни зулфиға лаъли зулоли хол ила,
Домига банд этар ҳамул қушни бу обу донаси.

Базми муяссар ўлса гар харж қилурға оз эрур,
Бир кечалик нишотиға ер юзининг хазонаси.

Даҳр тарабгаҳи баса дилкашу хўб эрур, вале,
Ҳайфки, йўқтурур онинг ишрати жовидонаси.

Муддати умрин, Оғаҳий, чексун уғон узоққаким,
Айшу тараб замонидур, шоҳи замон замонаси.

ҲАР СУЗИНГ ФАСОҲАТ ГАВҲАРИ

Эй юзинг буржи сабоҳат ахтари,
Ҳар сўзинг дуржи фасоҳат гавҳари.

Қошларинг жаллоди шамшири ажал,
Кўзларингдур шаҳри Хайбар³⁵ кофари.

Суратинг руҳи мужассам шакл аро,
Талъатинг нури тажалли мазҳари.

Кокулингдур сунбули гулзори ҳусн,
Қоматинг боғи латофат арбари.

Тоza рухсоринг гулистони беҳишт,
Лабларинг шаҳдидур онинг кавсари.

Тийғи нозинг қотили аҳли жаҳон,
Хайли гамзанг жону дил яғмогари.

Остопингдур гадолар маржиъи,
Хоки пойинг келди шаҳлар афсари.

Одам улдур, бу жаҳон аҳли аро,
Қайси ҳайвоннинг эса сийму зари.

Кирмагай зарсиз кишилик сонига
Саъди ўлсун фазл аро ё Анвари³⁶

Ҳолима бир боқ карамдин, то бўлай
Рутбада аҳли жаҳоннинг сарвари.

Огаҳийни лутф ила қилғил азиз,
Ким эрур ул ишқ элининг аҳқари.

ШИРИН МАҚОЛ АЙЛАР МАНИ

Оғзин қачон зикр айласам, ширин мақол айлар мани,
Белин қачон фикр айласам, нозик хәёл айлар мани.

Ул ой қошининг шаклини васф этмак этсам орзу,
Хайрат сипехрида онинг фикри ҳилол айлар мани.

Қадди ниҳолининг қачон авсофиға сурсам қалам,
Зебо иборат фикрати андоқки нол айлар мани.

Ширин сўзи таърифида гар нукта сўрмак истасам.
Новик маони диққати ҳайрону лол айлар мани.

Боқиб юзига, жам этай десам паришон хотирим,
Ҳойил бўлуб мушкин сочи, ошуфта ҳол айлар мани.

Хусни камолини не тонг, васф айласам такрор ила-
Ким, ушбу маъни ишқ аро соҳиб камол айлар мани.

Шайдо кўнгул кўзгусида ҳар вақт бўлса жилвагар,
Ул дилрабонинг сурати сурат мисол айлар мани.

Жоним қатиглиғдин лаби ҳажрида тандин чиқмади,
Эмди юз ўлгандин батар бу инфиол айлар мани.

Ҳар не жафоким айласа, миннат туторман жонима-
Ким, лутфининг шойистаси ушбу хисол айлар мани.

Васли хаёли кечалар ҳамдам манга, ваҳким, ўзи,
Билмон қаю тун маҳрами базми висол айлар мани.

Оғзи висоли фикрини ҳар дам қилурман, Оғаҳий,
Охир адам, албатта, бу фикри маҳол айлар мани.

БУЛБУЛУ ҚУМРИ

Чу қилди оразу қаддинг тамошо булбулу қумри,
Гул ила сарв сори боқмас асло булбулу қумри.

Ҳавойи сарву гул қилмас нединким, боғ аро кўргач
Юзу қаддинг ҳавосин қилди пайдо булбулу қумри.

Чекар рухсору қаддинг шавқи бирла бир нафас
Наволар дил кушоду беҳжатафзо булбулу қумри.
тинмай

Туну кун хуш адоу жонфизо ун бирла гўёдур,
Гулу сарвинг жамолин кўрди гўё булбулу қумри.

Бу гулшан ичра топти то юзу қаддинг висолини,
Гулу сарв этмади ҳаргиз таманно булбулу қумри.

Азалда куйди ишқинг ўтиға, кўргилки жисмида
Кул осорин аён этти сарупо булбулу қумри.

Қарам айлаб гулистон сайрини тарк этмаким, етсун
Муроду мақсадиға комича то булбулу қумри.

Назар истар эсанг гар жоҳилу олимға, билгилким,
Эрур зоғу заған нодону доно булбулу қумри.

Тонг эрмас Огаҳийча бўлмаса сўз аҳликим, ҳар қуш
Наво тузмак била бўлғойми оё булбулу қумри.

АЙБ АЙЛАМАНГИЗ

Ул навъ тамаввуж яна кўз ёшима етти-
Ким, ошти бошимдин дема сув бошима етти.

Кўрган киши ғам баҳрида амвожи бало дер,
Чинларки алам захрин ичиб қошима етти.

Ёлғуз дема, оҳим ўти куйдирди танимни,
Кул қилди ичим аввалу сўнг тошима етти.

Ҳолимни кўруб, ҳуши қочиб, борди ўзидин,
Ҳижрон тунида ҳар кишиким қошима етти.

Айб айламангиз ҳоли забунимки, азалда
Бу нақш менинг хомаи наққошима етти.

Кетмиш эди жон гавҳари нутқин тилабон шукр,
Ким, ушбу гадо ул лаби дурпошима етти.

Кўнглум била борғоч бир ўқ отти икимизга,
Мандин ўтубон новаки йўлдошима етти.

Ашким етушуб, ҳолима раҳм айлади ул шўх,
Юз шукрим, бу лаҳза ёшим ёшима етти.

Қўб сўз демак ўлтурди мани, Огаҳий, охир,
Фарёдки, тил тийғи манинг бошима етти.

КУККА ЕТКАЙ ЭРДИ БОШИМ

Гар ҳисоб этса ул ой ушшоқи зоридин мани,
Нега манъ айлар тамошойи узоридин мани.

Қуллар ичра хор эсам тонг йўқки, ул султони ҳусн
Хориж этмишдур камин қуллар қаторидин мани.

Кўкка еткай эрди бошим, қадрим ортиб эл аро,
Паст агар тутмас эса, кўйи ғуборидин мани.

Лутфи бирла комрондур ўзга, ман маҳрумман,
Эй ажал, қутқор бу ҳолим нангу оридин мани.

Ўлмак ул қотилнинг илгида манинг комим эрур,
Айламанг таҳдид тийғи обдоридин мани.

Йўқ ажаб оҳим шарори бирла ёқсам кўкниким,
Уртади ҳижрон ўти муҳриқ шароридин мани.

Гарчи ул гул васлидин ойирғуси гардун, вале,
Уткара олмас замоне хор-хоридин мани.

Ман вафодин юз эвурмасман замоне, гарчи ул
Қаҳр айлаб, солди чашми эътиборидин мани.

Лутфидин узмом умидим, Оғаҳий ҳар нечаким,
Қаҳри хориж қилди васл аҳли шуморидин мани.

КУЛБАИ АҲЗОНИМА КЕЛДИ

Бу кеча ул ой кулбаи аҳзонима келди,
Кўнгли чидамай нолау афгонима келди.

Кўкдин тилаган комим ўлуб ерда муяссар,
Ҳуршид очиб чеҳра, шабистонима келди.

Ушшоқ аро бўлсам не ажаб, эмди ганийким,
Ул ганжи вафо гўшаи вайронима келди.

Бетоқат эди жону дилим ҳажрида, юз шукр,
Ким, бергали ором дилу жонима келди.

Юз лутф ила юз бўса манга бергали юздин,
Бўйнимга қўлин солди, ёвуқ ёнима келди.

Олғоч юзидин бўса, кулумсуб деди: «Лаълим
Уп, эмдиким, навбат лаби хандонима келди,

Лаълим санго жон бергуси, йўқ хизр суйиким,
Махсус бу иш чашмаи ҳайвонима келди».

Мен жон киби қучдим белини, лаълини сўрдим,
Ул руҳи равондек тани урғонима келди.

Тонг отғуча ётдим қучушуб, Оғаҳий, бу тун,
Васл ояти гўёки манинг шоънима келди.

ЭЙ САБО

Эй сабо, бу кун бориб, албатта, жононим сари
Арз қил, юз дарду ғам, юз қўйғонин жоним сари.

Зарра янглиғ изтиробимни шаби ҳижронида,
Қил аён айлаб ҳаво хуршиди тобоним сари.

Фурқатида булбулосо зор кўнглум ноласин,
Еткур афғону ғирев айлаб гулистоним сари.

Дардидин ҳар дам ўларга етканим кайфиятин
Айтғил бир-бир бориб Йсойи давроним сари.

Ғам туни ҳажр ўтиға парвона янглиғ куйганим,
Айла равшан азм этиб шамъи шабистоним сари

Қолғонин сўздин тилимнинг айт гўёлиғ била,
Юз қўюб ёри адо фаҳму сухандоним сари.

Огаҳий йўлунгға айлар нақди жонини нисор,
Ғар десанг ҳолин бориб даргоҳи султоним сари.

НИҲОН УЛДИ

Қачонким, ул пари кўэдин ниҳон ўлди, ниҳон ўлди,
Ишим Мажнун киби оҳу фиғон ўлди, фиғон ўлди.

Чиқ истиқболиға, эй дил, нисори айла жон нақдин-
Ки, дерлар бу тараф ул шаҳ равон ўлди, равон ўлди.

Кўнгулда оташи ишқинг ниҳон асрай дедим, эй шўх,
Нетай оҳим шароридин аён ўлди, аён ўлди.

Ўшул кунким ёрутдинг ҳусн айвонин жамолингдин,
Дили вайроним ишқингға макон ўлди, макон ўлди.

Ҳазин жонимға дарду ғам ўқин ёғдурғоли ҳар дам,
Юзинг узра ики қошинг камон ўлди, камон ўлди.

Инонмон, эйки, дерсан дилраболарда вафо бордур,
Яқиндурким бу сўз манга гумон ўлди, гумон ўлди.

Туну кун чиқмасам майхонадин, не айбким, онда
Кишиким кирди кулфатдин омон ўлди, омон ўлди.

Жаҳон савдосидин, эйким, тиларсан суд топғойсан,
Бу савдо суди билгилким, зиён ўлди, зиён ўлди.

Агарчи яхшидур аҳбоб ила базм этмагинг ҳар тун,
Вале Оғойҳийни қовдинг, ёмон ўлди, ёмон ўлди.

ОФТОБИ ХОВАРИ

Эй, юзингдин мунфаъилдур офтоби ховари,
Вай дамингдиндур хижил Исо дами жонпарвари.

Касби нур айлар юзингдин кеча-кундуз ою кун,
Не учунким ул эрур ҳусну латофат масдари.

Бир назарда олғуси фаттон кўзинг юз жону дил,
Сандек эрмастур жаҳонда ҳеч кимнинг дилбари.

Топмасам лаълинг зулолин ҳожат эрмастур манга,
Оби ҳайвон шарбатно боғи ризвон кавсари.

Ижтиноб айлаб, кўзимдин бўлмоқинг пинҳон недур,
Чунки ман девонаи бехонумонман, сан — пари.

Нетти васлинг махзанидин бир дирам қилсанг карам,
Сан эрурсан шоҳ, ман кўйинг гадои аҳқари.

Огаҳий, етса онинг хоки жаноби бошима,
Ҳожат эрмастур манго султони даврон афсари.

ТАРИЙҚИ ДИЛРАБОЛИҒ

Мани ул бевафо қотил бу оқшом келмай ўлтурди,
Вафо қатлимга қилгон ваъдасига қилмай ўлтурди.

Олиб кўнглумни кетти, сўнг келиб бир сўрмади
Тарийқи дилраболиғ шевадини билмай ўлтурди. ^{ҳолим}

Ман онинг интизорин тортибон то субҳ ўлтурдим,
Мани ул муддаийлар базмидин ойрилмай ўлтурди.

Қочиб уйқу кўзимдин, борча олам ёнди оҳимдин,
Тағофил бирла бу ҳолим кўзига илмай ўлтурди.

Тузуб ағёр ила суҳбат, ичиб тонг откуча соғар,
Мани сармастикдин бир нафас ойилмай ўлтурди.

Муродим эрди онинг тийғи захмидин қатил ўлмоқ.
Фигонким, қатлима тийғи дами тортилмай ўлтурди.

Ҳаётим боиси эрди сўзи, фарёдким, найлай.
Ики ширин лаби бир нуктага очилмай ўлтурди.

Топар эрдим висолидин даво ҳижрони дардиға,
Бу дардимға бу оқшом ул даво топилмай ўлтурди.

Шаҳи одилға дод айлай қулидин, Оғаҳий, қўйким,
Мани ул бевафо қотил бу оқшом келмай ўлтурди.

БУЛМАСА БЎЛМАСУН, НЕТАЙ

Ашкима гар канора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай,
Оҳима ҳам шумора йўқ, бўлмаса бўлмасун нетай.

Ҳар дам улусга лутф ила боқғуси, қаҳр ила, вале
Ман сори бир назора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Ишқ эли кўнгли дардиға чора қилур, вале манинг
Дарди дилимға чора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Ҳажр ила заъфим ўйлаким, оҳи ҳазиним ўтиға
Шуъла била шарора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Жон лабидин чу бермади жисмима, ваҳки қошидин
Қатлима ҳам ишора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Кўйиға борсам этгуси васлиға ваъда, ул доғи
Бўлғуси бора-бора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Толеъи равшан ўзганинг лутфи қуёши нуридин,
Ман киби бахти қора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Бўлди ситораси исиг хулқига меҳри ёри гарм,
Манда исиг ситора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Дедим: «ўлубдур Огаҳий, ашки канорасиз», деди:
«Ашкима гар канора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай».

ДАРДИ ДИЛИМ

Дарди дилим анго дедим, дема ани манго, деди.
Ким манга ошиқ ўлса, ул лозим эрур анго, деди.

Юз уза икки наргисинг, ваҳ, не бало қаро, дедим,
Кўнглунгу жонинг олғучи икки қаро бало, деди.

Лабларинг оғзима етур, жон топойин анго, дедим,
Лаъли табассум айлабон, йўқму ўлум санго, деди.

Кучмоқ эрур белинг ҳазин кўнглума муаддао, дедим.
Йўқму уётинг ушбу сўз дегали, беибо, деди.

Хуснунга айлайин назар, ман сори бир қаро, дедим.
Ёшурубон юзин, кет, эй масхара, беҳаё, деди.

Бўсаи лаб савоб учун айла манго ато, дедим,
Қошу қапоғини четиб, қўй, бу сўзинг хато, деди,

Ваҳ, недин эркан этмагунг ҳеч вафо манга, дедим.
Зоҳир ўлубдурур қачон ҳусн элидин вафо, деди.

Хаста кўнгулға қилғасан мунча недин жафо, дедим,
Дема жафо они санинг дардингадур даво, деди.

Огаҳий комини недин айламагунг раво, дедим,
Ком топорму жонин ул қилмоғунча фидо, деди.

УЛ ОЙ ҒАМИ

Айлаб мани фироқ аро ҳайрон ул ой ғами,
Бағримни қилди қайғу била қон ул ой ғами,

Ваҳ, найлайинки жисми назоримни ҳажр аро
Кулфат ўтиға айлади сўзон ул ой ғами.

Тун-кун ҳазин кўнгулни неча фикрга солиб,
Еткурди ақлу ҳушима нуқсон ул ой ғами.

Оҳимни дуддек чиқориб кўкка ҳар кеча,
Икки кўзимни айлади гирён ул ой ғами.

Бир ёндин эл жафоси ўқи бошима ёғиб,
Жонимға қасд қилғуси бир ён ул ой ғами.

Кўнглум уйиға жамъ бўлуб беҳадду адад,
Ҳолимни қилди усру паришон ул ой ғами.

Дил жамълиғ манго нечук ўлсунки, бир нафас
Чиқмоқ кўнгулдин ўлмади имкон ул ой ғами.

Роҳат учун тамуғ тиларамким, жаҳон аро
Берди азоблар неча алвон ул ой ғами.

Эмди тириклик, Оғаҳий, ишқ ичра қайдадур.
Мундоқки қасд қилди манго жон ул ой ғами.

ЖОН ТУҲФАСИ

Эй жанобинг, лойиқи жон туҳфаси,
Йўқ муносиб баҳр ила кон туҳфаси.

Зар сочар ҳар кун йўлунг туфроғига,
Бу дурур хуршиди рахшон туҳфаси.

Бошинга сочмоққа анжум гавҳари,
Илгида гардуни гардон туҳфаси.

Базмгоҳинг ишрат афзо жомининг,
Лойиқидур оби ҳайвон туҳфаси.

Остониғ хокиға дархур эмас,
Жуз сиришким чашми гирён туҳфаси.

Ҳазратингдин ёрлиғ еткач мани,
Фикратида қилди ҳайрон туҳфаси.

Чун эмас эрди жанобинг лойиқи,
Дурру лаъли ганжи даврон туҳфаси.

Ложарам жон нақдин олиб келмишам,
Мўрдин будур Сулаймон туҳфаси.

Подшоҳо, Оғаҳийдин қил қабул-
Ким, будур умрида топғон туҳфаси.

ЧОЙ

Токи базм ичра ҳарифи лаъли жонон ўлди чой,
Жонфизолиғ ичра рашки оби ҳайвон ўлди чой.

Жонфизо таъму тараб ангиз кайфият била,
Жумлаи олам элига роҳати жон ўлди чой.

Гўйёким, чой эрур меҳри гияҳ, йўқса недин
Ҳам гадо матлуби, ҳам марғуби султон ўлди чой.

Топти иззу эътибор ул навъ офоқ ичраким,
Сар-басар мақбул аҳлу куфру имон ўлди чой.

Топса ҳар мажлис хазон фасли киби афсурдалик,
Жилвагар ўлғоч баҳор осо гулистон ўлди чой.

Еткуси кўзларга юз нуру кўнгулларга сурур,
Ҳар қачон чини қадаҳ ичра намоён ўлди чой.

Етса ҳар мушкил киши олдиға маъни фикрида,
Ичкач ул мушкил онинг олида осон ўлди чой.

Хаста жонларга даво, бемор танларга шифо,
Бўлмаса мунча недин машҳури даврон ўлди чой.

Эй ҳаким, эмди давойи айламакдин фориг ўл-
Ким, бори беморлар дардиға дармон ўлди чой.

Гар будур ҳосияти онинг жаҳон бозорида,
Юз дирам ҳам бўлса бир мисқоли арзон ўлди чой.

Ушбу таъриф, Огаҳий, бас бўлғусидур чойға,
Ким, тараб афзойи базми ҳазрати хон ўлди чой.

ОЛДИ КҮНГЛУМНИ

Олди кўнглумни менинг биргина дилбаргинаи
Тиши гуҳаргинаи, лаблари шаккаргинаи.

Жилвагар бўлди паридек сўрубон рахшини тез,
Чобуки таргинаи, шўхи ситамгаргинаи.

Бир боқиб ҳушу хирад нақдини форат қилди,
Кўзи кофиргинаи, кирпичи ништаргинаи.

Қилди ҳайрон мани юз нозу адо зоҳир этиб,
Сийм пайкаргинаи, сўзлари гавҳаргинаи.

Уртабон ишқ ўтиға жону таним айлади кул,
Юзи анваргинаи, холи муанбаргинаи.

Олди ақлу, хираду, сабру қароримни суруб
Бир тақоваргинаи, шўхи диловаргинаи.

Қачон ўлғайки манга келса суруб рахшини ул,
Нозпарваргинаи, золими кофиргинаи.

Манда худ қолмади бир зарра киби тоқату тоб,
Айлагил, ё раб, ани тез муяссаргинаи.

Огаҳий бил кеча-кундуз ишидур оҳу фиғон,
Кимгаким учраса бир ёшгина дилбаргинаи.

ЭЙ МЕҲРИБОНИМ

Эй меҳрибоним, кел бери, гулдек яноқингни ўпай.
Гоҳи бошингдин эврлуб, гоҳи аёқингни ўпай.

Кўб муддат ўлдиким, кўролмай соғинмишман сани,
Келким қучуб назик белинг, қошу қапоқингни ўпай.

Рози дилим пинҳон санго демак баҳона айлабон,
Оҳиста илқим бўйнунга солиб қулоқингни ўпай,

Заҳри гамингдин неча вақт улдики эрдим талх ком,
Бер рухсат эмди лутф этиб, ширин дудоқингни ўпай.

Ондоқ манга бўл меҳрибон базми висолинг ичра ким,
Кўксунгга кўксум еткуруб сиймин сақоқингни ўпай.

Эй шаҳсуворим маркаби қўйғил қадам ман сориким,
Йўлингга туфроқ айлабон бошим, туёқингни ўпай.

Кел Огаҳий оғушига урэн бўлуб, эй гул бадан,
То кўнглак осо титрабон бошдин аёқингни ўпай.

ИШҚ МУБТАЛОСИ

То ман гами ишқ мубталоси,
Бошимга ёғар фалак балоси.

Кўзимга жаҳонни тийра қилди,
Мушкин сочи шомининг қароси.

Дема қошу кирпикига жоним,
Қасдига чекилган ўқу ёси.

Эй зор кўнгул, на чора айлай-
Ким, жонга туганмади жафоси.

Кўксумда эрур ададдин афзун
Шамшир жафосининг яроси.

Фарёдки етмади замони
Бир захмима марҳами вафоси.

Гардундин ўтар хазин кўнгулнинг
Ҳар кеча фиғонлари садоси.

Юз умрда отилиб туганмас
Андухи фироқи можароси.

Гар Огаҳийга қилур жафо ул,
Лекин онго иш онинг дуоси.

КЎЗИМНИ РАВШАН АЙЛАДИ

Шукрим, гардун тараҳҳум расмини фан айлади,
Бир қуёш рухсоридин кўзимни равшан айлади.

Ёрутурға тийра кулбамни тараб анворидин,
Матлабим шамъи шабистонимни маскан айлади,

Интизор ила қарорғон кўзларим ёрутғали,
Ул кўзим нури юзини партав афкан айлади.

Ҳажри баҳридин чиқиб бу кун муродим гавҳари,
Жони вайронимни васли бирла маҳзан айлади.

Сели кулфатдин бузулгон хотирим вайронасин
Шодлиғ меъмори маъмуру музайян айлади.

Очилиб комим гули беҳжат баҳори файзидин,
Жаннат осо ишратим базмини гулшан айлади.

Соқийи даврон тутуб мақсад майи гулгунини
Базми айшим равза боғидек мулавван айлади.

Ул май ичра жилва айлаб ул бути наврас юзи,
Оллида ошуфта кўнглумни бараҳман айлади.

Не сўрарсиз Огаҳийдин ҳолининг кайфиятин-
Ким, тилин ҳайрат ҳужуми лолу алкан айлади.

МУСТАҲЗОД

КУРГУЗУБ НОЗУ АДО

Ваҳ, менга қаҳр этиб ул қотили бебок санам,
берадур заҳри жафо,
Илтифот айлабон ағёрға, тинмай бир дам,
тутодур жоми вафо.
Ғами ишқ ичра фиғоним ўтининг шуълалари
бориб офоқ сари,
Кул онинг ҳирқатидин бўлди тамоми олам,
қуюбон арзу само.
Не ажаб ишқ аро девоналиғ изҳор этсам-
ки, ўшул рашки пари
Ақлу ҳушимни манинг қўймайин олди кам-кам,
қўргузуб нозу адо.
Десам ул шўхи паривашни паризод агар,
тонг эмаским ҳаргиз,
Бўлмоғи мумкин эмас даҳр аро жинси одам,
бу сифат ишванамо.
Сидқ ила йўлида бошимни қўюбман туну кун
поймол этмак учун,
Қилғаман гар келибон қўйса бошим узра қадам,
нақди жонимни фидо.
Чекиб ондин ситаму жавру жафо ўлмакка,
етмишам усру ёвуқ,
Раҳм бу ҳолима айлаб нафасе зулму ситам,
қилмади тарк асло.
Ҳажр андуҳи била бўлса мушавваш кўнглунг,
Оғаҳий, ғам емаким,
Борча ташвишинг ўлур маҳв агар лутфу карам
қилса дилдор санго.

ДИЙДОРИНГГА ШАЙДО

Эй ёр, санго ушбу жаҳон боғи аро гул
бир ошиқи ҳайрон,
дийдоринга шайдо,
Бир шифтадур кокули мушкинга сунбул,
ҳар ҳоли паришон,
ҳам бошида савдо.
Ҳам сарв қадинг жилвасини кўргали қумри.
ҳар дам чекибон оҳ,
билкул борур ўздин,
Ҳам гул юзинга маҳви жамол ўлғоли булбул
тун-кун чекар афгон
тинмай дами асло.
То тушти фироқингга манинг ғамзада кўнглум,
ҳар лаҳза ёнодур,
юз дард ўти ичра,
Эмди анго торторға дами сабру таҳаммул,
йўқ меҳнати ҳижрон,
раҳм айла нигоро.
Фарёдки ислом элини қатл қилурға
мастона суруб от,
андоқ қилич урдинг-
Ким, етти дами тийғинг ила қатаға билкул
мажмуъи мусулмон,
эй кофири тарсо!
Чашми караминг пур ниғаҳи қилғуси обод,
оламни саросар,
недур бу ситамким,
Чекмакни дариф айламагунг тийғи тағофул,
бўлса неча вайрон
маъмураи дунё.

Хуснингги тамошо қилибон, баҳра олурлар
қўзим била кўнглаум
бир-биридан афзун,
Зинҳорки эмди ёзибон юз уза кокул,
айлаб они пинҳон,
манъ этма тамошо.
Манким, эшикинг бандалари ожизидурман,
шукр этмак ишимдур
гар очу ва гар тўқ,
Лутфингга қилурман бори ҳол ичра тавакуул,
ё розиқи маннон,
сансан анго доно.
Ҳай-ҳай не тароватлиғ эрур боғи жамолинг,
ким тергусидур гул
ондин ҳама олам,
Мундин дурур анвоғи гулу лола била мўл
ҳам жайби гулистон,
ҳам домани саҳро.
Ҳажринг ғами заҳрини ичиб Оғаҳийи зор,
ўлмакка етибдур,
комиға етушмай.
Қилма нафаси ҳолини сўрмоқда тааллул,
эй Исоийи даврон,
қилғил ани ихё.

ХУРШИД КИБИ ЮЗ

Ҳажринг тунида қолмишам, оч, эй маҳи тобон,
хуршид киби юз,
Қўнглум уйини сели ғаминг айлади вайрон,
васлингдин они туз,
Ялдо шабидек шоми фироқинг узоқ ўлди,
субҳидин асар йўқ.
Кулбамға келиб айлаки хуршиди дурахшон,
қилғил они кундуз.
Қаҳринг била ҳар лаҳза манга новак отарсан,
қил эмди тамошо.
Ул навъики сончилди манинг жисмима пайкон,
ҳар мўйим уза юз.
Ҳар дам манга бедоди фироқинг етушуб, оҳ
тинмай чекадурман,
Оҳим, шараридур кўринур чарх уза ҳар ён,
дема они юлдуз.
Ширин даҳанинг шавқида, эй шўҳи дилоро,
раҳм этки, неча йил
Фарҳод киби қоздирадур қўнглума даврон
ғам тоғини ёлғуз.
Не етканидин йўқ хабаринг ушбу гадоға
қўйингда совуқдин
Утдек қизадурсан кийибон, эй шаҳи хўбон,
санжоб ила қундуз.
Фарёдки, ўлтурди ғаминг Оғаҳий янглиғ
ман зор ҳазинни,
Бир қатра қилиб лаъли лабинг нўшидин ихсон,
келгил мани тиргуз.

МУХАММАСЛАР

«АЛИФ» РАДИФИ

ШАКАР БОРИНГҒА САЛЛАМНО

Танимга берди жон, лаъли шакар борингга салламно,
Кўзумни равшан этти, нури дийдорингга салламно,
Муқайяд қилди кўнглум, зулфи пурторингга салламно,
Нигоро, олди ҳушим, тарзи рафторингга салламно,
Ёрутди тийра кулбам, шамъи рухсорингга салламно.

Тилаб лутфинг, тутдим умрлар қўйинг аро манзил,
Вужудим туфроқ ўлди, бўлмади бу матлабим ҳосил,
Тараҳхум айла бу ҳолимга, эй бебок сангин дил,
Ишим қотил кўзинг бедодидин бўлмиш баса мушкил,
Ичиб қонимни, тўймас чашми хунхорингга салламно.

Висолинг толибидур олам ичра кофиру мўъмин,
Эмаслар лаҳзае ишқинг жафоу жавридин эмин,
Агарчи ўлгусидур борча юз меҳнат била, лекин
Лабинг сўздин берур жон ўлган элга дарди ишқингдин,
Равон парвар лабу жонбахш гуфторингга салламно.

Фузунроқдур ададдин жинси васлингнинг харидори,
Бу савдода берур жон нақдини хурсанд ўлуб бори,
Муносибдур олар ҳолига қилсанг раҳм изҳори,
Ҳама ишқ аҳлидур, эй муғбача, зулфинг гирифтори,
Бори дин аҳлини банд этти, зуннорингга салламно.

Вафо йўлин тутуб, дилжўлиқ отин барқитоз айлаб,
Етушдинг кулбама лутфинг кўбу қаҳрингни оз айлаб,
Ва лекин ҳийлапарвар нукта бирла сарфароз айлаб,
Дединг: «Лутф айлагум», ўлтурдинг аммо неча ноз айлаб,
Агар лутфинг бу эрса, жавру озорингга салламно.

Тиларман бандалнк қонини кўйингда ниёз этсам,
Бошимни остонинг саждасидин сарфароз этсам,
Вале мақбулинг ўлмас умрлар мундоқ намоз этсам,
Қилурсан ноз агар ман ҳар неча арзу ниёз этсам,
Ситамгар маҳвашо, бу навъ атворингга салламно.

Мудом эт, Огаҳий, бир лаҳза тинмай қадду зулфин васф,
Кўнгулни хуш тутуб, қил ўйнай-ўйнай қадду зулфин васф-
Ки, етгай мақсадиға кимки қилгай қадду зулфин васф,
Санго Феруз ўлуб бахт этгай қадду зулфин васф,
Бу янглиг табъи нозик бирла ашъорингга салламно.

КУЛБАМ АЙЛАДИ МАСКАН

Нигор мойили агөрму экан оё,
Бу бедилидин онга орму экан оё,
Ва ё манго доғи ғамхорму экан оё,
Ул ой бу телба била ёрму экан оё,
Замири ичра ғамим борму экан оё.

Фигонки, ташлаб ул ой ҳажр ўтиға кетти мани,
Ул ўт бошимдин аёқ ўртабон эритти мани,
Ҳам олди ҳушиму, билмонки сўнгра нетти мани,
Буким фироқ ўзимдин хабарсиз этти мани,
Узи бирорта хабардорму экан оё.

Кўнгул ўзи ғамининг чорасин қила олмас,
Манинг фироқ аро ҳолимни ҳам била олмас,
Даме ул ой сари кўйидин айрила олмас,
Ман ул тараф бора олмон, кўнгул кела олмас,
Манингдек ул доғи беморму экан оё.

Саҳар чоғида келиб, кулбам айлабон маскан,
Ётиб чу уйқуға майл этти ул маҳи пурфан,
Бориб аёқи учиға ман асири миҳан
Кўзим тобониғаким шоми васл сурторман,
Уюбму эркану, бедорму экан оё.

Юз узра зулфини то очти номусулмоним,
Ўт ичра туштию куйди дили паришоним,
Жаҳонни ёқса не тонг эмди ўтлуғ афгоним,
Каманди зулфики очилғоч учти имоним,
Расанму риштан зуннорму экан оё.

Хумор шиддатидин кўнглум ўлди беозарм
Не зуҳд эмди мулойим манга, не тақвойи нарм-
Ки, манда қолмади асло ҳаёу нангу шарм,
Чу хирқа бодаға раҳн бўлмишам саргарм,
Гаровға навбати дасторму экан оё.

Манинг бу пандим эшит, Огаҳий, эсанг одам,
Фано йўлида вужудинг юкини айла адам,
Етарга манзили мақсадға саъи қил сан ҳам,
Навойй ўзлукидин кечти, доғи қўйди қадам,
Бу йўлда эмди сабукборму экан оё.

БҮСТОНҒА ЯҒМО

Эй хайли ғамзанг торожи бирла етмиш саросар имконға
яғмо,
Ишванг сипоҳи чопғунларидин тушмиш гадоу султонға
яғмо,
Фаттон кўзингнинг имосидиндур одамға офат, ҳайвонға
яғмо,
Ваҳ, не балолиғ кўздур сангоким солмиш нигоҳинг
давронға яғмо,
Мардумларингдин куфр ичра ғорат, кирпикларингдин
имонға яғмо.

Ҳам чок этиб гул ҳар ён гирибон, ҳам настарингға юз
пора хафтон,
Ҳам сунбули тар аъзоси ларзон, ҳам сар-басардур
пажмурда райҳон,
Ҳам ғунча бағри қат-қат бўлуб қон, ҳам наргис ўлмиш
мабҳуту ҳайрон,
Ҳам сарву раъно андоми урён, ҳам нахли зебо ҳоли
паришон,
Гўёки солмиш қаддинг ниҳоли бир жилва бирла бўстонға
яғмо.

Ишқинг жафоси доми асири то бўлмишам ман бахти
сияҳким,
Сандин тараҳҳум бир кўрмадим, эй ҳусну малоҳат
мулкида шаҳким,
Мэн нотавону зору ҳазининг, охир санго не қилдим
гунаҳким,
Ғамзанг сипоҳин тортиб етушдинг ман мубталонинг
қасдиға, ваҳким,

Бу таркитозинг ошуби солди кўнглумга горат ҳам жонга
яғмо.

Ҳайратга солди қаддинг хироми боғи жаноннинг ар-
арларини,
Беқадр қилди лаълинг каломи қанноди олам шаккарларини,
Бир шўх сандек йўқтур нечаким кўрдим.
жаҳоннинг дилбарларини,
Етгач, хаёлинг, тўкти кўзимдин доманга ашким
гавҳарларини,
Фаввосдекким соҳилга тўккай дурларни солғоч уммонга
яғмо.

Ногаҳ етушса гар ҳар кишининг кўнглига ишқинг тийғи
яроси,
Ҳаргиз топилмас бу олам ичра то ўлмоғунча онинг давоси,
Билмонки, санда бордур на хислат, эй хўбларнинг
фармон равоси,
Очғоч жамолинг кўз мардумидин торож бўлди нуру зиёси,
Ул навъдурким етгай паридин бир жилва қилғоч инсонга
яғмо.

Ишқинг ғамидин бу олам ичра оҳин фалакдин ошурмоғон
ким,
Ҳажринг тунида йиғлаб туну кун байтул-ҳазанда
ўлтурмоғон ким,
Ҳар дам ютуб қон, меҳнат тошидин жон шишасини
синдурмоғон ким,
Бир кимса йўқтур олам ичинда нақди дилини олдуermoғон
ким,
Гўёки етмиш ишқинг балоси горатгаридан ҳар ёнға яғмо.

Сансан латофат тахти уза шаҳ, ҳусн аҳлидурлар
хайли си оҳинг,
Бўлсун илоҳи то рўзи маҳшар афзуну олий иқболу жоҳинг,
Тутғил қулоқким, олингда ҳолин арз этгуси бу ҳоли
табоҳинг,
Ғамдин, бузулғон кўнглумга яғмо солмоқлиқ истар
ҳоли сиёҳинг,
На ҳосил айлар эркан бу ҳинду солмоқ била ул вайронга
яғмо.
Тарғиб этар кўб аҳли жаҳонни азёф ила зар назр
айламакка,

Айлар дуолар ганжи карамдин атлоф ила зар назр
айламакка,
Қоневъ эмастур, элдин тариқи инсоф ила зар назр
айламакка,
Зоҳидки элни айлар далолат исроф ила зар назр
айламакка,
Ул ҳийлагарга будур гаразким, солғой гуруҳи нодонга
яғмо¹.

Жоно, эшитгил аҳли вафога усру ситамгар қотил эмиш
ишқ,
Ким Огаҳийга жавру жафодин қилмас замоне ўзга
бир иш ишқ,
Айлаб тараҳҳум, ҳолига боқким, эмди этмиш қатлига тиш
ишқ,
Мунисни айлаб ҳайрон жамолинг торожин онинг қасд
айламиш ишқ,
Ҳайратдаманким, олғай несин ул солмоқ била бу
ҳайронга яғмо.

МАҲБУБ БУЛСУН ЖИЛВАГАР

Эй боғ, ҳуснунг файзидин гуллар таровотул-таво,²
Булбул ғами ишқинг аро аҳли навоға пешво,
Олам гулистони аро бўйи насиминг уство.
Эй навбаҳори оразинг субҳиға жонпарвар ҳаво,
Ондин гулу булбул топиб юз барг бирла минг наво.

Жаннатда тўбининг баланд иқболу жоҳи негаким,
Афлоки авжи садранинг оромгоҳи негаким,
Мундоқ олар бу манзалат топти илоҳий негаким,
Тўбию шоҳи садрадур қўйинг гиёҳи негаким,
Ушшоқ ашқу оҳидин ҳар дам топар обу ҳаво.

Ранжур ҳажринг нолаи жонгоҳ тортиб субҳу шом,
Дорилшифойи кўйинга уммид бирла урса ком,
Жуллоби васлингни анга бер, эй ҳакими, лойи ном
Заҳри фироқингдин қаю ошиқки бўлди талхиком,
Нўши висолинг етмаса, Исо анго топмас даво.

Одам адам хоки эди юз минг қуруни азмана,
Не онда жисм эрди, не жон, не бир савобу, не гунаҳ,
Ўз хоҳишинг бирла анго қилдинг вужуд уйин бинаҳ
Қилмай қабул ижодининг имкони йўқ сўнгра яна
Мақбулни рад айламак лутфингдин ўлғайму раво.

Хушинг қулоқини тутуб ҳар дам бу пандимни эшит,
Сокин ватан ичра бўлиб, атрофи олам сиррин эт,
Ағёр бирла анжуман ҳар неча имкондур қизит,
Зоҳид, кўнгулнинг хилватин матлуби ғайридин орит,
Сан сайри қилсанг гар керак кўнгулунда бўлсун
унзиво.

Гар истар эрсанг, Огаҳий, ул юз сори солмоқ назар,
Кўзга фано майдонининг гардидин эт қаҳли басар,
Бир зарра чоғлиғ қўймағил жисминг ғуборидин асар,
Десанг, Навоий, жонаро маҳбуб бўлсин жилвагар,
Аввал кўнгул кўзгусидин маҳв айла нақши мосиво.

«БЕ» РАДИФИ

ЧАРХДИН КҮЗ ТУТМА

Эй кўнгул, бўлсанг агар ҳушу хираддин баҳра ёб,
Чархдин кўз тутма бўлмоқ, даҳр аро иззат маоб,
Ногаҳон айлаб санго бир меҳр қилмоқ иртиқоб,
Сочса анжумдин фалак бошингга юз минг дурри ноб,
Жолаи ғам билки ёғдурғой бир офатлиғ саҳоб.

Йўқ ҳадаф бу жолаға аҳли жаҳондин ўзгаким,
Етгач ўқ мажруҳ қилмас жисму жондин ўзгаким,
Ёғмоқидин суд йўқ элга зиёндин ўзгаким,
Не ғараз бу жолани ёғдурса ондин ўзгаким,
Умр нахлин синдуруб, тан гулбунин қилғой хароб.

Олам ичра ҳеч бир махлуқи қудрат киш эмас,
Бир нафас сайри сукунда ихтиёр андиш эмас,
Бу каломимни эшитгил, гар қулоқинг риш эмас,
Офариниш баҳридин гардун ҳубоби беш эмас,
Борму имкон кимсага бир қатра сув бермак ҳубоб.

Мумкин эрмас элга бир мушқил очилғой чархдин,
Ҳикмат аҳли бу тамаъ беҳуда қилғой чархдин,
Тангри тақдириндурур ҳар неки келгай чархдин,
Рўзи ортуқ бўлмоқин ҳар кимки билгай чархдин,
Зол янглиғдурки розиқ чархини қилғой хитоб.

Гарчи гардундур баче зи шавкату, рифъат мадор,
Ҳукми ҳақ олидадур, лекин заифу, хору зор,
Ҳарна содир бўлса ондин, йўқтур онда ихтиёр,
Бўлса эрди қудратиким лаҳзае тутгай қарор,
Туну кун тинмай бу навъ этгайму эрди изтироб.

Ҳар дам устига ҳужум айлаб онинг юз минг миҳан,
Бори ғам тортордин ўлмишдур анго ожиз бадан,
Қилғоли ором бир ерда тута олмас ватан,
Ул доғи ўз ҳолиға ҳайрон эрур андоқки ман,
Онда ҳам саргашталиқ, андоқки манда печутоб.

Истабон матлубини тортиб, миҳан ҳаддин фузун,
Хайли Фурқат санги борони қадин қилмиш нигун,
Ғам лакад кўбидин ўлмиш ман киби зору забун,
Ҷисми онинг ҳам ҳаводис зарбасидин нилгун,
Топмайин мақсудини мандек неча айлаб шитоб.

Ул қилиб қуллуқда қаддини нигун андоқки ман,
Беирода айламас сайру суқун андоқки ман,
Хизмат амрида қилур саъйин фузун андоқки ман,
Қадр илгида бўлур ул ҳам забун андоқки ман,
Олмай ул мандин ҳисоб, андоқки ман ондин ҳисоб.

Истасанг озодалиғ касбида беандоза суд,
Хотирингни қилмағил ҳаргиз гирифтори қуюд,
Оғаҳийдек тарк айлаб ҳарнаким буду набуд,
Эй Навоий, солиқ эрсанг ҳақ вужудин бил вужуд,
Мосиволлоҳни адам валлоҳу аълам биссабов.³

БУЛМА МАҲЗУН ОГАҲИИ...

Субҳ май нӯш этгали, эй дилбари, ишрат маоб,
Базм аро маскан тутуб хуршид янглиғ бениқоб,
Илгинга олғоч қадаҳ гаҳ лутф айлаб, гаҳ итоб,
Икки ўтлуғ наргисингким қилдилар бағрим каоб,
Биридур айни хумор ичида, бири масти хоб.

Дард ила меҳнат сипоҳи саф тузуб фархошима,
Етгусидур ишқ майдонида ҳар дам қошима,
Сан доғи раҳм айламай бу ҳол ила кўз ёшима,
Тийғ тортиб дам ола олмай етуштинг бошима,
Гўйе хуршид янглиғ йўлда кўргуздинг шитоб.

Ишқ зулмидин етиб жонимга наштар ҳар кеча,
Етти оҳим бохтардин то баховар ҳар кеча,
Айлабон таъсир афғоним саросар ҳар кеча,
Офариниш баски аҳволимга йиғлар ҳар кеча,
Ашк дарёси эрур гардун, кавокиблар хубоб.

Қилмасам тонг йўқ Масиҳоға баробар лаълини-
Ким, билибман жондин ортуқ руҳпарвар лаълини,
Кўз тўкуб хуноба кўргач ул ситамгар лаълини,
Толпинурман ашк аро ҳар дамки тишлар лаълини-
Ким тенгизга тушса, жон ваҳмидин айлар изтироб.

Уртанур сўзи ниҳоним ишқ аро билган улус,
Йиғлағай қон йиғларимни кўзига илган улус,
Дардим англар ҳажр тийғи бағрини тилган улус,
Ранжу заъфим бўлмиш андоқким сўрай келган улус,
Ҳолим айларлар савол, аммо эшитмаслар жавоб.

Хонақақ ичра кўб ўлма бу сифат афтодаким,
Кир харобот ичрау бўлгил тараб омодаким,
Айлагил сажжода таркин, сан киму, сажжода ким,
Неча тасбиҳинг ҳисоби, зоҳидо, ич бодаким,
Сену мандекларга худ бу коргаҳда не ҳисоб,

Кўрки ман тақви танин май ўти бирла доғладим,
Панжаи роҳат била тоат кўзин туфроғладим,
Қилғоли айшу тараб, журъат била бел боғладим,
Гар карам дарёсининг мавжи будурким, чоғладим,
Қони ўз бўйниға ким ишратдин этса ижтиноб.

Базмким роҳат етургай жоми гулфоми била,
Чиқса ондин ҳар киши гар каъба эҳроми била,
Қатл онга вожибдурур бедод самсоми била,
Хоса базмиким қуёш роҳин шафақ жоми била,
Элга тутғой хисрави анжум сипоҳи жам жаноб,

Бўлма маҳзун, Огаҳий, ҳаргиз чекиб даврон гамин,
Нўш қил шаҳ давлатидин дам-бадам ишрат майин,
Дайр аро ўткарма авқотингни бир дам майсизин,
Ич, Навоий, майки фаҳм этдук табиби ишқдин,
Гусса заҳри дафъиға тарёк эмиш ёқути ноб.

ЕҚУТ АНГО МАСКАН

Биҳамдиллаҳки, ағёр улфатидин ижтиноб айлаб
Манго меҳру вафоу, раҳму шафқат беҳисоб айлаб,
Бузулгон масканимни гулшан этмак иртикоб айлаб,
Тун оқшом келди кулбам сори ул гулрух шитоб айлаб,
Хироми суръатидин гул уза хўйдин гулоб айлаб.

Мулукона қўюб эгри боши узра кулоҳи зар,
Далирона этак санчиб, олиб қўлга оғир шашпар,
Команд айлаб сочи торин қўнгул қайди учун яксар,
Чекиб мужғони шабравлар киби жон қасдиға ханжар,
Белига зулфи анбар торидин мушкин таноб айлаб.

Неча турлук далолу ғунж ила кулбам аро кирди,
Табассум дуржиға лутфу адо гавҳарларин терди,
Равон осо хиромида адаб осори фош эрди,
Келиб ўлтурдию илгим тутуб ёнида ер берди,
Такаллум бошлади ҳар лафзини дурри хушоб айлаб.

Нечук дурларки бўлмиш ҳуққани ёқут анго маскан,
Олорнинг бириға бўлмай баҳо юз ганжу минг маҳзан.
Бу янглиғ дур сочиб ҳолимни сўрди бўйла ул пурфан-
Ки, эй зору балокаш ошиқим, мансиэ нечукдурсан,
Мен ўлдим лол айта олмойин майли жавоб айлаб.

Бу ҳолимни кўруб, шавқим не чоғлиқ эрканин билди.
Еридин сачрабон турдию қошимға ёвуқ келди,
Иковлон маст ўлоли, деб кулуб бўйнимға осилди,
Чиқорди шишае май доғи бир соғар тўла қилди,
Ичиб тутди манго юз навъ лутф осо итоб айлаб.

Деди: «Эй хокисорим, эмди ашкинг тўкмагил кўздин,
Қилиб нўш ушбу соғарни орит ғам гардини юздин».
Ман илгидин олиб соғар, топиб комимни бу сўздин.
Ичиб, фарёд этиб тушдум аёқиға, бориб ўздин,
Мани йўқ бодаким, лутфи онинг масту хароб айлаб.

На хуштур, Огаҳий, ишрат тунида ёр ила бўлмоқ,
Қўлидин нўш этиб ҳар дам тараб жомини афзунроқ,
Бўлуб сармаст, аёқиға йиқилмоқ ўйлаким туфроқ,
Ониким элтқай васл уйқуси ишрат туни мундоқ,
Навойдек нетар то субҳи маҳшар тарки хоб айлаб.

ОЛАМ МАЖЛИСИ АРО

Тан эрур ажаб шаҳру нафс анго асас, ё раб,
Бўлмас ул асас жаври жонға ҳеч бас, ё раб,
Эмди хор этиб они ул сифатки хас, ё раб,
Ишқ завқини еткур жонға ҳамнафас, ё раб,
Нафс комини бир дам қилма дастрас, ё раб.

Даҳр шўхидин афзун айлаб эътирозимни,
Ўз жанобинга еткур жабҳаи ниёзимни,
Ҳар нафас баланд айлаб оқ барқи тозимни,
Чек раҳи ҳақиқатға ноқаи мажозимни,
Бер ғамингда кўнглумга нолаи жарас, ё раб,

Ҷисм тийрадур туну кун, руҳи поки зиндони,
Йўқтурур манго бир дам онда роҳат имкони,
Эмди айламак истар сайр арши аълони,
Жон қушин пурафшон қил, танни айлабон фоний,
Усру қилмиш афсурда они бу қафас, ё раб.

Токи бўлмишам олам мажлиси аро восил,
Ихтилоти халқ этмиш ёрдин мани ғофил,
Бўлмоқ истасанг эмди мақсадим агар ҳосил,
Айлабон фано аҳли зумраси аро дохил,
Даҳр халқидин билкул улфатимни кес, ё раб.

Бўлди сарф авқотим даҳрга халқ аро ҳар ён,
Утди муддати умрим ҳазл ила бўлуб хандон,
Эмди ўз ғаминг ичра айлагил мани гирён,
Кўзларим ёшин ишқинг ичра оқизиб ҳар ён,
Бирни айлагил Жайҳун, бирни қил Арас, ё раб.

Юз уруб ҳаво бирла ҳирс даштина ҳар дам,
Гулистони кўйингдин ваҳшат этмишам гар кам,
Қўйма ушбу ваҳшини эмди айламакка рам,
Остони қурбунгға судра боғлабон маҳкам,
Риштаи иноятдин бўйнума марас, ё раб.

Фақр кўйида чашмим ҳар тун ашкрез этгил,
Оҳим ўтини ҳар дам дард бирла тез этгил,
Жоҳи ҳирсидин кўнглум мойили гуриз этгил,
Қонев айлабон ганжи фақр аро азиз эткил,
Кел мани залил усру айламиш ҳавас, ё раб.

Шафқатингни даврамда қалъайи хос айла,
Борҳо манго они маъману манос айла,
Демагум манга олам шаҳлигини хос айла,
Еткуруб пушаймонлиғ лашкарин халос айла,
Журм хайли теграмни тутди пешу пас, ё раб.

Келгуси жаҳон аҳли буғз ила манга ўтру,
Кўрмадим киши бўлғай дўстлиғ била қаршу,
Йиғларам бу ҳолимға ҳар кеча босиб қайғу,
Шафқатинг манга ёвар қилки бўлмишам усру,
Инқилоби даврондин зор ҳеч кас, ё раб.

Ғам қаро тун ичра нуки ашк ҳар мағмум,
Етти қот ер остида чекса оҳ бир мазлум,
Борчасиға доносан, йўқ нима санга маъдум,
Ҳарнаким, манга ҳожат эрса бор санга маълум,
Қилмоқим не ҳожатдур они мултамас, ё раб.

Ком топмоғай бўлғай илмидин фузун жаҳли,
Ҳар нечаки сайр этса Руму, Маккау, Деҳли,
Бас улум ашколин лутф ила қилиб саҳли,
Огаҳий сўзин ширин ўйла қилки, сўз аҳли
Даврида ҳужум этсун, ўйлаким магас, ё раб.

ЖАВР АЙЛАДИ ҲАР ДАМ

Манга зулму ситамлар борҳо ул дилрабо айлаб,
Танимни жавр тийғи бирла сартосар яро айлаб,
Чиқорди ақлу ҳушим жисм мулкидин жудо айлаб,
Вафони қилди кўб озода ул ой чун жафо айлаб,
Адам даштида кўнглумга ватаң қилмиш жало айлаб.

Туну кун йиғлар эрдим лутфидин бўлмоқ тилаб хуррам,
Кўруб бу ҳолими раҳм этмайин жавр айлади ҳар дам.
Жафо қилмоқ тарийқида онингдек кунавардур кам,
Вафо андоққи қочти ул жафогардин, агар ман ҳам
Қоча олсам, яна ишқин ҳавас қилмон хато айлаб.

Киши йўқ бу замон ичра вафолиғ ошно кўрган,
Эрур ҳар кимни кўрсанг дўстидин юз бало кўрган.
Киши кўб даҳри дун ичра вафо айлаб, жафо кўрган,
Дема даврон аро йўқтур вафо айлаб, вафо кўрган-
Ки, йўқтур минг жафо тортиб, қутулғой бир вафо айлаб.

Даводур ишқ муҳлик дардиға не зуҳди тақводин,
На бу заҳматға чора ҳосил ўлғой жоми саҳбодин,
Иложе топмасанг гар шафқати ёри дилородин,
Йиқилғон ишқ аро сиҳҳат тамаъ қилма Масиҳодин-
Ки, бу беморлиқдин кимса қутулғон йўқ даво айлаб.

Жафогарлар бошим узра дамо-дам ёғдуруб хора,
Деди бошиму балким жузви-жузвимни қилиб пора,
Бошимда бу балоларни кўруб, келмай мани зора,
Кўнгулким рўзгоримни қарортиб бўлди овора,
Топилса кездурай даврон аро юзин қаро айлаб.

Инонмасман агар ул ой вафосидин хабар топсам,
Эмас бовар онинг лутфи майидин баҳравар топсам.
Вале ногаҳ вафо қилмоқға майлидин асар топсам,
Манго йўқ ўзгага ёри вафо қилгонни гар топсам,
Бошига эврулай, олдида жонимни фидо айлаб.

Фалакнинг жаврини, эй дўстлар, деманг фузун эрмас,
Киши йўқким, жафоси боридин қадди нигун эрмас,
Дема, Огаҳ, бошимга ғамни солгон чархи дун эрмас,
Навой, кимса йўқким, чарх зулмидин забун эрмас,
Наво жовид кимга берди бизни бенаво айлаб.

«ТЕ» РАДИФИ

ГУЛДЕК ЮЗИНГНИ КҮРСАТ

Эй дилбари маҳжубим, гулдек юзингни кўрсат,
Булбул киби ушшоқинг шавқ ўти била ўртат,
Тонг отти, хуморингни жоми май ила тарқат,
Шўх икки гизолингни ноз уйқусидин уйғат,
То уйқулари қочсун гулзор ичида ўйнат.

Сарв олдида қаддингни ҳар сори хиромон қил,
Гунча қошида лаълинг гулбаргини хандон қил,
Бирнинг аёқин банд эт, бирнинг ичини қон қил,
Тишлабки сочинг ўрдинг, очгонда паришон қил,
Офоқи саводида жон ройиҳасин бутрат.

Бўстон аро оҳимдин гул очилиб ошуфта
Фарёдим ила булбул ҳоли келиб ошуфта,
Жоно, бу асирингнинг ҳолин билиб ошуфта,
Кулбамга хуйафшон кел, зулфинг қилиб ошуфта,
Анжум спеҳин синдур, офоқ, улусин кўзғат.

Ҳажрингда хароб этти юз дарду миҳан кўзни,
Ашки тугониб ҳарён қон этти ватан кўзни,
Бу ҳол ила кўб қўймай, эй сийми бадан, кўзни,
Ораз қуёшин очиб, ашки қуруғон кўзни,
Кўб ҳажрда йиғлатдинг, бир васлда ҳам йиғлат.

Ишқ ичра гаҳи кўху, гаҳ дашт сори чопиб,
Ҳар гам тошиким отти чарх, олдим они қошиб,
Майдони фано кирдим, умрим юзини ёпиб,
Бир оҳ ила кул бўлдим, эй чарх, тилаб топиб,
Фарҳод ила Мажнунга ошиқлик ишин ўргат.

Даҳр ичра бу кам фурсат, умрингни ғанимат бил,
Давлатга гурур этма, ҳақ қуллуқини қилғил,
Тонглоки, ажал етса, туфроқ ўлуб, эй ғофил,
Хоро тубида ётғунг, йўқ суд агар юз йил,
Кўк атласи устида жисмингни ётиб агнат.

Чун жоми ҳилолининг бўлгон чоғи муштоқи,
Огоҳий киби илмой кўзига фалак тоқи,
Афзун бўлубон ҳар дам юз урбада қилмоқи
Базм ичра Навоий кўб йиғлар эса, эй соқий,
Хуш элтгучи доруни жомига онинг (ни) чайқат.

ГУЛИСТОНИНИ БЕХОР ЭТ

Умидим бўстониға карам абрин матарбор эт,
Мурудим боғини ҳуснунг гулидин жаннат осор эт,
Хазони ҳажридин таъбим гулистонини бехор эт,
Баҳори васл ила, ё раб, кўнгул даштини гулзор эт,
Гули дийдоринга руҳим қушини булбули зор эт.

Етушмай илму дониш соғаридин қатрае дурда,
Бу маҳфил ичра ман мақсад хумори бир-ла пажмурда,
Неча умр ўлдиким, бу ҳол ила ман зору озурда,
Жаҳолат шоми ғафлат уйқусидин бўлдим афсурда,
Мани огоҳлиғ субҳи насими бирла бедор эт.

Кўнгул ғамгин эрур шайтон фириби бирла ою йил,
Ҳазиндур жон доғи очилмайин зикрингға бир дам тил,
Тараҳҳум кўргузуб лутфунг кўзиға, ушбу ҳолим ил,
Ғамин кўнглумни васвоси шаётиндин хабарсиз қил,
Ҳазин жонимни асрори илоҳидин хабардор эт.

Ҳавас кўйида айлаб кечаю кундуз шитобонлиғ,
Ҳар эшикка бориб, комимни топмай ёндим армонлиғ,
Бериб мундоқ гадолиғдин манго эмди пушаймонлиғ,
Фано мулкида бер тахти бақо узра сулаймонлиғ,
Вужудим нақшини йўқлуқ нигинида намудор эт.

Киши ҳар неча бўлса жоҳ ила мукнат аро комил,
Бўлур юз ҳисса онча кибр ила нахват анго ҳосил,
Ман ўлдим бу жиҳатдин дарди ишқу фақрға мойил,
Бўлур жоҳу саломат аҳли ҳам мағрур, ҳам ғофил,
Мани чек бистари факр узрау ишқингда бемор эт.

Эрурман кеча-кундуз ҳажр зиндоида гам фарсуд,
Топо олмон ўзимни васл базмида даме хушнуд,
Муродим комиға етмай замони бодаи мақсуд,
Хумори ҳажрдин ҳар дам тўкарман ашки хун олуи,
Висолинг бодаи гулгуни бирла масту саршор эт.

Етиб ҳуснунгдин ушбу даҳр борча хўбиға ҳусни,
Бори толиб топар сандин ўзи матлубиға ҳусни,
Манинг ҳам гар тиларсан хотирим марғубиға ҳусни,
Бериб нури худодин ботиним маҳбубиға ҳусни,
Онга ушшоқ бил маъшуқлар кўнглин гирифтор эт.

Ҳамиша нафс ишидур тийралик андоққи хоки раҳ,
Туну кун руҳ иши бермак сафоға кўзгудек жилваҳ,
Вале тадриж ила ул топиб истило мунга ваҳ-ваҳ,
Ғубори нафс руҳ ойинасин дойим қилур тийраҳ,
Они рафъ айлабон мундин мунга сайқал падидор эт.

Қачонким Огаҳий маҳшар қизиқ бозориға кирса,
Дўкони ажз аро тоат касод ажносини терса,
Топилмас муштари ҳаргиз неча арзон баҳо берса,
Матои тоати Мунис агарчи норивож эрса,
Онга лутфунгни раҳмат чорсусида харидор эт.

ОГАҲИЙ, ҚИЛМА ҲАВАС ЖОҲУ ЖАЛОЛАТ МАСКАНИН

Гар жаҳон мулки уза ўзни Сулаймон бўлди тут,
Афсарингга лаъл хуршиди дурахшон бўлди тут,
Боргоҳинг қуббаси буржису кайвон бўлди тут,
Қасри жоҳингга сипеҳр авжида айвон бўлди тут,
Ҳам сипеҳр осибидин ер бирла яксон бўлди тут.

Юз паришонлиғ чекиб жамъияти давлат учун,
Бўлмоғунг осуда бир дам тақвию тоат учун,
Кўргузуб тун-кун тараддуд жоҳ ила мукнат учун,
Лаъли руммони тиларсан дам-бадам зийнат учун,
Қатра-қатра оғзинг ондин нордек қон бўлди тут.

Беқарор ўлуб туну кун ошиқи мажзубдек,
Оҳ тортиб лаҳза-лаҳза бедили манкубдек,
Ҳеч тинмай дам-бадам қон йиғлабон Яъқубдек,
Истадинг дунё арусин тушдаги маҳбубдек,
Топмас эргач ком лаълидин пушаймон бўлди тут.

Орзуйи нафс ила ўзни қилиб ошуфта ҳол,
Сарф этиб исроф ила сийму зару молу манол,
Кечалар мажлис тузуб бўлмоқ учун ишрат сигол,
Шўхлар қошин тиларсан кўрмоқ андоққим ҳилол,
Жонға етганда кўрунғач кўзга пинҳон бўлди тут.

Гўшаи дайри муғон айлаб мақар сан чангдек,
Мақсадинг бўлмоқдурур ишрат асар сан чангдек,
Бу таманнолар била ҳар дам агар сан чангдек,
Бир муғоннийдин наво топмоқ тиларсан чангдек,
Эгри қад бирла ишинг фарёду афғон бўлди тут.

Хандаи ишрат санго ғам барқини чақмоқдурур,
Фикри давлат буйнунго ҳасрат ипин тоқмоқдурур,
Шуғли мукнат билгил ўз жонингга ўт ёқмоқдурур.
Кўси давлат етти дўзаға эшик қоқмоқдурур,
Бас ети иқлим мулки узра султон бўлди тут.

Оғаҳий, қилма ҳавас жоҳу жалолат масканин,
Сайр қил жаҳд айлабон, фақру қаноат гулшанин,
Тарк этиб дунё учун эмди паришонлиғ фанин,
Эй Навоий, ўзни жамъ эт йўқса олам махзанин,
Қон ютуб, жамъ айлабон ўлгач паришон бўлди тут.

ГУЛ ЮЗИДА ЛАТОФАТ

Гулгун юзингча эрмас гул юзида латофат,
Мавзун қадинг мисиллик йўқ, сарвдор шоқат,
Бу ҳуснингга адоу ғамзанг қилиб изофат,
Гулшанда зоҳир этсанг, эй гульузор қомат,
Сарв ила гул бошига тушгай ажаб қиёмат.

Хўблар бериб агарчи қаду юзиға оро,
Ошиқларидин айлар сабру хирадни яғмо,
Лекин сўзум эшитгил, эй шўх моҳи сиймо,
Ҳусн оламида кўбдур кони сабоҳат, аммо
Сандек қачон топилгай бир маъдани малоҳат.

Дардинг чекарда йўқтур дард аҳлиға такосул,
Эрмас аён бирида ишқинг аро такоҳул,
Борму раво аларнинг аҳволидин тажоҳул,
Эй моҳи авжи иззат, мунча недур тағофул,
Ушшоқ бенавода ҳеч қолмади саломат.

Лутфу иноят этти чун эзиди муҳаймин,
Одам сарири иззат устида бўлди сокин,
Иблис зиллатиға кўб қасд қилди, лекин
Ҳақ кимга берса иззат, хор ўлмоғи на мумкин,
Қўй, эй ҳусуд, мундоқ беҳуда иш на ҳожат.

Эй бўлғон олам ичра ийди фараҳ баядинг,
Кўнглунгни хуррам этким, маҳшар кунидур ийдинг,
Қуфли тараб очарга меҳнатдурур калидинг,⁴
Офоқ ичида роҳат топмоқ эса умидинг,
Қилма умид олам мулки ичида роҳат.

Гар истасанг ишингга олам аро кушойиш,
Адлу, сахоу, базлу, ҳимматни айла варзиш,
Шардин бўлуб гуризон, хайр айламакни қил иш,
Шаръи набиға ҳурмат қил, фақр элиға бахшиш,
Шоҳо, десангки бўлғой ҳақдин санга ионат.

Эй Огаҳий, агар сан донишға мазҳар эрсанг,
Ур шаҳ жанобиға юз ҳар ишда музтар эрсанг,
Гар роғиби биҳишту вар толиби зар эрсанг,
Шоҳинг дуосин одат қил, Рожий, истар эрсанг
Тонмоқ ики жаҳонда давлат била саодат.

«ДОЛ» РАДИФИ

УЛ КУЗИ БОДОМ

Токи мақбули мизож ўлмишдурур дилдора қанд,
Кеча-кундуз базм аро истар ёмон ҳамвора қанд,
Бас тонг эрмас жонга ишқи ичра ҳар бемора қанд,
Жонфизо лаълига элтар ул пари рухсора қанд,
Бергудекдур жон улусга эмди бора-бора қанд.

Ўзни афзун таъм аро билмишдур ул лаб олида,
Сотголи ширинлигини келмишдур ул лаб олида,
Ўз кўзига ўзини илмишдур ул лаб олида,
Гўё тарки адаб қилмишдур ул лаб олида,
Элдин элга сотилиб бўлмишдурур аввора қанд.

Қанд ўзни ўхшотиб ул кўзи бодом эрнига,
Баҳс ётар ширинлик ичра шаҳди ором эрнига,
Беадаблик воҳир айлаб субҳ то шом эрнига,
Қилғони ўзни ташбиҳ ул дилором эрнига,
Бўлодур ҳар ерда мажмаъ бўлса пора-пора қанд.

Базмгоҳинг тахтини гар авжи чарх устида қур,
Иззу жоҳинг тожини хуршид бошидин ошур,
Айшу ишрат шаҳди бирла неча йиллар ком ур,
Марг заҳрин тотқунг охир гарчи базмингда эрур,
Чарх тўққуз хони узра собиту сайёра қанд.

Огаҳий жонлар фидо айлаб Ажамдин то Араб,
Лаълидин комин топо олмас неча айлаб талаб,
Лекин ушбу иш муқаррар қанд бордур бир ажаб,
Лаъли ўтрусига бордур бўйла дойим беадаб,
Рожиё, сўргил лабидин, бор эмиш не кора қанд.

«РЕ» РАДИФИ

ҚИЛДИ МУЗАЙЯН ЖАМОЛИНИ

То холу хатти узоринг аро бўлди ошкор,
Субҳи умидим узра падида ўлди шомни тор,
Не навъ очай кўзимни мане тийра рўзгор,
Холу хатинг хаёлидин, эй сарви гулбузор,
Гоҳи кўзимга хол тушубдур, гаҳи ғубор.

Таъриф холу васф рухунг қилсам ибтидо,
Юз умр агар сурулса қалам йўқтур интиҳо,
Лекин бу икки нуктани қилдим бу навъ адо,
Юзингда хол сафҳада тамғон киби қаро
Холинг малоҳати туз эрурким қарода бор.

Оҳимни эшитиб мани сўрмоқга келмасанг,
Лутф илги бирла юз узра ашкимни силмасанг,
Жисмим ёниб кул ўлганини кўзга илмасанг,
Жонимни ўртаган юзу холингни билмасанг,
Ут шуъласида айла гумон бир учук шарор.

Бир заҳмат ила кавкаби умрим заволидур,
Ондин ҳамиша жоним ажал поймолидур,
Жоно, бу бедилинг туну кун бўйла ҳолидур,
Билмон кўнгулда холларингнинг хаёлидур,
Ё кирпигинг тиконларин айлабсан устивор.

Умрим гули шамоли хазон бирла сўлмоғин,
Жисмим биноти сели фано бирла тўлмоғин,
Жонимга доғи оташи ҳасрат қуюлмоғин,
Ҳар дам кўнгул ҳалоку кўзим тийра бўлғонин
Билгай бировки, ёри эрур шўху холдор.

Чун хатту хол қилди музайян жамолини,
Бўлдим асир кўргали ҳусни камолини,
Тонг йўқ мудом истасам онинг висолини,
Машшотаи қазо безамиш хатту холини,
Беихтиёрлиғда манго борму ихтиёр.

Лаълингдин Огаҳий киши сўз сўрса жонпарвар,
Холинг хаёли кўнглида ўлтурса жонпарвар,
Ишқинг аро ўтурса ўлар, турса жонпарвар,
Мискин Навоий холи лабинг кўрса жонпарвар,
Боқсанг на бўлди сурати ҳолиға, эй нигор.

ШУҲИ ДИЛОРО

То жони ҳазиним алами ишқа макондур,
Юз тийғи бало захмлари онда ниҳондур,
Жон дўстлиғи майли агар санда аёндур.
Жон верма ғами ишқаки, ишқ офати жондур,
Ишқ офати жон ўлдуғи машҳури жаҳондур.

Бори ғами ишқ этти неча шерни ожиз,
Кечгил ҳавасидин, санго ақл ўлса қуловуз,
Савдойи ғами ишқ эмас ақл ила жойиз,
Суд истама савдойи ғами ишқдин ҳаргиз-
Ким, ҳосили савдойи ғами ишқ зиёндур.

Даврон аро усру кўб эрур шўхи дилоро,
Сийминбару, гул пираҳану, қомати зебо,
Очсанг назарингни агар айларга тамошо,
Яхши кўрунур сурати маҳвашларинг, аммо,
Яхши назар этдукча саранжоми ямондур.

Шўхи қаро кўзлар кўб эрур даҳр аро, лекин,
Бордур ҳамаси жавру жафо расмида сокин,
Гар истар эсанг бўлмоқ озор зулмидин эмин,
Ед этма қаро кўзларинг мардуми чашмин,
Мардум деюб олдонмаки, ичдуклари қондур.

Ҳар сабзи хат, эй дил санга бир фитнаи навхиз,
Ҳар чашми сияҳ заҳр ила бир соғари лабрес,
Ҳар новаки мужа жонинга бир ништари тез,
Ҳар абрўйи ҳам қатлинга бир ханжари хунрез,
Ҳар зулфи сияҳ қасдинга бир афъи йилондур.

Ишқ ичра далирона агар қўйса қадамким,
Қилғуси ҳалок они дами тийғи надамким,
Дема на билурсан қилурин ишқи ситамким,
Ишқ ичра азоб ўлдуғин ондин билурамким,
Ҳар кимсаки ошиқдур, иши оҳу фиғондур.

Хўбларда агар ҳар нечаким ҳусну адо вор,
Юз онча оларда ситаму жавру жафо вор,
Бас, Оғаҳиё, ақлу хирад бўлса санго вор,
Гар деса Фузулийки гўзалларда вафо вор,
Олдонмаки, шоир сўзи албатта, ялондур.

КЕЛДИ ЯХШИ МЕҲМОНЛАР

Ақлим айлади шайдо қомати хиромонлар,
Табъим уйига яғмо солди чашми фаттонлар,
Сабрим этти нопаддо орази дарахшонлар,
Солди бошима савдо зулфи анбар афшонлар,
Қилди кўнглум ошуфта турраси паришонлар.

Бошима жафо тийгин лаҳза-лаҳза солидилар,
Қонима менинг ушбу олам ичра қолдилар,
Даҳр аро бори мундин куфр ила отолдилар,
Нақди дину исломим бир боқишда олдилар,
Сурмали кўзи кофир, чеҳра моҳи тобонлар.

Бўлдим ул паривашнинг токи зору шайдоси,
Сабр уйин хароб этти оҳу нола яғмоси,
Ортибон бошим узра ғам ҳужуми ғавғоси,
Ҳажри шоми кўнглумда холу зулфи савдоси,
Шодлиғ канор иста, келди яхши меҳмонлар.

Бир нафас рақибининг суҳбатидин айрилмас,
Ед этиб мани ҳаргиз кулбама даме келмас,
Десангиз манга, нечун кўзига сани илмас,
Ул гўзал тағофилдин ҳолима назар қилмас,
Бўлди сели ашкимдин олам ичра тўфонлар.

Бу замонда оламдин борди айш ила ишрат,
Сар-басар жаҳон ичра тўлди ғам била меҳнат,
Ёрлар нечук тутсун бир-бири била суҳбат,
Чеккали майи ишрат бермади даме фурсат,
Кетти ройикон элдин, ҳайф, яхши давронлар.

Боқмағум қуёш сори маҳвашим жамолисиз,
Янги ойға кўз солмон қошининг ҳилолисиз,
Савр сори майл этмон қомати ниҳолисиз,
Сайри гулшану гулни найлайин висолисиз,
Дўзахи муқаррардур ёрсиз гулистонлар.

Токи минди у золим хўблуқ саририға,
Солмади худо ҳаргиз раҳми замириға,
Қилмаса карам, тонг йўқ Огаҳий фақириға,
Хусн кишвари шоҳи боқмади Вазирийға,
Ғуссалар ютуб эмди ўлгум, эй мусилмонлар.

ОЙ БИЛА КУН БУЛДИ ЗОР

Шаҳсуворимким, қуёшдек ҳусни майдонидадур,
Ишқдин ушшоқнинг шўриш дилу жонидадур,
Дема ёлғуз шўру офат чашми фаттонидадур,
Ул париким фитнаи айёми фармонидадур,
Юз қиёмат жилваси таҳрики мужғонидадур.

Ой била кун тинмайин парвонадек лайлу наҳор,
Айланиб шамъи жамолингни кўрарга бўлди зор,
Чун намоен айладинг мушкин ниқобингдин узор,
Не қамардин бўлди зоҳир, не қуёшдин ошкор,
Ул тажаллийким, юзинг хуршиди тобонидадур.

Гар мане Мажнунга ҳар дам юзланиб дарду миҳан,
Халқдин қочиб жунун саҳросини қилсам ватан,
Ушбу ҳолимга қилиб ҳар бирингиз бир навъи зан,
Деманг, эй жамият аҳли, не учун ошуфтасан,
Телба кўнглум манзили зулфи паришонидадур.

Субҳи давлатдур аён дилбарлигинг айёмидин,
Обиҳайвондур нишон лаълинг майи гулфомидин,
Сурмаи мозоғ эрур зоҳир кўзинг бодомидин,
Оятул валлайл эрур таъбири зулфинг шомидин,
Сураи вошшамс тафсири юзинг шаънидадур.

Ақлу ҳушимни бериб хайли бало торожиға,
Қасд қилди хаста жонимнинг яна торожиға,
Огаҳий, найлай онинг ман бенаво торожиға,
Берди кўнглум кишварин охир жафо торожиға,
Жаврларким, ул Амирий ҳусн давронидадир.

ЛОЛА ДОҒ УЛУР

Тушти то юзинг узра зулфи анбар афшонлар,
Шавқ ўти аро қилдек ўртанур тану жонлар,
Бўлса ошиқинг тонг йўқ олам ичра жононлар,
Партави жамолингга зор ҳуру филмонлар,
Зулфинг олида ҳайрон сунбули гулустонлар.

Қолди кўз очиб наргис ҳайрат ичра субҳу шом,
Борди сарв жисмидин сабру тоқату ором,
Токи боғ сайрига ноз бирла қўйдинг ком,
Сиймиваш қапогинги ногаҳон кўруб бодом,
Тош аро ўзин солди рашкидин ютуб қонлар.

Савр борғуси ўздин қоматинг равон кўргач,
Лола доғ ўлур, холинг юзда ногаҳон кўргач,
Гул нетонг нисор этса, оразингни жон кўргач,
Кулгу чоғи лаълингдин боғ аро аён кўргач,
Гунчалар назар қилғой чок этиб гирибонлар.

Токи бўлмишам, жоно, ошиқи талабгоринг,
Етдим ўлгали айлаб орзуйи дийдоринг,
Ваҳ, недин яшурғунгдур парда ичра рухсоринг,
Гул юзинг фироқида булбули вафодоринг,
Ҳар саҳар қилиб ёдинг, айлар оҳу афгонлар.

Сончибон қошинг шавқи кўкрагимга юз ханжар,
Кирпигинг урар ҳар дам жоним ичра минг наштар
Лахта-лахта қон ондин бағрим ўлди сартосар,
Ед этиб лаби лаълинг лаҳза-лаҳза, эй дилбар,
Айларам равон кўздин қатра-қатра маржонлар.

Елга борди оҳимдин чарх ўйлаким япроғ,
Қон ёшим била бўлди лолазор дашту тоғ,
Раҳм агар бу ҳолимға қилсанг эмди яхши чоғ,
Лоладек гаму ҳажринг кўксум узра қўймиш доғ,
Васл ила етур, жоно, дардим узра дармонлар.

Қилғил Оғаҳий табъин лутф ила саросар хуш-
Ким, хуш айласа ошиқ хотирини дилбар хуш,
Сандин этмак истайдур вақтин, эй сиймбар хуш,
Айла комиронингни жоми васл ила сархуш,
Токи қолмасун кўнгли ичра неча армонлар.

ҚУЙМА УЗНИ РАНЖУ МЕҲНАТДА

Жаҳон мулкиким, ул бир турфатул айн ичра барҳамдур,
Жафо ниши била мамлу, вале ноёби марҳамдур,
Суруду ишратида навҳаи андуҳи мудғамдур,
Бу оламким, кўнгул қайдин чекарсан меҳнату ғамдур,
Фано сарманзилин сайр айлаким, бир хушча оламдур.

Қилиб ваҳм инбисоту айшдин айрилма ўлмакдин,
Дилу жонингни кулфат тийғи бирла тилма ўлмакдин,
Ғарибу хоксору бекас ўлмак билма ўлмакдин,
Ангуб танҳолиқи қабр ичра нафрат қилма ўлмакдин,
Тарийқи унс дутким ҳар ўфуч туфроқ бир одамдур.

Асоси қасринги мрамар ваё фўлодким қилсанг,
Сутун кохингни ар-ар ваё шамшодким қилсанг,
Хароб ўлғусидур охир неча ободким қилсанг,
Дагил маҳкам жаҳон мулкида ҳар бунёдким қилсанг,
Фано мулкида дут манзилким, ул бунёд маҳкамдур.

Тузуб ҳақ ҳикмат ила даҳр гулзори мусаффосин,
Безабдур аҳли дил туфроғидин саҳни дилоросин,
Қадам густох қўйма истабон қилмоқ тамошосин,
Баҳор айёми кирсанг лолазора хоки ажзосин,
Муҳаққар кўрмаким, ҳар зарраси бир жом ила жамдур.

Чекарга ишқ нуқсидур сабаб андуху фурқатда,
Етур ишқинг камола, қўйма ўзни ранжу меҳнатда,
Валекин тут қулоқ, айтай санга бу сирни хилватда,
Камоли ишқи инсон мавт иландур роҳи ҳикматда,
Бали мужро қилон ҳукминг мисолин нақши хотамдур.

Фано кайфияти ужбу риѣдан қутқорур нафси,
Дема ужбу риѣ ранжу анодин қутқорур нафси,
Не ранжу, не ано турлук балодин қутқарур нафси,
Ажал олойиши хавфу хатодин қутқарур нафси,
Бу жавҳар кимѣйи давлата иксири аъзамдур.

Жаҳон аҳли на билсун, Огаҳий, меҳру вафо қадрин,
Билурму шаппараклар шом аро нуру зиѣ қадрин,
Нетонг гар билмаса бедардлар завқу даво қадрин,
Асири нафсдур аҳли жаҳон билмаз фано қадрин,
Фузулий, ишқ атвори санго онжақ мусалламдур.

БЕҲУДА ЧЕКМА РАНЖ ИЛА МЕҲНАТ

Киши зуҳду ибодатда агар зуннуни даврондур,
Вагар ақлу фаросатда жаҳон аҳлиға Луқмондур,
Ваё жоҳу жалолатда бори оламға султондур,
Сипеҳр осибидин солим қутулмоқлик на имкондур,
Ки меҳри ташту, тийғу, кулгуси барқи дурахшондур.

Онинг бу меҳри ҳар кун борча даҳр аҳлиғадур шомил,
Бу кулгуси доғи жумла халойиқ шаънида комил,
Бу меҳру бўйла кулгуни кўруб олдонмағай оқил,
Мунингдек меҳр кўргач, шод ўлуб кулган зиҳи ғофил,
Бу янглиғ кулгу сори меҳр солғон усру нодондур.

Бу меҳр ихроқидин дойим шажарлар муртаиш аъзо,
Бу кулгу ҳайбатидин музтариб ер жисми сар то по,
Очиб ибрат кўзин, қилғил тамошо гар эсанг бийно,
Тенгиз кўнглида ондоқ меҳрдин юз шуъладур пайдо,
Қиё бағрида мундоқ кулгудин минг дашна пинҳондур.

Агар шаҳлар сипаҳ чексун жаҳон мулки аро ҳадсиз,
Вагар дарвишлар қилсун дуо эғнида солиб киз,
Жафоси дафъин онинг айламак мумкин эмас ҳаргиз,
Ҳижориндин қиёдур онга юз минг тийғ ила ожиз,
Хубобидин тенгиз юз минг кўз ила онга ҳайрондур.

Эток чирмаб, бўлуб қад хам урор ҳар лаҳза пўю так,
Халойиқ танларидин жонларин то айлагил мунфак,
Назар қил кўз била гар кўнглунга келса бу сўзда шак,
Чекиб қавси қузаҳдан ё кўнгуллар қасдиға инак,
Ёғин мадо хадангу қатра сувлар онда пайкондур.

Бу ё дин қасд қилди жониға каззобу содиқнинг,
Бу ўқдин вахм урди жисмиға маъшуқу ошиқнинг,
Бу ё у бу ўқ ўлди офати адноу фойиқнинг,
Бу ё бирла онингдек ўқни ёғдурғоч халойиқнинг
Ҳаёти қасриға ҳар сори солмоқ рахна осондур.

Киши гар ҳукмрон ўлсун жаҳон аҳлиға ҳар кунким,
Тараб жомини нўш этсун кўнгул комича ҳар тунким,
Бу янглиғ умр сурсун неча йил йўқ суд, невчунким,
Ҳаёт ичра бақо чун мумкин эрмас Нуҳ бўлсунким,
Улар ҳолатда туғмай ўлган ўғли бирла яксондур.

Агар кўнглунгға ком эрса туганмас айш ила ишрат.
Бу базм ичра фано жоми била ич бодаи ваҳдат,
Тилаб оби бақо беҳуда чекма ранж ила меҳнат,
Бақо сарчашмаси зулматда дерлар, йўқки ул зулмат,
Искандар оҳи ўтидин йиғилғон дуди ҳирмондур.

Бу фоний дайр аро ҳар кимда бўлса нашъаи маъни,
Анго етгай дамо-дам чархи золим зарб ила таъни,
Бас эмди Огаҳийдек ахтариб осуда мазжаъни,
Навойи, ўртабон ўзлук қадам бу йўлға қўй, яъни-
Ки, ҳар ҳамроҳким бўлғай тажарруд мониъи ёндур.

УЛ ЮЗИ ГУЛ

Инжу тиши жон қулзуми ичра гуҳаримдур,
Рангин лаби дил маъданида лаълларимдур,
Бу лаҳзаки маҳруми жамоли назаримдур,
Дурлу эдажак доманими чашми таримдур,
Пур лаъл эдан чашмими хуни жигаримдур.

То ойинаи ишқ аро жилва намоям,
То ҳажри биёбонида мажнуни гадоям,
То васл талаб айлагали бесару поям,
Ғам гулшани ичра дегилан нахли балоям-
Ким, доғ баним баргиму ашким самаримдур.

Ул меҳр лиқо тарк дутуб улфату меҳри,
Ёшурди соруб зулфи паришон аро чеҳри,
Оҳим ўти ёҳса нўла рухсоран меҳри,
Ул ўтки буроҳдуқча дутор еди сипеҳри,
Меҳри рухидан шуълаи оҳи саҳаримдур.

Чих, сарви равон, этма бу дам боғи нишиман,
Нагис юри, сан доғи мақом айлама гулшан,
Булбул ики минқоринги эт ноладан алкан,
Дер гулларинги боди сабо саҳни чамандан,
Ким боға гезан ул юзи гул, барги таримдур.

Манзил ўлоли зори таним кулбаси жона.
Кўз ёша, кўнгул қони равон ўлди жаҳона,
Ғар важҳин онинг сўрсангиз, эй аҳли замона,
Хуни дилими сийми сиришк ила равона,
Ҳар лаҳза эдан ёд рухи сиймбаримдур.

Унс айламаюб бир нафас ичра ватанимла,
Сахро гезарам ҳар нафас урён баданимла,
Девоналигим етти камола бу фанимла,
Бир ёзия Мажнун агар эрмишди банимла,
Вермишди жунун даштида хуш роҳбаримдур.

Ишқ аҳлина ёғду гун эрур бахти сияҳлиқ
Дард ичра улуғ давлат эрур ҳоли табаҳлиқ,
Кел, айла манго, Огаҳий, сан әмди сипаҳлиқ,
Вор ишқ диёрида мусаллам манга шаҳлиқ,
Хон шуълаи оҳим бошима тожи заримдур.

«ЗЕ» РАДИФИ

БОҒИМИЗУ БАҲОРИМИЗ

Бизга баҳор жилвангиз сайри умидворимиз,
Гулшани даҳрға назар айламак ўлди оримиз,
Ўтди висолингиз тилаб ҳаддин интизоримиз,
Боғу баҳор аро нетонг бўлмаса гар қароримиз-
Ким, сари кўйингиз эрур боғимизу баҳоримиз.

Қоматингизга сарвлар боғ аро муктасиб эмас,
Оразингизга лолалар ҳусн аро мунтаҳиб эмас,
Бизга олорсиз, эй пари, гулшан аро тараб эмас,
Сарв ила лолаға назар айламасак ажаб эмас-
Ким, қаду чеҳрангиз эрур сарв ила лолазоримиз.

Сизга зиёда ҳусн аро давлату жоҳингиз эрур,
Даҳр аро борча хўблар хайлу сипоҳингиз эрур,
Ишваю ноз гавҳари зеби кулоҳингиз эрур,
Орази олингиз уза зулфи сиёҳингиз эрур,
Боғи муродимиз аро сунбули мушкборимиз.

Бизга фироқи мажмари оташи ичра удимиз,
Чиқғуси кўкка оҳидин лаҳза-балаҳза дудимиз,
Бўлғусидур куюб адам будимизу набудимиз
Гулшани ишқ аро бало нахли эрур вужудимиз,
Оҳимиз онда баргимиз, ашкимиз онда боримиз.

Ком улусға бердингиз лаб ора болингиз била,
Тунларин этдингиз ёруқ меҳри жамолингиз била,
Ҳар кеча бизни қўйдингиз фикру хаёлингиз била,
Нетти ёрутсангиз дами субҳи висолингиз била,
Қилди қаро фироқингиз кечаси рўзгоримиз.

Неча замонлар ўлди, эй меҳрилиқоу моҳрў,
Айлағаймиз висолингиз кундузу кеча жустжў,
Бўлди тани наҳифимиз фирқат аро нечукки мў,
Баски ингичка белингиз қучмоқин этдук орзу,
Қолмади танда қучғудек қилча они мадоримиз.

Кўнглумиз ичра ҳажрингиз ғуссаси ҳар нафас етиб,
Етдук ўларга ҳушимиз гоҳ келиб, гаҳи кетиб,
Раҳму мурувват айлангиз бу сўзимизни эшитиб,
Ком топарни лаълингиз шарбатидин умид этиб,
Ҳар дам оғизға етгуси чиқғали жони зоримиз.

Барча улус висолингиз субҳи тараб шиорида,
Шарбати ком ичиб карам соғари зар нигорида,
Биз қолибон валеқ ғам зулмати шом торида,
Бодайи илтифотингиз нашъасининг хуморида,
Ерга йиқилди ўйлаким хоки тани назоримиз.

Ҳусни сарири узра сиз жумла жаҳон шаҳи киби,
Равшан этарга даҳрни авжи фалақ маҳи киби,
Наййири мунир улуғ жанобингиз бандаи бераҳм киби,
Ҳар на жафоки қилсангиз чеккамиз Огаҳий киби-
Ким, онга монё ўлғудек йўқтурур иқтидоримиз.

ЕЛГУЗ

Етиб жонимға гардун зулмидин юз минг алам ёлғуз,
Алам чекмакда етдим жонға ман зору дажам ёлғуз,
Эшит додимни эмди, эй шаҳи соҳиб карам, ёлғуз,
Қўюбман то тааллуқ маҳбаси ичра қадам ёлғуз,
Етар ҳар дам ҳаводис шаҳнасидин минг ситам ёлғуз.

Чекиб ҳар лаҳза бекаслик ғамини жони афгорим,
Улуқлардек ётиб байтул-ҳазанда жисми беморим,
Эшитмас бир киши ҳар шом чеккан нолаи зорим,
На бор бир ёри ғамхорим, на дилдори вафодорим,
Етушса даҳрдин чеккум агар юз бор ғам ёлғуз.

Куҳан майхонаси бу даҳрнинг, ё раб, хароб ўлсун,
Ки бедодидин онинг йиғларам ҳар шом тортиб ун,
Кўзим кўб йиғламоқдин тийра бўлса не ажаб букун,
Ғами бекаслик андоқ еттиким ифрот ила ҳар тун,
Тўкордин ашк кўзда қолмади бир қатра нам ёлғуз.

Бино то топти тангри сунъидин вайронаи олам,
Жаҳонға келмади ёлғуз манингдек ҳеч бир одам,
Мани ўлтурса эмди тонг эмас бу ғусса бирла ғам,
Замони айтишиб ҳолимни йўқ мунглошғудек ҳамдам,
Ура олмон ичим дард ўтидин гар ёнса дам ёлғуз.

Кишисизлик мани қилмишдудур андоқки хоки роҳ,
Қўлумдур бу жиҳатдин борча ишдин даҳр аро кўтоҳ,
Нечук ҳасрат била ўлтурмай ўзни эмди тортиб оҳ,
Кишим йўқ олғоли хуни дият қатла этсалар ногоҳ,
Киши ман янглиғ ўлғон топилур оламда кам ёлғуз.

Қилиб сарф, эйки, ишрат қилғоли ганжинг зару молин,
Қилурсан нўш хешу ақрабо бирла тараб болин,
Замони кўрмамишсан рўзгор андуҳу ашколин,
На сўрғунг ушбу меҳнатхонада ёлғуз киши ҳолин-
Ки, бўлғой заҳр коми ичра ичса жоми Жам ёлғуз.

Киши гар дониш ичра тўрт дафтарга эрур хоно,
Агар ёлғуз эса нодонча қадри бўлмоғой жоно,
Эшит, айтай санго ҳолин онинг такрор ила ёно,
Бори илму ҳунар ичра эса ҳар нечаким доно,
Замон аҳли аро бўлмос замони муҳтарам ёлғуз.

Бировким ёлғуз эрса айламас имдод анго толеъ,
Қаю ишдинки суд истар, бўлур ондин зарар воқеъ,
Агар юз ганж ҳам сарф айласа бўлмай анго нофеъ,
Жаҳон бозори ичра нақди ондоқ бўлғуси зоеъ-
Ки, тутмас бир пул ўрнин харж қилса минг дирам
ёлғуз.

Макон этса фалак ҳар кимга бекаслик сияҳ ҳолин,
Утургай ҳасрату нокомлиғ бирла маху солин,
Эшитгил ҳам яна шарҳ айлай онинг танг аҳволин,
Эл ичра обру топмоқ тилаб сарф этса амволин,
Бўлур беобрўлиғ бирла элга муттаҳам ёлғуз.

Адамдин то келиб қилдим бу мотамхонани маскан,
Қолиб ғам остида бўлди ишим ўз ҳолима шеван,
Кўнгул маҳзуну, жон ғамгину, тан бемору, тил алкан,
Агар бу эрса ёлғузлик ғамиким ман чекибдурман,
Илоҳи, бўлмасун олам аро куфр аҳли ҳам ёлғуз.

Алойиқ лавсидин айлаб замири покинг олуда,
Маош асбоби фикрида чекиб юз ранжи беҳуда,
Утурдинг борча авқотинг ғаму, андуҳу, қайғуда,
Таалуқ, таркин айлаб эмди тутгил ўзни осуда,
Қачонга тегру чеккунг, Оғаҳий, мунча алам ёлғуз.

ФАЛАК СИТАМ ҚИЛИБОН

Замон-замон бошим узра ҳужум этиб келасиз,
Нафас-нафас юрагим панд тийғидин тиласиз,
Чу зажр манъ манга суд қилмасин биласиз,
Жамоатики жунун манъини манго қиласиз,
Тош отибон не учун телбаларга қотиласиз.

Фалак ситам қилибон ул қуёшдин айрилдим,
Уларга ҳажр қаро шомида ёвуқ келдим,
Висол субҳиға чун эмди етмасим билдим,
Кетинг кўнгул била жонким, видоингиз қилдим,
Фироқ агар будурур эрта кунни кеч қиласиз.

Қилиб фироқ аро қон ёшингиз равон йиғланг-
Ки, қилғуси сафар ул сарвари замон йиғланг,
Бу ғусса бирла ҳароб ўлғудек жаҳон йиғланг,
Фироқ вақти эрур, кўзлар, эмди қон йиғланг,
Билурмусизки, букун не кишидин ойриласиз.

Бағирға сабр қўли бирла тобакай тош урай,
Қачонға тегру таҳаммул аёқиға бош урай,
Тиларман эмди фиғоним сипеҳрдин ошурай,
Кўнгул фасоналари, сизни, ваҳ, нетиб ёшурай,
Бу навъ юз сариким қон ёш ила ёйиласиз.

Агарчи поку мусаффордурур мазоҳири ашк,
Валек бўлмади ул ҳур чеҳра нозири ашк,
Тушар аёқиға бу важҳ ила мақотири ашк,
Кўзим ҳақини биҳил қилдин, эй жавоҳири аш-
Ки, бори ҳам онинг ўқ мақдамиға сочиласиз.

Нега фиғоним ила даҳр элини инжитмай,
Недин ўзимдин ололмайин нафас кетмай,
Бу дам адам сори борғум муродима етмай,
Фироқ нишлари, ваҳки, яна раҳм этмай,
Нафас-нафас нега мажруҳ ичимга сончиласиз.

Кишига лозим эрур бўлса ҳарна ҳолда шукр,
Агар завол аро бўлсун, вагар камолда шукр,
Кўрингки, Огаҳийдек қилмай иттисолда шукр,
Навойй ҳажрда қолди, қилинг висолда шукр,
Жамоатики севар ёрингиз била биласиз.

ОҲИМЛА ЕНДИ...

Жафо таркин мани маҳзуна бир дам ул санам қилмаз,
Кўзим ондин онингдек нам қилур зоҳирки, ям қилмаз,
Агарчи мавж уруб оқмоқни кам бир лаҳза ҳам қилмаз,
Нами ашким мукаддар хотиримдин дафъи ғам қилмаз,
Бу равшандур нами ойинадин зангор кам қилмаз.

Қошинг меҳроби ўлмиш қиблагоҳи аҳли куфру дин-
Ки, онда ким дуо қилса, дегой хайли малак омин,
Бас айлаб бахти ёварлик агар, эй ёри хуш, тамкин,
Хами абруйи мушкинингни, кўрса зоҳиди худбин,
Даҳи қомат сужуди гўшан меҳроба хам қилмаз.

Ғамингда оташи оҳимла ёнди бу ети торам,
Сиришким сели туфонига борди жумлаи олам,
Бунингла ҳам жафони жонима кам қилмадинг бир дам,
Санго, эй шўхи сангин дил, демон бут нишаким, бут ҳам
Агарчи сангдилдур бўйла бедоду ситам қилмаз.

Чекиб жаври юкин, жисмим ўлубдур ул сифатким мў,
Жафоси ков-ковидин биайниҳ кўзларимдур жў,
Боғир қони ҳамул жўларда жорий сув киби ҳар сў,
Жафоу жавр ила қон ўлди бағрим, ё раб, ул бадхў,
Нечун тарк айламаз жаври жафосин, бир карам қилмаз.

Йўлингда юз қўюб гирён ўлан бу ҳоксорингдур,
Аёгинг туфроғини ўпмага уммидворингдур,
Санга арз айларам, жоно, эшитмак гарчи орингдур,
Муродим гириядин касби ғубори раҳгузорингдур,
Кўзим ёши дамо-дам чеҳрами беҳуда нам қилмаз.

Кўнгул эрмаски ҳақ тузмишдурур ғам гунбази тарҳин,
Эмастур жонки таъмир айламиш дарду миҳан сарҳин,
Демакка тил на ҳожатдур дилу жоним ниҳон жарҳин,
Хатинг даврида ашки ол ила дарду ғамим шарҳин,
Дам ўлмазким, рухи зардимда мужгоним рақам қилмаз.

Бу боғ ичра гул осо ҳар кишиким соф ботиндур,
Висолинг гулшанининг роҳати нақдиға хозиндур,
Тамоми орзудин Огаҳийдек тинчу эминдур,
Фузулий, хаста дил то равзан кўйингда сокиндур,
Таманнойи беҳишту, майли гулзори Эрам қилмаз.

ВАСЛ МАЙИ ХУМОРИМИЗ

Токи гули жамолингиз булбули беқарормиз,
Фурқатингизда беадад дарду алам дучоримиз,
Жону кўнгулни ўртади шуълаи оҳу зоримиз,
Бизга тараҳҳум айланг, эй дилбари гулӯзоримиз,
Ишқингиз ўти сар-басар ёқти тани назоримиз.

Бошимиз узра хайли ғам ҳадду шуморасиз етиб,
Етти чиқарға жонимиз, ақлу қароримиз кетиб,
Айтингиз, ушбу дардға сабр эта олғомиз нетиб,
Базмингиз ичра ўзгалар жоми тарабни нўш этиб,
Биз ғами ҳажрингиз аро васл майи хуморимиз.

Аҳду вафо кўб айланиб қилдингиз ихтилофи аҳд,
Мунча ҳам ўлғусимудур кимсага инҳирофи аҳд,
Бизга бўлурға урдингиз, ёр анис, лофи аҳд,
Сиздин умидимиз буму эрди, қилиб хилофи аҳд,
Дарду аламини қилдингиз, бизнинг анису ёримиз.

Кўргузуб илтифот ила лутфу атои бешумор,
Ҳар сўзингизда айлабон неча зарофат ошкор,
Токи келурга ваъдалар қилдингиз, эй суманузор,
Хоки қудумингиз тилаб, шавқ ила тортар интизор,
Йўлингиз узра сув сепиб дидаи ашқборимиз.

Эмди вафо агар ҳамул ваъдаға айлабон аён,
Лутф самандини суруб бу қулингиз сори равон,
Азм аро кўргузуб шитоб ўйлаки меҳри осмон,
Бўлсангиз айлабон карам, кулбамиз ичра меҳмон,
Мақдамингизға бўлғуси жавҳари жон нисоримиз.

Уптоғу қучмоқ истабон ошиқи бебадилингиз,
Йўлга боқиб, бўлубдурур хок сифат залилингиз,
Келгали биз сори қачон раҳм бўлур далилингиз,
Зарра мисол оғзингиз бирла ингичка белингиз,
Фикру хаёл мунъадим айлади йўқу боримиз.

Сиз киби аҳли ҳусн аро гар йўқ эрур пари нажд,
Биз доғи аҳли ишқдин меҳру вафодамиз зиёд,
Яхшидур ичсак иккимиз ҳамдам ўлуб майи мурод,
Ошиқингизмиз айлангиз базмингиз ичра бизни шод-
Ким, шабу рўз васлингиз жоми умидворимиз.

Ишқ, элининг қаторида бизни ҳам айлабон ҳисоб,
Меҳр киби узорингиз устидин олибон ниқоб,
Равшан этарга комимиз лутф ила кўргузинг шитоб,
Дўстингизмиз, этмангиз суҳбатимиздин ижтиноб,
Чунки муҳаббат аҳлининг соҳиби эътиборимиз.

Маснади ҳусн узрасиз, чунки шаҳи фалак жаноб,
Лутф ила қилсангиз керак шоҳу гадони комёб,
Мунча на эрди Огаҳий шаънида қаҳр ила итоб,
Зулмингиз этти кўнглимиз мулкени сарбасар хароб,
Гарчи замона аҳлининг шоҳи жам иқтидоримиз.

«СИН» РАДИФИ

АРЗИМАС

Роҳати дунё балойи мубрамиға арзимас,
Ошкоро нўши ниши мубҳамиға арзимас,
Юз исиг кулгуси бир совуқ дамиға арзимас,
Даҳр базму айши андуҳу ғамиға арзимас,
Шарбати жонпарвари муҳлик самиға арзимас.

Гулшани гардунки йўқтур хушҳаволиғ субҳида,
Кулку эрмаским, аёндур беҳаёлиғ субҳида,
Истама бир дам зиёи ошнолиғ субҳида,
Юз йил ўлсонғ ёр васлининг сафолиғ субҳида.
Бир замонлиғ ҳажри шоми музламиға арзимас.

Бўлса базминг жаннату соқийлари ғилмону ҳур,
Топсанг онда улчаким коминг эрур айшу сурур,
Воқиф ўл, ҳолингға бўлма масти саҳбойи ғурур,
Етса даврондин санго гар умрлар сур узра сур,
Бир нафас етган малолу мотамиға арзимас.

Эйки маъқул онглабон нафсинг хаёли фосидин,
Айладинг маҳбуб ўзинг даҳр зайду холидин,
Халқан мақсуд этиб бўйнингға зулфу соидин,
Лаълидин гар жон топиб қучсанг муродинг шоҳидин,
Назъ вақти пайкаринг печу хамиға арзимас.

Маскан эттинг тут хилофат тахти узра неча йил,
Ҳам бори олам элин авсофинг машғул бил,
Бўлса гар ҳушинг буларға ғарра бўлса онглағил,
Мадҳингача очса улус юз хуш иборат бирла тил,
Бир қабиҳ алфоз ила қилгон замиға арзимас.

Жамъ этарга мол ранжа қилмоғил жону танинг,
Оқил эрсанг айлагил расми қаноатни фанинг,
Бўлма маҳзун сийму зардин тўлмади деб махзанинг,
Тенг тут амволи жаҳон бешу каминиким, онинг
Инбисоти беши андухи камиға арзимас.

Фикринг отини тамаъ майдони ичра сурмаким,
Юз қаноат гўшасидин ўзга сори урмаким,
Ҳар на бору йўқинга рози бўлу қойгурмаким,
Истабон айш, Оғаҳий, ғам бошинга келтурмаким,
Даҳр базму айши андуҳу ғамиға арзимас.

ҚАДРИМНИ БАЛАНД ЭТМАС

Фалакким яхшилар базмида қадримни баланд этмас,
Даме йўқким ёмонлар мажмаида мустамад этмас,
Бу ҳасратдин кўзим ашки йўлин бир лаҳза банд этмас,
Мани ман истаган ўз суҳбатиға аржуманд этмас,
Мани истар кишининг суҳбатин кўнглум писанд этмас.

Фигонким, даҳри дун ичра рафиқе топмадим оғаҳ,
Қаён борсам бўлурлар гўливашлар ҳамдаму ҳамраҳ,
Тиларлар баҳра мандин, ман тилаб топман биридин раҳ,
На баҳра топғаман ондинки мандин истагай баҳра,
Ўзи ҳам баҳраманд ўлмас, мани ҳам баҳраманд этмас.

Кўзи заҳри эса ҳар нечаким мойил мамотимға,
Лаби шахди эди роғиб ўлумдин ҳам нажотимға,
Бу дам восил эмон ул қотили Исо сифотимға,
Нетай ҳуру пари базминки қатлим ё ҳаётимға,
Аён ул заҳри чашм айлаб, ниҳон бу нўшханд этмас.

Чиқо олмай кўнгул ҳайрондур усру шоми фурқатдин,
Тўкар ашкини кўз ҳам интизори субҳи вислатдин,
Иложи бўлмаса ул моҳваш хуршиди талъатдин,
Керакмас ой била кун шакликим ҳусну малоҳатдин,
Ичим ул чок-чок этмас, таним бу банд-банд этмас.

Букун чобуклар ичра йўқ эди ул шахсуворимким,
Бирини қилмади манзур чашми ашкборимким,
Ғуборосо не тонг гар қолмаса сабру қароримким,
Керак ўз чобуку қотилвашу мажнун шиоримким,
Бузуқ кўнглумдин ўзга ерда жавлони саманд этмас.

Кўнгулни айлаб, эй солиқ тааллуқ чиркидин тоҳир,
Фано мулкига азм эт, беховотир айлабон хотир,
Нечаким берса коминг айлабон меҳру вафо зоҳир,
Кўнгул ўз чарх золидин фирибин емаким, охир
Ажал сарриштасидин ўзга бўйнунигга каманд этмас.

Саводи зулфини кўргач юмор Огоҳий тун деб кўз,
Юзиға нозир ўлғоч ҳам тутар қўл бирла кун деб кўз,
Кўнгул ҳайратда қолма кўрмас они не учун деб кўз,
Ул ой ўтлуғ юзин очса, Навоий, тегмасун деб кўз,
Муҳаббат тухмидин ўзга ул ўт узра сипанд этмас.

ИККИ КУЗИН ХУНХОРАЛАР ҚИЛДИ

На дилбарсанки, монандинг қазо қилки рақам қилмос,
Қаду рухсорингосо сарв ила гулни баҳам қилмос,
Кўриб жон қоматинг тўбиға ранжа бир қадам қилмос,
Кўнгул кўрса юзингни, майли гулзори Эрам қилмос,
На гулзори Эрам, ёди гули фирдавс ҳам қилмос.

Чу ул золим манго икки кўзин хунхоралар қилди,
Дилу жонимни мажруҳ айлабон, оворалар қилди,
Демай ёлғуз жафоси тийғи бағрим ёралар қилди,
Чекиб юз ноз ила ханжар, юроким поралар қилди,
Киши ўз душманиға бу сифат ҳаргиз ситам қилмос.

Баланд этмак учун оламда қадрү эътиборини,
Мунаввар қилғоли ҳам тийра чашми интизорини,
Қилиб сайр, ул қуёшнинг хок кўйи лолазорини,
Сабо ағёра элтур тўтиёликға ғуборини,
Сиришким кўйининг туфроғини беҳуда нам қилмос.

Кийиб зебо қадиға лолагун тўнлар бори заркаш,
Қуёшдек бошим узра тийғ тортиб, секратиб абраш,
Ғазаб бирла шитоб айлаб, бўлуб сарто қадам оташ.
Худоға шукрим, жавру жафо зулмини ул маҳваш
Қилур кун-кундин афзун жонима, бир зарра кам қилмос.

Агар ғам шиддати ичра эшитиб нолау зоринг,
Қилиб ногаҳ тараҳҳум ҳолинга тарк айлаб озоринг,
Навозиш айласа дилдорлиғлар кўргузуб ёринг,
Рақибо, қилма нозиш ман кўрон ёр ўлса дилдоринг,
Мани шод этмади бори, сани ҳам муҳтарам қилмос.

Неча йил хонақоҳ ичра бўлиб шайтон киби сожид,
Матон тоатинг қилдинг риё бозорида косид,
Ишингнинг охири билмон не ерга бўлғуси оид,
Кўруб ул бут қошин миҳроба қилдинг сажда, эй зоҳид,
Сан этган ишни биллоҳ ҳеч раҳбону санам қилмос.

Муроди Огаҳийнинг бўлса пири дайр ҳамрози,
Хароботи фанода риндларнинг ёру дамсози,
Бўлуб иқбол агар онинг бу ҳоли чора пардози,
Муяссар бўлса синғон косау гулхан кули Ғозий,
Ҳавоий тахти Доро орзуйи жоми Жам қилмос.

ГУЛГУН ЛИБОС

Келди рангин айлабон ул сийм тан маймун либос,
Лаълидин қилгон киби гўё дури макнун либос,
Хусни аксидин топибдур зебу фар афзун либос,
Айламишму ул суманбар қаддиға гулгун либос,
Сарви мавзун этти ё гулбаргидин мавзун либос.

Бўлди то мен бенавоға ишқ жазби раҳнамун,
Дард водисида топман бир дам орому сукун,
Оташи ҳижрондин ўлмишдур танним зору забун,
Демангиз ман телбани киймиш либоси лолагун,
Тоза-тоза доғ ила бўлмиш таннимға хун либос.

Ул пари зоҳир қилиб сўз бирла гавҳаррезлик,
Телбаларнинг оташи шавқиға берди тезлик,
Кул қилиб жисмимға еткурди ҳаво омизлик,
Ишқ, даштида қуюн айларму гард ангизлик,
Ё қаро туфроқдин этмиш ҳусниға Мажнун либос.

Зоҳиран бўлса либосинг кимхо, ёхуд катон,
Не зарар гар хотиринг ичра ҳаво тутмас макон,
Балки оқил эрсанг айлаб саъю қўшишлар аён,
Ботининг маънисин этгил зеб зоҳирда ниҳон,
Ўйлаким алфози рангидин қилур мазмун либос,

Эй талаб йўлида ҳосил айлаган фаҳму шуур,
Бўлма қосид касбида борча маволиғдин нуфур,
Истасанг гар ҳар нафасда топғасан файзу ҳузур,
Субҳ янглиғ сидқ ила қилғил вужудинг гарқи нур,
Кўр не навъ ўлғусидур гар бўлмаса собун либос.

Эй тушуб бошига оламда ҳавойи салтанат,
Истасанг киймак сарир узра кулоҳи макрумат,
Авжи иззат узра юз йил мақому мартабат,
Хорлиқ бирла қаро туфроқга киргунг оқибат,
Гарчи айларсан қуёшдек атласу гардун либос.

Огаҳийга айлабон гардуни дун парвар ситам,
Лаҳза-лаҳза еткурур кўнглига юз ранжу алам,
Ғам ҳужумидин эрур табъи паришон, фикри кам,
Бўлса Рожийнинг сўзи урён латофатдин, не ғам,
Қилса лутфидин онга соний Афридун либос.

«ТО» РАДИФИ

ИШҚ ЭЛИНИ ҚИЛДИ ЗОРУ ҲАЙРОН

Гул каби юзинг узра чиқти анбар афшон хат,
Ишқ элини булбулдек қилди зору ҳайрон хат,
Рашк ўтига жонларни тонг йўқ этса сўзон хат,
Бўлди лаъли жонбахшинг ўзра то намоён хат,
Эй пари, Ҳизр янглиғ топти жовидон жон хат.

Йўқ сарири ҳусн узра сан киби шаҳи воло-
Ким, ҳужум этибдурлар эл қопунгда ҳашросо,
Ушбу кенг жаҳон ичра кимса қолмайин асло,
Борча эл хатинг кўргач, банда бўлдилар гўё,
Қул қилурға оламини айладинг намоён хат.

Хатки бўлди лаълингда мў-бамў аён, эй шўх,
Оразингга еткурди ҳусни бекарон, эй шўх,
Қайси тил била васфин айлайин баён, эй шўх,
Жонфизо лабинг узра айламиш макон, эй шўх,
Айлаган киби маскан Ҳизр оби ҳайвон хат.

Хум ичида май дойим масканин аён этмиш,
Тунк аро шакар манзил борса ҳар қаён этмиш,
Тийра жисм ичида жон беибо макон этмиш,
Зулмат оби ҳайвонни сар-басар ниҳон этмиш,
Лаъли руҳ бахшингни тонг йўқ этса пинҳон хат.

Хильати назокатдур қаддинга тўқулғондек,
Хутбайи малоҳатдур отинга ўқулғондек,
Холлар лабинг узра нуқталар қўюлғондек,
Сафҳага ёзилса хат зеби ортуқ ўлғондек,
Айламиш узорингга хўблуқ фаровон хат.

Оразинг уза хатти мушкбори эрконму,
Ё беҳишти боғининг сабзасори эрконму,
Йўқса ҳусни субҳининг шоми тори эрконму,
Мусҳафи рухинг узра хат ғубори эрконму,
Сафҳасида кўргузмиш йўқса меҳри рахшон хат.

Гул киби санго ораз усру дилкушо бордур,
Зеби бахш анго ҳарён хатти мушксо бордур,
Санда то бу хатту юз, эй парилиқо бордур,
Истомон гулу райҳон негаким, санго бордур,
Ғайрати чаман ораз рашк бўйи райҳон хат.

Эйки, усру бўлмишсан иззаи бинойи ҳусн,
Беҳазон эмас билким, боғи дилкушойи ҳусн,
Бор эсанг агар оқил, истама вафойи ҳусн,
Фаҳм қил юзу хатдин йўқлуқин бақойи ҳусн,
Ул варақда бу мазмун билгурур ёзилгон хат.

Ул парики монанди бу жаҳон аро йўқтур,
Ё эрур ики қоши ғамзаси анго ўқтур,
Гарчи фурқати ичра жон чиқарга ёвуқтур,
Оғаҳий абад умри муждасидин ортуқтур,
Ваъдаи висол айлаб гар юборса жонон хат.

«ҒАЙН» РАДИФИ

РУЗА

Ул навъ қилмиш эрди мани рўза бедимоғ,
Ким, тушмиш эрди ерга бошим ўйлаким аёғ,
Ҳам тийра бўлмиш эрди кўзим, ҳам асами қулоғ,
Соқий, етушти ийд ўлубон рўзадин фароғ,
Ҳамёзаи хумор оғиз очмай кетур аёғ.

Хўб эрди базми айш аро ором тутмоғинг,
Махмурларға бодаи гулфом тутмоғинг,
Ҳам вақти субҳ сўнмоқ, ҳам шом тутмоғинг,
Фавт ўлди рўза ичра неча жом тутмоғинг,
Эмди онинг қазосин адо айлагил бу чоғ.

Халқи жаҳонға зоҳир ўлуб лутф кирдикор,
Оламға юз қўюб фараҳу файзу бешумор,
Ер юзи бўлмиш ўйлаки фирдавси лолазор,
Айёми ийд келмишу ҳам мавсуми баҳор,
Равнақ фазойи олам ўлуб боғ балки роғ.

Етти чаманға зеб ила зийнат шуморасиз,
Ҳар сарв бўлди ҳусн ила бир нав аруси қиз,
Ҳар ён оқар сув нашъа бериб ўйлаким қимиз,
Шабнам сувиға гунча оча бошлади оғиз,
Гуллар ёрутди ийд туни ҳар сори чароғ...

Айлар чоғи дуо шаҳи давлат паноҳиға,
Зору тазарруъ Огаҳий айлар иноҳиға,
Истар зиёдалиғ туну кун иззу жоҳиға,
Рожий қилурға таҳният ийд шоҳиға,
Ушбу ғазални битти мадад айлабон қароғ.

«ҚОФ» РАДИФИ

ГУМБАЗИ НИЛИ РАВОҚ

То бино топти бу кўҳна гунбази нили равоқ,
Остида дард аҳлидур эмну фароғатдин йироқ,
Эй кўнгул, гар дардманд эрсанг бу сўзга тут қулоқ,
Чарх дард аҳлиға ҳар дам ёғдурур гарди фироқ,
Ўт равонроқким хатарлиқдур баса бу эски тоқ.

Олам аҳли кўргуси минг зулм гардун золидин,
Эмин эрмастур даме бир кимса мақру олидин,
Айтайин бир сўз эшит ул шумнинг тимсолидин,
Аждаридур ҳалқа урғон пайса кавкаб холидин,
Жуз ажал заҳрини комондин топо олмас мазоқ.

Сақфи гардуниким ҳубобоса келибдур вожгун,
Не биносиғадур девор бордур, не сутун,
Истагай ақл аҳли не навъ онда орому сукун,
Чарх бир уйдур иши бўлмоқ онинг ҳар дам нигун,
Тушмаган яхши иқомат мундоқ уйда иттифоқ.

Сув уза тушган бинои фаҳм қил кўк гунбазин,
Сарсари офатдин вайрон дегил кўк гунбазин,
Кўз юмуб то очғуча барбод бил кўк гунбазин,
Сунъ баҳридин ҳубоби англағил кўк гунбазин,
Сиймгун гунбаз деб ўлмас айламак они васоқ.

Чарх ўз қўчқорини забҳ этса қурбонинг учун,
Неъмат алвон муҳайё айласа хонинг учун,
Шодлиғ кўргузма ҳушинг бор эса онинг учун,
Ҳазм этар фикрин ҳам этгил фарз этай нонинг учун,
Қилди чарх анжумни дона ою кунни ёрғучоқ.

Даҳр золиким ўзига дойимо зийнат берур,
Кимга жуфт ўлса, бошига юз балолар келтурур,
Етти дўзах меҳнатин олти жиҳатдин еткурур,
Истасанг беш кун фароғат гарчи кобин умр эрур,
Даҳр золин тўрт мазҳаб бирла қилғил уч талоқ.

Аҳли дунёким ангодур бевафолиғ сори йўл,
Жаҳд ила урмиш нифоқу кина шамширига қўл,
Бас узуб аҳли жаҳондин Огаҳий янглиғ кўнгул,
Эл нифоқин кўрмайин десанг, Навоий, фони ўл,
Чунки сан чиқсанг ародин кимга қилғойлар нифоқ.

«ҚОФ» РАДИФИ

ИШҚ ДАШТИДА

Чу ишқ даштида хайли бало эрур минг лак,
Ким онда қўйса қадам лозими дурур ўлмак,
Белингни боғлогил, эй солики тариқат бак,
Десангки дашти фано аҳлиға бўлай ҳамтак,
Не дўст гайри эса силк борчасидин этак.

Бўлиб ҳамиша ҳавоу ҳавас отиға сувор,
Қачонга тегру чопарсан они ямину ясор,
Кел эмди тошла ўзинг фақр эли аёқиға хор
Қил ўзлукинг кесокин поймол бирла ғубор,
Йўқ эрса полчиқ ўлур фисқ суйидин бу кесак.

Кийбсан эйки неча қат либоси шоҳона,
Ҳақир билма кўруб кисвати фақирона,
Тааммул айла эсанг хушманду фарзона,
Гадоу хирқада ўлмак нечукки парвона,
Йўқ улки ҳулла аро шоҳ ўйлаким кўпалак.

Кишики кўнглини холи тутор нечукким най,
Наво етар анго бу базм ичида пайдарпай,
Бу сўзга тут қулоқ, эй ринду, волау, лошай,
Анго бу дайри фано ичра тутди муғвача май,
Ки тишни боғрига беркитмакини қилди газак.

Сипеҳридун ситамидун вафо эли пайваст,
Эрурлар Огаҳийдек ғусса қайдига побаст,
Чу даҳр холи будур, эй рафиқи бода параст,
Навойи бўлса не тонг базм ичида кўпроқ маст-
Ки, ғусса жомини даврон анго тутор кўброқ.

ЗЕБО ОРАЗИНГ

Бўлди камоли ҳусн ила то ошкоро оразинг,
Берди қуёшдек нур ила оламга оро оразинг.
Не тил била васф айлайин ман зори шайдо оразинг,
Ҳусн авжининг хуршидидур, эй шоҳи сиймо, оразинг,
Балким латофат ичрадур ондин ҳам аъло оразинг.

Токим ниқобинг абридин меҳри рухинг бўлди аён,
Айшу нишот анворидин сарто қадам тўлди жаҳон,
Фаррух жамолинг партавин офоқ аро кўрган замон,
Кун зоҳир айлаб инфиол ўлди шафақ ичра ниҳон,
Субҳи саодатдин тулуъ этгач мусаффо оразинг.

Кўрмакга зебо суратинг олам эли рағбат қилур,
Кўйинг сари юз шавқ ила субҳу масо суръат қилур,
Қадду юзингни ногаҳон наззора бир навбат қилур,
Савр узра очилмиш гули аҳмар дебон ҳайрат қилур,
Кўрган киши қаддинг уза бу навъ зебо оразинг.

Хаттингни ўтлуғ юз уза ошуфта кўнглум кўргали,
Ҳар лаҳза рашк ўти аро солур ўзин куйдургали,
Балким тилар бу важҳ ила ҳар дам ўзни ўлтургали,
Ҳусну латофат рамзини ишқ аҳлига билдургали,
Гулгун саҳифа устида хат қилди пайдо оразинг.

Шайдо кўнгул турмай ўзин қўйинг аро чекса нетонг,
Ишқинг балоу дардини қилмай ибо чекса нетонг,
Истаб юзинг фарёдлар субҳу масо чекса нетонг,
Кўнглум қуши булбул киби тинмай наво чекса нетонг-
Ким, они бу навъ айламиш хуш лаҳну гўё оразинг.

То тушти ҳуснунгдин бори олам аро овозаким,
Эл бўлди ишқинг тийғидин мақтули беандозаким,
Қилма вафо таркин бўлиб мағрури ҳусни нозаким,
Ишқингдин ўлгонларга бир жоно ҳаёти тозаким,
Лаълингдин этмиш чашмаи ҳайвон ҳувайдо оразинг.

Келса манго ғам жомининг зулмоти ўтру не ажаб,
Оқса ҳамул зулмат аро кўздин қаро сув не ажаб,
Навмидлиғ голиб бўлуб ҳам босса қайғу не ажаб,
Бўлса кўзимга ёғду кун тундек қаронғу не ажаб-
Ким, зулфи шабранг остида қилмишсан ихфо оразинг.

Чоҳи занахдону бино кўши мунавварлар била,
Нозик даҳону жонфизо нутқи муқаррарлар била,
Дилкаш хату ширин лабу зулфи муаттарлар била,
Шахло кўзу мушкин қоши, холи муанбарлар била,
Зийнатлиғ этмишдур басе тангри таоло оразинг.

Солдинг каманди зулф агар айлаб таҳаккум бўйнума,
Аммо илиг солдинг қилиб, зоҳир тараҳҳум бўйнума,
Оғзинг етурдинг ҳам дебон пинҳон такаллум бўйнума,
Тушму эркон ё хаёл айлаб табассум бўйнума,
Қўл солдингу қўйдинг юзим узра дил оро оразинг.

Авжи сабоҳатда юзинг келди саодат ахтари,
Дуржу латофатда сўзинг бордур назокат гавҳари,
Кўргач жамолингни бўлиб ман телба ҳушимдин бари,
Сабру, қарору тоқатим борди кўнгулдин, эй пари,
Васлинг аро бир дам кўзим қилғоч тамошо оразинг.

Бўлмоқ тилар Огаҳий мафлуж, алкан мунисинг,
Лекин бўло олмос анго монеъ тушубсан мунисинг,
Бер рухсат эмди бўлғоли, эй ёр, пурфан мунисинг,
Иқболи Ферузинг киби бўлмоқ тиларман мунисинг,
Ёшурма ҳақ ҳаққи учун, эй шўҳи якто оразинг.

УЛ САРВИ ҚАД

То хўблуғ сарири уза маскан айладинг,
Қилмоқ мане гадоға ситамлар фан айладинг,
Аҳбоб мажлисин кечалар маъман айладинг,
Эй маҳ, банимла дўстларим душман айладинг,
Душман ҳам айламаз бу ишиким, сан айладинг.

Ёлборди кўб тазарруъ ила бу ҳазин санго,
Бир дам жафо кам ўлмоди, эй маҳжабин, санго,
Балким зиёдроқ бўлубон қаҳру кин санго,
Пайконларингла дўлди таним, офарин санго,
Бедод чекмака танимни оҳан айладинг.

Кўбдин бери чекиб туну кун нолаи хазин,
Субҳи висола бир дам ўла олмойин қарин,
Фурқат қаро тунида эдим ожизу гамин,
Бўлсун зиёда рифъатинг, эй оҳи оташин,
Меҳнат саромизи бу кеча равшан айладинг.

Ул сарви қад мудом этибон майл аҳли дун,
Бу ғусса остида бўлубон қоматим нигун,
Зиндони ҳасрат ичра эдим ожизу забун,
Аксилмасун тароватинг, эй ашки лолагун,
Гулгул домуб мақомимизи гулшан айладинг.

Жавру жафо манго фалаки пур итобдин,
Арзун етар ҳамиша қиёсу ҳисобдин,
Заъфим агар қави бўлубон бу азобдин,
Жон чиқса манзил этмага эв дут ҳубобдин,
Эй кўз, ёшики қасди бинои тан айладинг.

Ҳаргиз ҳафоу жавр русумини йўймадинг,
Зулм айламақдин, эй бути хунхор, тўймадинг,
Кўксимдин ўзга ерга отиб новак ўймадинг,
Таҳсин сангоки: кўнглум уйин тийра қўймадинг,
Ҳар захм новакинг анга бир равзан айладинг.

Чун йўқтурур бу олам аро истидоматинг,
Бас онда, Огаҳий, недур истиқоматинг,
Азми тарийқ айла кўполмай надоматинг,
Мумкин дагил жаҳонда Фузулий, иқоматинг.
Беҳуда сан бу марҳалада маскан айладинг.

ЕРИМА АЙТИНГ

Қаддим хамини сарви ситамкорима айтинг,
Сабрим камини ғамзаси бисёрима айтинг,
Кўзим намини кўзлари таррорима айтинг,
Кўнглум ғамини, дўстларим, ёрима айтинг,
Жоним аламин лаъли шакарборима айтинг.

Умидки, рағбат сўзунгиз жониби қилғай,
Бошимга не келганини ғам ҳажрида билғай,
Лутфи йўли бўлғойки, менинг сори очилғай,
Шоядки, тараҳҳум қилибон кулбама келғай,
Ҳолимни паризоди вафодорима айтинг.

Афгор таним ичра сўнтакнинг бири қолмай,
Фурқат тошининг захмини зарбидин ушолмай,
Мунча била ҳам ўзни талаб йўлида солмай,
Истаб ниғаҳ гўшаи чашмин топо олмай,
Беморлиғим кўзлари беморима айтинг.

Дардим бўладур ҳар нафас аввалгидин ортиқ-
Ким, бошға тегар холлари ёдида юмруқ,
Жонга отилиб ҳам кўзининг фикрида милтуқ,
Мужгони хаёли била ҳар лаҳзада минг ўқ,
Сончилғонини бу тани афгорима айтинг.

Жавру ситами хайли бўлуб соғу сўлимға,
Тайғу табари сели бўлуб банд йўлимға,
Васли этаги етмади бир лаҳза қўлимға,
Озориға кўнглум чидамай эмди ўлимға,
Рози эрур ул шўхи дилозорима айтинг.

Жон токи онинг ҳажрида ғам ўтиға ёнсун,
Тан токи алам шиддатидин ерга суёнсун,
Эмди кўнгул ўлмакка қўюбдурман, у ёнсун,
Келсун доғи қатл айласуну қонима қонсун,
Қотилвашу ошиқ кушу хунхорима айтинг.

Бу хастасининг жайбию жон дуррини терсун,
Яъни келибон жондек онинг териға кирсун,
Йўқса терисин сўйсину ҳам хомиға кирсун,
Огоҳийни ўлтурсун, ё комини берсун,
Зинҳор бориб ёри жафокорима айтинг.

ЭЙ ДИЛРАБО, ҚОШУ КҮЗИНГ

Тангри адамдин қилғоли мавжуд то қошу кўзинг,
Одат қилибдур қатл ишин субҳу масо қошу кўзинг,
Ҳар дам мани юз ўлтурур, қилмай ибо қошу кўзинг,
Ваҳ, не балодур билмадим, эй дилрабо, қошу кўзинг-
Ким, бир назарда солди ўт жоним аро қошу кўзинг.

Ўтти ситам қилмоқ била ман зорға ою йилинг,
Ҳар лаҳза очиг сўз била жоним олур ширин тилинг,
Нетти етурсанг бўйнума лутфу карам бирла алинг,
Олди қарору тоқатим оқ сийнаю нозик белинг,
Солди қаро кун бошима икки қаро қошу кўзинг.

Токим яқо чок айлабон мастона сурдинг ашхабинг,
Кўргач кумушдек пайкаринг, бўлдим ғубори маркабинг,
Ақлимни ҳайрон айлади кўксунгга тавқи ғабғабинг,
Жонимга қўйди доғлар рашк ўтидин холу лабинг,
Кўнглумга еткурди туман дарду бало қошу кўзинг.

Ваъданг чоғи ёлғон агар бўлсун ва гар худ чин сўзунг,
Бермакни жон ишқ аҳлига қилмишдурур ойин сўзунг,
Елғуз мани тиргузмади лаззат била рангин сўзунг,
Ҳам юз ўлукни тиргузур лаълинг аро ширин сўзунг,
Ҳам минг тирикни ўлтурур айлаб жафо қошу кўзинг.

!

Сен-сен бори хўблар аро бир хисраву олий насаб,
Қошу кўзинг бедодидин ортор манго ранжу тааб
Бас дарғаҳингга бош уруб йиғлаб саросар рўзу шаб,
Қошу кўзинг бедодидин дод айласам эрмас ажаб-
Ким, не жафолар қилмади охир манго қошу кўзинг.

Халқ айламишдур ҳақ сани коми ҳукумат сургали,
Бечора ушшоқ аҳлиға жабру жафо еткурғали,
Бир кимса ўлмай қолмади қошу кўзингни кўргали,
Хусн аҳли шоҳисан, бори ошиқларинг ўлтурғали,
Гўеки жаллоди ажал бўлмиш санго қошу кўзинг.

Бўлса санингдек бир пари гар ҳар кишининг дилбари,
Бўлғон жунун дашти аро девоналар сардафтари,
Бир лаҳза ором айламай усрук юз урғой ҳар сари,
Ман зори ҳайронинг нечук девона бўлмай, эй пари-
Ким, ақлу ҳушим айлади мандин жудо қошу кўзинг.

Ишқинг ғаму бедодининг йўқтур ҳаду поёниким,
Бу нотавонлиғлар била ман ким кўтармак ониким,
Раҳм айлагил бу ҳолима, эй хўблар султониким,
Йўқтур манго ишқинг аро юрмак тирик имкониким,
Жонимни ё қадду юзинг олғуси, ё қошу кўзинг.

То арсаи олам аро очдинг ниқобингдин узор,
Наззора қилғач қолмади бир кимсада сабру қарор,
Ҳар ён улус ичра тушуб шўру алоло бешумор,
Қошу кўзинг имосидин бўлди қиёмат ошкор
Гўеки олам офати қилди худо қошу кўзинг.

Олдинг ғазаб изҳор этиб илгинга чун тийғу табар,
Кўрган буён қул жондин ўз ҳолиға бўлди навҳагар,
Ғавғойи маҳшардин фузун оламға тушди шўри шар,
Эл қатлини қасд айлабон мастона қилғоч бир назар,
Солди жаҳонға нолаи воҳасрато қошу кўзинг.

Ман зоринг ўлмишман, бори ошиқларингнинг бекаси,
Ожиз бўлубдур пайкарим ул навъким қўйинг хаси,
Очғил юзингниким ўлар ҳолатға етмишман басы
Айлай ҳаётим нақдини ҳар дам нисору садқаси,
Ёшурмағил ман зордин айлаб жафо қошу кўзинг.

Бир лутф ила базм аҳлини шод этгали мойил бўлуб,
Бошдин аёқинг ғамзау, нозу адо бирла тўлуб,
Чобуклик изҳор айлабон гаҳ ўйнабу гоҳи кулуб,
Мажлис фазосида усул этган чоғи раққос ўлуб,
Элдин олур жон нақдини, эй маҳлиқо, қошу кўзинг.

Ҳақ дилраболиғ тахтини султони қилмишдур сани,
Қўйинг аро бир бандан ожиз яратмишдур сани,
Раҳм айлабон бу ҳолима, эй ҳусн элининг аҳсани,
Ширин лабингдин Оғаҳий жисмиға жон берким они,
Ултурди бир имо қилиб боқғач қиё қошу кўзинг.

«ЛОМ» РАДИФИ

ОЛГИЛ ЖАМОЛИНГДИН НИҚОБ

Айласа зебо жамолин ҳар қачон изҳор гул,
Қилғуси ер юзини боғи беҳишт осор гул.
Топмоқи эрмас ажаб ҳусн ичра бу миқдор гул,
Буки, сончибдур бошиға зеб учун дилдор гул,
Топмиш онинг ҳусни бирла зебу фар бисёр гул.

Ёр бода нўш этар ағёр ила ҳамдам бўлуб,
Ман ўларман заҳри ҳасрат бирла паймонам тўлуб,
Гар онинг олдиға бориб, ёлбориб, туфроқ ўлуб,
Десам: «Айрилғил анго ағёрдин», ойтур кулуб:
«Бўлғусидур муттасил ҳар ерда бўлса хор гул».

Эй ситамгар, лутф этиб олғил жамолингдин ниқоб,
Зулм ила бу бедилинға берма кўб ранжу азоб.
Раҳм этиб ўз жонига, тарк эт дами қаҳру итоб,
Ишқ танҳо айламас булбулнинг аҳволин хароб,
Кўр, нечук бўлмишдурур ҳар сори юз афгор гул.

Бу жаҳон сар то қадам дарду миҳан жойи эмиш,
Онда амният на ёз имкони бор эрмиш, на қиш,
Йўқ эмиш ҳасрат била ўлмакдин ўзга ҳеч иш,
Даҳри боғи бевафо эрканни гўё онгламиш,
Мотамийлардек юзида чок этар изҳор гул.

Олам ичра ул киши урғусидур кўйи вафо,
Ким улусдин кўрмак уммид айламас рўйи вафо.
Гар эурсан Огаҳийдек мойилу суви вафо,
Рожий олам гулшанидин тутма кўз бўйи вафо,
Еткурур булбулға ҳар дам юз туман озор гул.

КУЗ ТУТОРМАН

Тинмайин эмди туну кун, эй ҳазин жон, йиғлагил-
Ким, ул ой бўлмиш вафодин рўйи гардон, йиғлагил,
Узгалар базмига майл этмиш намоён, йиғлагил.
Эй кўнгул, ҳижрон кунидур тортиб афғон, йиғлагил,
Вай кўз, айрилғунгдур ул гулчеҳрадин, қон йиғлагил.

Борғали токим рақибу, хосиду, пур фан сори,
Келмади айлаб талаттуф гоҳ-гоҳи ман сори,
Манда ҳад йўқ борғоли ул гул бўлур маскан сори,
Кўз туторман, эй булутким, ўтсанг ул гулшан сори,
Чун соғинсанг бизни, ун тортиб, фаровон йиғлагил.

То нишиман қилғоли агёр ҳар кун базмида,
Чиқғусидур отилиб афсоналар ун базмида,
Даст топсанг васлининг иқболига чун базмида,
Ростлиғ ҳаққи учун, эй шамъ, ҳар тун базмида
Чиқса сўз мандин куюб, беҳадду поён, йиғлагил.

Гар эурсан мақсади аслига толиб, эй кўнгул,
Қатъ қилмоқдур фано даштини вожиб, эй кўнгул,
Санда ажз афзуну истейдод ғойиб, эй кўнгул,
Йўл қотиг, мақсуд мубҳам, яъс ғолиб, эй кўнгул,
Ун чекиб бу ҳолинг, то бордур имкон йиғлагил.

Белу оғзи олғон ўлса сандин орому шикиб,
Кўргузуб кўшиш озор васлига етмакдур ажиб,
Оғаҳийдек то адам сар ҳаддиға етмай қариб,
Эй Навоий, белу оғзидин санго йўқтур насиб,
Хоҳ пайдо нола қилғил, хоҳ пинҳон йиғлагил.

ҲАЙРОН БЎЛДИ ГУЛ

Навбаҳор айёми то боғ ичра хандон бўлди гул,
Рангу бўдин зийнат афзойи гулистон бўлди гул,
Гарчи лутфу ҳусн ила яктойи даврон бўлди гул,
Оразингни боғ аро чун кўрди ҳайрон бўлди гул,
Баргсиз қолди нединким, бас паришон бўлди гул.

Чарх авжидин тушуб ер узра, эй хуршиду моҳ,
Айлабон қуллуқ, топинг андозасиз иқболу жоҳ-
Ким, букун айни карам бирла кийиб заррин кулоҳ,
Гул узорим кишвари ҳусн ичра бўлди подшоҳ,
Рост андоқким чаман мулкида султон бўлди гул.

Юз адоу ноз ила ул хўбларнинг пур фани,
Жилва қилди базм аро айлаб либосин савсани,
Тонг йўқ эмди шавқ агар беихтиёр айлаб мани,
Лаълин истарман қошимға келса ул гул хирмани,
Май тилар кўнглум чу базмида фаровон бўлди гул.

Минг алам ҳижронда тортиб, ҳар нафас, эй андалиб,
Гул висолиға чу бўлдинг дастрас, эй андалиб,
Айламай хомушлиғ эмди ҳавас, эй андалиб,
Кеча-кундуз қилма гулбонгингни паст, эй андалиб-
Ким, санго беш кун бу гулшан ичра меҳмон бўлди гул.

Огаҳий, силкиб этак олам саро бўстониға,
Берма кўнглунг гулжабинлар аҳд ила паймониға,
Кўрки, раҳм этмай дами фарёд ила афғониға,
Гул чоғи ёри сафар айлаб Навоий жониға,
Ҳар бири бир тоза қонлиғ доғи ҳижрон бўлди гул.

ГУЛИСТОН ҚИЛ

Эй пари, жамолингни пардадин намоён қил,
Оразинг гулин очиб, базмни гулистон қил,
Ошиқи гирифторинг айшини фаровон қил,
Лаб уюр такаллумға, зулфунгни паришон қил,
Қанд қиматин синдур, нархи анбар арзон қил.

Боқмайин дилу жоним ўзга дилраболарға,
Ишқинг ичра ҳўй айлаб меҳнату балоларға,
Етмак истабон сандин барча муддаоларға,
Ҳусн шоҳисан, жоно, бу ҳазин гадоларға,
Кўз учи била боқиб, хайр бирла эҳсон қил.

Кимки даҳр аро ишқинг касбин айлади ойин,
Улдурур ҳақиқатда сарфарози аҳли дин,
Кўргузуб агар ушшоқ аҳли тавриға нафрин,
Ишқ диниға мункир бўлса зоҳиди худбин,
Эй санам лиқо, кўрсат габрни мусулмон қил.

Ичтилар букун бода, борча бода муштоқи,
Арбада била тўлди даҳр то фалак тоқи,
Судрабон асо ногаҳ бу сифат тараб чоқи,
Ижтиноб учун зоҳид кирса дайр аро соқий,
Бир қадаҳ била они зуҳдидин пушаймон қил.

Оразинг тараб авжи узрадур маҳи тобон,
Лабларинг фараҳ боғи ичра гунчаи хандон,
Ишвау адо рахши узра сан шаҳи хўбон,
Истасанг кўнгулларни ғамза ёйиға қурбон,
Қошларинг ҳилолини моҳи ийди қурбон қил.

Ошиқи ҳазинларнинг додиға карамдин ет,
Синаи муродиға илтифот ўқин беркит,
Чобукона ҳар сори ғамза маркабин секрет,
Шўх чашму, навхат сан, ноз даштида сайр эт,
Гарди хоки пойингни сурмаи ғазалон қил.

Оғаҳий киби маъни ҳусниға бериб оро,
Дилкушо иборатға тилни айлабон гўё,
Сафҳаға суруб бу дам хомаи фараҳ афзо,
Ер лаълидин ҳарфе айладим Амир иншо.
Эй кўнгул, бу гавҳарни жон ичида пинҳон қил.

«МИМ» РАДИФИ

ЭЙ ҲАКИМ

Чунки кўрдинг ман ҳазинни зори бемор, эй ҳаким,
Дардими қилдинг савол айларга тиймор, эй ҳаким,
Тут қулоқ, айтай санго эмди мани зор, эй ҳаким,
Ишқдин жонимда бир пинҳон мараз вор, эй ҳаким,
Халққа пинҳон дардим изҳор этма зинҳор, эй ҳаким.

Ишқ дардидур агарчи усру шиддатлиғ бало,
Лек эрур дард аҳлиға юз жон киби роҳатфизо,
Бас, алинг чеккил манинг дардимға қилмоқдин даво,
Вор бир дардимки чўх дармондин ортуқдур манго,
Қўй мани дардимла, дармон айлама, вор, эй ҳаким.

Дардими фош этмасун деб чекмон оҳи сардими,
Ҳам ниҳон тутгум сиришки олу ранги зардими,
Сан доғи лутф ила шод эт жон ғами парвардими,
Гар босиб ал, набзима ташхис қилсанг дардими,
Ол амонат, қилма ҳар бедарда изҳор, эй ҳаким.

Дард ила маънус, масрур ўйладурман неча йил-
Ким, эрур ожиз онинг шарҳини қилмоқлиқда тил,
Ондин айрилсам ўлорман бир замон, албатта, бил
Кел маним тадбири дардим эдасан бир саъй қил-
Ким, ўлом бу дарда ортуғроқ гирифтор, эй ҳаким.

Раъд янглиғ тутгой афлок авжин афғоним уни,
Барқдек ёқғай жаҳонни оҳим ўти учқуни,
Гар мани девонадин қилмас эсанг бовар муни,
Кўр тани урён ила аҳволими ҳижрон куни,
Вор эмиш рўзи қиёмат, қилма инкор, эй ҳаким.

Роҳат ўлмас ошиқа то тарки роҳат қилмаюб,
Ком топмас ханжари ишқ ила бағрин дилмаюб,
Дардиға топмас даво то жонидин ойрилмаюб,
Чекма заҳмат чораи дардимда ўлма билмаюб-
Ким, ўла дармон дарди ишқ душвор, эй ҳақим.

Ҳар кишининг жонида гар ишқ дарди ер тутар,
Бир дам ондин мухлисе топмай бу оламдин ўтар,
Кўрки, топмай Огаҳий тадбирин онинг қон ютар,
Ранж чекма сиҳҳат уммидин Фузулийдин кутар-
Ким, қабули сиҳҳат этмаз бўйла бемор, эй ҳақим.

АҲЛИ ЗАМОНДИН УЛФАТИМ

Даҳр аро афзун бўлуб ҳар лаҳза дарду меҳнатим
Не танимда қолди тобу, не кўнгулда тоқатим,
Тонг эмас эмди адам мулкига азми суръатим,
Бўлмиш андоқ мунқатеъ аҳли замондин улфатим-
Ким, ўзим бирла чиқишмайдуз замони суҳбатим.

Не ажаб ҳар лаҳза бўлсам беқарору, тангу, зарф,
Ким даме ҳақ ёди бирла қилмадим фикри шигарф,
Билки, сургум субҳу шом элга хушомад бирла ҳарф,
Турфа кўрким, халқ коми бирла умрим бўлди сарф,
Турфароқ буким бировга ёқмади бир хазматим.

Аршни кул айлабон гардин учурғай ҳар тараф,
Сафларин хайли малакнинг барҳам урғай ҳар тараф,
Ой ила кунни суҳо янглиғ ёшурғай ҳар тараф,
Етти кўкни кўк варақлардек совурғай ҳар тараф,
Тоқи минойи аро чирмашса оҳи ҳасратим.

Дерсиз, эй аҳбоб, тут биз бирла бир маъвода унс,
Мандин этманг тутмоқ уммидини бу дунёда унс-
Ким, ўзим бирла туто олмон дами бир жода унс,
Эй хуш улким, тутмиш эрди ваҳш ила саҳрода унс,
Муҳиш аҳволи мангоким, бор ўзумдин ваҳшатим,

Даҳр изву жоҳини арз этма алимдин йитур-
Ким, мани дилхастаға зеби жаҳон мардуд эрур,
Бор ўзинг хуршид олтун хишти бирла ком сур,
Эй фалак, анжум ушоқ тошин йиғиб бошингға ур-
Ким, фано майхонаси тошидин ўлди турбатим.

Оҳ, тожу, чеҳра олтун, ашк лаъли ноб ўлуб,
Ишқ аро шаҳман муҳайё бу қадар асбоб ўлуб,
Билмасам шукрин бу давлатнинг таним бетоб ўлуб,
Лаълдек бошим осилсун ғарқай хуноб ўлуб,
Лаъл тиккан салтанат тожиға бўлса рағбатим.

Огаҳийдек то ғами ишқ ила топдим иттисол,
Дунёу уқбо сўзидин тилни қилдим гунгу лол,
Жилвагар бўлди манга мундин жамоли лоязол,
Эй Навоий, икки оламдин кечиб, топдим висол,
Бу икки бутхонадин эрмиш бу йўлда офатим.

«НУН» РАДИФИ

ЮЗИ ХУРШИДИ ТОБОНИМ

Уётлиғдур Масиҳо бу каломи руҳи фошингдин,
Хижлдур бадр ҳам бу ҳусн ила ўн тўрт ёшингдин.
Нечук дерман нишондур янги ой зебинда қошингдин.
Бу ким чарх офтоби эврулулур ҳар лаҳза бошингдин,
Тараддуд бирла тинмай касби нур айлар қуёшингдин.

Кўзингдур заҳиран юз хайли инсон офати, ваҳким,
Қошинг имоси махфиян бани жон офати, ваҳким,
Демой ёлғуз оларни жисми вайрон офати, ваҳким,
Эрур кўзу қошинг ҳар бири юз жон офати, ваҳким,
Нечук жон асроғойман бўйла фаттон кўзу қошингдин.

Назар аҳволима сол, эй юзи хуршиди тобоним-
Ки, ҳажрингда туну кун заррадек музтардурулур жоним,
Чиқиб бошим уза лаҳза-балаҳза дуди афғоним,
Бўлубдур шом янглиғ тийра сансиз байтул аҳзоним,
Келиб они мунаввар айла меҳри нури фошингдин.

Кўруб нозу адо сандин бу зору, бедилу, бекас,
Кўюб ишқ ўтиға ҳар лаҳза ул янглиғки хору хас,
Қило олмой дами оҳ урмоқу қон йиғламоқни бас,
Агар фарёду афғоним фалакка етса тонг эрмас-
Ки, жон нақдини торож айладинг ўғрин қарошингдин.

Вафо расмин тутуб, жоно, кўнгул ранжу малолин сўр,
Лабинг ҳажри аро тилнинг тушунмасдек мақолин сўр,
Адам сар манзилиға жони ғамгин интиқолин сўр,
Жафо таркин қилиб гаҳ-гаҳ келиб бу хаста ҳолин сўр-
Ки, ҳар дам тоза-тоза жон топай мундоқ сўрошингдин.

Сипехри ҳусн уза то жилва қилдинг, эй маҳи равшан,
Жаҳон аҳлиға ғавго тушти маҳшар аҳлидек безан,
Биров йўқ бўлмоғон расвойи ишқинг ул сифатким ман,
Агар улғойсанг, эй дилбар, на офат бўлғойсан, билмон,
Жаҳонға бўйла солдинг шўру шар кичкина ёшингдин.

Самакдин то само оҳинг ўти бирла ёруқдурким,
Бинойи даҳри ашқинг селидин ҳар ён йиқуқдурким,
Маал қисса на ерга юз урубсан, ул бузуқдурким,
Нихон бормоқ иложи Оғаҳий кўйиға йўқтурким,
Борур тўфон агар ҳар ерга борсанг оҳ ёшингдин.

МЕҲРУ ВАФО РАСМИН ТУТУБ...

Чобук самандини суруб тез, ўйлаким дулдул букун,
Ҳар ён рикобида юруш шаҳлар нечукким қул букун,
Боғи жамолига қилиб гисўсини сунбул букун,
Базмимга келди ул пари рухсорин айлаб гул букун,
Чексам нетонг ўтлуғ наво ул навъиким булбул букун.

Меҳру вафо расмин тутуб ул моҳи пайкар, эй кўнгул,
Айлаб паришон юз уза зулфи муанбар, эй кўнгул,
Базмимга келгач ўйлаким, руҳи мусаввар, эй кўнгул,
Бўлди машомим мушк иси бирла муаттар, эй кўнгул,
Юз узра ёзмишдур магар ул дилрабо коқул букун.

Хурсанду хушҳол этгали ман бенавони рўзу шаб,
Тутти висол жомини ишрат майидин лаб-балаб,
Эй дўстлар, андозасиз қизмиш манго базму тараб,
Кўнглумга таъсир этмаса булбул фигони не ажаб-
Ким, гульзорим илгидин мино қилур қул-қул букун.

Базм ичра айш асбобини ўз кўнгли комича қуруб,
Нуқлу шакардин ҳам газак омода айлаб келтуруб,
Сўнгра адоу наз ила илгин суроқийга уруб,
Сармастни саҳбо бўлғоли чинни қадаҳни тўлдуруб,
Аввал ўзи нўш айлабон тутти манга ҳам мул букун.

Май нашъасидин олибон кўнгли муродича насиб,
Топиб жамоли ўзгача май тобидин ороу зеб,
Боғ ичра киргач тоблиғ рухсорин айлаб дилфириб,
Ул оташин юзни кўруб гулшанда шайдо андалиб,
Ишқи ўтига ўртаниб бўлмиш вужуди кул букун.

Зухду вараъни ўзинга ҳар нечаким кор айладинг,
Лекин риёю уjbни ойини атвор айладинг,
Ҳамкоса ринд аҳлига бўлмоқдин доғи ор айладинг,
Тун бода ичмай, зоҳидо, худбинлик изҳор айладинг
Бу беадаблик бўйнунга тасбиҳинг этмиш ғул букун.

Гар давлату ҳашмат аро борман Сулаймон дастгоҳ,
Бошим уза хуршиддек тобон эрур заррин кулоҳ,
Аммо эшитгин, Огаҳий, сансан манго бир некхоҳ
Гарчи эрурман толеъи Фируз ила оламға шоҳ
Лек ул парилар сарвари олидадурман қул букун.

СИТАМИДИН ҲАЗИНУ ГИРЕНМАН

Яна не кўз ситамидин ҳазину гирёнман,
Яна не кирпик ўқи захми бирла нолонман,
Яна не лаъли ғами ичра жон киби қонман,
Яна не чеҳраға ўт солди майки, ҳайронман,
Яна не туррани ел очтиким, паришонман.

Қачонға тегру бу водийда ерга паст ўлайин,
Жабини сажда била нақши по киби тўлайин,
Тиларман эмди қиём ичра садқаси бўлайин,
Учурғил, эй қуюн, ул ой бошиға эврулайин,
Бу дамки йўлида туфроқ бирла яксонман.

Кўруб фироқ аро ҳолимни ҳушидин кетар эл,
Дариг тирноғидин юзларига хат битар эл,
Басе бу қиссада ҳайрат маҳалиға етар эл,
Бири фусуну бири сиймёға ҳамл этар эл,
Бу заъфдинки бўлуб эл кўзиға пинҳонман.

Вужуд оламиға токи бўлмишам мақрун,
Қуюн киби мани саҳро навард қилди жунун,
Онингдек унс манго тутди ваҳшийи ҳомун,
Вухуш аро мани дашт узра кўрди чун Мажнун,
Тасаввур айлади ул хайл аро ниғаҳбонман.

Неча жаҳон элидин дўстлиғки қозғондим,
Вафо умиди била бошлариға айландим,
Вале жафолариға тузмадим доғи ёндим,
Чу халқдин қочибон дашт сори юзландим,
Рафиқлар, билингиз ваҳшийи биёбонман.

Бурун ўзумга замон аҳлин ошно кўрдум,
Бориға меҳру вафо айламак раво кўрдум,
Валек сўнгра алардин туман бало кўрдум,
Чу билмай элга айладим, жафо кўрдум,
Не суд эmdi агар нечаким пушаймонман.

Кўнгул сижанжалидин рафъ этарга ғам зангин,
Тонгибман, Огаҳий, Хоразмдин сафар тангин,
Писанд ҳимматим этмай Бухор аврангин,
Қилурман эmdi Навоий Ҳижоз оҳангин,
Соғинмоғилки, яна озими Хуросанман.

ЖАФО ҚИЛМОҚ БИЛА ТОЛМАС

Агар меҳнат туни ичра манго юз йил маош ўлсун,
Вагар жисми заифим ғам саводи ичра лош ўлсун.
Демон роҳат сипеҳрининг қуёши нур фош ўлсун,
Агар ишқинг ҳавосидин ёғар ҳар жола тош ўлсун,
Нишона ҳар бирига дерман ушбу хаста бош ўлсун.

Ажалнинг раҳзанидин бўлмойин гар нақди жон хавфи,
Муяссар бўлса сар то сар жаҳон бозорининг тавфи,
Топо олмон матои ҳуснига бир нима муставфи,
Юзингнинг меҳридин бир зарра сотмон гар фалак жавфи,
Тўло бўлсун филури ҳар филури бир қуёш ўлсун.

Дили шайдо била жони ҳазинимға агар ҳар дам
Неча доғ ўртасанг ондин зиёда бўлғуси хуррам,
Бу янглиғ бенаволардин даме эҳсонинг этма кам,
Кўнгулға жон била бир доғинг оздур, қўй яна бир ҳам,
Неча икки гадоға бир дирам узра талош ўлсун.

На золим эрдиким, мунча жафо қилмоқ била толмас,
Жафосидин амон бир лаҳза ғамгин хотирим қолмас,
Неча фарёд қилсам зор ҳолимға назар солмас,
Ситам зангин темирдек кўнглидин, ваҳким, қира олмас
Нечаким нолаи зоримда суҳондек хирош ўлсун.

Висолинг бодасининг бўлмишам ул навъ муштоқи-
Ки, онинг интизоридин қарорди кўзларим оқи,
На ер саҳни кўзумга кўринур, на чархнинг тоқи,
Кўнгулда сирри ишқинг асрай-асрай ўлдум, эй соқий,
Қадаҳ тутким, харобот аҳлиға фош ўлса фош ўлсун.

Гуну кун фақр кўйида тузуб бир мажлиси дилкаш,
Фано жоми била ложуръа сипқор бодаи беғаш,
Етушсанг салтанат тахтига бўлма ғаррау саркаш,
Уларда тенгдурур шаҳ айласа гулшан гулин мафраш,
Ва ё гулхан кули узра гадо соҳиб фиरोш ўлсун.

Кўз истар дам-бадам қоқим била кундузда ер бергай,
Кўнгулнинг орзуси буки дойим ўзда ер бергай,
Таманно Огаҳийга будурурким, юзда ер бергай,
Навойи ашк дурридек тиларким, кўзда ер бергай,
Агар ишқинг ҳавосидин ёғар ҳар жола тош ўлсун.

ФАСЛИ БАҲОР

Дутдилар ишқ эли туфроқ киби саҳро этагин,
Ногаҳон сайра келурса дуталар то этагин,
Дутмоғ ўлурму бу тадбир ила оё этагин,
Ала олур гезажак ул гули раъно этагин,
Ваҳм эдарким, дута бир ошиқи шайдо этагин.

То паривор манга жилвалар айлаб яшурун
Оташи ишқ ила қўйди дилу жонимга дугун,
Танни туфроқ этибон йўли уза дутдим ўрун,
Билдиким хоки раҳ ўлдим этагин дутмағ учун,
Кўтарур душмая қўймоз ера амдо этагин.

Ман дилхастага бедод этибон шому саҳар,
Айлади жону дилу сабрими мафқудул асар,
Туза билмай бу сифат зулм ила бедода магар,
Додлар қилмая ул кофир алиндан кечалар,
Чиқса оҳим кўка то дута Масиҳо этагин.

Нечаким қилса талаб дашти аро саъи фузун,
То совурмай бадани гардини андоққи қуюн,
Етмади манзили мақсуда юруб ҳар Мажнун,
Уйла урён герак аввораи саҳройи жунун-
Ки, тааллуқ тикани дутмая қатъо этагин.

Оташи ҳажр ила урён баданим сар то сар,
Енар андоққи уқубат ўтина аҳли сақар,
Бу азоб ичра кўзум ёшики бу навъ оқар,
Шомлар қонлу ёшим мавжина албатта дагар,
Нечаким кўторур чархи муалло этагин.

Кимки пайваста қўли жом ила саҳбода ўлур,
Жаври гардуну ғами даҳрдин озода ўлур,
Ўлса ҳам туфроғи онинг тараб омода ўлур,
Ринд хок ўлса дахи дурди хум бода ўлур,
На эса қўймаз алиндан маю саҳбо этагин.

Огаҳий, фасли баҳор ўлдию юз очти чаман,
Бўлди саҳро юзи ойинаи гулзори Хўтан,
Ғунчаваш танг ўлубон айлама бир ерда ватан,
Гуллар очилди, Фузулий, ёқалар чок адубан,
Гал дутолум маю маҳбуб ила саҳро этагин.

МУНЧА ЖАФО ҚИЛМОҚ

Саропо ашк ўлуб хоки дарингга сочило олмон,
Қадим ўқ айлабон кўйинг сорига отило олмон,
Бўлуб туфроқ аёқингга замони босило олмон,
Тараддудлар била ўзни санго ҳамдам қило олмон,
Бу ҳирмонимга мужиб не экан, жоно, било олмон.

Раводурму мурувват расмида мунча жафо қилмоқ-
Ки, ер узра йиқилди пайкарим ул навъким туфроқ,
Қил эмди раҳм, эй хўблар аро ҳусн ичра афзунроқ
Қуёшдек оразингдин айру бахтим тийрадур андоқ-
Ки, ҳаргиз соядек ул тийраликдин айрило олмон.

Ҳасад аҳли манго қасд айлабон йўлим уза келмиш,
Муродим эшигин саъю жадал қуфли била илмиш,
Магарким кўйинга азм этганимни бу кеча билмиш,
Рақиби кинаварлар манъима ондоқ гулу қилмиш-
Ки, сар то сар кўнгул бўлсам жанобингга кело олмон.

Фироқинг доғи ранжи ҳийлау тадбир ила кетмас,
Ғаминг тийғи яроси ҳеч бир марҳам била битмас,
Очилмоққа дили тангим гулистон сайри суд этмас,
Ғамингдин ғунчадурман гар насими шафқатинг етмас
Баҳор ўлса жаҳон яксар замони очило олмон.

Борибдур токи қўйи ишқ аро номус ила орим,
Баробар онгламишман олам ичра йўқиму борим,
Етурмак роҳат элга қудратим еткунчадур корим,
Мулойим тийнат ўлмишман кишига етмас озорим,
Агар хори раҳ ўлсам ҳам аёқо сончило олмон.

Манго душманлиғ изҳор айласа гар ҳосиди жофи,
Онинг ҳаққида манда дўстлиғ атворидур вофи,
Инонғил сидқ бирла бу сўзимнинг йўқтурур лофи,
Муҳаббат кийнадин кўнглумни ул навъ айламиш софи-
Ки, душманлар юзига дўстлиғ бобин ила олмон.

Қилибдур бўйнума то ул пари зулфи хамин пайванд,
Жунун жомин ичорман лаҳза-лаҳза ўйлаким гулқанд,
Манингдек масти Мажнунга не панд айлар осиг, не
банд,

Эрурман беҳуди ишқ, урма юзимга гулоби панд,
Бу тадбиринг била, эй шайхи нодон, ойило олмон.

Қачон умрим бўлуб охир, ажал чанголига еткум,
Бўлуб ишқинг била ҳамроҳ адам мулки сори кеткум,
Вале ноаҳли ёлғон сўз ила олдомой неткум,
Саломат аҳли олида дедим: «Ишқингни тарк эткум»,
Саломат аҳли билсунлар, бу сўзда топило олмон.

Ҳама васлингда шоду, Огаҳий ҳажрингдадур мағмум,
Сабаб бу ҳолга не эркони олимдадур мактум,
Манга, эй хўблар шоҳи, бу сирни айлагил маълум,
Эрур кўйингда итлар маҳраму ман Мунисинг маҳрум,
Недин ул зумраи маҳрам аро ман қотило олмон.

АЕН ЭТ ЛУТФ ИЛА ШАФҚАТ

Эрусан ҳусни шоҳи ман ғуломи хоксорингман,
Фидо жону кўнгулни айлаган хизмат гузорингман,
Ва лекин хайли ушшоқ ичра тийра рўзгорингман,
Тараҳҳум айлагил, эй шўхким, ишқ ичра зорингман,
Гирифтори каманди тор зулфи мушкборингман.

Фироқинг тийра шомида чекиб юз ранж ила меҳнат,
Даме субҳи висолинг партавидин кўрмадим роҳат,
Назар айлаб бу ҳолимға аён эт лутф ила шафқат,
Кўнгулда қолмади бир зарра чоғлиғ тоб ила тоқат,
Юзинг хуршиди ҳижронида тун-кун беқарорингман.

Жунун дарди ғами хайли бошим узра ғулув айлаб,
Кезарман ишқ саҳросин туну-кун ҳой-ҳу айлаб,
Бу ҳолимни кўруб меҳру вафо расмини ҳў айлаб,
Кел, эй Лайливашимким, базми васлинг орзу айлаб,
Бало даштида кезган ошиқи Мажнун шиорингман.

Эрурман умрлар ҳижрон қаро шомида сокинким,
Нажот ондин висолинг субҳидин айру на мумкинким,
Олиб парда юзингдин, эй маҳи хуршид, безанким,
Кўзумни айла равшан меҳри янглиғ оразингдинким,
Бўлубдур тийра усру торта-торта интизорингман.

Бўлубман тушгали кўйингдин усру ўйлаким мағмум-
Ки, бўлмишдур манго жону, дилу, ҳушу, хирад

Бу аҳволим эрур, эй хўблар шоҳи, санго маълум,
Муруватдур, муқарраб даргоҳингдин айламак

Маҳрум,
Маниким маҳрами рози ниҳону ошкорингман.

Онингдек тангдурур ишқинг гами ичра маошимким,
Туну кун ҳажрдин кўздин оқор юз сори ёшимким,
Бу ҳолимға тараҳҳум айлабон, эй бағри тошимким,
Жафо тошин уруб, кўб қилмағил машруҳ бошимким,
Вафо боғида бутган бир ниҳоли мевадорингман.

Агарчи ҳусн аро мумтоз эурсан аҳли даврондин,
Вале ор этмағил ишқингда бу маҳзуни гирёндин,
Тикондин гул қочиб ҳаргиз чиқа олмас гулистондин,
Нигоро, ижтиноб айлаб недур ман зори ҳайрондин-
Ки, сансан бир гули хандон, мане бечора хорингман.

Онингдек бўлмишам тун-кун мани гулфом муштоқи-
Ки, не олам қароси бор манго маълум не оқи,
Танимда эмди жон асрорға бир дам вақт эмас боқи,
Манго айлаб лабо-лаб дам-бадам соғар тут, эй соқий
Қўлунгдин бода ичмай муддатидурким хуморингман.

Сулаймондек эрурман бахту давлат тахтида сокин,
Мутни ҳукмим ўлмиш ваҳш, тайру, кофиру муъмин,
Ҳавойи мидҳатимда, Огаҳий, пур тез бир лочин,
Агарчи бахти Фируз ила олам шоҳиман, лекин
Сенинг, эй ҳусн амири, бандан безътиборингман.

ФУРҚАТ ИЧРА

Фурқат ичра истаб ул ошуби даврон муждасин,
Хеч кимдин топмадим ман зори ҳайрон муждасин,
Йиғладим бу тун тилаб ҳақдин фаровон муждасин,
Субҳ еткурди сабо гул барги хандон муждасин,
Ё кўнгул топди Масиҳ алфосидин жон муждасин.

Кўр ўлуб эрди кўзим ҳижронидин ул хўбнинг,
Келди бу кун нур ичига дийдан мартубнинг,
Билмадимким муждаси етмишдур ул маҳбубнинг,
Ё фалак берди йиғи кўр айлабон Яқубнинг,
Кўзлари очилмоқ учун моҳи Канъон муждасин.

Кўнглум эрди ҳажри зиндони ғамининг бекасе,
Кечау кундуз фиғон тинмай чекар эрди баса,
Бўлди бир мужда онинг бу ҳолидин афғон баса,
Не гули хандону не айши, не Юсуф муждаси,
Топди бир маҳжур ўлар ҳолатда жонон муждасин.

Ишқ дардидин шиканж эрди манго тан ғунчадек,
Сар-басар эрди ичим қон бирла тўлғон ғунчадек,
Танглик зиндонини айлаб нишиман ғунчадек,
Ғунча эрдим тонг елидин тўнға сиғмон ғунчадек,
То сабо еткурди ул сарви хиромон муждасин.

Маркабингни ел киби кулбам сори сурсанг нетонг,
Жон сўзингдин жисмима бермак раво кўрсанг нетонг,
Лутф этиб ул ёр пайғомин эшитдурсанг нетонг,
Ҳажр аро, эй бек, агар сен нома еткурсанг нетонг,
Тонг ели ҳар тун берур хуршиди тобон муждасин.

Ман сори азм айламай ул қотили пурфан ҳануз,
Мақдами гардин этмак кўзларим равшан ҳануз,
Поймол ўлмай саму рахшига хоки тан ҳануз,
Нақди жон бердим, мусилмонлар, уётлиғман ҳануз,
То истадим бийикдин ул номусилмон муждасин.

Бахт гўё, Огаҳий, ёру мутеим бўлдиким,
Зулмати ғам хорини қўймай йўлимдин юлдиким,
Васли меҳри нуридин кулбам саросар тўлдиким,
Эй Навоий, шомии ҳижрон йиғларим дафъ ўлдиким,
Субҳ еткурди сабо гул барги хандон муждасин.

САОДАТ НУРИ

Юзи хуршидиким бўлмиш саодат нури фош ондин,
Сафо касб айлабон ою кун айларлар талош ондин,
Эрурлар олам ичра кеча-кундуз нур фош ондин,
Ҳамул тоғики толеъ бўлмиш эрди ул қуёш ондин,
Қуёш лаълича бордур бошима ҳар пора тош ондин.

Саодат субҳидек ҳар дам аён айлаб табассумни,
Гулафшон этгали агёр аро рангин такаллумни,
Қилибдур тийра оҳим дуди пинҳон моҳу анжумни,
Кўзимга уйқу ғам шоми нетиб киргайки, мардумни
Яқиндурким оқизғай сели руди бирла ёш ондин.

Май олуд айлабон ул дилрабо лаъли қадаҳ нўшин,
Аён этти жаҳон аҳлига жон сарчашмаси жўшин,
Кўзи мастона боқғоч очибон қош ёси оғушин,
Кавокиб наргисию чархнинг қавси кўнгул ҳушин,
Не олсунлар чу олмишлар они ул кўзу қош ондин.

Шаби ҳижрон аро усру бузулди кўнгулум аҳволи,
Ҳазин жон доғи бўлди дарду меҳнат хайли помоли,
Адам йўлига охир ўзни ғамдин қилғоли холи,
Кўнгул бир ойни истаб борди, жон қолди ўлум ҳоли,
Бу ҳам айрилмоғой эрди бу қотиг йўлда кош ондин.

Ҳамул ширинлиқо ишқи тутуб ер жон ила танда,
Қарору, сабру, тоқат қўймади Фарҳоддек манда,
Кезарман кўҳсор ичра бўлуб тун-кун пароканда,
Жунун афғонидин тоғ ичрадур нолам хирошанда,
Онингдекким садо фарёдиға тушмиш хирош ондин.

Кўнгул етса санга гар фоқадин андозасиз меҳнат,
Таваккул ҳаққа айлаб чекмагил махлуқдин миннат,
Риёзат бирла ҳўй эт бор эса санда агар ҳиммат,
Бағир парколасин айлаб ғизо, қонин қилиб шарбат,
Таваққуъ қилма олам аҳлидин ўтса маош ондин. .

Фигонин Огаҳийнинг етти чарх аҳли эшиттиким,
Садойи гиряси аҳли жаҳон бағрин эриттиким,
Дема гирён бўлуб тун-кун на мақсад ҳосил эттиким,
Навойи макнати қон ёш ила бир ерга еттиким,
Бўлубдур лаълфарш офоқ аро ҳар ён тутош ондин.

ЧАВГОН УЮНИН ҚУРДИНГ

Очиб майдин юзинг гулгул, чиқиб майхонадин хандон,
Паридек жилва бирла токи бўлдинг озими майдон,
Ишим дашти жунун ичра югурмак ҳар тараф нолон,
Эрур саргашта хоки тан аро мажнун кўнгул ҳар ён,
Тўн этгандек қуюндин жисмига мажнуни саргардон.

Чиқиб майдон аро то кўю чавгон ўюнин қурдинг,
Қадам алтоф ила ишқ аҳлининг бошига еткурдинг,
Вале ҳар гаҳки бу девона сори маркабинг сурдинг,
Ялонг жисмим кўруб онча бало тошини ёғдурдинг-
Ки, захмим боғлоғандин эмди эрмастур таним урён.

Бўлуб ҳолимга нозир халқ давримда қураб ҳалқа,
Қаён юз урсам атрофимдин айрилмай юраб ҳалқа,
На одамдин улус танҳо живоримда кўраб ҳалқа,
Жунуним ҳайратига вахш давримда ураб ҳалқа,
Мушаъбад лаъбиға ҳангома халқидек бўлуб ҳайрон.

Оқиб ер юзида ҳар сори юз минг наҳр ашкимдин,
Хароб ўлмай не саҳро қолди, не бир шаҳр ашкимдин,
Нечук айларсиз, эй аҳбоб, умид баҳри ашкимдин,
Тузалди Нуҳнинг тўфонидин⁵ сўнг даҳр ашкимдин,
Қиёмат ошкоро бўлди ул тўфон, бу тўфон.

Бу гулшан ичра ҳар дам боши узра ёғибон жола,
Қилибдур пайкарини ҳар тараф паргола-паргола,
Бу янглиғ ҳол ила изҳор қилмай оҳ ила нола,
Манингдек тоза доғи захмидин қон фарқидур лола,
Магарким доғини кўнглиға қўймиш шуълаи ҳижрон.

Инонғил, эй кўнгул, меҳнат сародур ушбу оламким,
Суруду нағмаси навҳа, суруру сури мотамким,
Киши гар ондадур хушёр эмас бир лаҳза беғамким,
Ичиб гардунча соғар, кош андоқ бехуд ўлсамким,
Иккинчи сурдин ҳам бўлмоғой уйғонмаким имкон.

Қилиб журъат оёқингдин тааллуқ бандини синдур,
Тутуб озодалиғ расмин, қадам майхона сори ур,
Унут дунё ғамин аҳбоб бирла айш базмин сур,
Жаҳон осойишин олингда мушкил қилмаким бордур,
Агар мушкил десанг мушкил, ва гар осон десанг осон.

Эшитгил гаҳ-гаҳи ушшоқи бедил оҳу зоринким,
Ғурур этма кўруб ҳуснинг бақойи бемадоринким,
Вафосиз англа ушбу даҳр боғининг баҳоринким,
Кўб, ай гул, урма булбул жониға бедод хоринким,
Сану мандек гулу булбулни кўб ўткарди бу бўстон.

Чекиб даврон жафосини фузун аъдоду имкондин,
Тўёрман Огаҳийдек ҳар нафас юз минг карат жондин,
Ўтар мундин туну кун оҳу нолам чархи гардондин,
Навоий, қилма айб афғону фарёдимики, даврондин
На бир фарёду ўн афғонки, юз фарёду минг афғон.

«ҲОИИ ҲОВВАЗ» РАДИФИ

РУХСОРИ БИРЛА ҚОМАТИ

Ул шўхи бепарво миниб сармаст якрон устина,
Лутфу адо бирла келиб ушшоқи ҳайрон устина,
Ширин такаллумлар била жон бергуси жон устина,
Лаъли ҳаёт афзосидур рухсори жонон устина,
Ехуд Масиҳ этмишдурур ер меҳри рахшон устина.

Эй ҳосил этган ишқ аро огоҳлиғ кайфиятин,
Қилғон замиридин жудо ғафлат ғубори зиллатин,
Кўрмак таманно айласанг гар ҳақ таоло қудратин,
Назвора қилғил оташин рухсори бирла қоматин,
Гар кўрмасанг гул бутганин сарви хиромон устина.

Фархунда рухсори келиб авжи сабоҳат кавкаби,
Гисуйи мушкини бўлуб ул навъким ҳижрон шаби,
Бордур камоли ҳусн аро аҳли жаҳоннинг матлаби,
Ул дилрабонинг дилкушо хати била ширин лаби,
Тутган киби бордур ватан Хизр оби ҳайвон устина.

Эй дўстлар, ман хастаға дилдорлиғ зоҳир қилинг,
Яъни тараҳҳум кўргузуб расми аёдатға келинг,
Жисми назоримни кўруб, ҳоли харобимни билинг,
Деманг ул ой ҳижронида не навъ ўтар ою йилинг,
Тун-кун чекорман тинмайин афгонлар афгон устина.

Эҳсон сани қилғусидур мақбули табъи хосу ом,
Сандин они кўргач бўлур банданг жаҳон аҳли тамом,
Эмдики фаҳм эттинг муни, эй хисрави олий мақом,
Эҳсон эт, аммо қилмоғил миннатдин элни талхком,
Бўлғойму базл оғу солиб берса киши нон устина.

Минг йил агар хуршиддек қил рафъат авжини мақар,
Борча муроду комдин комингча бўлғил баҳравар,
Аммо ажал етгач қилиб бу ёғду оламдин гузар,
Қиргунг қаро ер остига, охир санга йўқ суд, агар
Чиқсанг фалакка айлабон айвонлар айвон устина.

Қасд этса жаллоди ажал гар ҳар кишининг жониға,
Боқмас онинг юз ҳийлау минг рев ила достониға,
Гар исми аъзамни ўқуб кирса Али қалқониға,
Ҳойил бўло олмоқ эмас мумкин ажал пайкониға,
Довуд қилғон жавшанин кийса Сулаймон устина.

Йўқтур сабот ушбу жаҳон идбору иқболиғаким,
Олданмағил оқил эсанг асбобу амволиғаким,
Берма раоё хайлини, эй зулм аҳли чанголиғаким,
Эй шаҳ, иноят бирла боқ, афтодалар ҳолиғаким.
Бўлмиш оларнинг сан киби кўп кимса султон устина.

Назм ичрадур кашф Огаҳий табъиға сирри ғайбким,
Йўқтур бу сўз таҳқиқида, албатта, шакку райбким,
Билгач они рашк илгидин юз чок айлаб жайбким,
Бўлса паришон хотири Рожийнинг эрмас айбким,
Жамъ ўлғуси ҳар дам онинг андуҳи даврон устина.

УЛ ЗОРУ НОШОД УСТИНА

Қаҳр айлаб ул қотил миниб якрони бедод устина,
Қошу кўзиға чин солиб келди бу ношод устина,
Топмон амон эмди неча дод айласам дод устина,
Мушкин қошининг ҳайати ул чашми жаллод устина,
Қатлим учун нас келтурур нун элтибон сод устина.

Ул ой музайян айлабон қош ёси бирла оразин,
Жонпарвар айлаб лаъли руҳ афзоси бирла оразин,
Очмиш букун қадди жаҳон ороси бирла оразин,
Қилғил тамошо қомати зебоси бирла оразин,
Гар кўрмасанг гул бўлғонин пайванд шамшод устина.

То ул парининг водийи ишқи аро қўйдим қадам,
Андух ила ғамдин етар ҳар дам ситам узра ситам,
Бу не қотиг ҳол эрдиким бунча ситам устига ҳам,
Нозу адоу ғамзаси қатлим қилурлар дам-бадам,
Ваҳ, мунча офатму бўлур бир одамизод устина.

Чиқти букун тортиб қилич ул золими хунхорким,
Бўлмай қолур олам аро жону дили афгорким,
Ўтрусида онинг тирик турмоқ киму, ман зориким,
Ман хастаға жон асрамоқ эмди эрур душворким,
Қотил кўзи бедод этар ҳар лаҳза бедод устина.

То бир йўли ҳусни жаҳон тобини айлаб жилвагар,
Жону танимни иштиёқ ўтиға ёқди сарбасар,
Эмди тараҳҳум кўргузуб ҳолимдин олмос бир хабар,
Ул гул юзи шавқи била шайдо кўнгул шому саҳар,
Булбулдек айлар минг наво юз навъ фарёд устина.

Мажнун жунун дашти аро ҳолимдин огаҳ бўлмағай,
Гар бўлса огаҳ бир қадам отғунча ҳамраҳ бўлмағай,
Мандек болокаш сахтижон оламда, биллаҳ бўлмағай,
Бошимга ёққон ғам тоши мингдин бирича бўлмағай,
Гардун агар минг бесутун ёғдурса Фарҳод устина.

Хулқу шиям айлар чоғи тенг тут ёмону яхшини,
Сайри наам айлар чоғи тенг тут ёмону яхшини,
Базли дирам айлар чоғи тенг тут ёмону яхшини,
Эй шаҳ, карам айлар чоғи тенг тут ёмону яхшини-
Ким, меҳр нури тенг тушар вайрону обод устина.

Жоҳу, жалолу, давлату иқболнинг шукрини қил,
Яъни карам айлар чоғи бечораларни кўзга ил,
Умри адам фаржомга йўқтур вафо таҳқиқ, бил,
Хоки танинг барбод ўлур охир жаҳонда неча йил,
Сайр эт Сулаймондек агар тахтинг қуруб бод устина.

Ўзни муҳайё айланг, эй аҳбоб, сиз сўз дергаким,
Лутфу фасоҳатлар била тил очингиз сўз дергаким,
Лекин манга тарғиблар кўргузмангиз сўз дергаким,
Не журъат ила Огаҳий очғой оғиз сўз дергаким,
Минг хайли ғам қилмиш ҳужум ул зору ношод устина.

ИШ МАНГО ОҶУ ФИҶОНДУР

Бўлмайин бир дам нигори бода ошомим била,
Ҳамдаму ҳамроҳман андуҳу оломим била,
Найлайин, ё раб, бу бахти накбат анжомим била,
Бир қадаҳ май ичмадим сарви гуландомим била,
Бир нафас эврулмади даврон манинг комим била.

Дарди ишқу, ранжи фурқат зўр айлаб ҳар замон,
Қилдилар ҳам жисми зоримни онингдекким камон,
Чорае истаб бу дардимга мани бехонумон,
Ҳар майиким онсиз ичдим топмодим ғамдин амон,
Заҳри ғам гўё эзилмиш эрди ул жомим била.

Айламай ором бир соат тараб айвонида,
Жон талошурман туну кун дарду ғам зиндонида,
Эй сабо, арз айла етсанг ул қуёшнинг ёнида,
Тунга етмас кунни ўткардим ўлуб ҳижронида,
Кунга етгайманму, ваҳ, бу субҳи йўқ шомим била.

Токи тушдум ишқ аро ман зори бадном, эй рафиқ,
Топмадим бир дам висоли бамзидин ком, эй рафиқ,
Иш манго оҳу фиғондур субҳ ила шом, эй рафиқ,
Қайда бўлсун музтариб кўнглумга ором, эй рафиқ,
Тутмадим ором чун бир дам дилоромим била.

Қосидо, етсанг ул ойға ҳажр муҳлик шомин айт,
Зор кўнглум ул сифат шом ичра хун ошомин айт,
Ишқида дарду ғамим оғоз ила анжомин айт,
Эй сабо, ул гулға муҳлик фурқатим пайғомин айт,
Балки жон нақдин анго еткур бу пайғомим била.

Ишқ аро токим тушибман айшу роҳатдин йироқ,
Тақви аҳли мажмаидин ўзни солмишман қироқ,
Шавқ ўти жисмим аро сўзондурур бошдин аёқ,
Кўнглум ичра бут ғами куфр ичра бўлсам яхшироқ,
Пири дайр олдиға борғунча бу исломим била.

Оғаҳий, ул ойга деб дарду дилим шарҳин дейин,
Ғам туни топмон боқиб гаҳ илгари, гоҳи кейин,
Оҳким, ағёр ичиб тун-кун онинг васли майин,
Эй Навоий, ўлсам армон элтқумдур ичмайин,
Бир сабуҳи гул узори бода ошомим била.

УЛУС ТАЪЗИМУ ИКРОМИ БИЛА

Не бўла олдим гами уқбо саранжоми била,
Не фараҳ топдим жаҳон саҳбойи гулфومي била,
Иш манга тун-кун улус таъзиму икромии била,
Ваҳки, умрим бўлди зоеъ борча эл коми била,
Бодаи ноб ўрнига хуноба ошоми била.

Эй кўнгул, қил борча комингни худодин мултамас,
Истасанг роҳат замона аҳлидин пайванд кас,
Комрон ўлмоқ тилаб шаҳ хизматин қилма ҳавас,
Кимса юз йил комронлиғ қилса, билким арзимас,
Даҳр аро бир лаҳза бўлмоқға биров коми била.

Фақр элига кулбаси мулки жаҳондин яхшиким,
Онда эски бўрө тахти Каёндин^б яхшиким,
Тинчлиқ бирла атола нўши жондин яхшиким,
Заҳрни ўз коми бирла ичса ондин яхшиким,
Оби ҳайвон шарбатин нокомлиғ жоми била.

Қадни ҳар тун ҳам қилиб тангри руқуиға эгил,
Оч саҳарлар оҳ уруб, афгон чекиб зикриға тил,
Айшу ишрат жойи эрмастур бу олам, онглағил,
Эй кўнгул, эл субҳ айши сори боқма хўй қил,
Фардлиғ вайронида меҳнат қаро шоми била.

Ҳар кишиким фақр пиридин эрур иршодлиғ,
Гўшае ичра ирик мошоб ила муътодлиғ,
Етмагай ҳарғиз онга шаҳ хилъатидин шодлиғ,
Қўшга юнг маскан аро хушроқдурур оводлиғ,
Бўлғонидин банд аро сайёд ипак доми била.

Аҳли дунёким эрурлар одамилиқдин йироқ,
Пешаси озору миннат, одати кийну нифоқ,
Хушинг ўлса бу сўзимга сидқ ила тутғил қулоқ,
Бўлмоқ итлар мунъими тан туъма айлаб яхшироқ,
Танни қилғунча семуз нокаслар инъоми била.

Ораз ўлди зард тарк эт гулжабинлар суҳбатин,
Қомат ўлди хам, унутғил сарв қадлар қоматин,
Огаҳийдек тинмайин охторма дунё ишратин,
Эй Навоий, хузн ила ўткар қарилиғ меҳнатин-
Ким, йигитлик борди айшу ишрат айёми била.

КУЗЛАРИМНИ АЙЛАГИЛ РАВШАН

Бўлуб субҳим фироқинг ичра шом оҳиста-оҳиста,
Фигону нола айларман мудом оҳиста-оҳиста,
Мани айларга гоҳи шод ком оҳиста-оҳиста,
Кел, эй сарви равон, айлаб хиром оҳиста-оҳиста,
Кириб жон гулшанида қил мақом оҳиста-оҳиста.

Манга дарду бало зиндонидур субҳу масо маскан,
Кўзим хира, дилим тийра, таним хаста, тилим алкан,
Бу ҳолимға тараҳҳум зоҳир айлаб, эй маҳи пурфан,
Фироқингда қароргон кўзларимни айлагил равшан,
Очиб гаҳ-гаҳ руҳи хуршид фом оҳиста-оҳиста.

Демишсан дардга тоқат қила олмассан ишқ ичра,
Миҳан тийғи била кўксунг тила олмассан ишқ ичра.
Оёқ ғам даштиға босиб кела омассан ишқ ичра,
Дема бош ўйнамоқ расмин била олмассан ишқ ичра,
Билур сарбозлар расми низом оҳиста-оҳиста.

Бўлуб ман то ғами ишқинг аро бечорау вола,
Қадим бўлмишдурур меҳнат юкидин ўйлаким ҳола,
Бу ҳайъат бирла базмингға етибман тояу тола,
Муғанний, туз бийик созингни-ю чеккил бийик нола
Эмас дилхоҳ соз этмак давом оҳиста-оҳиста.

Агар ҳушинг эса бир дам эшит пандимни; эй одам,
Ема ҳайвон мисиллик ҳарна келса олинга ҳар дам,
Бўлубдур нафс саркаш руҳига муставлию аҳкам,
Десангким нафс ром ўлсун риёзат айлагил кам-кам,
Солурлар бад лигом отға лижом оҳиста-оҳиста.

Қаноат гулшани иззатға элни айлабон восил,
Тамаъ зиндони зиллатға қилур берайбу шак доҳил,
Тутубон жаҳлу ғафлат таркини оламда, эй оқил,
Чу донишда чиқардинг от қаноат файзин эт ҳосил,
Тамаъдин элга бордур нангу ном оҳиста-оҳиста.

Келибдур то адамдин Оғаҳий бу олами дунға,
Бўлубдур мубтало дарду ғами беҳадди афзунға,
Тараҳҳум айлабон илгинг сўнуб саҳбойи гулгунға,
Кетур, соқий паёпай жоми май Рожийи маҳзунға,
Ғами дафъин килур шурби мудом оҳиста-оҳиста.

ИШҚИҒА БУЛДИМ ОШНО

Бўлма мойил даҳр боғининг баҳористониға,
Қилмоғил мафтун кўнгулни наригиси фаттониға,
Айлама жон булбулин шайдо гули хандониға,
Оташин гул гарчи зиннатдур жаҳон бўстониға,
Барқ әрур ҳар ел учурғон барги булбул жониға.

Оҳким, бу дайрнинг айшиға йўқтур эътибор,
Ишратидин сурату усрат бўлубдур ошкор,
Кўрки юз минг жон чекиб, тортиб суубат бешумор,
Бир қадаҳ май ичмади бу дайр аҳли бехумор,
То таҳаррук бўлди бу тоси нигун даврониға.

Токи ул бегонаваш ишқиға бўлдим ошно,
Васлидин маҳрум ўлуб чекмак ишим ранжу ано,
Тоқатим йўқ тузгали мундоқ суубатға яно,
Ҳасрат ўлтурди мани, эй муғ, кетур жоми фано,-
Ким, чидай олмон букундин сўнг онинг ҳижрониға.

Ишқ таврида вафо аҳлиға бордур ўзга ҳол-
Ким, бериб юз жон қилурлар сўнгра уммиди висол,
Қилмасун ҳар бул ҳавас даъвойи ишқ этмак хаёл,
Бўлмайин фони муҳаббат жомин ичмакдур маҳол,
Сабт этинг бу нуктани дайри фано айвониға.

Ишқ водиси аро азм айлабон ҳар ён далир,
Васл шавқида туну кун тортиб афғону нафир,
Оғаҳий янглиғ талаб иҳра бўлуб меҳнат пазир,
Ком топмай кимки ҳирмон дардиға бўлмиш асир,
Истаса ҳамдард ўлтурдинг Навоий ёниға.

ЮЗ УЗРА ЗУЛФИ АНБАРИН

То айлади азми сафар мастона ул рухсори маҳ,
Хоки раҳиға бош қўюб топти муродини ҳамаҳ,
Тонг йўқ бу хижлатда агар ўлсам мани бахти сияҳ,
Не пўя урдим йўлида, не бошим эттим хоки раҳ,
Ул шўх ишқи саъйида бошдин аёқимдур гунаҳ.

Эй ҳамдами неку шиям, сўрсанг агар мандин алам,
Тутғил қулоқ айлаб карам, айлай санго ман шарҳи ғам,
Тун базм аро қўюб қадам, илгинга олиб жоми Ҷам,
То бода ичти ул санам, то майға чўмди лаъли ҳам,
Жонимда ўтдур дам-бадам, бағримда қондур таҳ-батаҳ.

Ишқ ичра ман беморға, ҳижронда дилафгорға,
Енмоқ иш ўлмиш норға, етмак тилаб дилдорға,
Кўб қўймайин озорға, ё раб, етур дийдорға,
Чун жилва бўлди ёрға, айш ўлди жони зорға-
Ким, ул қаду рафторға жонгулшанидур жилвағаҳ.

Очса бўлуб маснаднишин, юз узра зулфи анбарин,
Бўлмоқ асири куфру дин, тонг эрмас, эй дил, бил яқин.
Гар қаҳр ила ул маҳжабин солиб қоши устиға чин,
Жон қасдиға қилса камин, хайли эрур минг нозанин,
Хуршид чекса тийғи кин анжум не тонг бўлмоқ сипаҳ.

Хоби жаҳолатдин айил, мағрури давлат бўлмоғил,
Тангри рукуиға эгил, ҳар лаҳза оч шукриға тил,
Лутф илги бирла муттасил фақр аҳли кўз ёшини сил,
Умр ўтмагин андиша қил, давронға йўқтур меҳр бил,
Эй шаҳ, гадони кўзга илким, не гадо қолур, не шаҳ.

Ҳажри ғамидин рўзу шаб, жисмимда эрди ларзу таб,
Ногаҳ қилиб тарки ғазаб, кулбамға келди бесабаб,
Нўш айлабон май лаб-балаб, изҳор этиб айшу тараб,
Очғоч юзин ул нўшлаб, қилдим фиғон бирла шааб,
Булбулға тушса не ажаб, ошубу афғон субҳ гаҳ.

Гар қил ғино авжини йўл, вар кўҳи фақр остида ўл,
Шукриға дойим қўй кўнгул, аҳли ризо ичра қўшул,
Лек Огаҳийдек бўлма гўл, солиб кўзингни соғу сўл,
Ҳар ён, Навоий, сўнма қўл, не келса ҳақдин рози бўл,
Сан ожизу ҳокимдур ул алъазулак вул ҳукм лаҳ.⁷

ЛАЪЛИ ХАНДОНДИН

Чекиб ҳижрон аро оҳу фиғон оҳиста-оҳиста,
Етар эрдим ўларга ҳар замон оҳиста-оҳиста,
Билиб бу ҳолим айлаб имтиҳон оҳиста-оҳиста,
Манга раҳм айлаб ул ширин забон оҳиста-оҳиста,
Етушти бошим узра ногаҳон оҳиста-оҳиста.

Булуб ҳижрон тунида қайғу зиндони манго маскан,
Йиғидин тийра бўлмиш эрди чашмим бешаку безан,
Бу ҳолимга тараҳҳум кўргузуб ул шўхи сийминган,
Фироқида қарорғон кўзларимни айлади равшан,
Очиб рухсорай хуршид сон оҳиста-оҳиста.

Неча муддат эдиким, ҳажр дардиға бўлуб дучор,
Таним эрди заифу, кўнглаум афғору, кўзим ноқор,
Топо олмай даво олам аро юз саъй эғиб изҳор,
Эдим ҳижрони дарди шиддатидин ўлгудек бемор,
Етурди васлидин сиҳдат равон оҳиста-оҳиста.

Туман мийг шукрим, ўлмакка етганда мане бемор,
Келиб бошим узра ул табиби шаккарин гуфтор,
Такаллум бошлади қилмоқ учун ҳолимни истифсор,
Масиҳо муъжизин жонбахш лаълидин қилиб изҳор,
Ўлук жисмимга берди тоза жон оҳиста-оҳиста.

Ёрутмоқға жамоли партавидин байтул аҳзоним,
Очиб келди юзини лутф ила хуршиди тобоним,
Қошимда ўлтуруб айлаб каломин роҳати жоним,
Сўруб дилдорлиғ расми била ҳоли паришоним,
Қилиб ойини дилбарлик аён оҳиста-оҳиста.

Вафоу меҳр афзун зоҳир айлаб ҳадди имкондин,
Сочиб дурру гуҳар ҳар сўзлаганда лаъли хандондин,
Аёмай жонфизо ширин сўзин ман зору ҳайрондин,
Дедики: «Эй ошиқи зорим, малоли дарди ҳижрондин,
Бўлубсан усру зору нотавон оҳиста-оҳиста.

Фироқимда неча кун имтиҳон ҳолингни қилмишман,
Ниёзу ажзингу ихлосу сидқинг кўзга илмишман,
Бори ушшоқ аро лойиқ сани лутфимға билмишман,
Бу дам васлим била коминг раво айларга келмишман,
Мақомингға бори элдин ниҳон оҳиста-оҳиста.

Бериб жон нақдин, истар халойиқ борҳо лаълим,
Бирининг қилмомишдур бир нафас комин раво
лаълим,
Вале маҳзи карамдин вақф қилмишман санго лаълим,
Агар истарсан ўпмакликни инак жонфизо лаълим,
Ва гар қучсанг белим инак миён оҳиста-оҳиста.

Замиринг ишқи ичра соф экандур ўйлаким шиша,
Онга келтурмадинг ёди руҳимдин ўзга андиша,
Ғамим тоғиға субҳу шом уруб Фарҳоддек теша,
Неча кун дарди ҳижроним аро сабр айладинг пеша,
Бўл эмди васлим ичра шодмон оҳиста-оҳиста».

Бу сўзларни дебон чекти мани бўйнумға солиб даст,
Ман онинг ўтрусида хам қилиб қаддимни бўлдим
паст,

Ул этти оғзима ширин лабини шаҳддек пайваст,
Ман ўлдим ёр лаъли бодаси бирла бўлиб сармаст,
Фироқи ранжидин топдим амон оҳиста-оҳиста.

Тўқуб ҳижронда йиллар Огаҳий ашқини сув янглиғ,
Висол иқлими сори гом уруб чобук буғу янглиғ,
Етушти маснади ком узра шоҳи комжў янглиғ,
Киши гар содиқ эрса ишқ аро васл ичра бу янглиғ,
Бўлур Феруз бахти комрон оҳиста-оҳиста.

«Е» РАДИФИ

ОТАШИН РУХСОҒ

Дилбаримму жилва қилғон, ё малак ёхуд пари,
Ё тулуъ этти латофат буржининг саъд ахтари,
Билмайин тардид аро бўлдим таҳайюр мазҳари,
Орази ё лоламу, ё шамъму ё машшарий,
Ё қамар, ё кўзгуму, ё офтоби ховари.

Оташин рухсорида эрканму холи ғабрин,
Донаи испанд ё ўт узра тушганму экан,
Кирпигиму ўқу ё ханжармудур билмон яқин,
Кўзи ё жаллод, ё сайёд, ё оҳуйи Чин,
Ё балойи жонму, ёхуд ҳиндуйи жодугари.

Тишмудур лаъли аро йўқ эрса бе ҳамто гуҳар,
Ғунчаи хандон аро ё жола тушмишдур магар,
Ё наботи соф жон коми аро қилмиш мақар,
Лаъли ё ёқут эрур, ё жони ширин, ё шакар,
Ё ақиқи лаъл, ё жаннат гули барги тари.

Оғзидур андоқ кичикким, гўё маъдум эрур,
Шакли диққат аҳлининг олинда номафҳум эрур
Лек сўз айтур чоғи бор экони маълум эрур,
Оғзи ё дуржи адам, ё нуқтаи мавҳум эрур,
Чашмаи ҳайвонму, ё Фирдавси ризвон кавсари.

Чеҳраи гулгунму ё равзаи ризвонмудур,
Зулфи мушқиниму, ё сунбулу бўстонмудур,
Лаъли рангини эконму, ё гули хандонмудур,
Хатти ё мўру малах, ё сабзаи райҳонмудур,
Ё хати мусҳафму, ё миръоти ҳусни жавҳари.

Белиму нозиклик ичра кўзга эрмастур аён,
Йўқса бир қилму эканким, кўздин ўлмишдур
ниҳон,

Ё хаёли нозики ё ваҳмдур, ёхуд гумон,
Қадди ё сарви равон, ё хома, ё ўқи синон
Ё алиф, ё оҳ, ё боғи раунат арари.

Огаҳий, ул ой лабининг нутқи руҳ афзосиму,
Йўқса ишрат жомининг роҳат физо саҳбосиму,
Ё фарақ тўтисининг гуфтор базморосиму,
Сўз ё гулбонги булбул, ё Масиҳ анфосиму,
Ё магар Муниснинг айтган назми диққат парвари.

БОҒИ ЖАҲОНКИ ХУШТУРУР

Даҳр баҳори базмининг йўқ ҳадию каронаси,
Еткурур элни комиға даври майи шабонаси,
Онгла муни агар эсанг аҳли хирад ягонаси,
Боғи жаҳонки хуштурур гулшани айш хонаси,
Роҳати жисму жон парвар базму тараб нишонаси.

Базм аро чунки мутриби созини илгига олуր,
Сози қулоқларин буруб нағма тузарга қўзғолур,
Нағмаи дилкушо тузуб ноз ила соз агар чолур,
Базм эли сабрини олиб, рақсга жонларин солур,
Мутриби хуш навосининг шавқ физио таронаси.

Мажлиси маснади неча ранг ила хуш нигор эрур,
Ҳар бири ишрат аҳлининг хисрави комкор эрур,
Онгласун они бегумон кимсага ҳушёр эрур,
Жоми Ҷам ичра шарбати жон киби хушгувор эрур,
Соғари зарнигор аро соф майи муғонаси.

Ҳар кеча аҳли ҳусннинг ишваи ноз шарҳини,
Бир нафас аҳли ишқнинг ажзу ниёз шарҳини,
Ҳажр аро дард аҳлининг кўнглида роз шарҳини,
Ишқ эли жон кўнглининг сўзу гудоз шарҳини,
Равшан этарга тилдурур шамълари забонаси.

Нозу адоу ишвалар бирла тузуб низоми ишқ,
Лутфу қарам била тутуб аҳли жаҳонға жоми ишқ,
Буки дамо-дам этгуси борчани шодкоми ишқ,
Қасди юз очиб, айламак элни асири доми ишқ,
Зулфи сиёҳин ўрмаки шўхлари баҳонаси.

Жилва паридек айлабон нур физо жамол ила,
Базм эли ҳушини олиб неча туман далол ила,
Хар неча баҳра еткуруб шахд киби мақол ила,
Чеккуси жонни зулфиға лаъли зулоли ҳол ила,
Домиға банд этар ҳамул қушни бу обу донаси.

Ҳажрида қолгон эл иши ғам ўтида гудоз эрур,
Васлиға етса ҳар киши хурраму сарфароз эрур,
Бошдин аёқ карашмау, ғамзау, лутфу, ноз эрур,
Базми муяссар ўлса гар харж қилурға оз эрур,
Бир кечалик нишотиға ер юзининг хазонаси.

Эйки, бу дайр ичида сан ишрат элининг афзали,
Хотири хурраминг эрур файзу сафо сижанжали,
Дилкашу хўб эрур, дединг даҳр тараб гаҳи бали,
Даҳр тараб гаҳи басе дилкашу хуб эрур, вале
Ҳайфки, йўқтурур онинг ишрати жовидонаси.

Шоҳи замон лутфидур тенг ёвуқу йироққаким,
Файзи нигоҳи етгуси ҳам бийигу ошоққаким,
Боқмаса ул боқар эди ман киби бир чўлоққаким,
Муддати умрин, Огаҳий, чексун уғон узоққаким,
Айшу тараб замонидур шоҳи замон замонаси.

ЕР УЛМАҒАЙ

Рашқдин дерман жаҳонда бир киши ёр ўлмағай,
Ёр ғайридин асар кўзга намудор ўлмағай,
Олам ичра иккимиздин ўзга жондор ўлмағай,
Ёр ила бир хилват истарманки, ағёр ўлмағай,
Балки ул хилватнинг атрофида дайёр ўлмағай.

Уйла хилват ичра тузмак истарам суҳбатниким,
Билмағай ҳар кимса онда айлаган ишратниким,
Ҳақ манго қилса карам бу навъ амниятниким,
Элдин андоқ ёшурун истарман ул хилватниким,
Кўнглум ондин воқифу жоним хабардор ўлмағай.

Ушбу хилватда қилиб ёлғуз ватанким, ўртада,
Ёрға маҳв эткоман жону баданким ўртада,
Қолмағай тилга демак ман, йўқса санким ўртада,
Тору пудим ичра нобуд ўлғоманким ўртада,
Ўзлукимдин демаким ўзлукдин осор ўлмағай.

Бахт ўлуб ёвар агар тушса бу хилват иттифоқ,
Бўлсам аҳли даҳр маъвоу маконидин йироқ,
Ёрға демак тиларман ёшурун дарди фироқ,
Буки дерлар бордурур девор кенида қулоқ,
Ул фазо даврида кўз етгунча девор ўлмағай.

Лутф ила қилғай муяссар бўйла хилватни худо,
Онда ҳолим шарҳини ёр этгай аввал ибтидо,
Ҳар нафас зоҳир қилиб жонпарвару дилкаш садо,
Махфий асроримға бўлғой ёр лафзидин даво,
Ёрдин айру ва лекин соҳиб асрор ўлмағай.

Ёрлиғ даввосида қилгон киши кўбдур талош,
Ёр деб ҳар кимнинг олида вале индурма бош,
Огаҳий янглиғ қилиб ушбу жаҳон ичра маош,
Эй Навоий, қилма ҳар ёр олида сиррингни фош,
Бормудур имкониким ул ёрға ёр ўлмағай.

БИР МОҶИ ПАЙКАР ИШҚИНА

Қобили дийдор агар аҳли жамол айлар мани,
Ювларининг кўзгуси тўти мисол айлар мани,
Гарчи хўблар сурати соҳиб мақол айлар мани,
Ҳайрат, эй бут суратинг кўрдукча, лол айлар мани,
Сурати ҳолим кўран сурат хаёл айлар мани.

Даҳр аро меҳри рухунг солғуси партав кунчаким,
Ҳажридин ёғду куним бўлмиш қоронғу тунчаким,
Партави ондин тиларман кеча тонг отгунчаким,
Меҳр солмазсан манга, лутф айламазсан мунчаким,
Соятак савдойи зулфинг поймол айлар мани.

Ҳусн ила сансан жаҳонда меҳри анвар нечаким,
Фурқатинг шомида манман зору музтар нечаким,
Гарчи эҳсонинг манга беҳадду бемор нечаким,
Заъф толеъ монии тавфиқ ўлуր ҳар нечаким.
Илтифотинг орзуманди висол айлар мани.

Уйла олий манзилатсанким, санинг мислинг адам,
Кўйинга ман хоксоринг еткурай найлаб қадам,
Чун сарири ҳусн уза сан подшоҳи муҳташам,
Бан гадо, сан шоҳа ёр ўлмоқ йўқ, аммо найларам,
Орзу саргаштаи фикри муҳол айлар мани.

Чок эрур ман хастага нозинг хадангиндин жигар,
Сунбулунг савдосида девона кўнглум навҳагар,
Эмди раҳм айлаб манго, эй сарви қадду сиймбар,
Тийри ғамзанг отмоким, бағрим дилар, қоним дўкар,
Иқди зулфинг очмаким, ошуфта ҳол айлар мани.

Ҳар нафас кўнглум борур бир моҳи пайкар ишқина,
Ҳар замон жоним тушар бир лаъли шаккар ишқина,
Кўргач ўлғум мубтало бир шўҳи дилбар ишқина.
Даҳр воқиф этмиш мани наврас гўзаллар ишқина,
Ҳар етан маҳваш асир хатту хол айлар мани.

Кимга раҳбарлик қилур ёри шафиқи ишқким,
Бўлғуси манзил анго байтул атиқи ишқким,
Огаҳийдек чун манго бордур рафиқи ишқким,
Эй Фузулий, қилмавам тарки тариқи ишқким,
Бу фазилат доҳили аҳли қамол айлар мани.

САБРУ ҚАРОРИ КЎЗЛОЛИ

Токи ул ой ҳажрида сабру қарори кўзлоли,
Эмди онинг ишқи дардидин фирори кўзлоли,
Биздин ул андоқки ондин биз канори кўзлоли,
Эй кўнгул, келгил иков бўлуб нигори кўзлоли,
Сарви қаддин истабон сиймин узори кўзлоли.

Оразин гулгул очиб, май тобидин ул гул узор,
Жилва айлаб ўзгалар базмини қилди лолазор,
Эй кўнгул, қилмас анго таъсир эмди оҳу зор,
Ёрлиғ кўз тутғонимиз кўзлади чун ўзга ёр,
Бизда ҳам кўз бор, бориб бир ўзга ёре кўзлоли.

Маркабин майдон аро ҳар сори чопиб ёлғузин,
Ўзгалар кўзига айлар тутё рахши тузин,
Бизга еткач ўзга сори куч била тортар ўзин,
Чун ғубори маркабидин равшан айлар эл кўзин,
Телмуруб турғунча бориб шаҳсуворе кўзлоли.

Охтариб оламини бир хуршиди талъат топмасақ,
Гул жабинун, гунча лаълу, сарви қомат топмасақ,
Ҳусн ила тутғон жаҳон мулкида шуҳрат топмасақ,
Ғар онингдек шўх шаҳар ошубу офат топмасақ,
Бир ғарибе, меҳрибоне, ғамгусоре кўзлоли.

Неча жон қилсақ, фидо ул қотили хунхор учун,
Неча сочсоқ ашк дуррин йўлиға исор учун,
Биздин улфат қатъ этиб коми дил ағёр учун,
Сайри дашту боғ этармиз ҳам яна бир ёр учун,
Дашт сори кўз сололи, боғ сори кўзлоли.

Ҳеч ким дашти талаб қатъида, ё раб, толмасун,
Ҷисми онинг бори хирмон остида товшолмасун,
Етмайин манзилға заъф айлаб ўзини солмасун,
Гарчи но пайдо эрур мақсуд армон қолмасун,
Хосу ом ичра қило олғунча бори кўзлоли.

Ҳар дам истаб ул ситамгар жавру зулмидин манос,
Топмоқ ўзга шўх ишқиға тиларсан ихтисос,
Оғаҳийдек бўлмоғунча то онинг васлиға хос,
Эй Навоий, бўлмағунг ондин бўлар бирла халос,
Келки ҳам васлин тилаб, сабру қароре кўзлоли.

ГУЛ РАНГ ҚАБО

То тангри яратмишдур ул орази зебони,
Лаъли лаб онга бермиш бу ҳусни дилорони,
Кўргач не ажаб бўлсам ошуфтау ҳайрони,
Ўнбахш лабинг узра чиқмиш хати райҳони-
Ким, кўрди Хизр бирла бир ерда Масиҳони.

Таъдиб онга еткурди чарх ўйла тонг отғунча-
Ким, урди сабо кожин оғзини қонатғунча,
Етмак сабабин сўрсанг бу зиллат онга мунча,
Даъвига очиб эрди лаб оғзинг ила ғунча,
Бу тарки адабдиндур, оғзидин оқар қони.

Ҳар кимки жаҳон ичра фарзоналиғ истайдур,
Кўргач сани ақл ондин бегоналиғ истайдур,
Ҳар ошиқи шайдоким мардоналиғ истайдур,
Шамъи рухинга, жоно, парвоналиғ истайдур,
Бехуда эмас ойнинг ҳар кечада даврони.

Эй арсаи ҳусн ичра хўблар аро чобуқрак,
Ғамзанг қиличига иш ҳар лаҳза боғир тилмак,
Чашми сияҳинг коми жон олмоқ эрур бешак,
Пайваста қошинг ёйи мужгондин отар новак,
Кўнглум ҳадафи онинг, жоним доғи қурбони.

Ҳижрон аро ком эрди бу шифта ҳолингға-
Ким, солса назар гаҳ-гаҳ фархунда жамолингға,
Гарчи ета олмасман бир лаҳза висолингға,
Бўлмиш дили тангимда ором хаёлингға,
Зиндон аро тутғондек манвил маҳи Канъони.

Бу даҳри даний ичра гар шоҳу вагар сойил,
Мажмуъи улус жони рухсорингадур мойил,
Эй ноз фунунида маҳвашлар оро комил,
Жонларға жамолингдин оғаҳлиғ ўлур ҳосил,
Ҳусн ичра санго бўлмиш ойинаи руҳоний.

Ҳар лаҳза агар отсанг ўқ бесабаб эрмаским,
Огоҳийға ондин жуз айшу тараб эрмаским,
Тан неча фигур ўлса жонға тааб эрмаским,
Пайбаста яролардин шукрим ажаб эрмаским,
Гулранг қабо топмиш Мунис тани урёни.

АЛАМ ЧЕКТИ

Шаҳи заррин кулаҳ чун субҳ дам тийғи дудам чекти,
Сипоҳи нур олмоққа жаҳонни як қалам чекти,
Адам мулкига зулмат лашкари турмай қадам чекти,
Саҳар ховар шаҳи чарх узраким хайли ҳашам чекти,
Шиои хат била кўҳсор уза олтун алам чекти.

Очиб шоҳи кавокиб чун саҳарнинг роҳи мадрусин,
Тамошо қилғоли азм айлади кўк тоқи минуенн,
Хасу хошоки зулматдин қилурға пок ўтрусин,
Қазо фарроши чекти субҳнинг сиймин супургусин,
Музаҳҳаб парларин андоқки товуси ҳарам чекти.

Қазо килки музайян қилғоли кўк тоқи таъмирин,
Ёзор гоҳи онго валлайл, гоҳ вашшамас таъбирин,
Бу дам кун тийғи бирла ҳақ этуб валлайл таҳирин,
Китоба сунъ килки сураи вашшамс тафсирин,
Фалак тоқи ҳавошисида зарҳалдин рақам чекти.

Жаҳондин тонг ели чун ҳар тараф тун дудини сурди,
Қуёш анворини офоқ аро ҳар сори еткурди,
Тилаб ўз матлабин ҳар ким фиғонин кўкдин ошурди,
Муаззин каъба тоқи узра гулбонги самад урди,
Бараҳман дайр айвонида оҳанги санам чекти.

Ғаҳи маъшуқлар ушшоқи аҳволин савол этти,
Ғаҳи ушшоқ маъшуқи қошида арзи қол этти,
Ғаҳи аҳли сухан тадқиқ ила арзи мақол этти,
Маони аҳли гоҳи нукта узра қилу қол этти,
Муғанний хайли гоҳи нағма узра зеру бам чекти.

Ютуб қонлар шаби ҳижрон ғамидин ошиқи содиқ,
Ҳаётидин билиб ҳар дам мамотин афзалу фойиқ,
Онго бу саъб меҳнатлар чекарни кўрмойин лойиқ,
Яқо чок этти гоҳи субҳ ул мотамғаким ошиқ,
Бу муҳлик шоми ҳижрон ичра юз хуноби ғам чекти.

Чекиб мулк очмоқ истар эрса шоҳи муҳташам тийғин,
Керак тез этмаса фақр аҳли оҳининг дудам тийғин,
Яқиндурким фалакка чекгуси ҳар кимга алам тийғин,
Замона кулди ул гофилгаким даврон ситам тийғин,
Анго урмоқни англоб ўзгача тийғи ситам чекти.

Тараб шамъин ёрут, жоно, зиёсиз умрни англаб,
Кўнгулни хуррам эт нашъу намосиз умрни англаб,
Юруткил соф саҳбони сафосиз умрни англаб,
Хушо улким мунингдек чоғ вафосиз умрни англаб,
Сабуҳи жомни аҳбоб бирла дам-бадам чекти.

Қою ошиқки онинг дилбари сиймин сақоқ ўлса,
Юзи гул, сочи сунбул, сарв қад, ширин дудоқ ўлса,
Ажаб эрмастурур сабру шикиб ондин йироқ ўлса,
Агар кўнглида бир гул ҳажридин хору фироқ ўлса,
Баҳона йиғламоқға бир неча жоми алам чекти.

Неча йиллар чекиб ҳижрон аро юз минг ғаму меҳнат,
Кўзида ёш, тилида нола, кўнглида туман кулфат,
Бу ҳолат ичра ногаҳ юз қўюб онинг сори давлат,
Агар худ васл иқболи муяссар бўлса бир соат,
Фаридун тахт узра базм тузди, жоми Жам чекти.

Хушо улким нигори илгининг бир жом бергач даст,
Қадин таъзим учун ҳар дам қилиб хам ул сифатким

шаст.

Солиб кўзни адаб бирла танин туфроққа айлаб паст,
Бўлуб матлуб рухсориға маҳву жомдин сармаст,
Юзин туфроққа қўйди, бошини олдиға ҳам чекти.

Тутарда жом анго соқий олиб бурқаъни юздинким,
Томизса турк ойини била тутғай тўқуздинким,
Оқизса тўлдуруб соғар яна сўнғай ўтуздинким,
На давлатдурки бу ҳолатда андоқ борди ўздинким,
Бақо иқлимидин рахтини то мулки адам чекти.

Хушо базмики майи ваҳдат онго соқий ҳабиб ўлғой,
Нишоти бас ажибу нашъаси беҳад ғариб ўлғой,
На мумкин, Оғаҳий, бу базмға ҳар ким қариб ўлғой,
Навий, шояд ул раҳравға бу мақсад насиб ўлғой-
Ким, ул дашти фано қатъ этголи йиллар қадам чекти.

МЕЗБОНЛИҒ РАСМИНИ КЎРГУЗ

Фалак бедоди бирла хонавайрондурман, эй соқий,
На вайронким, алохону аломондурман, эй соқий,
Ғарибу, хоксору, зор, гирёндурман, эй соқий,
Бу дайр ичра санго бир кеча меҳмондурман, эй соқий,
Карам қил, мустаҳқи лутфу эҳсондурман, эй соқий,

Бу даврон ичра бордур ҳар кишиким оқилу фозил,
Онинг шаънида чархи сифлапарвар зулмидур комил,
Ўзимми бу сабабдин айладим майхонаға дохил,
Қадаҳ тутғилки то бўлғой манга жамъияти ҳосил,
Фалак бедодидин хотир паришондурман, эй соқий.

Тун оқшом масжид ичра кирганим журмин унутғилким,
Ул ишнинг тавбасин бу зору маҳзун қилди тутғилким,
Карам зоҳир қилиб ёзгурмайин, қаҳрингни ютғилким,
Вараъ таркин қилиб дайр ичра кирдим бода тутғилким,
Риёи зуҳддин усру пушаймондурман, эй соқий.

Хирад аҳли қилурлар кеча-кундуз ҳийлау тавзир,
Бориға айламак таҳсил дунё фикр ила тадбир,
Қочиб келдим олардин ошнолиғни қилиб тақсир,
Мани банд эт, аёқимға солиб май мавжидин занжир,
Хираддин баски Мажнундек гуризондурман, эй соқий.

Висолинг Оғаҳийдек орзу айлаб кеча-кундуз,
Етибман оғзима етганда бамзинг аро ёлғуз,
Бу ҳолимға тараҳҳум айлабон асбоби ишрат туз,
Диловарға қадаҳ сўн мезбонлиғ расмини кўргуз,
Бу дайр ичра санго бир кеча меҳмондурман, эй соқий.

БҮЛМАСА БҮЛМАСУН НЕТАЙ

Ул кўзу қоши қаро йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай,
Бўса била канора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай,
Бўлса доғи дубора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай,
Гар аламимға чора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай,
Вар ғамима шумора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Тийғи фироқи дам-бадам бошим аурса найлайин,
Ниши жафоси ҳар нафас бағрима кирса найлайин,
Оҳу фиғоним ўтга бу даҳрни берса найлайин,
Ранжима йўқтурур адад, хост бу эрса найлайин,
Дардима гар канора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Холима боқмайин ҳамул ҳусн сарирининг шаҳи,
Бўлғуси ўзга халқнинг ҳамнафасию ҳамраҳи,
Ғамдин этар кўнгуллариин бозми висол ила таҳи,
Ердин элга комлар буки манинг сори гаҳи
Кўз учидин назора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Жону кўнгулни қилмишам ёр хаёлига фидо,
Ақлу хираддин ўлмишам ҳажр ғами аро жудо,
Васлини жустжў қилиб олам аро мани гадо,
Жамъ эмас эрса хотирим жам ўлурига, зоҳидо,
Ҳожати истихора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Ҳар неча тангу тийрадур ҳажр тунда масканинг,
Сабр қил, эй ҳазин кўнгул, борича қувватинг санинг,
Шамъ киби на суд этар оҳу фиғону шеванинг,
Машъали васл ила улус шоми мунаввару, манинг
Бахтима бир шарора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Ул шаҳи ҳуснким, онинг элга етар кифояти,
Меҳру вафоу лутфининг ўзгага йўқ ниҳояти,
Лекин ман гадоға йўқ гарчи дами инояти,
Қисми азалға шодмон, буки фалак риояти,
Ҳолима ошкора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай.

Ҳажр аро Оғаҳий киби заҳри аламни қўб еди,
Ушбу сабаб била мудом ожизу хастадил эди,
Дардиға топмайин даво беҳаду ғоят инжиди,
Дедим: «Эрур Навоий ўз дардиға чорасиз», деди:
«Гар аламинга чора йўқ, бўлмаса бўлмасун, нетай»

МУСА ДАСЛАР

СОҚИЁ, БЕР МАНГА ЖОМ

Неча даврон ситамидин ер уза паст бўлай,
Оҳу, ашку, аламу, дард ила ҳамдаст бўлай,
Истарам эмди ринд аҳлига вобаст бўлай,
Жоми май нашъасидин зўру забардаст бўлай,
Тобакай даҳр ғами қайдиға побаст бўлай,
Соқиё, бер манга бир жомки, сармаст бўлай.

Токи ақлу, хираду, ҳуш ила дучор ўлдим,
Ғаму, дарду, алам илгига гирифтор ўлдим,
Бўлмадим шод дамею, туну кун зор ўлдим,
Боридин эмди мане ғамзада безор ўлдим,
Тобакай даҳр ғами қайдиға побаст бўлай,
Соқиё, бер манга бир жомки, сармаст бўлай.

Шиддати жаври фалак ўйла назор этти мани-
Ким, алам базмида ғам чангига тор этти мани,
Ҳар нафас неча туман нолаға ёр этти мани,
Заҳмаи кулфат ила ожизу зор этти мани,
Тобакай даҳр ғами қайдиға побаст бўлай,
Соқиё, бер манга бир жомки, сармаст бўлай.

Жонни дайр ичра ғами даҳрдин озод этайин,
Дили вайронни чақир, дардидин обод этайин,
Донишу, фаҳму, хирад борини барбод этайин,
Бу тарийқ ила ўзимни нафасе шод этайин,
Тобакай даҳр ғами қайдиға побаст бўлай,
Соқиё, бер манга бир жомки, сармаст бўлай.

Эй хушо, риндики, етмас онга даврон ситами,
Йироқ ўлмиш танидин санги ҳаводис алами,

Илмас онинг назариға бу жаҳон бешу ками,
Балки тенг оллидадур даҳр вужуду адами,
Тобакай даҳр ғами қайдиға побаст бўлай,
Соқиё, бер манга бир жомки, сармаст бўлай.

Утди умрим туну кун ранжу алам фикри била,
Фоқау фақр аро юз меҳнату ғам фикри била,
Тамаъи марҳамат аҳли карами фикри била,
Сийму зар ҳирси, динору дирами фикри била,
Тобакай даҳр ғами қайдиға побаст бўлай,
Соқиё, бер манга бир жомки, сармаст бўлай.

Хонақоҳ ичра тилаб файз чу тутдим манзил,
Кўрмадим анда даме ушбу муродим ҳосил,
Келди ҳушёрлиғ ичра манга юз минг мушкул,
Оғаҳийдек тиларам эмди хирадни зойил,
Тобакай даҳр ғами қайдиға побаст бўлай,
Соқиё, бер манга бир жомки. сармаст бўлай.

ОЗОД УЛОЛИ

Жаҳд этиб эмди ҳавас бандидин озод ўлоли,
Дайр пирига бориб толиби иршод ўлоли,
Хизматида югуруб ҳамқадаму бод ўлоли,
Шафқати бирла доме хурраму обод ўлоли,
Эй кўнгул, табакай андуҳ ила муътод ўлоли,
Кел, фано соғарини сипқорали, шод ўлоли.

Ишқ таврида озорким эдилар соҳиби фан,
Туну кун истамайин бир нафас осойиши тан,
Саъй этиб айладилар базми висол ичра ватан,
Лек бизлар қилибон ҳажр мазиқин маскан.
Эй кўнгул, табакай андуҳ ила муътод ўлоли,
Кел, фано соғарини сипқорали, шод ўлоли.

Чарх бедоди етиб беҳаду поён туну кун,
Ишимиз чекмак эрур нолау афгон туну кун,
Танимиз хастау озурда эрур жон туну кун,
Бўлмади мушкулумиз бир нафас осон туну кун,
Эй кўнгул, табакай андуҳ ила муътод ўлоли,
Кел, фано соғарини сипқорали, шод ўлоли.

Ким эса жоҳил ўлуб соҳиби иззу иқбол,
Чархдин коми муродин топиб, ўлди хушқол,
Лек ҳар ким эса аҳли ҳунару, фаълу камол,
Меҳнату, дарду, алам хайлига бўлди помол,
Эй кўнгул, табакай андуҳ ила муътод ўлоли,
Кел, фано соғарини сипқорали, шод ўлоли.

То адамдин келубон даҳрда тутдуқ ором,
Қўймадуқ тақвию тоат йўли сори бир гом,

Нафс илгига асир ўлдуқу бўлдуқ ноком,
Умримиз кулфату, қайғу чекибон бўлди тамом,
Эй кўнгул, табакай андуқ ила муътод ўлоли,
Кел, фано соғарини сипқорали, шод ўлоли.

Эй хуш улким қилибон тарк жаҳон лаззатини,
Чекмади Огаҳийдек ҳисур тамаъ зиллатини,
Маскан айлаб туну кун фақру фано хилватини,
Кўрмади бир нафас олам ғам ила меҳнатини,
Эй кўнгул, табакай андуқ ила муътод ўлоли,
Кел, фано соғарини сипқорали, шод ўлоли.

ЭЙ АВЖИ АДОЛАТ

Эй авжи адолат узра хуршид,
Вай тахти жалолат узра Жамшид,
Сандин қилиб илтифот уммид,
Мадҳингни бу зор қилди тақлид,
Шоҳо, карамингдин этма навмид,
Инъом ила хуррам айла жовид.

Эй мулк жаҳон сарири шоҳи,
Рухсори спехри қудс моҳи,
Сандурсан улус боши паноҳи,
Мақсудинга етгасан, илоҳий,
Шоҳо, карамингдин этма навмид,
Инъом ила хуррам айла жовид.

Эй банда, санго мулук олам,
Айёминг эрур улусга байрам,
Оламаро шоҳ сан киби кам,
Ман зор киби шикаста қул ҳам,
Шоҳо, карамингдин этма навмид,
Инъом ила хуррам айла жовид.

Эй лаъли хушоб кони эҳсон,
Вай дурри саман баҳри ирфон,
Адлинг била ер юзи гулистон,
Бергай санга умри Хизр яздон,
Шоҳо, карамингдин этма навмид,
Инъом ила хуррам айла жовид.

Ман зорки, бандаи дарингман,
Хоки қадами таковарингман,

Аз жумлаи хайли чокарингмай,
Маҳзуни гамину кишварингман,
Шоҳо, карамингдин этма навмид,
Инъом ила хуррам айла жовид.

Сандин фуқаро кўрар кифоят,
Шаҳларга доғи етар ҳимоят,
Муҳтожинга гарчи йўқ ниҳоят,
Манман вале дархур иноят,
Шоҳо, карамингдин этма навмид,
Инъом ила хуррам айла жовид.

Истаб карами тарабгаҳингни,
Упди ҳама халқ, даргаҳингни,
Лекин бу фатодан раҳингни,
Яъники ғариб Огаҳийни,
Шоҳо, карамингдин этма навмид,
Инъом ила хуррам айла жовид.

ОЛАМ ИЧРА ДИЛБАРЛАР

Базм туздилар ногаҳ бир неча суманбарлар,
Орази дурахшонлар, кокули муъанбарлар,
Кўзлари чекиб ҳар ён юз синону ханжарлар,
Қилғоли туман пора ишқ элиға пайкарлар,
Ваҳки, кўрмадим олам ичра бўйла дилбарлар,
Ултурурга ошиқни раҳмсиз ситамгарлар.

Чунки ман олар сори шавқ бирла юз урдим,
Узни ул балоларга бехудона еткурдим,
Кўргузуб тазарруълар юз адаб била турдим,
Лек ҳар бирисидин беадад жафо кўрдим,
Ваҳки, кўрмадим олам ичра бўйла дилбарлар,
Ултурурга ошиқни раҳмсиз ситамгарлар.

Ёлбориб дедим кўздин оқизиб дамо дам қон:
«Мажлис ичра шод айланг ман ҳазинни ҳам бир он».
Дедилар тамасхурдин лабларин қилиб хандон:
«Васл истама биздин, кет йўлунгга, эй нодон».
Ваҳки, кўрмадим олам ичра бўйла дилбарлар,
Ултурурга ошиқни раҳмсиз ситамгарлар.

Ман дедим яна афғон тортибон неча каррат:
«Не бўлур муқим ўлсам базмингизда бир соат».
Дедиларки: «Сан фартут, биз жувони хуш сурат,
Бас, санга на лойиқдур биздин истамак суҳбат».
Ваҳки, кўрмадим олам ичра бўйла дилбарлар,
Ултурурга ошиқни раҳмсиз ситамгарлар.

Ман дедим яна: «Сизда йўқмудур мусулмонлиғ,
Еткурурсиз айлаб зулм, хотиримға вайронлиғ».

Дедиларки: «Мажнундек тилни қилма ҳазёнлиғ,
Турсанг эмди бу ерда ўзни кўрмагунг жонлиғ».
Ваҳки, кўрмадим олам ичра бўйла дилбарлар,
Ултурурга ошиқни раҳмсиз ситамгарлар.

Чун алардин истиғно мундоқ айладим маълум,
Бўлдим ул жафогарлар васли базмидин маҳрум,
Қаррилиғмудур, йўқса толимдурму шум-
Ким, аларға бу янглиғ бўлдим аҳқару мазмум.
Ваҳки, кўрмадим олам ичра бўйла дилбарлар,
Ултурурга ошиқни раҳмсиз ситамгарлар.

Огаҳий, кўнгул комин қилмоқ истабон ҳосил,
Бўлма ул балоларнинг базми васлиға мойил,
Мақсадингга қилмаслар васл аро дами восил,
Қатл этарга чеккайлар балки ханжари қотил,
Ваҳки, кўрмадим олам ичра бўйла дилбарлар,
Ултурурга ошиқни раҳмсиз ситамгарлар.

ЖАВРУ ЖАФОСИНИ КУРУНГ

Дўстлар, моҳвашим ҳусну сафосини кўрунг,
Қуёшосо юзининг нуру зиёсини кўрунг,
Хизрдек сабз хати нашъу намосини кўрунг.
Сарв янглиғ қаддию, нозу адосини кўрунг,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

Утини оҳим агар кўкдин ошурса, нетойин,
Сувини ашким агар кўкка етурса, нетойин,
Сабру, орому адам сори юз урса, нетойин,
Элни нолам уни афғона кетурса, нетойин,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

Қадди зебоси келиб боғи латофат шажари,
Лаби ширини эрур нахли назокат самари,
Сўзидур лаззат аро танги малоҳат шакари,
Не малак ўхшар анга нозу адода, не пари,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

Оҳ уруб кетсам агар ҳар нафас ўздин, не ажаб,
Ашк селини оқизсам ики кўздин, не ажаб,
Айта олмай аламим бирини юздин не ажаб,
Гар тилим қолса ғаму дард ила сўздин, не ажаб,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

Юзи хуршид, қуёш маҳви зиёсидур онинг,
Ҳусн аро ул шаҳу хўблар фуқаросидур онинг,

Жумлаи ҳуру пари гӯё фидосидур онинг,
Уртаган жону дилим нозу адосидур онинг,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

Муддатидурки бу дайр ичра ман хом тамаъ,
Қилмишам жоми мурод айламак ошом тамаъ,
Яъни этмишман ул ой лабларидин ком тамаъ,
Эмди мандин нафасе айламанг ором тамаъ,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

Ситаму, жавру жафо таврида ҳамто йўқ онго,
Шафқату, меҳру вафо рағбати қатъо йўқ онго,
Қаҳру озори кўбу, марҳамат асло йўқ онго,
Улса мандек неча минг ғамзада парво йўқ онго,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жаври жафосини кўрунг.

Махфий ўтиға ичимнинг шаку райб айламангиз,
Боқинг аҳволима, нафйи сори ғайб айламангиз,
Ҳолима чок бажуз синау жайб айламангиз,
Кўнглум оҳию кўзум ашкини айб айламангиз,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

Лутфи жоми била ичмак тилабон бодаи ноб,
Тамаъи хом ўти ичра жигарим бўлди кабоб,
Чекарам Огаҳийдек қаҳр шиканжида азоб,
Айб ошuftалигим айламангиз, эй аҳбоб,
Қоши ёсиға боқинг, кўзи қаросини кўрунг,
Жонима ҳар бирининг жавру жафосини кўрунг.

МУРАББАЪЛАР

ЖАМОЛИНГ ШАВҚИДА

Жамолинг шавқида ёқти фалакни ўтлуғ афғоним,
Бори ер юзини тўфонга берди чашми гирёним,
Эшит додимни эмди дардинг ўлди қосиди жоним,
Нигорим, меҳрибоним, макрамат тахтида султоним.

Ўтубдур илтифотинг орзуси бирла ою йил,
Кўзим гирён, таним ларзон, кўнгул нолону алкон тил,
Боқиб айни карамдин ушбу ҳолимга тараҳҳум қил,
Нигорим, меҳрибоним, макрамат тахтида султоним.

Тушуб маъқул кўнглунгга рақибинг ҳарза гуфтори,
Ҳамиша қасди нозик хотирингнинг кўнглум озори,
Замони тарки озор эт, манго раҳм айлабон бори,
Нигорим, меҳрибоним, макрамат тахтида султоним.

Карам рахши инонин ман сори бир дам эвурмассан,
Хизрдек бошим узра мақдаминг ҳаргиз етурмассан,
Уларга етмишам дардинг чекиб, ҳолимни сўрмассан,
Нигорим, меҳрибоним, макрамат тахтида султоним.

Қилиб кўб ваъдалар, бирина қилмассан вафо ҳаргиз,
Вафо мандин кўрарсан, тарк қилмассан жафо ҳаргиз,
Даме таъсир қилмас нолау зорим санго ҳаргиз,
Нигорим, меҳрибоним, макрамат тахтида султоним.

Висолингда қилур ағёр тун-кун айш ила ишрат,
Фироқингда насибимдур манинг андуҳ ила кулфат,
Дегил, бу нотавонингга недин кўргузмагунг шафқат,
Нигорим, меҳрибоним, макрамат тахтида султоним.

Етар мунглуғ бошимға ҳар нафас юз минг бало сандин,
Ва лекин зоҳир ўлмас лаҳзаи меҳру вафо сандин,
Қачонга тегру чеккайман жафо узра жафо сандин,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Кеча-кундуз фироқинг тийра зиндони манга маскан,
Ситам ўқи етиб сандин тану жонимда юз равзан,
Қўлунгдин кимга дод айлайки, олам ичра сандурсан
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Вафо сандин тилаб, кўйинг аро бисёр йиғларман,
Фиғоним тийғидин бағрим қилиб афғор йиғларман,
Қўюб юз остонанг туфроғиға, зор йиғларман,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Букўн жони ҳазиним бодаи лутфинг билан шод эт,
Шикаста хотирим вайронини маъмуру обод эт,
Бу қари қулни, яъни дарду ғам бандидин озод эт,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Ўтуб умрим дуоғўйи жаноби чарх сойингман,
Йўлунгда юз ниёзу ажз бирла хокипойингман,
Тараҳҳум айлагил ҳолимғаким, мискин гадойингман,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Кўруб лутфу ато сандин жаҳон ичра бори одам,
Топиб кому муродини эрурлар хушдилу хуррам,
Вале мандек эмастур ҳеч кимга илтифотинг кам,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Тилаб лутфингни маскан гўшаи кўйингни то қилдим,
Итобинг ўтиға юз минг уқубат бирла ё қилдим,
Била олмон санго шум толенмдин не хато қилдим,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Неч муддат дурурким солмадинг кўнглунгға ёдимни,
Эшит эмди мурувват кўргузуб афғону додимни,
Мани ноком қўйма мундин ортиқ, бер муродимни,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

Мурувват айлаким, афтодаи хоки раҳингдурман,
Ғуломи остону жабҳасои дарғаҳингдурман,
Қарилиғ дардидин пажмурда бўлғон Оғаҳингдурман,
Нигорим, меҳрибоним, макрадат тахтида султоним.

МАҶОМИМ ЛОЛАЗОР

Ул паривашким, дилу жонимда ишқи доғидур,
Қадди шамшоду юзи гул, лаъли гул ёфроғидур,
Базмгоҳим васлидин бу кеча жаннат боғидур,
Соқие, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

Ишқида содиқлиқимни гўйёким билди ёр-
Ким, мани ушшоқ, аро лутфи кўзиға илди ёр,
Гул юзин очиб келиб базмимни гулшан қилди ёр,
Соқие, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

Юз адо бирла келиб кулбамни маъво айлади,
Бурқаён олиб, жамолин мажлис оро айлади,
Васлидин асбоби айшимни муҳайё айлади,
Соқие, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

Хур янглиғ қомати зебоу ҳусни бебадил,
Бир лаби кавсар малоҳатда, биридур салсабил,
Мажлисим файзи жамолидин биҳиштосо жамил,
Соқие, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

Айланиб комим била бу кеча даври осмон,
Манзилим шамъи шабистонимға бўлмишдур макон,
Хилватим маҳфузу, йўқ ағёрдин ному нишон,
Соқие, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур

Вақт эрур субҳу, ҳаво жонпарвару, фасли баҳор,
Масканим гулшан фазосию мақомим лолазор,
Ҳамдаму ҳамсуҳбатим бир сарви қадду гулғузор
Соқие, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

Қизди базмим ул сифатким мажлиси Ковусу/Кай,
Соз ўлуб кирди навоға гижжагу, танбуру най.
Тарк этиб тақвони, эмди ичкали риндона/май,
Соқиё, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

Қарилиғ хангоми эрди интиҳои умр/ҳам-
Ким, бутун ҳақ бир йигит васлин манго қилди карам
Вақти масъуду кеча маҳтобу суҳбат муғтанам,
Соқиё, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

Оғаҳийға умрида бу навъ бир тун берди даст-
Ким, анга бир муғбача хилватда бўлди ҳамнашаст,
Эмди бўлса хуштурур тонг отқуча масруру маст,
Соқиё, жоми тараб келтурки, ишрат чоғидур.

МУСАММАНЛАР

ЭЙ КҮНГУЛ

Оҳким, айлаб сафар азмини жонон, эй кўнгул,
Ноз якронин суруб бўлди шитобон, эй кўнгул,
Қатъ этиб таъжил ила кўҳу биёбон, эй кўнгул,
Етти ўзга кишвар ичра шоду хандон, эй кўнгул,
Айлабон ағёр базмини гулистон, эй кўнгул,
Қилди кулбамни манинг бир тийра зиндон, эй кўнгул.

Йигласам эмди не тонг бу ҳолима қон, эй
кўнгул.
Ким, бўлубман мубталойи дарди ҳижрон, эй
кўнгул.

Ошнолиғни уэуб мандин туман озор ила,
Кўйди юз бегоналарга шеваи рафтор ила,
Тузди айшу, кому, роҳат базмини ағёр ила,
Ичди ишрат бодасини соғари саршор ила,
Сочти лавзат нуқлини лаъли шакар гуфтор ила,
Маст ўлуб шўру аоло бошлади ашрор ила,

Эмди ман кўкни неча йиқсам фиғону зор ила,
Ул маҳи сархуш эшитмак эрмас имкон, эй
кўнгул.

Муддаийлар базми то ул моҳға манзилдурур,
Девлар хайли пари рухсорига восилдурур.
Турфа кўргилким, пари ҳам девға мойилдурур,
Девнинг доғи паридин мақсади ҳосилдурур,
Лаҳза-лаҳза айш ила ишратлари комилдурур,
Чун алар бир-бирининг васли била дилхушдурур,

Иш манга дарди фироқ ичра баса
мушкилдурур-
Ким, бу дардимға топилмас ҳеч дармон, эй
кўнгул.

Токи изҳор айлабон бераҳмлиқ ул дилрабо,
Ташлабон кетти мани оташгаҳи ҳижрон аро,
Шуълаи оҳимға чурконди бори аҳли само,
Даҳрни қилди фиғоним ўтининг дуди қаро,
Сели ашким ер юзида кўймади йиқмай бино,
Эл макони амн топмай ихтиёр этти жало,

Кошки ҳаргиз мани халқ этмағай эрди худо-
Ким, сабаб бўлдим бўлурға даҳр вайрон, эй

кўнгул.

Юзда лаъли шаклиму, ё боғи ризвон ичра ўт,
Ё тушубдур зарра чоғлиғ меҳри рахшон ичра ўт,
Йўқса ғунча ахгари солмиш гулистон ичра ўт-
Ким, ул ўтнинг тобидин тушти манго жон ичра ўт,
Жон ўтидин шуъла урди жисми урён ичра ўт,
Жисми урён ўти солди байтул аҳзон ичра ўт,

Байтул аҳзон ўти доғи урди даврон ичра ўт,

Ёнди ҳам ул ўтға барча аҳли даврон, эй кўнгул.

Қадди ҳажрида танимға санчилиб юз минг синон,
Лаълининг шавқи била бағрим саросар бўлди қон,
Қошининг фикри юкидин қоматим бўлди камон,
Сочи савдосида кўзумға қоронғудур жаҳон,
Кўзларининг орзусида эрур ашким равон,
Белини айлаб тахайюл бўлмишам кўздин ниҳон.

Гар яна қилса худо васлин муяссар ногаҳон,

Мунча мушқил меҳнат ўлғой эрди осон, эй

кўнгул.

Толеу бахт айлабон гар ҳолима парво яна,
Қойтибон келса сафардин ул бути зебо яна,
Муддаийлар суҳбатин тарк айлабон амдо яна,
Тийра кулбам меҳрибонлиғ айласа маъво яна,
Коса олиб қўлга бўлмоқға қадаҳ паймо яна,
Бўйнума илгин солиб, нўш айласа саҳбо яна,

Бўйла бир суҳбатни топсам гар мане шайдо яна,

Қолмас эрди заррача кўнглумда армон, эй

кўнгул.

Ҳажр шомида бошимға келмаган ғам қолмади,
Йиғламоқдин кўзларимда оқмаган нам қолмади,
Дарду меҳнат жомидин ман ичмаган сам қолмади,
Ғуссадин жисмида қувват урғоли дам қолмади,

Ақлу хушим кетти, сабримдин асар ҳам қолмади,
Қилмогон афсус ҳолимға бир одам қолмади,
Ваҳ нетойким, рози ишқим элга мубҳам
қолмади,
Нечаким саъй айладим соқлорға пинҳон, эй
кўнгул.

Гар бурундин ишқ мушкил эрканин билсам эди,
Ҳажр дашти ичра бир дам ел киби елсам эди,
Ханжари ғам бирла бағрим гўшасин тилсам эди,
Бору йўқдин фурқат андуҳида айрилсам эди,
Ҳасрат илги бирла кўздин ғам ёшин силсам эди,
Кўзга меҳнат тоғини бир заррача илсам эди.
Онсизин сонсиз балони фаҳм агар қилсам эди,
Ондин айрилмас эдим ўлгунча бир он, эй
кўнгул.

Тошибон бегоналар ул ой висоли давлатин,
Кечау кундуз сурарлар бамзу, айшу ишратин,
Ноз ила ерлар дамо-дам хони ҳусни неъматин,
Нўш этарлар ҳар нафас жонбахш лаъли шарбатин,
Оҳким, ман зор ичиб ҳар лаҳза заҳри фурқатин,
Тинмайин токай чекарман кулфату ғам меҳнатин,
Эмди ман доғи тилаб ҳақдин ҳузури суҳбатин,
Ул тараф азм айлайин то борича жон, эй
кўнгул.

Иш манга бўлмиш ул ой кўйида маскан айламак,
Дардлиғ абёт ўқуб, ҳолимға шеван айламак,
Ҳусни васфини ғазал бирла мубайян айламак,
Маснавий ичра ғами ишқин мубарҳан айламак,
Оғаҳий янглиғ рубоий санъатин фан айламак,
Фикр ила дилкаш мухаммаслар музайян айламак,
Лек эмас эрди ҳадим назми мусамман айламак,
Бўлди бу журъатға боис ҳукми султон, эй
кўнгул.

БУ КҶҲНА ДАЙР АРО

Вақтинга хушлиғ, эй кўнгул, етса бу айшхонадин,
Топсанг агар нишотлар мутриби хуш таронадин,
Юз тараб ўлса ҳосилинг чангу, наю чағонадин,
Жоми дугона етса гар муғбачаи яғонадин,
Масти мудом эсанг агар соф майи шабонадин.
Лаҳзае эмин ўлма ҳам ғуссаи бикаронадин,

Билки, бу кўҳна дайр аро кажравиш замонадин,
Комиға етмади биров ишрати жовидонадин.

Ҳар кишиким бу дайр аро ёр ила ҳамнишин ўлур,
Базмини гарм қилғучи мутриби нозанин ўлур,
Соғари айш тутғучи соқийи гулжабин ўлур,
Шоҳиди коми васлиға ҳар нечаким қарин ўлур.
Базмиға тафриқа етиб, охир иши анин ўлур,
Васл нишоти борибон фурқат аро гамин ўлур,

Билки, бу кўҳна дайр аро кажравиш замонадин,
Комиға етмади биров ишрати жовидонадин.

Берма кўнгулни бу жаҳон маҳфили бебақосиға-
Ким, ғаму навҳа мундариж мутрибининг навосиға,
Йўқ асари вафо даме соқийи хушнамосиға,
Заҳри халок мумтазаж бодаи жонфизосиға,
Айшу нишоти арзимас меҳнатию балосиға,
Ишрати жовидон тилаб, қўйма қадам фазосиға,

Билки, бу кўҳна дайр аро кажравиш замонадин,
Комиға етмади биров ишрати жовидонадин.

Эйки, бу маҳфил ичрадур орият истиқоматинг,
Камдурур усру фурқатинг, йўқ тараб давоматинг,
Тушти неча кун иттифоқ онда бу навъ иқоматинг-

Ким, неча кўп иқоматинг, кўпроқ эрур надоматинг,
Чанги га му малолдин йўқ нафаси саломатинг,
Бас галат анда ишрату айш ила истиқоматинг,
Билки, бу кўҳна дайр аро кажравиш замонадин,
Комиға етмади биров ишрати жовидонадин.

Кўрки бу айшхонада бир неча шоҳи мухташам,
Тахти Каёни устида айлади нўш жоми Жам,
Шоҳиди айш васлидин комини олди дам-бадам,
Шому саҳар бу ишрати бўлмади бир дақиқа кам,
Охир этиб сипеҳр дун борчасиға аён ситам,
Ҳасрат ила бу дайрдин ташқари қўйдилар қадам,
Билки, бу кўҳна дайр аро кажравиш замонадин,
Комиға етмади биров ишрати жовидонадин.

Майкадаи жаҳон аро гарчи тараб шиор эсанг,
Соқийи маҳлиқо била шому сабоҳ ёр эсанг,
Бодаи ноб арусига ҳар кеча ҳамканор эсанг,
Ком сурарда дойимо соҳиби ихтиёр эсанг,
Балки бори жаҳон аро хисрави комкор эсанг,
Бўлма буларға гарра гар оқилу хушёр эсанг,
Билки, бу кўҳна дайр аро кажравиш замонадин,
Комиға етмади биров ишрати жовидонадин.

Айшу тараб ери эмас ушбу саройи бебақо,
Соқийи гулжабинига даъб шиор эмас вафо,
Соф майи нишотидин зарраи ғам эмас жудо,
Хандаи сури ҳамдами гиряу, мотаму, азо,
Ишрати жовидон талаб айламак андадур хато,
Ушбу хатога, Огаҳий, қилма ўзингни мубтало,
Билки, бу кўҳна дайр аро кажравиш замонадин,
Комиға етмади биров ишрати жовидонадин.

УЛ ОЙ ФУРҚАТИДА

Ул ой фурқатида неча моҳу сол,
Туну кун эдим зор ошуфта ҳол,
Очиб тун кеча ҳур янглиғ жамол,
Келиб қилди кулбамни жаннат мисол,
Аён айлабон руҳпарвар мақол
Талаттуф била қилди ҳолим савол,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манга рўзи этти наими висол.¹

Фироқ ичра ман зорға ёзу қиш,
Эди дард ила ғам юкин чекмак иш,
Қадим ё эди мадди ашким кириш,
Таним қалтираб ул сифатким қамиш,
Тилаб ҳолима ёрдин бир боқиш,
Қадаб эрдим афкор бағримға тиш,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

Жунун даштида ул сифатким қуюн,
Кезиб ҳар тараф йиғлабон тортиб ун,
Чекиб оҳим ўти фалакка тутун,
Ул ўтдин тушуб жонима юз тугун,
Не кун эрдим осуда бир дам, не тун,
Бу ҳолимға айлаб тараҳҳум бу кун,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

Тутуб суҳбат ул шўхи агёр ила,
Майи ноб ичиб жоми саршор ила,
Қилур эрди ҳаз неча ашрор ила,

Бутун турфаким юз минг озор ила,
Олордин жудолиғ қилиб ор ила,
Келиб ҳамдам ўлди мани зор ила,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

Юз очиб нигорим нечукким қамар,
Кўзимга паридек бўлуб жилвагар,
Кўёшдек қилиб тийра қулбам мақар,
Сўзидин сочиб лаҳза-лаҳза гуҳар,
Лабидин тўкуб ҳар сўзида шакар,
Қилиб ул шакардин мани баҳравар,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

Карам бирла деди: «Аё, ошиқим,
На ошиқки, ушшоқ аро фойиқим
Ғами ишқ даъвосида содиқим,
Балоу миҳан даштида Вомиқим,
Рафиқи куҳан, муниси собиқим,
Улус ичра сансан манинг лойиқим»,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

Яна деди: «Эй бедили бенаво,
Кўб ўлдинг ғаму ҳажрима мубтало,
Бу тун келмишам ёр ўлурға санго,
На ким коминг эрса аён эт манго-
Ки, қилғумдурур барча коминг раво»,
Бу сўзни эшитгач ман ўлдим фидо,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

Чу ул бўйла сўргоч манинг ҳолатим,
Тутулди тилим ортибон ҳайратим,
Сўз айтурға ҳеч қолмади қудратим,
Бўлуб маҳв анго сурату сиратим,
Йиқилдим ер узра кетиб қувватим,
Кесилди жаҳон аҳлидин улфатим,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

Бу ҳолим кўруб ул парилар шаҳи,
Манго қилди таслим ўзин лиллаҳий,
Ҳам оғушим ўлди муродим маҳи,
Бори ғамдин ўлди замирим таҳий,
Мақомим бўлуб васли хилватгаҳи,
Ману ёр бир бўлдуқ, эй Огаҳий,
Баҳамдуллоҳким ваҳбул зулжалол,
Манго рўзи этти наими висол.

ТАРЖИЪБАНДЛАР

ДАҲР БИР ГУЛШАНДУРУР

Даҳр уйи бунёдким, су узрадур маҳкам эмас.
Онда кирган эл хавотирдин амон бир дам эмас,
Дойимо вайронлиғ осори онинг арконидин,
Барча олам аҳлиға маълум эрур, мубҳам эмас,
Кечау кундуз ёғар идбор гарди сақфидин,
Ёғмоқи ҳар дам фузун онинг замоне кам эмас,
Бу сифатлиғ уй аро ҳар кимки маскан айлади,
Хотири онинг хавотирдин даме беғам эмас.
Ушбу меҳнатхонада гар шоҳ бўлсун, гар гадо,
Бир нафас айшу фароғат жомидин хуррам эмас.
Онда ҳар ким бошиға юз дарду ғам айлаб ҳужум,
Бир киши йўқ ашки ҳасратдин кўзи пурнам эмас,
Кўбдур онда ишрат уммеди била тутгон макон,
Шоҳиди мақсудиға лекин бири ҳамдам эмас.
Борча зиндони балиятға бўлубдур мубтало,
Умри ичра бир нафас осуда бир одам эмас.
Даҳр бир вайронаедурким, хароб обод эрур,
Чиқса ондин ҳар киши ғам бандидин озод эрур.

* * *

Даҳр бир гулшандурур, бўйи вафоси йўқ онинг,
Жонға ҳаз еткурғудек обу ҳавоси йўқ онинг.
Йўқ баҳорида хазон осибидин бир дам амон,
Кўз юмуб очғунча фаслининг бақоси йўқ онинг.
Ишрати субҳини ғам шоми мукаддар айламиш,
Бир нафас баҳр олғудек файзи сафоси йўқ онинг.
Ҳар гуликим очилур онда онга йўқ барги айш,
Ҳар қушиким ун чекар, ишрат навоси йўқ онинг.
Тушса ҳар шабнам суви гар онда ҳасрат ашқидур,

Чекса қад ҳар нахли шакли дил кушоси йўқ онинг,
Они сартосар ҳаводис хайли манзил айламиш,
Беҳавотир сайр қилгудек фазоси йўқ онинг.
Ҳар кишиким роҳат истаб айлади маскан они,
Меҳнату, дарду ғамининг интиҳоси йўқ онинг.
Борча умрин ўткариб юз минг машаққатлар била,
Лаҳзае зиндони кулфатдин раҳоси йўқ онинг.
Даҳр бир вайронаидурким, хароб обод эрур,
Чиқса ондин ҳар киши ғам бандидин озод эрур.

* * *

Даҳр дун айёрасиким, йўқ онго меҳру вафо,
Пешаси кину, нифоқу, одати жавру жафо.
Йўқтурур асло ҳамул маккора қотил зотида,
Заррача раҳму мурувват, қатрача шарму ҳаё.
Ҳийла домига халойиқни гирифтор этгуси,
Кўргузуб ғунжу, далолу, ғамзау, нозу адо.
Ишвалар зоҳир қилур ҳар лаҳза юз найранг ила,
Токи эл жону дилига солғай ошубу бало.
Қадди шавқи ичрадур танларга юз захми синон,
Кирпики фикридадур жонларга минг ниши изо.
Зулфининг савдоси домиди қилиб зору асир,
Айлағай жумла халойиқ рўзгорини қаро.
Ҳажр заҳри бирла айлаб элни доим талх ком,
Васли нўши бирла бир дам айламас комин раво.
Қатл этар охир туман нокомлиғ тийғи била,
Кимсаки бўлмиш онинг қайди ғамига мубтало.
Даҳр бир вайронаидурким, хароб обод эрур,
Чиқса ондин ҳар киши ғам бандидин озод эрур.

* * *

Солма кўз ушбу жаҳон шавқиға зинҳор, эй кўнгул,
Ойрила олмас балоға бўлма дучор, эй кўнгул,
Ҳар нафас юз ишваким фош айлар, ондин мақсади
Халқни ишқида ўлтурмак турур зор, эй кўнгул.
Васлиға майл этса ҳар ким жавр ила айлар ҳалок,
Бўлмоғил мойил онга, бўлғил хабардор, эй кўнгул.
Истасанг топмоқ нигор олдида иззу эътибор,
Ул ситамгар олдида қилма ўзинг хор, эй кўнгул.
Гарчи суратда кўринур бир нигори шўху шанг,
Лек маънида эрур бир золи маккор, эй кўнгул.
Қасдидур элни фириби домига қиғай асир,
Буки ҳар дам қилгуси юз жилва изҳор, эй кўнгул.

Хийласиға олдониб онинг бори олам эли,
Тун-кун ўлмишлар висолиға талабгор, эй кўнгул.
Йўқ жаҳонда бир киши онинг фирибини ебон
Бўлмогон андуҳ ила ғамға гирифтгор, эй кўнгул.
Даҳр бир вайронаидурким, хароб обод эрур,
Чиқса ондин ҳар киши ғам бандидин озод эрур.

* * *

Бу жаҳон вайронастиким, онда роҳатдур адам,
Маскан этмишдур они хайли ғаму фавжи алам.
Ҳам биносида онинг ранги бақодур озу кўб,
Ҳам ҳавосида онинг бўйи вафо бисёр кам.
Не онинг шаҳрида бордур айшу роҳатдин нишон,
Не онинг саҳросида бордур нишот осори ҳам.
Шаҳрию саҳросидур манкуб хайли ҳодисот,
Боғию бўстонидур помоли афвожи ситам.
Умрида меҳнат чекардин топмағай бир дам фароғ,
Ҳар кишиким бу кўҳан вайронаға қўйди қадам.
Не ситамлар чекмай ондин борди Афридуну Кай,
Не аламлар кўрмай ондин қолди Кайковусу Жам.
Жавридин фориг эмас бир дам гадойи нотавон,
Зулмидин эмин эмас бир лаҳза шоҳи муҳташам.
Огаҳий, чиқ ондину, фақру фано йулиға кир,
Даҳр аро бўлмай десанг гар мубталойи банди ғам.
Даҳр бир вайронаидурким, хароб обод эрур,
Чиқса ондин ҳар киши ғам бандидин озод эрур.

АЗИЗ ЖОНҒА

Эй ғамзадаи хужаста фаржом,
Чеккан ситаму жафойи айём.
Билгилки, эрур жаҳон сароси
Бир майкадаи хумор анжом.
Соқийлари борча хўблуқда,
Гул жабҳау, гул руху, гуландом,
Саҳбойи тараб била тўлодур,
Онда ҳама шишау ҳама жом.
Мутриблари нағмаси кўнгулга
Роҳат етуруб нечукки илҳом.
Йўқ ишрату айшиға ниҳоят,
Гар субҳ эрур ва ё агар шом.
Юз ҳайфки, онда кирса ҳар ким,
Ишрат майини қилурға ошом.
Комин ола олмайин чиқор тез,
Юз ғам била номуроду ноком,
Чун вазъи жаҳон бу янглиғ эрса,
Боғлаб ҳарами фаноға ихром.
Мақсудға восил эт ўзингни,
Жонингға гар истар эрсанг ором.
Олдурма кўнгулни бу жаҳонға,
Еткурма жафо азиз жонға.

* * *

Бир боғдурур жаҳон фазоси,
Ким усру фузун эрур сафоси
Исо дамани қўшар ҳавоға,

Саҳни аро жон физо ҳавоси.
Кавсарни сув эткуси уётдин,
Ҳавз ичра зулоли жонфизоси.
Довуд навосини қилур паст,
Булбуллари дилкушо навоси.
Жаннат гулию ниҳоли ўзни
Сарву гулининг қилур фидоси.
Ҳар меваси лаззат ичра бордур,
Юз ғамзада дардининг давоси.
Айтиб неча умрлар туганмас
Неъматлари васфининг адоси.
Алқисса бу боғ дилкушонинг
Йўқ ишрату айши интиҳоси.
Гарчи кўб эрур нишоти, аммо
Не судки йўқтурур бақоси.
Кирган киши жони роҳат этмай,
Юз ҳасрат ила бўлур жудоси.
Олдурма кўнгулни бу жаҳонга,
Еткурма жафо азиз жонга.

* * *

Тутғил бу жаҳонни, эй дилафгор,
Бир дилбари шўху ноз кирдор.
Бордур онга ҳусн гулшанида
Қади сарв сиҳию, лола рухсор.
Рухсори гули баробарида,
Жаннат гулидир биайниҳи хор.
Бошдин аёғи адоу ишва,
Оғзи шакару, лаби шакарбор.
Бир жилвада минг жаҳон элини
Қилғуси ўзига ошиқи зор.
Васлиға агар етушса ҳар ким,
Бўлғуси тараб майиға саршор,
Фарёдки, меҳр ила вафодин,
Дойим барию ҳамиша безор.
Васлида биравни шод қилмай,
Қилғуси фироқиға гирифтор.
Жониға қўюб шуморасиз доғ,
Айрилғуси ондин охири кор.
Билдингки, иши будур жаҳоннинг,
Ондин кўтариб қўлунгни зинҳор,
Олдурма кўнгулни бу жаҳонга,
Еткурма жафо азиз жонга,

Билгилки, эрур жаҳон абтар,
 Маккоран золиму фусунгар.
 Юз макр ила эл қарорин олиб,
 Мойил қилур ўзига муқаррар.
 Ҳар кунда тегиб тумон минг эрга,
 Ҳам бикр эрур ҳануз ул ғар.
 Комиға етурмайин замони.
 Ойрилғай онга ким ўлса шаҳвар.
 Зоҳирда агарчи ўзни ул шум
 Кўргузгуси навжувону дилбар.
 Маънида ва лек зоти онинг
 Фартуту палид эрур саросар.
 Сан ғафлат ила билибсан они,
 Бир тоза аруси нозпарвар.
 Ошиқ бўлубон онга қилибсан
 Ишқида ўзингни зору музтар.
 Огоҳ бўлуб бу ҳолатингдин,
 Жонингга жафодин урма ханжар.
 Ҳушинг қулоғин тутуб манинг, бу
 Пандимни эшиткил, эй буродар.
 Олдурма кўнгулни бу жаҳонга,
 Еткурма жафо азиз жонга.

* * *

Бордур бу жаҳон мунқалиб ҳол,
 Бир шаъбада бозу, шўху ҳаззол.
 Ҳам буқаламунлиғ ичра чолок,
 Ҳам ҳийла намунлиғ ичрадур зол.
 Юз луъб ила кўргузур улусға
 Минг луъбату дилфириб тимсол.
 Ҳар луъби эрур ғарибу нодир,
 Ҳар луъбати ҳам латифу духхол.
 Кўрган кишини қилур гирифтор,
 Қўймай нафасе қилурға эҳмол.
 Олиб илигидин ихтиёрин,
 Айлаб неча навъ ҳийлау ол.
 Мақсад талаби сори юбормай,
 Зоёе ўтурур онга маҳу сол.
 Ғорат қилибон нуқуди умрин,
 Не мулк қуёе анго ва не мол.

Охир қилур они даст холи,
Хижлаткадаи адамға ирсол.
Эй дўст, менинг бу сўзларимни
Дур янглиғ ики қулоқинга ол.
Олдурма кўнгулни бу жаҳонға,
Еткурма жафо азиз жонға.

* * *

Фарёдки, бу жаҳони ботил,
Бир золиму, тунд хўю қотил.
Эл қатли учун жафоси тийғи,
Эгнида мудом эрур ҳамойил.
Зулму, ситаму, жафо фанида
Устоди ҳунар шиори комил.
Тун-кун ситаму жафоси онинг
Борча улуғу кичикка шомил.
Жавридин эмас замони эмин,
Гар шоҳдурур; йўқса сойил.
Ноком чекар жафоу жаврин,
Мажмуъ аро залу афозил.
Бир лаҳза эмас улус бошидин
Жаврию жафоси тийғи зойил.
Бу олам ичида йўқтур андин
Бўлгон киши мақсадиға восил.
Бир кимсани комиға етурмай,
Айлар адам аҳли ичра дохил.
Ондин ҳазар айлабон ҳамиша
Эй ҳамдаму, ҳушёру оқил,
Олдурма кўнгулни бу жаҳонға,
Еткурма жафо азиз жонға.

* * *

Бил ушбу жаҳонни, эй мусофир,
Бир кўҳна работу пур хавотир.
Йўқ онда бақо сафоси асло,
Лек анда фано губори вофир.
Юз меҳнату дард суратиға
Саҳну, дару бомидур музоҳир.
Эрмастур онинг фазоси ичра
Роҳат асари бировға зоҳир.
Ҳар кун келиб они манзил айлар
Бир ўзга сифат гуруҳ сойир.
Коми билан бир кун они маскан

Қилғон кишидур адиму нодир.
Роҳат тилаб анда кимки кирди,
Меҳнат билан чиқди ондин охир.
Аҳволи жаҳондин ушбу лаҳза
Дедим санга бир неча назойир.
Бас онда фароғ умиди бирла
Гар оқил эсанг, хуш этма хотир,
Пандини эшитиб Огаҳийнинг,
Ҳолингга бўлуб ҳамиша ҳозир,
Олдурма кўнгулни бу жаҳонга,
Еткурма жафо азиз жонга.

ЭЙ ЕРИ ПАРИВАШ

Эй маснади ҳуси уза Сулаймон,
Човуш даринг сипеҳри гардон.
Муҳтож санга жамеъ олам,
Хукмингга мутеъ инс ила жон.
Қолди эшигингда банда бўлмой,
Олам аро не гадо, не султон.
Даргоҳингга юз қўюб туну кун,
Хуршид ила моҳ икки дарбон.
Хуснунг қуёши чу қилди жилва,
Заррот онга келди аҳли даврон.
Хўблар кўрубон юзинг гулини,
Булбул киби бўлди зору нолон.
Ишқингга ким этти ўзни мансуб,
Лутфинг онга айладинг намоён.
Васлинг майини тутиб дамо-дам,
Қилдинг они масту, шоду хандон.
Илло мани бенавойи қилдинг
Қаҳринг била мубталойи ҳижрон.
Қўб муддат эрурки бўлмишам ман,
Оташгоҳи фурқат ичра сўзон.
Йўқтур манго эмди сабру тоқат,
Ҳижрон ғамини чекорга бир он.
Раҳм айлаки, қолмади қарорим,
Чиқмоқға етушти жони зорим.

* * *

Эй ёри паривашу малак хў,
Йўқ сан киби дилрабойи маҳ рў,
Ширин лабинг ўтрусида кавсар,

Кавсар қошида эрур сосиғ сув.
 Гавҳар киби тишларинг қошида
 Бўлғуси хазаф мисол инжу.
 Холи сияҳинг узоринг узра
 Тушкан кибидур ўт ичра ҳинду.
 Қаддинг қошида кўрунғуси сарв,
 Сарв олида ўйлаким таронгғу.
 Икки қаро кўзларинг эрурлар,
 Оламни бузорға икки жоду.
 То парда аро юзинг ёшурдинг,
 Кўзимга жаҳон эрур қаронғу.
 Тийра шаби ҳажр аро қолибман,
 Бошимға қилиб ҳужум қайғу.
 Сан ғайр ила базм этиб, қилиб нўш,
 Чинни қадаҳ ичра чойи хушбў.
 Ман кулбаи кулфат ичра ҳар дам.
 Ғам косасидан ичарман оғу.
 Ман бедилу, дилбарим эурсан,
 Дилбар иши ушбу навъ ўлурму.
 Раҳм айлаки, қолмади қарорим,
 Чиқмоқға етушти жони зорим.

* * *

Ҳар дам манга юз жафо қилурсан,
 Минг дардға мубтало қилурсан.
 Қатлимға қилиб кўзингни жаллод,
 Қасдимға қошингни ё қилурсан.
 Ғамзанг қиличин чекиб бошимға,
 Жондин баданим жудо қилурсан.
 Кирпикларинг ўқларини отиб,
 Бошдин-аёқим яро қилурсан.
 Мандин ёширурға ганжи ҳуснунг,
 Зулфинг ики аждаҳо қилурсан.
 Вайрон этубон бинойи сабрим,
 Зулминг уйини бино қилурсан.
 Етса ситаминг гар интиҳоға,
 Бошдин яна ибтидо қилурсан.
 Токи тиласам ҳусул комим,
 Қаҳринг келибон ибo қилурсан.
 Лекин бори муддаиға ҳар дам,
 Ҳарна эса муддаo қилурсан.

Жонимға уруб фироқ нишин,
Эл заҳми уза даво қилурсан.
Алқиссаки ҳар ситамки, билсанг,
Қўймай борини манго қилурсан.
Раҳм айлаки, қолмади қарорим,
Чиқмоқғо етушти жони зорим.

* * *

Бир қатра кўзум ёшиға Жайхун,
Келди анго бир ҳубоб гардун.
Хуни жигарим шафақ эмастур,
Гардун этогини қилди гулгун.
Оҳимдин учуб ҳавоға тоғлар,
Ер юзи саросар ўлди ҳомун.
Гулшанлар эмаски, хуни чашмим,
Саҳро этогини қилди пурхун.
Афғоним изосидин эмастур,
Бир кимса жаҳон ичида маъмун.
Бори миҳан остида алифдек,
Қаддим бўлубон биайниҳи нун.
Мамдуд ўлуб ўйла мадди нолам-
Ким, қасри фалакка бўлди устун.
Кўрган киши йиғлағай бу ҳолим,
Кўнгли бўлубон малулу маҳзун.
Шавқинг аро беқарор эрурман,
Лайли ғамида нечукки Мажнун.
Охир йиқилиб, кетиб ўзимдин,
Бўлдум ғам аро ўларга мақрун.
Гаҳ-гаҳ боқиб бу ҳолатимға,
Эй шўхи хужастау ҳумоюн,
Раҳм айлаки, қолмади қарорим,
Чиқмоқғо етушти жони зорим.

* * *

Ҳақ айни карамдин этти, эй моҳ,
Иқлими жамол уза сани шоҳ.
Лекин санго бу ҳазинни қилди
Бир қарри камин ғуломи даргоҳ.
Қилмоқға бошимни поймолинг,
Жисмим сангодур фитодаи роҳ.
Ҳижронига тоқат айлай олмай,
Тун-кун ишим ўлмиш оҳ ила воҳ.
Гар айламасанг ишимга чора,

Ўлгум ғаму ҳасрат ила биллоҳ,
Лозим сангодур мани ҳазинға,
Солсанг караминг кўзини гаҳ-гоҳ.
Баским қарибон фусурда бўлдим,
Ҳолим кўруб эл қилурлар икроҳ.
Бир лутф ила бермасанг йигитлик,
Армон била кеткоман чекиб оҳ.
Зиндони малол аро тушубман,
Бир кимса эмас ғамимдин огоҳ.
Ашким тўкулуб нечукки дона,
Жисмим қурубон биайниҳи коҳ.
Ўз ҳолима йиғларам ниҳони,
Ҳар тун чекибон фиғони жонгоҳ.
Раҳм айлаки, қолмади қарорим,
Чиқмоқға етушти жони зорим.

* * *

Ҳар дилбари шўх ҳур манзар-
Ким, ҳусн ародур жаҳонда ашҳар.
Гаҳ-гоҳ бўлур карам юзидин,
Ўз ошиқи сори меҳр густар.
Кошонасиға кириб қуёшдек,
Тийра тунини қилур мунаввар.
Ҳолин сўраб илтифот бирла,
Айлар бошини фалакка ҳамсар.
Ҳаста таниға етургуси жон,
Деб неча каломи руҳпарвар.
Комини чучуткали ичургай
Нўши лабини, нечукки шаккар.
Алқисса онинг на эрса коми,
Лутфи била еткурур мукаррар.
Лекин мани нотавонға ҳаргиз,
Эй золиму, қотилу жафогар,
Сандин нафаси висол коми,
Умрим аро бўлмади муяссар.
Ҳажринг ўтиға ёниб ҳамиша,
Жонда шарару, кўнгулда ахгар.
Бу ҳол ила ман қачонға тегру
Жон асроғоман, бўлуб мукаддар.
Раҳм айлаки, қолмади қарорим,
Чиқмоқға етушти жони зорим.

То майлинг эрур фузун жафога,
Йўқ заррача рағбатинг вафога.
Ул кунки, санго кўнгулни бердим,
Ондин бери қолмишам балога.
Кундан-кун ўлуб зиёда жавринг,
Ман зору, ҳазину бенавога.
Бир боқмоғосан карам кўзидин,
Кўб йиллар ўтуб мане гадога.
Дашномлар айлагунгдур очсам
Олингда тилимни гар дуога.
Лутфинг тилабон туганди умрим,
Етмасму итобинг интиҳога.
Шаҳларга эрур ҳамиша лозим,
Қулларни етурса муддаога,
Гарчи санга етмагуси додим,
Лекин они солмишам худога.
Ман зорга жавр этар чоғида
Гаҳ-гоҳ худони сол арога.
Ўз жонига раҳм эт Огаҳийнинг,
Оҳини чиқармағил самога-
Ки, чекса бир ўтлуғ оҳ мазлум,
Оламни ёқиб берур фанога.
Раҳм айлаки, қолмади қарорим,
Чиқмоқға етушти жони зорим.

ҲАЙРАТГА СОЛУР...

Эй гавҳари маъдани саодат,
Нав бодаи гулшани шарофат.
Қаддинг чамани назокат ичра
Зебанда ниҳоли хуш тароват.
Фархунда узори тобнокинг,
Ҳусн авжи уза маҳи латофат.
Ширину, латифу тор оғзинг,
Нав гунчаи гулбуни малоҳат.
Гисуйи муанбаринг юз узра
Фирдавс аро сунбули назокат.
Жоду ики наргисинг нигоҳи,
Оламға солуб балоу офат.
Офоқ аро қоматинг хироми
Қойим қилиб офати қиёмат
Бу ошиқи зору нотавонинг
Ҳолиға боқ, айлабон иноят.
Ким ҳажр ғами қаро тунида
Еттим, чекиб ўлгали малолат.
Лекин нечаким малул эрурман,
Юз шукри, ҳар саҳар давомат,
 Жонимға эрур жалис зикринг,
 Кўнглумға мудом анис фикринг.

* * *

Матлуби жаҳон эрур жамолинг,
Маъдуми замон эрур Мисолинг.
Топғай эди тоза жон масиҳо,
Топса эди жонфизо мақолинг.
Ҳайвон сувиға етурди хижлат,
Жонбахш лабинг аро зулолинг.
Ҳайратға солур чаманда гулни,
Бир жилва била узори олинг.

Лола жигариға қўйғуси доғ,
Рашк ўти била юз узра холинг.
Юз ажз ила ҳам бўлур янги ой,
Кўрган чоғи дилкушо ҳилолинг.
Девона бўлур пари гумонсиз,
Гар кўрса бу ғунж ила далолинг.
Кўрмак тамаъ айлабон юзингни,
Ман ҳастаи зор танг ҳолинг.
Улсам доғи боқмон ўзга юзга,
Билмонки, недур санинг хаёлинг.
Истаб сани тинмайин шабу рўз,
Гарчи топо олмадим висолинг.
Жонимға эрур жалис зикринг,
Кўнглумга мудом анис фикринг.

* * *

Сан шод юурсан, эй паризод,
Ман ўлтурубон ғамингда ношод.
Сан айш ила шаробға машғул,
Ман ранж билан таъбға муътод.
Сан ишрат аро мисоли Ширин,
Ман меҳнат аро нечукки Фарҳод.
Сан ғайр ила шодмону хандон,
Ман рашк ила тортиб оҳу фарёд.
Қилмоқ санго иш ситам била зулм,
Чекмак манга иш жафоу бедод.
Сансан манга усру, тунду саркаш,
Манман санга бас мутеъу минқод.
Сан ҳажр балосини қилиб кўб,
Ман бўлмайин ул балодин озод.
Сан ноз била итоб этиб жамъ,
Ман сабр била сукунни барбод.
Сан ҳеч мурувват этмагунгдур,
Ман қайси кишига айлайин дод.
Сан ёд мани бир айламассан,
Ман ҳар нафас айларам сани ёд.
Жонимға эрур жалис зикринг,
Кўнглумга мудом анис фикринг.

* * *

То ишқинга топдим ошнолиғ,
Ғамдин топо олмодим раҳолиғ.
Қилди мани мубғалойи ҳижрон,
Гардун этибон ситам физиолиғ.

Ҳар лаҳзада қасди жоним айлар,
То солди манго бу мубталолиғ.
Юз дард солур бошимға ҳар дам,
Ҳеч бири вале эмас даволиғ.
Қўймас мани бир нафас балосиз,
Мундоқ ҳам ўлуру экан балолиғ.
Бир дам етуруб юзинг қуёшин,
Тийра туним этмади зиёлиғ.
Оллида аён этуб тазарруъ,
Васлингни кўб айладим гадолиғ.
Лекин нафасе тараҳҳум айлаб,
Комимға етурмади раволиғ.
Ёдинг била шод бўлдим охир,
Қолди анга бу юзи қаролиғ.
Сандин неча зоҳиран жудоман,
Йўқтур вале ботинан жудолиғ.
Жонимға эрур жалис зикринг,
Кўнглумга мудом анис фикринг.

* * *

Борму хабаринг бу мубталодин-
Ким, жонға етушмишам анодин.
Хуршид рухинг ҳавоси бирла
Мавҳумроқ ўлмишам ҳаводин.
Айрилмишам истабон висолинг.
Бегонау, ёру ошнодин.
Ашким била фарқ этиб жаҳонни,
Оҳимни ошурмишам самодин.
Мунча аламу, жафоу озор
Етти манго чархи беҳаёдин.
Ким қилди жудо мани қилиб зулм,
Сандек малаки парилиқодин.
Ағёрға ёру ҳамдам айлаб,
Ойирди, сани мане гадодин.
Ҳар ерда эсанг мудом соғ ўл,
Эмин бўлуб офату балодин.
Ҳаққингда туну кун Огаҳийдек,
Фориғ нафаси эман дуодин.
Бир гўшада йиғларам ҳамиша,
Васлингни умид этуб худодин.
Жонимға эрур жалис зикринг,
Кўнглумга мудом анис фикринг.

МУҚАТТОТ

(Қитъалар)

Қаноат гўшасида хоксор ўлмоқни одат қил,
Агар етмак тиларсан меҳр янглиғ авжи иззатға.

Тамаъ тарк айлабон элдин, этак хуршиддек чеккил-
Ки, то ўлтурмағайсан соядек хоки мазаллатға.

Қаноат давлати боқидурур қонеъваким, ҳаргиз
Муяссар бўлмағай томеъға етмак ушбу давлатға.

Тамаъ идбори томеъға тугонмас меҳнатидурким,
Етушмак мумкин эрмас ўлгуча бир лаҳза роҳатға.

* *
*

Кўнгул, муҳтожлиқ ногаҳ агар қилса сани музтар,
Бориб ҳожат раволиғ илтижо қил аҳли ҳимматдин.

Вагар худ жуъ фоқа тийғидин юз қатла ўлсанг ҳам,
Тамаъ раҳму мурувват қилма ҳаргиз аҳли хиссатдин.

Ки юз ганж ул бериб очиқ юз ила ҳам чекар миннат,
Бу бир нон берса ўлтургай очиг сўз бирла миннатдин.

* *
*

Бори олам элининг шуму бадбахти ул одамдур-
Ки, бухлу, хиссату, кибру, ҳасад ондин бўлур воқеъ.

Агар жамъ айласа юз ганж хиссат бирла Қорундек,
Яна эл молини айлар тамаъ, бўлмай анго қонеъ.

Узи худ бермагай умрида бир муҳтожга бир нон,
Берур элга доғи бўлғой камоли саъй ила монё.

Онингдек шумнинг дийдорини кўрмаслик авлодур-
Қи, онинг шомати кўрган кишини ҳам қилур зоеъ.

*

* *

Фалон бозилга юз лаънатки, гар инъом этар бўлса,
Танаъум аҳлини ундоб берур юз неъмат алвон.

Вале оч эл неча телмурса олида тилаб луқма,
Қовар қаҳру ташаддуд зоҳир айлаб бермайин бир нон.

Бу феъли шоматидин гар'анго қаҳру ғазаб айлаб,
Гадойи дарбадар қилса не тонг охир они яздон.

*

* *

Фалон сифлаки чарх сифла парвар гардиши бирла,
Жаҳон ганжини оз фурсатда жамъ этти Фаридундек.

Хасосат ғоятидин мустаҳиққа бермагай бир пул,
Бу феълидин ажаб йўқ, гар они ер ютса Қорундек.

*

* *

Бор икки шум бухлу ҳасад бирла даҳр аро,
Ҳак лаънатиға бир-бирисидин қариб эрур.

Дилдор базми ичрау шаҳ остонида
Бири эрур рақибу бириси нақиб эрур.

Ултурса ҳар киши гар оларни савоб учун,
Тангри инояти анго бешак насиб эрур.

*

* *

Эй кўнгул, кимсаким сани севмас,
Қоч, онинг теграсига айланма.

Ки насиҳат қилурда ўтканлар
Дедилар: «Севмаганга суйканма».

*
* *
*

Сипоҳийки юз урса ғафлат анго,
Етиб ҳар тараф хайли офат анго.

Аду илкига мубтало бўлғуси,
Бори молу бошдин жудо бўлғуси.

Басо хайли душман киши зўр даст,
Тоғиб ғафлат ила адудин шикаст.

Басо лашкари ожизу ҳазмдар,
Чиқорибдурур зўрлардин дамдор.

*
* *
*

Иътимод этма бевафо сўзига,
Дўстлиғ бирла боқмағил юзига.

Шум эрур ҳайъати-ю дийдори,
Майл кўргузмағил онинг сори.

Кимки машқимга назар қилғой,
Урса ҳар ишга қўл зарар қилғой.

*
* *
*

Кичикликда адл айламак иртиқоб,
Бил осор иззу жалолатдурур.

Ситам расмини айламак мунъадам
Жаҳонда нишони талофатдурур.

*
* *
*

Ҳар киши душман қадимининг
Илтифотиға гар кўнгул боғлар;

Тездурким ебон пушаймонлиғ,
Бағрини ҳасрат ўтиға доғлар.

*
* *

Хуш эли гар истаса мақсад гулини жилвагар,
Хору хас ойинаи гитийнамодур, эй кўнгул.

Жазм қилса ёр васли боргоҳи азмини,
Барча ашё ул тарафга раҳнамодур, эй кўнгул.

*
* *

Кишиким ямонлиғ эрур шеваси.
Келур ҳар нафас бошига юз бало.

Жалойи ватан айлаб они фалак,
Қилур ғурбат андуҳиға мубтало.

*
* *

Эй кўнгул, яхшилиғни қил пеша-
Ки, ямонлиғ эрур ямонға жазо.

Кимки тарк айласа ямонлиғни,
Бўлур, албатта, яхшилиғға сазо.

*
* *

Фалак гардишин кўрки офоқ аро,
Қуёшни қаро ерга ҳамвор этар.

Жаҳон дунлиқин кўрки фарқ этмайин,
Гуҳарни хазафдин баса хор этар.

*
* *

Мулки Хоразмнинг зару молин,
Билкул ул шум берди яғмоға.

Уйла беҳуда сарф айладиким,
Ташлагон янглиғ ўлди дарёға.

*
* *

Гар азиз ўлмоқ тиларсан хизмати ихлос ила-
Ким, сабаб хизмат эрур ҳар кимки бўлди
аржуманд.

Кўрки зулмат хайли дафъиға чекар ҳар субҳ
тийғ,
Офтоб ул важҳ бирла сурхи рўю сар баланд.

*
* *

Ҳар кишиким ташқари қўйса қадам ўз
ҳаддин,
Етмайин мақсудиға шармандаи олам бўлур...

Юз туман ранжу машаққат бирла оламдин
бориб,
Рўсиёҳу музтариб ҳол охиратда хам бўлур.

*
* *

Илм ичра камолоти ул ҳаддға етибдурким,
Сўз ақидаси фикрининг тирноғи била ҳалдур.

Ақл ила фаросатким инсон шарафи ондин,
Шаънида онинг гўё бир ояти манзилдур.

*
* *

Кўнгулни боғлама номард ваъдасиға дами-
Ки, ваъдасида анинг бўлмағай вафо ҳарғиз.

Мулойим ўлма даме душмани қадимингға,
Мулойимат била ул бўлмас ошно ҳарғиз.

Тоши йилоннинг агар ҳар нечаки, нармдурур,
Ва лек бўлмас ичи заҳридин жудо ҳарғиз.

*
* *

Кимки, ўз ҳаддин тажовуз этиб,
Амал бад сори қадам урғай,

Ўзи ўз жони қасдини қилибон
Ўзиға ханжари дудам ургай.

*
* *

Агар жамъ ўлса учқун бир маконга,
Бўлур, албатта, оташгоҳ пайдо.

Ва гар ҳар соридин йиғналса қатра,
Бўлур тадриж ила тўфон ҳувайдо¹,

*
* *

...Чунки бу нусхаға илик урдим,
Ибтидо қилғали қалам сурдим.

От қўяр вақтда дедим они,
«Жомеул воқеоти султони».²

*
* *

Кишига ҳамроҳ ўлса марди чолок,
Анго йўл офатидин йўқтурур бок.

*
* *

Чу қолдинг иш қилур вақтида ғофил,
Пушаймонлиғ била эмди на ҳосил.

Чу фарқ ўлдинг муҳити бегаронға,
Нажотинг йўқ юз урсанг ҳар қаёнға.

*
* *

Изҳор этибон ҳаво шарорат,
Фош айлади ул қадар ҳарорат.

Ким ёнди улус танида жони,
Ҳам куйди ўтиндек устухони.

Жонларға солиб сув ҳасрати ўт.
Танларга қуёш ҳарорати ўт.

Эл ҳар сори ўтлиғ оҳ тортиб,
Ул оҳ фалак юзин қарортиб.

Иш ўйла улусға саъб тушди,
Ким жонлари оғзиға етушти.

* *
*

Қуёш чеҳрасин ҳар қачонким очар,
Ҳама шаппарак хайли ондин қочар.

Эрур гул иси гарчи зебу думоғ,
Ва лекин жуъл истар ондин қироғ.

Писандидадур гарчи машъалға нур,
Вале дуд эрур дойим ондин нафур.

* *
*

Агар меҳмон санга бўлса муяссар,
Анго жойинг уйин жой эт муқаррар.

Чу меҳмон дўстингдур хоҳ душман,
Очуқ юзликнию иззатни қил фан.

* *
*

Шаҳиким бўлса онинг нияти туз,
Қаён юз урса давлат кўргузур юз.

Таваккал бирла ҳарёнким сураб от,
Бўлур маъдум офоту балиёт.

Тиканзор ичра гар бўлса хиромон,
Йўмна қудумидин бўлғай гулистон.

Сув истаб гар таважжуҳ қилса изҳор,
Ўт ичра бўлғуси дарё падидор.

Агар ўт кўнглига бўлса таманно,
Бўлур ул лаҳза оташпош дарё.

Агар ҳар сориға кўргузса наҳзат,
Бўлур боргон ери гулзори жаннат.

Вагар ҳар мулк сори чекса лашкар,
Бўлур, албатта мансуру музаффар.

* *
*

Ул эл ичра қаҳат этти андоқ зуҳур-
Ки, жонлар баданлардин ўлди нафур.

Самон рангидек сарғайиб юзлари,
Кўкарди ғам мошдин кўзлари.

Бўлуб барча буғдой киби сийна чок,
Қилиб ўзни нон ҳасратидин ҳалок.

Кеча кўрса ой шаклини ногаҳон,
Узотур илик айлабон нон гумон

Етиб очлиғи ҳадду ғоятғача-
Ки, еб ҳар на топса ўт-илдизғача.³

* *
*

Бўлуб фош алар ичра қаҳату ғало,
Ҳама бўлдилар жуъға мубтало.

Қилиб кўзларин тийра нон фурқати,
Солиб танлари ичра жон фурқати.

Очиб зулм эли панчаи иқтидор,
Олиб халқнинг илкидин ихтиёр.

Ебон барча амволини тўймайин,
Олиб нақду асбобини қўймайин.

Халойиқ ҳама айрилиб молидин,
Демай молидин аҳли атфолидин.⁴

* *
*

Фазоси саҳни жаннатдек дилоро,
Биноси рифъат ичра чархи фарсо,

Бўлуб коши анго барча ҳавоши,
Анго бўлуб ҳавоши барча коши.

Музайян чархдек рангин равоқи,
Мулавван меҳридек рахшанда тоқи.

Бўлуб ҳар ҳужраси ганжинаи илм,
Мусаффолиқ била ойинаи илм.

Фазосиға муфавваз хуш ҳаволиқ,
Ҳавосиға мусаллам жон фазолиқ.

* *

*

Киши неча иморат қилса бунёд,
Ва ёхуд ҳаддин афзун қўйса авлод,

Тутуб бўлмас бирисидин бақо кўз,
Қолур боқий жаҳон ичра магар сўз.

* *

*

Кимсаким бўлғай ямонлиғ пешаси,
Хуни ноҳақ айламак андишаси,

Бўлса қасди мулк вайрон айламак,
Ҳолини элнинг паришон айламак,

Бўлубон ўз феъли бошиға бало,
Икки олам ичра бўлғай юз қаро.

Тангри қаҳриға бўлуб охир дучор,
Улгуси итлар масаллик хору зор.

Ибрат ўлғай ҳоли одам аҳлиға
Демайин одамки, олам аҳлиға.

* *

*

Кийиклар ҳамул дашт аро сар-басар,
Бўлуб сурати хуб ила жилвагар.

Узоқдин улусға намоён ўлуб,
Тамошосида халқ ҳайрон ўлуб...

Отлари полчиғ устида ётиб,
Ўзлари сар-басар сувға ботиб-

Ки, ётар эрдик турорлар эди,
Кўргуликни эса кўрарлар эди.

* *

*

Хушо, улки душман бўлуб зер даст,
Адам маҳбасида эса пой баст.

Етиб ондин аҳбобға инбисот,
Кўнгуллар хавотирсиз айлар нишот.

Бори шўришу фитна сокин бўлур,
Халойиқ хавотирдин эмин бўлур.

* *

*

Гаҳиким юз қўюб бошимға қайғу,
Кўрунуб кўзима олам қаронгу.

Бўлуб ғам хайли гоҳи қосиди жон,
Йиқилиб бошима гардуни гардон.

Очиб гоҳи ҳаводис илки неча,
Қилиб кўнглумни(нинг) аъзосини ранжа.

Бўлуб дилхастау табъим паришон,
Фиғонлар айлар эрдим, лек финҳон.

* *

*

Қиш шиддатининг ранжидин бўлур улоғлар
нотавон,
Барча чирик аҳли бўлур ҳам ожизу, ҳам
хаста жон.

* *

*

Эйки, замирингға сафо истасанг,
Сайр қилу, қилма сабот ихтиёр.

Негаки, тағйир топар оби соф,
Дойим агар қилса чуқурда қарор.

Кўрки, қуёш чобукини сайридин,
Ҳар очар чарх уза равшан узор.

* *

*

Сипоҳийки бор эрса беэҳтиёт,
Топар обру авжидин инҳитот.

Гуруҳийки хуррам ўлса онинг фани,
Топа олмағай даст анга душмани.

Басо ҳазмсиз лашкар зўр даст
Ки, топмишдурур оз адудин шикаст.

Басо эҳтиёт ошно оз гуруҳ-
Ки, қилмиш кўб аъдони жондин сўтуҳ.

РУБОИЁТ

Ё раб, қилибон ғамингни маҳбуб манга,
Дардингни туну кун айла матлуб манга.
Руҳимни ҳамиша нафсга голиб эт,
Нафсимни ҳамиша айла мағлуб манга.

Эй келди фунуну илм таслим санга,
Қилмоқ манго лозим ўлди таъзим санга,
Гарчи йўқ эди қувват аёқимда, вале
Келдим бош ила олғоли таълим санга.

Умрим ўтубон қилиб гадолиғ, ё раб,
Комимға етушмади раволиғ, ё раб,
Мақсадға ҳама етти, вале қолди манго
Оқ саққол ила юзи қаролиғ, ё раб.

Бир сўз дегали гар очса жонон икки лаб,
Беҳадду адад бўлур дурафшон икки лаб,
Юз қатла ғами ишқидин ўлсам ғам эмас-
Ким, бергусидур бир сўз ила жон икки лаб.

Ул дилбар чобук сурубон ман сори от,
Ёткурди бошим узра қадам луфт ила бот,

Йўлида нисор айламадим нақди ҳаёт,
Ваҳким, мани ҳар дам ўлтурур ушбу уёт.

*

Зарра учубон найири аъзам бўлмас,
Ер болиш этиб, авжи фалак ҳам бўлмас,
Инсон аро нодонни билинг ҳайвондур,
Ҳайвон неча зўр айласа одам бўлмас.

*

Қилмоқ била парвариш тикан гул бўлмас,
Ҳам тарбият ила зот булбул бўлмас,
Гар асли ёмонга яхшилиқ минг қилсанг,
Яхшилиқ онинг нияти билкулл бўлмас.

*

Ул навъ совуқ бўлди фаровон бу қиш,
Ким ўлди тўнгуб одаму ҳайвон бу қиш.
Бўлди аносидин янгидин туққондек,
Ҳар кимки, амон соқлади гар жон бу қиш.

*

Ҳар неча жафоу жавр эрур ёрға иш,
Юз онча вафоу меҳр бузорға иш,
Гар шамъ ўтига ҳар неча куйса, ўзини
Урмоқ анго парвонаи ночорға иш.

*

Эй икки юзинг жаҳон аро ою қуёш,
Ондин олодур нуру зиё ою қуёш,
Бу иккисидин туним-куним равшандур.
Бас ҳожат эмас эмди манго ою қуёш.

*

Ё раб, мани нафс бандидин айла халос,
Ҳам кибру ҳаво камандидин айла халос,

Ҳар ишда писандингни манга рӯзи эт,
Олам элининг писандидин айла халос.

*

Ҳар кимсага бўлса суҳбати ёр ғараз,
Ул суҳбат аро бодаи саршор ғараз,
Ишқ ичра бору йўқни тарк айлаб,
Қўйсун бошидин ҳар нечаким бор ғараз.

*

Ишқ урди онингдек дили вайронима ўт-
Ки, жисм ёниб, тушти доғи жонима ўт,
Кул бўлса вужудим куюб, эмди тонг эмас-
Ким, урди ғазаб чеҳраи жононима ўт.

*

Оҳимга жафойи чархи ахзар боис,
Ашқимга ғами даҳри ситамгар боис,
Йўқ-йўқки, ғалат айладим андоқ эрмас-
Ким, борчасига фироқи дилбар боис.

*

Даҳр аҳлидин уммед ато қилма абас,
Гар оқил эсанг, бўйла хато қилма абас,
Айлаб тамаъ вафо ситамгарлардин,
Уз жонинга ўқ ўзинг жафо қилма абас.

*

Эй дарғаҳинга жамеъ одам муҳтож,
Одам демайин, жумлаи олам муҳтож,
Муҳтожинг агарчи кўбдур усру, аммо
Мандек топилур жаҳон аро кам муҳтож.

*

Эрмас манго кўйинг сори оҳанг ҳараж-
Ким, ажз элига тавофи кўйингдур ҳаж,
Бошдин қадам айлагум йўлинг қатъида,
Маъзур эмон агарчи эрсам аъраж.

Ман хастаға матлуб эрур роҳату роҳ,
Эй соқийи гулчеҳра, кетургил ақдоҳ,
Токим ман они нафас-нафас сипқорибон,
Даврон ғамидин топай бирор лаҳза фалоҳ.

*

Тут дам-бадам, эй сарв гуландом, қадаҳ-
Ким, ичмоқ алингдин мангодур ком қадаҳ,
Ишқинг ғамидин кўнгул эрур бетоқат,
Еткурсун анго замоне ором қадаҳ.

*

Халқа қурбон, қилма алоло, эй шайх,
Оламға ўзинг айлама расво, эй шайх —
Ким борча риёу ҳийла, макрингни
Фош этма улус аро саропо, эй шайх.

*

Қаддингға фидо нақди равоним, эй шўх,
Садқа лабинга жавҳари жоним, эй шўх.
Бошимға масиҳдек етушмас эрсонг,
Ҳажр ўлтурадур бўйнинга қоним, эй шўх.

*

Масжидда намоз ўқуб мудом, эй зоҳид,
Гар топмас эсанг муроду ком, эй зоҳид,
Ихлос била кириб харобот ичра,
Соқий қўлидин ич тўла жом, эй зоҳид.

*

Эй орази гул, қомати сарви озод,
Қайси кишига айлайин илгингдин дод-
Ким, шарбати васлингдин улус шод бўлуб,
Ман заҳри фироқингдин эрурман ношод.

*

Гар келди шароби ишқ бисёр лазиз,
Билмайдур они зоҳиди ҳушёр лазиз;

Ҳар навъ давоки дофиъи дарддурур,
Кўргуси қачон мизожи бемор лазиз.

*

Эй ёр, санго хилват аро манзилдурур,
Сабр этки, худо лутфи санго шомилдурур-
Ким, икки жаҳон роҳати бирла коми,
Собир кишига хилват аро шомилдурур.

*

Еткурди сафо ер юзига фасли баҳор,
Очилди гулу, лолау насрин бисёр,
Келгилки, чаманлар ичра базм тузуб,
Нўш айлагали тараб майини, эй ёр.

*

Ўлтурди мани ул кўзу қош, эй дилбар,
Қатлим уза кўргузуб талош, эй дилбар,
Ман бўйла агар юз карат ўлсам йўқ бок,
Берсун санго ҳақ узоқ ёш, эй дилбар.

*

Бад тийнат улус бум киби шумдурурур,
Тарбият ангаким этса мазмундурурур,
Заққум ниҳоли ичса гар оби ҳаёт,
Охир беражак меваси заққумдурурур.

*

Борди кўнглум, келмади дилдор ҳануз,
Васлиға магар топмоди ул бор ҳануз,
Ё васлиға етқач бўлубон маҳви жамол,
Ҳолимни анго қилмади изҳор ҳануз.

*

Ёр этмади ман сори хироми ҳаргиз,
Базмимга келиб ичмади жоми ҳаргиз,
Ошиқларидин ҳисоб этиб кулбамга
Бир келмади-ю, бермади коми ҳаргиз.

■

То тушкали бошимға ғами кулфатингиз,
Ўлтурди мани орзуйи ҳасратингиз,
Юз шукрки, кўзларимни равшан қилди,
Охир етуруб юз маҳи талъатингиз.

*

Ҳар неча фирибу макр бирла ханнос,
Одам баданиға кириб айлар васвос,
Озгурмоқ ишида кишини эрмастур,
Талбис қилур чоғида андоқким нос.

*

Ҳар кимки тариқи ишқ аро содиқ эмас,
Ошиқлиқ онингдек кишига лойиқ эмас,
Ҳар нечаки чекса туну кун оҳу фиғон,
Билгилки, жамоли ёрға ошиқ эмас.

*

Гул бўлмоғуси юзинг жамолиға эваз,
Сарв ўлмоғуси қадинг ниҳолиға эваз,
Жон берса ўлукка нечаким оби ҳаёт,
Бўлғуси қачон лабинг зулолиға эваз.

*

Гар қилса вафо ваъдасиға ёр ғалат,
Бордур анго бу бобда гуфтор ғалат,
Ногоҳ агар чин деса бовар қилмон-
Ким, воқеъ ўлур сўзида бисёр ғалат.

*

Айёми баҳор келди ҳангоми нишот,
Эй гул, ичоли гулшан аро жоми нишот,
Бу фаслдурур усру ғаанимат букун-
Ким, тонглоға қолмагуси анжоми нишот.

*

Бу тун бўлубон нагма саро, эй ҳофиз,
Туздинг ажаб оҳангу наво, эй ҳофиз,
Базм аҳлига дилкаш ун ила жон бердинг,
Оламда илоҳи минг яша, эй ҳофиз.

*

Ҳар неки эрур мизожи жононима ҳаз,
Улдуру бу жаҳон ичра менинг жонима ҳаз,
Эл кўнгли каманди зулфидин бўлса малул,
Ул банд менинг дили паришонима ҳаз.

*

Кўрмак юзини дийдаи гирёнға тамаъ,
Қучмоқ белини бу тани урёнға тамаъ,
Сўрмоқ лабининг шарбатини жонға тамаъ,
Тутмоқ қўлини дили паришонға тамаъ.

*

Қилғум букун ул шоҳи жаҳон бирла видоъ,
Андоқки тани заиф жон бирла видоъ,
Не айб чиқорда йиғласам кўйидин-
Ким, айлагаман боғи жинон бирла видоъ.

*

То қилди лаби сўзда шакар афшонлиғ,
Жонсиз баданим бўлди ҳам ул дам жонлиғ,
Дер зоҳид: «Ушул масиҳ ишқин тарк эт»,
Одамда бу навъ бўлуру экан нодонлиғ.

*

Соқий, қилибон юзингни шомимға чароғ,
Тут дарду ғамим дафъиға мастона аёғ,
То они ичиб абадгача бехуд бўлуб,
Бу ғамкада ичра бўлмоийн бир дам соғ.

*

Сўздур бу жаҳон аҳли аро қулзуми жарф,
Покиза маони ангодур дурри шигарф,
Бу баҳр топар кўнгул аро гунжойиш,
Лекин анго ҳар кўнгул бўла олмас зарф.

*

Хайли мижаси тузотди ҳар ён икки саф,
Олам мулкин қилурға вайрон икки саф,
Топғуси шикаст ул икки саф олида,
Ҳар нечаки тузса куфру имон икки саф.

*

Иҳсонинга, эй ёри қадрдон, қуллуқ,
Инъоминга ҳам беҳаду поён қуллуқ,
Юз қуллуқ агар ҳар нафас этсам еридур-
Ким, лозим эрур манго фаровон қуллуқ.

*

Ҳар дам юз уруб шиддату туғёнға совуқ,
Кўргузди жафолар мани ҳайронға совуқ,
Юз ниш уруб бу тани урёнға совуқ,
Фарёдки, еткурди мани жонға совуқ.

*

Эй ёр, даме ҳоли паришонима боқ,
Сориг юзиму дийдаи гирёнима боқ,
Ҳар кеча фалак хирманини куйдирган
Оҳим ўти-ю, шуълаи афғонима боқ.

*

Ул навъ манго жавру жафо қилди совуқ-
Ким, ожиз ўлуб етмишам ўлмакка ёвуқ,
Чора анго ўт ёқиб емақ ёғли палов,
Гўшт ўлса анго семиз қўзи, йўқса товуқ.

✽

Ваҳким, яна зулмин аён этти фалак,
Бағримни ғами ҳажр аро қон этти фалак,
Қўз йўлидин ўл қонни равон этти фалак,
Охир манго, кўрки, қасди жон эти фалак.

*

То тушти фироқ ўтиға бемор кўнгул,
Юз дарду, ғаму аламға дучор кўнгул,
Даврон ситами тийғидин афгор кўнгул,
Бўлмиш мандин малулу безор кўнгул.

‡

Қиш мавсумида қурилса бир тоза ўтов,
Ёнса ичида қуруғ созоқ бирла олов,
Армони бўлурму даҳр аро ул кишининг-
Ким, анда тузуб базм, еса ёғли палов.

*

Қиш қоттиғ ўлуб, ёзди баса қору қиров,
Ёқмоқ уй аро усру зарур ўлди олов,
Мендек қари, албат, тўнгул ўлгусидур,
Ўт бошида гар емас эрса ёғли палов.

✽

То кажлик ила кирди фалак давронға,
Доно ҳама нон гадосидур нодонға,
Тузлик била айланса эди гар гардун,
Нодон юзи тушмагай эди бир нонға.

✽

Эй мутриби гулчеҳра, тузуб созингни,
Созингға ҳамоҳанг қил овозингни,
Лутфунгни букун базм аҳлиға вофир эт,
То субҳғача кам айлагил нозингни.

Фарёдки, қаррилиқ манга зўр этти,
Бошим чошибон ақл ила ҳушим кетти,
Ҳам урди касал жафо нишин андоқ-
Ким, тандин ўтуб жонима эмди етти.

*

Раҳм айлагил, эй шўх, баче зорингман,
Бошдин қадам айлабон талабгорингман,
Сотмоқ тиласанг агар матои ҳуснинг,
Жон жавҳарини бериб, харидорингман.

*

Эй даргаҳинга сипеҳри дарбон ўлсун,
Раъйингга мутеъ аҳли даврон ўлсун,
Адно сипаҳинг қайсару хоқон ўлсун,
Оллингга улус жонлари қурбон ўлсун.

*

Эй давлату иқбол санга ёр ўлсун,
Ҳар ишда худо лутфи мададкор ўлсун,
Аҳбоб ўлубон лутфинг ила афсардор,
Аъдо боши дойим афсурдор ўлсун.

*

Эй барча кунинг айш ила наврўз ўлсун,
Ҳам тоза йилинг саодат андуз ўлсун,
Хуршид киби мартабаи иқболинг
Тадриж била баланду фируз ўлсун.

*

Эй зотинга махсусдурур жуду карам,
Жуду караминг бирла жаҳондур хуррам,
Хуррам чу жаҳон аҳли бўлурлар ҳар дам,
Бўлсам ажаб эмас олар ичра ман ҳам.

*

Мандин эшитиб, эй дўст, бу янглиғ пайғом-
Ким, кўнглум эрур мудом ёдинга мақом,
Гар васлинга худ дами ета олмасман,
Лекин туну кун ишим дуо бирла салом.

*

Эй соқийи гулчеҳра, кетур гулгун жом,
Лабриз қилиб анго шароби гулфом,
То сипқорибон ман они гулдек очилиб,
Дафъ айлайин андуҳи жафойи айём.

*

Кўб муддат эди чекиб балойи ҳижрон,
Йўлига боқиб мунтазир эрдинг, эй жон,
Чиқ олдиға эмди кўргузуб истиқбол-
Ким, келгусидур бу кун ҳамул жони жаҳон.

*

Ё раб, ҳидоятинг манга қил махсус,
Ҳам лутфу иноятинг манга қил махсус,
Яъники қилиб афв гуноҳу журмим,
Эҳсонингу раҳматинг манга қил махсус.

*

Эй аҳли жаҳонга ийд эрур давронинг,
Йўқ айламаган кимса дуоий жонинг,
Эл жониға роҳат етурур эҳсонинг,
Бўлсун бори эл жони сенинг қурбонинг.

*

Не қотил эрур раҳмсиз, эй ёри, кўзинг-
Ким, қоним ичиб тўймади хунхори кўзинг,
Олам аро бир тириклик топилмас мундоқ-
Ким, қатл қилур улусни бисёр кўзинг.

МАСНАВИЙЛАР

ДАҲР БОҒИ ТАЪРИФИДА

Даҳрики бир боғи мусаффодурур,
Бошдин аёқ зеб ила ородурур.

Лутфу назокат аро ҳар гулшани
Айш ила ишрат элининг маскани.

Уйлаки фирдавс фавоси онинг,
Руҳфизо обу ҳавоси онинг.

Наҳрлари, ўйлаки, баҳрун нажот,
Балки азубат аро айнул ҳаёт.

Сувлари ҳар сори намудор ўлуб,
Ойнаи таҳтиҳол анҳор ўлуб.

Ҳавзлари ичра мусаффо зулол,
Ҳосияту таъм аро кавсар мисол.

Уйла ҳавоси бўлубон дилкушо-
Ким, дами Исо кибидур жонфизо.

Очилибон юз ранг ила гуллари,
Сочилибон гул уза сунбуллари.

Ғунчалари кулгу қилиб ошкор,
Уйлаки базм ичра лаби лаъли ёр.

Сувлари атрофида райҳон бутуб,
Хат киби ёр эрни уза ер тутуб.

Наргиси юз ноз ила очиб кўзин,
Кўргузубон халқга марғуб ўзин.

Сарвлари ўзни қилиб жилвагар,
Қад чекибон ноз билла сарбасар.

Ҳар сори ашжори чекиб кўкка бош,
Ҳар бири бир ранг қилиб мева фош.

Комиға ҳар мева бериб бир мазаҳ,
Сурат аро бир-бирисидин назаҳ.

Гул уза булбуллари гўё бўлуб,
Нағмаси элга тараф афзо бўлуб.

Сарв уза қумрилари тортиб наво,
Савти халойиққа бўлуб ғамзадо.

Жилва қилиб қушлари юз ранг ила,
Ҳар бир этиб нола бир оҳанг ила.

Ҳар бири оҳанги келиб дилкушо,
Лаҳни эшитканга бўлуб жонфизо.

Қасрлари мисли қусури биҳишт,
Файз ила оғишта анго хок хишт.

Халқга ҳар қасри бўлуб базмгоҳ,
Шамслари зийнат аро меҳру моҳ.

Борча Хаварнақга¹ келиб таъназан,
Рашки жинон боғиға оташ фиган.

Ҳар бири юз нақш қилиб ошкор,
Ғайри мукаррар бори нақшу нигор.

Базмғаҳи мутриби ҳаддин зиёд,
Ҳар бири бир сурат аро ҳурзод.

Файз асар лаҳну навоси келиб,
Қуввати танруҳи ғизоси келиб.

Ғар лаби хуш лаҳжасидин ҳар дами,
Чиқса топиб тоза ҳаёт олами.

Нағмаи дилкаш аро чеккач наво,
Солиб улус бошиға турлук ҳаво.

Лаблари ҳар савтға ким очилиб,
Мажлис аро дурру гуҳар сочилиб.

Ҳар унидин булбули гўё хижил,
Ҳар дамидин доғи Масиҳо хижил.

Ноз ила ҳаргаҳки наволар тузуб,
Юз минг ўлук ҳар нафаси тиргузуб.

Чанг ила соз айласа оҳангини,
Солғуси Зуҳра қўлидин чангини.

Қилса аён нолаи беҳжат асар,
Элга берур умри абаддин хабар.

Хур сифат ҳусн аро, соқийлари
Ғунжу далол ила мужассам бари.

Тарзи-ю рафтори баче хўб ўлуб,
Бошдин аёқ жон киби марғуб ўлуб.

Шаклидин осори тараб ошкор,
Тарзида анвои фараҳ бешумор.

Юзларидин хўблиғ анвори фош,
Кўзларидин мастлиғ осори фош.

Суратидур лутфу карам масдари,
Ҳайъатидур хулқу шиям мазҳари.

Ишвасидин аҳли тараб маст ўлуб,
Нашъасиға даҳр эли побаст ўлуб.

Кимники танг айласа махмурлиғ,
Лутфи анго бергучи масрурлиғ.

Ким эса бир дард била мубтало,
Еткай онинг марҳаматидин даво.

Ҳар кишиким даҳр аро ғамгин эрур,
Лутфидин онинг фараҳ огин эрур.

Ғамзадалар ёри бўлуб субҳу шом,
Қилмоқ эрур кўшиши масти мудом.

Шафқати бирла ҳама эл шод ўлуб,
Илгидин ишрат уйи обод ўлуб.

Шишалари сурати зебо келиб,
Айш элига анжуман оро келиб.

Сарвдек андом ороу сийна соф,
Ҳарна десанг васфида эрмас гузоф.

Элга бўлуб руҳ физо қулқули,
Уйлаки фирдавс барин булбули.

Жисмида май акси намोён бўлуб,
Бошдин аёқ жилва гаҳи жон бўлуб.

Жонга фараҳ ҳайъати зебосидин,
Кўз топибон нур тамошосидин.

Зийнати базм ўлди қиёми онинг,
Роҳати жон келди хироми онинг.

Лабларидин қилса қачон лаъл фош,
Лаълининг оллида бўлур лаъл тош.

Жисмики ёқути фараҳ конидур,
Аҳли тараб пайкарининг жонидур.

Косалари софу мунаққашдурур,
Неча тумон ранг ила дилкаш дурур.

Нақшлари борча бўлуб дилнишин,
Кўрмай они умрида наққоши Чин.

Сурати ул навъки моҳи тамом,
Вола онго мажлис эли субҳу шом.

Даст-бадаст олибон аҳли тараб,
Бўса қилиб лабларини рўзу шаб.

Ул бериб ул элга равон шарбатин,
Балки бериб лаззати жон шарбатин.

Кулгуга оғзи очилиб борҳо,
Қилмоқ учун элни тараб ошно.

Ҳам тўлон ой пайкаридур ҳам ҳилол,
Элга бўлуб мужиби дафъи малол.

Жонга фараҳлар етуруб хандаси,
Аҳли жаҳон хандасининг бандаси.

Жумла халойиқ анга роғиб бўлуб,
Васлига юз жон била толиб бўлуб.

Бодалари софу муаттар келиб,
Роҳати жон ўйлаки кавсар келиб.

Лавну мизож ичрадур усру жамил,
Ўйлаки тасним билан салсабил.

Толиби ошом анга ҳуро бўлуб,
Ғайрати саҳбойи таҳуро бўлуб.

Ламъаси андоққи, мунир офтоб,
Ойиниан беҳжат анго ҳар ҳубоб.

Мавжлариким бўлур онда аён,
Жавҳари миръоти мусаффойи жон.

Рангида осори тараб ошкор,
Бўйда асрори фараҳ бешумор.

Таъми бериб нашъаи оби ҳаёт,
Ичса киши топғуси ғамдин нажот.

Лаззатидур руҳи равон роҳати,
Балки бадан қуввати, жон роҳати.

Нашъасидин табъ намойиш топиб,
Уқдаи ашколи кушойиш топиб.

Ғам тунининг машъали тобони ул,
Аҳли тараб пайкарининг жони ул.

Топса онинг васлини қойси макон,
Бўлғусидур ғайрати боғи жинон.

Шўхлари ҳур ила филмон киби,
Ҳур ила филмон демайин, жон киби.

Қомати тўбий киби зебо келиб,
Сурати жондек фараҳфзо келиб.

Юзи латофат чаманининг гули,
Сочи тараб гулшанининг сунбули.

Қоши назокат фалакида ҳилол,
Кўзи назоҳат хўтанида гизол.

Кирпикидур ноз камониға ўқ,
Ғамзасининг қатл ишида мисли йўқ.

Лаъли сафо конида ёқути ноб,
Нутқи фараҳ баҳрида дурри хушоб.

Зулфи узори уза печон каманд,
Аҳли жаҳон бўйниға айларга банд.

Зоҳир ўлуб лаъл уза хатту хол,
Айлагали даҳр элин ошуфта ҳол.

Неча адо ҳар нафас изҳор этиб,
Ишқиға кўрганни гирифтор этиб.

Жилвасиға кимсаки дучор ўлуб,
Жон била ҳусниға гирифтор ўлуб.

Ҳар кишиким бўлди гирифтор анго,
Сўнгра қутулмоқлиғи душвор анго.

Ҳар киши васлиға онинг топса даст,
Бўлғусидур бодаи ишратға маст.

Кўзи ёрур шамъи жамоли била,
Ком топар лаъли зулоли била.

Толиъи хуш, бахти ҳумоюн бўлур,
Айши доғи дам-бадам афзун бўлур.

Англоғил алқиссаки, бу базмгоҳ-
Ким, эрур ишратғади дарвишу шоҳ.

Келди дил овизу дил оро, бaсе,
Аҳли жаҳонға тараб афзо, бaсе.

Зийнатию шавкатидур бешумор,
Жилвагаҳи қудрати парвардигор.

Айши билан ишратининг сони йўқ,
Неъматининг ҳаддию поёни йўқ.

Роҳатию ҳаззи эрур беҳисоб,
Давлатию молиға худ не ҳисоб.

Лек дарифоки, бақо йўқ анго,
Заррача осори вафо йўқ анго.

Кўз юмуб очғунча ўтар фурсати,
Айшиға вобаста эрур меҳнати.

Мутрибиға ҳамдам ўлуб ҳар киши,
Топмоқ эса ком наволар иши.

Топғуси ондин яна маҳрумлик,
Навҳау мотам билан мағмулик.

Эса киши соқийи мавзунидин,
Жоми лаболаб майи гулгунидин.

Гарм ҳануз ўлмайн ондин димоғ,
Бўлғусидур дарди ҳумор ичра доғ.

Шоҳидидин кимса топиб гар висол,
Бўлса неча васл аро ишрат сигол.

Охир ўлуб фурқатиға мубтало,
Келғусидур бошиға юз минг бало.

Давлатиға ҳар киши гар топса даст,
Бўлса неча кун анго мағруру маст.

Борғуси давлат, қолибон ҳасрати,
Ҳасратиға орзимағай давлати.

Онда агар шоҳу гадо гардурур,
Чеккали ҳасратни баробардурур.

Кўрки Искандар била Баҳрому Жам,
Ёлғиз олар, йўқки неча шоҳ ҳам.

Онда бўлуб коми раво неча кун,
Айлабон изҳори ҳаво неча кун.

Маснади давлатда мақом эттилар,
Базму нишот улчаки ком эттилар.

Лек қилиб айш мудом иртиқоб,
Айладилар саъйи талаб беҳисоб.

Ҳосил эта олмайин аммо мурод,
Ҳасрат ила борди бори номурад.

Мақсадиға ҳеч бири етмади,
Манзилиға шод бўлуб кетмади.

Борди ҳама юз туман армон била,
Ҳамроҳ ўлуб меҳнати ҳирмон била.

Бас кишиким, оқилу донодурур,
Фаҳму хирад бирла тавонодурур.

Олию озода тутуб ҳимматин,
Даҳрға сарф айламағай рағбатин.

Базмгаҳи айшиға алданмағай,
Рағбат ила давриға айланмағай.

Кўрғай онинг айшию ранжини тенг,
Билғай онинг фақрию ганжини тенг.

Балки тутуб тенг йўқу борини,
Чекмағай онинг гами озорини.

Одат ўлуб сабру қаноат анго,
Иш туну кун бўлғой ибодат анго.

Халқ аро гар огаҳ эсанг, Огаҳий,
Беғараз ар сўзни десанг, Огаҳий.

Чунки эрур бошдин-аёқ чин сўзинг,
Лек керакдур амал этсанг ўзинг.

Гар амалинг бўлмаса, не фойда,
Борча сўзинг бўлғуси бефойда.

ДИЛБАРИМ СИФАТЛАРИ

Келиб, эй соқийи хўжаста лиқо,
Тийра ҳужрам аро қуёш осо.

Лутф бирла қошимда маскан қил,
Кун мисиллик тунимни равшан қил.

Олиб илгинга жоми минони,
Жом аро қуй латиф саҳбони.

Илтифот айлабон манга тутғил,
Неча ичсам яна тўла тутғил.

То они нўш айлабон ҳар дам,
Даҳр ишғолидин бўлуб беғам.

Мастлик бирла беҳижобона,
Бошлайин турфа дилкаш афсона-

Ки, неча умр эди мане маҳзун.
Бир паризодға эдим мажнун.

На паризодиким, фаришта эди,
Хилқати нур ила сарришта эди.

Қомати ҳусн боғи шамшоди,
Балки фирдавс сарв озоди.

Юзининг офтоб эди зори,
Қошининг янги ой гирифтори.

Лаби шаҳдини кўргач оби ҳаёт,
Эл кўзидин ёшурди они уёт.

Сочининг сунбул эрди ҳайрони,
Туну кун тийрау паришони.

Талъати бандаси маҳитобон,
Бандалик доғидур юзида нишон.

Кўзининг нозири чу наргис ўлуб,
Ҳайрат ичра мудом беҳис ўлуб.

Зулфи ҳар ториға тушуб юз тоб,
Эрди юз жонға ҳар бири қуллоб.

Қабоқиға кўнгул бериб бодом,
Юз кўз ила боқар эди ноком.

Сўзи қилғонда гавҳар афшонлиғ,
Еткурур эрди дурға ҳайронлиғ.

Тишининг хижлатин чекиб инжу,
Бошидан то аёқ бўлур эди сув.

Олма кўрган чоғи занахдонин,
Тўкмиш аъзосиға кўзи қонин.

Очса гар ногаҳон баногўшин,
Даҳр элининг олур эди ҳушин.

Ноз бирла хиром қилғон чоғ,
Тура олмас эди ерида тоғ.

Кўргузур чоғда ғамза бирла адо,
Тушар эрди жаҳон аро ғавго.

Йўқ эди даҳр аро назيري онинг,
Кўрган ўлғой эди асири онинг.

Бу сифатлиғ нигори зебодин,
Дилбару, дилкашу, дилородин,

Неча муддат эди сипеҳр даний,
Зулм айлаб ойирмиш эрди мани.

Ман бўлуб мубталойи ҳижрони,
Топо олмай талаб қилиб они.

Туну кун йиғлабон фироқида,
Чекибон оҳ иштиёқида.

Қон кўзимдин мудом оқар эрди,
Оҳим афлокни ёқар эрди.

Угулуб бошим узра дарду ғам,
Қасди жоним қилур эди ҳар дам.

Ҳар вамон ҳушдин кетар эрдим,
Ҳар нафас ўлгали етар эрдим.

Ётиб эрдим ўлук киби бир тун,
Тушубон бошима қоронғу кун.

Уздин эрмас эдим даме огоҳ,
Ул кеча ушбу ҳол аро ногоҳ.

Айланиб чарх даври комимға,
Келди хуршид тийра шомимға.

Яъни ул дилрабойи дилдорим
Марҳамат хўю меҳрибон ёрим,

Тутубон лутф ила тарийқи вафо,
Келди бошим уза қуёшосо.

Тийра кулбамға нур еткурди,
Лутф ила ёнбошимда ўлтурди.

Кўрдиким, ётмишам ўлук янглиғ,
Ушбу ҳолимға бўлди кўб тонглиғ.

Лутфи илги била кўтарди бошим,
Оразим устидан супурди ёшим.

Кўз очиб чун онинг юзин кўрдим,
Қолтираб ўтрисида ўлтурдим.

Ичибон васли жомидин шарбат,
Еткач аъзоу ҳушнма қувват.

Ҳолима айлабон тараҳҳумлар,
Лутф ила кўргузуб табассумлар.

Деди: «Э ошиқи талабкорим,
Ҳажр шоида хастау ворим.

Мансизин кечти не сифат ҳолинг,
Утти не навъ моҳ ила солинг?

Не балоларни бошинга ҳижрон
Ғами келтурган эрса, айла баён».

Ман чу ондин бу навъ сўз эшитиб,
Келибон гоҳ ўзумга, гоҳ кетиб.

Мунгройиб ўтрисида қон йиғлаб,
Чекибон оҳ ила фиғон, йиғлаб.

Дедим: «Эй маҳваш, несин сўргунг,
Ҳолим ушбудурур, ўзинг кўргунг.

Тиласам айламак борин эълон,
Ўтубон умр топмоғой итмом.

Лек чунким сан этдинг истифсор,
Мужмалан ҳолим эткоман изҳор.

Марҳамат кўргузуб эшит они,
Ман дейин хилват ичра пинҳони.

Қоматингдин дамеки айрилдим,
Ғам юкидин қадимни ё қилдим.

Оразинг фурқатида тортиб оҳ,
Тийра қилдим узорим меҳру моҳ.

Истабон кўзларинг бўлуб гирён,
Қолмади оқмоғон кўзимдан қон.

Даҳанингни хаёл этуб ҳар дам,
Етдим усру ёвуқ бўлурға адам.

Зулфи мушкининг орзуси аро
Бўлди ёғду жаҳон бошимға қаро.

Айлабон дам-бадам белингни хаёл,
Кўздин ўлдум ниҳон хаёл мисол.

Сиймдек пайкарингдин оғушим,
То жудо бўлди, қолмади ҳушим.

Кирпикинг фуқрати уруб наштар,
Тешти куйган бағирни сар то сар.

Хату холинг фироқида туну кун
Чекти нолам ўти фалакка тутун.

Жонфизо сўзларингни айлаб ёд,
Жонга ҳар лаҳза айладим бедод.

Янги ойдек қошинг чу ёд этдим,
Гоҳ келдим ўзимга, гоҳ кетдим».

Чекдим алқисса меҳнати ҳижрон,
Ул сифат бешумору бепоён-

Ки, сени кўрмасам эди бу дам,
Бўлув эрдим қачон муқийми адам.

Шукрим, бу дам изад маннон,
Берди васлинг била янгидан жон.

Эшитиб сўзларимни ул дилбар,
Қайси дилбарки, рашки шамсу қамар.

Билди содиқлигимни ишқи аро,
Покбоз эрконимни сар то по.

Ўзини айлабон манга таслим,
Очибон соидин нечукким сийм.

Тутуб илгимни бир қўли била чуст,
Ҳалқа айлаб бирини бўйнума руст.

Қошини суртубон қапоғимга,
Оғзини еткуруб қулоқимга.

Деди: «Эй хоксору маҳзуним,
Ишқ водиси ичра мажнуним.

Шод тутғил ўзингни, ғам емағил,
Унут ўтканни эмди, сўз демағил-

Ки, ман эмди жафони тарк тутуб,
Расми меҳри вафони барк тутуб.

Санго дойим жалис бўлмоқ учун,
Кеча-кундуз анис бўлмоқ учун.

Келмишам хилватинг аро ёлғуз,
Мани еткурди ҳақ санго ёлғуз.

Ҳарна коминг эса, раво қилурам,
То абад меҳр ила вафо қилурам.

Сандин айрилмоғум даме ҳарғиз,
Санго кўрмон раво ғами ҳарғиз.

Васлим эт дардинга даво эмди,
Коминг эт не эса раво эмди...»

Огаҳий, мунча сўз баён этдинг,
Қисса булжажаб аён этдинг.

Тушму эркан ва ё хаёлингму,
Йўқса бир беҳуда мақолингму.

Даст бу ком кимсага бермас,
Гар санго берса даст, тонг эрмас.

Кишиким бўлса ишқ аро содиқ,
Анго маъшуқ бўлғуси ошиқ.

ОШИҚИ СОДИҚ²

Дўстлар, кулбама келинг бу кун,
Суҳбатим муғтанам билинг бу кун.

Гарчи пажмурдаи халокатман,
Лек бир кун ғаниматман.

Кирибон мажлисим аро ўтиринг,
Даврима холавор ҳалқа қуринг.

Чойни дам-бадам қилинг қандин,
Ичибон комингиз қилинг ширин.

Бўлубон айши жомидин хушҳол,
Ғаму андуҳни қилиб помол.

Боқибон ман сари қулоқ тутингиз,
Қулоқ, албатта, яхшироқ тутингиз-

Ки, дерам сизга дилкаш афсона,
Ҳар иборати дурри шоҳона...

Бу ширин қиссаға сургон қаламни,
Варақ узра чекор мундоқ рақамни-

Ки, бор эрди ажаб бир ошиқи зор,
Балойи ишқға бўлгон гирифтор.

Деди, Фарҳоддек ишқ ичра содиқ,
Ҳама афъоли ошиқликға лойиқ.

Жамеъ ишқ элининг покбози,
Етиб ифротга ажзу ниёзи.

Кеча-кундуз эди девонаи ишқ,
Ҳамиша маскани вайронаи ишқ.

Онинг маъшуқи эрди бир паризод,
Назокат гулшанида сарви озод.

Эди наргис кўзи шавқи ҳалоки,
Гул эрди чеҳрасининг сийна чоки.

Қади наззорасида сарв ҳайрон,
Сочи савдосида сунбул паришон.

Бўлиб гунча лаби шавқида бетоб,
Эди гавҳар тиши оллида беоб.

Жамоли бандаси хуршиди анвар,
Хати шармандаси мушк ила анбар.

Хиромидин тушуб оламга офат,
Қиёмидин қўпуб турлук қиёмат.

Ададсиз ноз-истигноси онинг,
Йўқ эрди даҳридин парвоси онинг

Мунингдек нозанин ишқиға ул зор,
Бўлуб жони кўнгул бирла гирифтор.

Тушуб бошиға васлининг ҳавоси,
Йўқу борин қилиб ишқи фидоси.

Висоли базмин айлаб орзу кўб,
Ета олмай қилиб кўб жустижу кўб.

Кўнгулда қолмайин сабру қарори,
Бориб ҳар кун нигори куйи сори.

Йироқдин айлабон ҳуснин тамошо,
Бўлиб кўз телмурур эди саропо.

Олиб ҳар кун тамошоси била ком,
Етар эрди ҳазин кўнглига ором.

Бўлуб бу ҳолдин ёри хабардор,
Анго майли муҳаббат айлаб изҳор.

Қилур эрди фузунроқ жилвасини,
Адоу ғамза бирла ишвасини-

Ки, то кўпрак гирифтор этгай они,
Ниҳоятдин фузун зор этгай они.

Ҳам ул маҳзун анго кўз солур эрди,
Тамошо бирла комин олур эрди.

Чу ишқи ул хазиннинг эрди комил,
Анго ҳам ёри кўнгли эрди мойил.

Бўлуб бу зордин бир кун баногоҳ,
Рақибий муддаийлар хайли огоҳ.

Қилиб дашном анго кўб урдилар ҳам,
Нигори кўчасидин сурдилар ҳам.

Они манъ айламакдин қўймадилар,
Борурға ёри сори қўймадилар.

Олорнинг зулмидин ул зори мазлум,
Висоли ёрдин чун бўлди маҳрум.

Уруб девоналардек ҳар сори юз,
Кезиб водию тоғ тузда ёлғиз.

Яқосин фурқат илки чок айлаб,
Кўзин ҳасрат ёши намнок айлаб.

Боши афгор ўлуб меҳнат тошидин,
Сиришкининг суви ошиб бошидин.

Фигони ўтидин гардун гуризон
Бўлуб субҳу масо афтон хизон.

Гаҳи оҳ урғали қолмай мажоли,
Ётиб туфроқда жонсиз тан мисоли.

Чекиб оҳиста унлар зор йиғлаб.
Қилиб тош бағрини афгор йиғлаб.

Ўтиб ҳам бўлмайин сабру қарори,
Борур эрди туруб ул кўй сори.

Нигори кўйига қўйғоч аёқин,
Ер эрди муддаийларнинг таёқин.

Тўкуб икки кўзидин ашки ғамни,
Чекор эрди яна ондин қадамни.

Иложи топмайин бечора эрди,
Туно кун ҳар тараф овора эрди.

Чу бу ҳол ичра ўтди неча муддат,
На қолди ҳуш анго, не сабру тоқат.

Яна бир тун саҳар вақтида ул зор,
Нигори кўйи азмин қилди изҳор.

Ҳам ул дам турфа ул кўйи олий,
Рақибни муддаийдан эрди холи.

Ўтиб юз ажз ила ул остонға,
Нечукким зарра етгай осмонға.

Фалакдин оҳи дудини чиқорди,
Унидин уйқу кўзлардин қочарди.

Ўшитиб нозанин оҳи садосин,
Юз очиб чиқди кўрмакка гадосин.

Қуёшдек тийра тунни равшан этти,
Гадоин зор сар диққатиға етти.

Ҳамул маҳзун кўриб ёри жамолин,
Оқизди сел янглиғ ашки олин.

Ниёзу ажз ила ерга йиқилди,
Нигорининг аёқин бўса қилди.

Вале ул нозанин изҳор этиб ноз,
Итобосо такаллум қилди оғоз.

Хитоб айлаб дедиким: «Эй вафосиз,
Вафосиз демайин шарму ҳаёсиз.

Қилиб беҳуда сен даъвойи ишқим,
Ўзингни айлагунг расвойи ишқим.

Эмассан ошиқ, аммо муддайсан,
Ҳавойи нафс баҳри манбаансан.

Жудо васлимдин ўлдинг неча муддат,
Замоне қилмадинг кўйимни рағбат.

Агар эрсанг манга сен рост ошиқ,
Ҳамиша даъвийи ишқимда содиқ.

Бу даъвода тахаллуф қилмас эрдинг,
Жанобидин даме айрилмас эрдинг.

Нечунким ҳажр аро ошиқға бир дам,
Узоқ юз йилча бўлғай, балки кўб ҳам.

Санга бир дамча йўқ айёми ҳижрон,
Сўзингдур ишқ даъвосида ёлғон.

Тамоми лутф-эҳсоним санга ҳайф,
Висолим, балки ҳижроним санга ҳайф.

Тур, эй бешарм, кўйим таркини эт,
Чиқиб қой сориқим кўнглунг тилар кет.

Яна кўйимга қайтиб келма эмди,
Умиди васли мандин қилма эмди».

Эшитди чун бу сўз ул зори маҳзун,
Камоли ғуссадин бўлди жигар хун.

Вужудиға саросар ўт туташти,
Ўтининг шуъласи бошидин ошти.

Ул ўт узра сепиб кўз ёшидин сув,
Деди: «Эй нозанин, не қаҳр эрур бу-

Ки, ўтға қуйдурурларму куюкни,
Янгидан ўлтурурларму ўлукни.

Қилиб тарки ғазаб ҳолимға раҳм эт,
Эшитгил додиму фарёдима ет-

Ки, золи чарх айлаб бевафолиғ,
Насибим бўлди васлингдин жудолиғ:

Эди бу ҳодиса бўлмоқға ҳодис,
Рақибни муддаийнинг манъи боис.

Неча кўйингга кирдим урдилар кўб,
Чиқариб ташқариға сурдилар кўб.

Олар эрди қавий, ман эрдим ожиз,
Иложе топмадим дардимға ҳаргиз.

Утуб ҳаддин алаб жавру жафоси,
Ҳужум айлаб яна ҳижрон балоси.

Келиб бошимға турлук дарду меҳнат,
Қилиб жонимға қасд андуҳу ҳайрат.

Туну кун телбараб ҳарён югурдим,
Бошимни тошға, тошни бошға урдим.

Ишим чекмак бўлуб дардингдин афғон,
Оқиздим кўзларимдин селдек қон.

Фигоним ўтиға ўртанди гардун,
Бошим остида қолди тоғу ҳомун.

Гаҳи ерга йиқилдим тарк этиб ҳуш,
Улуклардек бўлуб беҳисси ҳомуш.

Ўтиб фурқат тунида беҳўру хоб,
Танимда қолмади ҳеч қуввату тоб.

Неча муддат бу янглиғ эрди ҳолим,
Ғами ҳажринг аро ранжу малолим.

Банобаҳ бир кеча иқбол ўлуб ёр,
Бўлуб ҳам бахт ила толеъ мадакдор.

Туруб кўйинг тавофиға юз урдим,
Рақибни муддаийдин холи кўрдим.

Етушдим хок даргоҳингга олон,
Нечукким жонға етгай жисми бежон.

Бу ҳол ила висолингга етушгач,
Тамошойи жамолингга етушгач,

Сани ушбу сифат кўрдим ғазабнок,
Не жон қолди манга, не ақлу идрок.

Чу етдим васлингга тун-кун чекиб жон,
Яна жонимға қўйдунг доғи ҳайрон.

Қошингда билмадим недур гуноҳим-
Ки, бу дам бўлди мундоқ садди роҳим.

Узоринг ламъаи тобони ҳаққи,
Бу зоринг дийдаи гирёни ҳаққи,

На журмим бўлса афв этгил, нигоро,
Бу дам фарёдима етгил, нигоро.

Тилаб васлинг зори бекасингман,
Тушуб бўйингга андоқким хасингман.

Сани деб тарк қилдим хону моним,
Фидо қилдим санга жону жаҳоним.

Этак силкиб тану жон роҳатиға,
Кўнгулни қўйдим ишқинг меҳнатиға.

Тараҳҳум қилки беморингман усру,
Аёқинг остида хорингман усру.

Мани бир луфт бирла сарфароз эт,
Етушдум ўлгали, қаҳрингни оз эт.

Чу сенсен шоҳдурсан, ман гадойинг,
Гадойинг демайинким, хоки пойинг.

Равому зулми шаҳлардин гадоға
Ва ёҳуд қаҳр қилмоқ хоки поға.

Ўзимдин тортибон жаврингни кетдим,
Етушгил додима ўлмакка етдим.

Етур бир луфт ила комимға, эй моҳ,
Ўзумни ўлтурурман йўқса биллоҳ».

Бу сўзларни дебон қон тўқди кўздин,
Улук янглиғ йиқилди бориб ўздин.

Йиқилди бўйла чун ул ошиқи зор,
Кўруб бу ҳолни ул нозанин ёр,

Онинг ҳолига риққат қилди пайдо,
Туман раҳму мурувват қилди пайдо.

Рақиби муддаий ғадрини билди,
Чиқориб кўйидин оввора қилди.

Топиб ўз ошиқин ишқида содиқ,
Бўлуб ул ошиқи мискинга ошиқ.

Замоне қолмайин сабру қарори,
Бориб қўлдин инону ихтиёри.

Ҳам ул маҳзун уза ташлаб ўзини,
Қучоқлаб ҳам ўпуб бошу кўзини.

Деди: «К-эй ошиқи зори ғарибим,
Висолим роҳатидин бенасибим,

Наким қилдим жафо мандин биҳил қил,
Яна не истасанг мандин ўзинг бил.

Эмассан ошиқ, ман ошиқингман,
На иш қилсанг, санинг ман лойиқингман.

Бори ишда сангадур инқиёдим,
Муродинг не эса улдур муродим.

Тилар эрсанг агар ширин лабим ўп,
Гаҳи рухсориму, гаҳ ғабғабим ўп.

Агар истар эсанг, қучғил белимни,
Гаҳи лаълимни сўрғил, гаҳ тилимни.

Юзу оғзинг юзу оғзимга қўйғил,
Муродинг шаҳдидин комингча тўйғил».

Кўруб бу лутфни ул зор ҳайрон,
Кириб ожиз танига қуввату жон.

Туруб чобук нигорин ўйла қучти-
Ки, гўёким қучоқлаб жонин учти.

Онингдек ёрин оғушига олди-
Ки, гавҳарни садаф дуржиға солди.

Неча муддат сўруб васл ичра комин,
Нечук ком истади сури томомин.

Бўлуб бир жонию жонони онинг,
Жаҳонда қолмади армони онинг.

Бале, ҳар ким талабда бўлса содиқ,
Етар матлубиға сидқиға лойиқ.

Тушуб илкига ҳар мушкил калиди,
Очилмай қолмағай ганжи умиди.

ИМОРАТИ ОЛИЙ³

Бўлмиш андоқ иморати олий-
Ки, бори айбу нуқсдин холи.

Ул қадар бор анго матонат ҳам-
Ки, они йиқмағай қиёмат ҳам.

Қасри андоқ мунқашу рангин-
Ки, эмас онча қасри хулди барин.

Ўткариб бош фалакдин айвони,
Қилди афлок элини ҳайрони.

Тоғиб андоқ сутуни зебу нигор,
Ўйлаким бир нигор хуш рафтор.

Ҳам сутун тоши топмиш ўйла сафо-
Ки, жаҳон акси онда жилва намо.

Ўйла дилкаш дарию девори,
Кўрган эл бўлғуси гирифтори.

Ҳужраси дилкашу сафо андуд
Балки сарто қадам тило андуд.

Лек бор анда ҳужраи боло,
Паст андин бу гунбази воло.

Неча юз ранг ила тоғиб тазъинн,
Сар-басар боғи хулддек рангин.

Бўлубон файз бирла моло-мол,
Қилғуси кўрган элни ҳайрат лол.

Бўлубон фарши хишти сиймила зар,
Саҳни дандонаси дуру гавҳар.

Эшиги лаъли ила зумраддин,
Остони бўлуб забаржаддин.

Кўрса эрди мун бу зийнатда,
Турмоғой эрди ҳур жаннатда.

Яна ҳам неча манзару даҳлез,
Барча файзу сафо била лабрез.

Дилкушодур баса фазоси ҳам,
Руҳпарвар келиб ҳавоси ҳам.

Токи мулки жаҳон эрур обод,
Мислидин ҳеч кимса бермади ёд...

РАФИНАК БОҒИ ТАСВИРИ

Ажаб боғи эди хадду гаронсиз,
Бутуб онда дарахт аснофи сонсиз.

Жаҳон боғидек ўлғон вусъат обод,
Фалак бермай онинг монандини ёд.

Очиб гул саҳнида ҳар ён шажарлар,
Аён айлаб неча турлук самарлар.

Пишиб ҳар сори анвои фавоқиҳ.
Емакдин комини олиб гихмиҳ.

Очиб юз жилва бирла онда юз гул,
Уруб чаҳ-чаҳ алар шавқида булбул.

Чекиб қад ҳар тарафдин сарву ножу
Тузуб қумри алар ишқида ку-ку.

Назокатда қилиб ҳар нахл мавзун,
Ҳасаддин садрау тўби ичи хун.

Бутуб андозасиз ҳар ён раёҳин,
Сочиб некҳат нечукким нофаи Чин.

Тушуб ул зеб ила гул узра сунбул-
Ки, хўблар орази устиға кокул.

Музайян ҳавзлар борча дил оро,
Зилол анда лаболаб кавсаросо.

Бериб ичганга ҳайвон лаззатини,
На ҳайвонким, берур жон лаззатини,

Мусаффо суфалар ҳар ён безалган,
Бўлуб файзу тараб хайлига маскан.

Агар бир кўрса они ҳури жаннат,
Мудом айлар тамошосига рағбат.

Фараҳ густар фазойи дилкушоси,
Тарабпарвар ҳавоси жонфизоси.

Киши гар онда бир дам тутса ором,
Жинон бўстони сиррин айламас ком.

РАФИНАК БОҒИДАГИ БИНО ТАСВИРИ

Бўлуб жамъ ўйла устоду ҳунарвар-
Ки, таъдодида бўлди ақл музтар.

Бориси боғлабон хизмат белин руст,
Бўлуб таъмир ишида чобуку чувт.

Келиб ҳар бири бинойи ягона,
Бориға кўргузуб таҳсин замона.

Эрур ҳар бирида андоқ маҳорат-
Ки, таърифида ожиздур иборат.

Бўлуб қасри фалак тарҳини тузмак,
Аларға бир катак тарҳини тузмак.

Бори теша уларға айлаб оҳанг,
Йўнубон кеча-кундуз тинмайин санг.

Аларнинг тешасин олида мрамар,
Мулойим мумдин қилди саросар.

Йўнарда тош аларни кўрса Фарҳод,
Борин қилғой эди ўзига устод.

Яна ҳадду ададсиз коргар ҳам,
Этакни қистириб белига маҳкам.

Қилиб устодлар олида хизмат,
Аён айлаб чоқиндек расми суръат.

Неча, кирпич ташурға боғлабон бел,
Таку пў кўргузуб ул навъиким ел,

Нечаси пеша айлаб тошимоқ каж,
Қилиб сидқ ила хизмат пуштини каж.

Неча оҳанг этиб тошурға оҳак,
Шарардек чувстик бирла уруб так.

Неча полчиг тошурни қилди пеша,
Ҳамул пеша бўлуб доъ беҳамиша.

Яна неча груҳ, неча иш айлаб,
Узининг пешасини варзиш айлаб.

Таку пўдин тушуб ерга тазалзул,
Ҳаё-ҳудин чиқиб кўкка тағалғул.

Аён ўлди анингдек шўру гавго-
Ки, гўёким қиёмат бўлди пайдо.

Бўлуб устодлар ҳар ён тарабнок,
Қилиб таъмир ишини чусту чолок.

Бириси хишт олиб, бириси ожар,
Бириси тош олиб, бириси мәрмар.

Бино устиға қўюб жой бар жой,
Фалакдин ошурубон ҳуй ила ҳой.

Саросар туздилар маҳкам асосин,
Музайян қилдилар дилкаш биносин.

Матраҳ қилдилар айвонини ҳам,
Сарою қасрининг арконини ҳам.

Ҳавоза боғлабон ҳам қаҳқашондек,
Буюк гунбаз ясарға осмондек.

Чиқиб бинолар устиға яко — як,
Анингдекким фалак узра малояк.

Шуруъ эттилар асло тутмай ором,
Иморат айламакка субҳ ила шом.

Неча кун жон чекиб боғбон равоқин,
Етурдилар фалак қасриға тоқин.

Ва лекин гунбази бош чекти андоқ-
Ки, чарх айвони сақфин айлади шақ.

Бори таъмир иши чун топти итмом,
Муҳайё бўлди фаршу гунбазу бом.

Бўлуб наққошлар жамъ анда бисёр,
Қилиб ҳар бири юз минг нақш изҳор.

Алардин боғласа ҳар нақши сурат,
Тамошоси солиб Монийға ҳайрат.

Маҳорат ул сифат ҳар ерда зоҳир-
Ки, Чин наққоши эрмас онча моҳир.

Алар гар чизсалар қоғазға ҳар нақш,
Қилур кўрганни ўздин беҳабар нақш.

Бу ёнглиғ юз тумон устоди наққош,
Қилиб нақш айламакда юз ҳунар фощ.

Қалам мў жаҳд ила тортиб саросар,
Берурга кўшак олий ичра зевар.

Муҳайё айлабон юз навъ ранг ҳам,
Замони қилмайин тун-кун даранг ҳам.

Неча устодлар ҳал айлаб олтун,
Ҳамул ишда даранг этмай туну кун.

Нечаси ложуварди айлабон ҳал,
Ҳал айларда дам бўлмай муаззал.

Эзиб қирмиз нечаси субҳ ила шом,
Даме субҳу масо кўргузмай ором.

Нечаси ваъфарон маҳлул айлаб,
Бори ишдин ўзин маъзул айлаб.

Қилиб бир неча тинмай сувда шингарф,
Аён айлаб туман минг тўда шингарф.

Тузуб бир нечаси ранги сақизгон,
Нечаси шиптимон айлаб фаровон.

Вале наққошлари қилмай ўзин сушт,
Қалам илкига олиб чобуку чуст.

Нечаси нақш этиб дилкаш сарога,
Нечаси гунбази гардун биноға.

Сивиб юз нақш қаср ичра саросар,
Вале гунбаз аро ғайри мукаррар.

Ва лекин нақши аслами бори нақш,
Замона кўрмай ондин илгари нақш.

Бўлуб ҳар нақшдин зоҳир юз алвон,
Эрур наззорасида ақл ҳайрон.

Вале нақш аҳли тинмай субҳ ила шом,
Замона нақш эгардин бўлмай ором.

Қилиб оз чоғда вофир саъю қўшиш,
Саросар нақш этиб буткордилар иш.

Анингдек топти зебаш қасри олий-
Ки, мавжуд ўлмағай ҳаргиз мисоли.

Назирий бўлмағай гулзори чин ҳам,
Демай гулзори чин хулди барин ҳам.

Ичидин оқибон софу сузук сув,
Сафода ул сифатким соф кўзгу.

Бори нақш акси айлаб онда жилваҳ,
Тамошо кўр, тамошо, оллоҳ, оллоҳ.

Жавоҳирдин бўлуб саҳни муламмаъ,
Лоолийдин бўлуб фарши мурассаъ.

Суфалар яшм дандон бирла машҳун,
Бўлуб дандоналар сар то сар олгун.

Фазоси дурру лаъл ила безалган,
Ипак зайлучау қоли тўшалган.

Хавоси жонфизолиқда сарорар,
Дами Исо била бордур баробар.

Муқир қилса замоне ҳар ким они,
Жинон боғин ҳавас қилмас замоне.

Вале мислини кўрмай даври офоқ,
Бино топмишдурур ул мислидин тоқ.

Киши тавсифига онинг тил очмоқ,
Эрур шабнам сувин дарёға сочмоқ-

Ки, яъниким бинойи бемисоли-
Ки, васф айламакдин келди олий.

ХИВА БОҒИ ТАСВИРИ

Пишиб ҳар тараф мевалар беҳисоб,
Жаҳон лаззатидин бўлуб комаёб.

Яшил япроқ ичра қизартиб қатор,
Зумуррад аро лаъл ўлуб ошкор.

Тамошосидин жон ҳаловат топиб,
Вале таъмидин ком лаззат топиб.

Оқиб ҳар тараф шираси сар-басар,
Равон ўлди ҳар ёнға жўйи шакар.

Тўлуб ҳавзлар ичра ҳайвон суви,
Бўлуб хушқувор ўйлаким жон суви.

Хиёбонлар ўлмишлар ороста,
Суфалар доғи барча бироста.

Туман минг гул атрофида очилиб,
Гул устига сунбул доғи сочилиб.

Бериб файз ила баҳра эл жониға,
Урар таъна жаннат гулистониға.

Агар қилса ҳар ким тамошосини,
Йўқ этгуси жаннат таманносини.

КУҲНА УРГАНЧДАГИ БОҒ ТАСВИРИ

Мусаффолиғда йўқ монанди онинг,
Жинон аҳли эрур дилбанди онинг.

Қусури қаср жаннатдин муалло,
Фазоси равза саҳнидин дил оро.

Келиб назҳатда боғ дилкушоси,
Риёзу хулднинг равнақ фазоси.

Муҳайё ҳар тараф саҳнида гулшан,
Гулу айшу тараб ҳар сори хирман.

Музайян ҳар тарафда ҳавзи олий,
Тўлуб ҳар ҳавз аро ишрат зилоли.

Чекиб юз зеб ила ашжори қомат,
Гўзаллар қаддиға берди хижолат.

Латофат бирла оқиб ҳар тараф сув,
Нечукким ҳар сори филтондур инжу.

Кўнгулларни очиб дилкаш ҳавоси
Бериб жонларға роҳатлар сафоси.

БАЙРАМАЛИ ҚАЛЪАСИ⁶

Биров айлаб асбобу молиға қасд,
Биров қилди аҳли аёлиға қасд.

Биров тева олмоқ била бўлди шод,
Биров қўй суруб, топти коми мурод.

Биров олди койин суруб йилқисин,
На бир йилқисин, балки минг йилқисин.

Биров ўлжа айлаб қаро молини,
Асир айлабон баъзи атфолини.

Биров дастгир этти қизу жувон,
Анго бахт ёварлик айлаб аён.

Биров бош кесардин олиб коми дил,
Биров қон тўкардин бўлуб юз қизил

Хароб эттилар хону монини ҳам,
Бори масканин ҳам, маконини ҳам.

Талоғ эттилар буриёсиғача,
Бузуб уйларин қурёсиғача...

ЖАЙҲУН ТУЛҚИНИ

Ажаб дарёки, кўргузгач талотум,
Қолур қаърида онинг чархи анжум.

Эрур мағрибга машриқдин равона,
Хурд топмай каноридин нишона.

Эрур даҳр ичра машҳур оти Жайҳун,
Қолиб саргашта гирдобида гардун.

Хуруш айлаб агар кўргузса кулок
Қолур остида онинг арсоли хок.

Демаким тўлғонур гирдоби онинг,
Юторға кўкни печу тоби онинг.

Тароким ҳар гаҳи қилса намоён,
Қилур кўк ҳутини қаърида пинҳон.

Келиб бир тоғ анга ҳар латмаи мавж,
Тушуб гаҳ паст, гоҳи кўргузуб авж.

САЕХАТНИНГ ФОИДАСИ ҲАҚИДА

Ким бўлса суқун аро дил танг,
Сайри саҳроға айласин оҳанг.

Сайр ўлуб мужиби нишоти онинг,
Ортғой ҳар дам инбисоти онинг.

Зойл ўлуб кудурати қатъо,
Етгуси кўнгли кўзгусига жило.

Комини сайр аро қилиб ҳосил,
Шоҳиди айшиға бўлиб восил.

Хоса шаҳ айласа азмият сайр,
Равшан ўлғой анго омури хайр.

Тажриба кўп бўлиб анго ҳосил,
Шоҳлиғ амрида бўлулр комил.

Бўлубон даҳри ҳолидин воқиф,
Борча сир ниҳониға қошиф.

Қилгуси халқ имтиҳонин ҳам,
Билгуси яхшию ямонин ҳам.

Лутф жойида айлагай бори,
Ўз ерида сиёсат изҳори.

Ҳақнию халқни қилур хушнуд,
Мундин ортуқ кишига борму суд.

СОҶИЙГА ХИТОБ

Кел, эй соқий, адоу ноз бирла,
Хиром эт лутф беандоза бирла.

Аён айлаб русуми меҳрибонлиғ,
Келиб ҳужрамға қилғил меҳмонлиғ.

Кудуминг файзи бирла зеби оро,
Етурғил хилватимға жаннат осо.

Нузулингдин бериб кулбамға равнақ,
Саропо қил они рашки хаварнақ.

Юзингни айлабон шамъи шабистон,
Тамошодин кўзимни айла ҳайрон.

Сўзингдин лаҳза-лаҳза сочибон дур,
Ҳамул дур бирла қилғил мухлисим пур.

Бўлуб бир дам карам бирла жалисим,
Рафиқу, ҳамдаму, ёру, анисим.

Иноят шишасини илқингга ол,
Майи маъни фасоҳат жомиға сол.

Манга ул жомни айлаб, карам тут,
Лаболаб они дам-бадам тут-

Ки, ман ҳар лаҳза они айлабон нўш,
Тўлуб айшу тараб бирла ҳам оғуш.

Думоғим нашға бирла айлабон маст,
Сухан аҳли аро бўлиб забардаст.

Маоний арсаси ичра уруб ком,
Чекиб тил тийғини кўргузмай ором.

Аён айлай русуми паҳлавонлиғ,
Қилай сўз мулкида соҳибқиронлиғ...

ҒАЙРАТ ҚИЛ⁶

Эй маломатдин ўлғон озарда,
Тутма ўзни бу навъ афсарда.

Эл маош айлабон васила била,
Топса комни макру ҳийла била.

Санда ҳам бор василаи олий,
Борча эл ул василадин холи.

Санга ул дойимо эрур пайваст,
Сандин ўзга кишига бермас даст.

Мулки маъни тилсиминг бўлмиш,
Донишинг сайтидин жаҳон тўлмиш.

Сустлиғ этма, усру ғайрат қил,
Ғайрат этмак ўзинга лозим бил...

Хотирингни чиқор маломатдин,
Таъбинг озод айла кулфатдин.

СУЗНИНГ БОҶИЙЛИГИ ҲАҚИДА

Ало, эй матлаи хуршиди дониш,
Замиринг масдари анвори биниш.

Санго мулки маонийдур мусаллам-
Ки, фазл аҳли аро сандек киши кам...

Билурсанким бу олам бебақодур,
Не ким оламға келмиш бевафодур.

На боқий қолғусидур жоҳу давлат,
На жовид ўлғусидур иззу шавкат

Ғараз мулку жаҳон султонлиғидин,
Бори аснофи одам хонлиғидин.

Кишидин онда яхши от қолса,
Ҳама кўрган, эшитган баҳра олса.

Таносилдин бу мақсад ҳосил эрмас,
Иморат айламакдин даст бермас.

Нединким инқилоб айларда даврон,
Олор бўлғусидур нобуд, вайрон.

Магар боқий қолур сўзнинг биноси,
Етушмай даҳри дун селу жафоси.

Неча офат ели кўргузса тугён,
Сўз авроқи дами бўлмас паришон.

Бас энди тилни айлаб нукта паррө,
Қилиб хоманг учини сафҳа оро.

Мураттиб айла хуш мазмун китоби,
Балоғат парвари, ҳикмат маони...

«ДОШ ҲОВЛИ» ТАСВИРИ

Бўлуб андоқ биноким селу офат,
Асосиға етишмас то қиёмат.

Саройи қасри жаннатдек музайян,
Масарратға бўлуб даҳлизи маскан.

Бино ҳар сори топиб неча айвон,
Вале рифъат аро андоқки кайвон.

Фалакка бош чекиб ҳар ён неча тоқ,
Кўруб ҳайратда қолиб аҳли офоқ.

Бўлуб девори сарто пой қоши,
Топиб зарҳал била тазйин ҳоши.

Бўлуб кошиси аслини саросар,
Топибдур ложуварди бирла зевар.

Эшиклар барча олтундин муламмаъ
Суфалар барча гавҳардин мурассаъ.

Келиб ҳар бир уйининг сақфи заркор,
Кумушдин фарш ўлуб саҳнига ҳамвор.

Агар топмоқ тилаб андоқ иморат,
Фалак сайр ичра минг йил қилса суръат.

Бўлур сайр айламакдин чарх ожиз,
Топа олмас онинг мислини ҳаргиз.

САРАТОН

Ҳаво ул навъ кўргузди ҳарорат-
Ки, кетди халқдин орому тоқат.

Қизиб қум сатҳи мис ёнглиғ саросар,
На мис ул навъиким тобинда аҳкар.

Эсиб ҳар ён самумосо исиг ел,
Илик юб жонларидин ҳар нафас эл.

Бўлубон ул қадар ноёб сув ҳам-
Ки, ҳам кўзларда қолмай қатраи нам.

Оқизса бир гузор бир қатра хуноб,
Кўрунуб эл кўзига олами об.

КУРАШ

Жасоматда эдилар кўҳи пайкар,
Валекин чусту чобукликда сарсар.

Эдилар фили боғу, шери нийру
Фалак шери озор олида тулку.

Бири бирига зўр изҳор айлаб,
Йиқорға не амалким бор айлаб.

Бири қўл ёнбоши солиб бирига,
Бири ичкурмаки олиб бирига.

Солиб ҳубо қули бири дамодам,
Даров бириси олиб чуст маҳкам.

Бири чангок солиб, изҳор этиб зўр,
Бўюн олиб бириси кўргузуб шўр.

Мадад чун бирига толеъ етурди,
Кўториб бирни ондоқ ерга урди.

Ки кулди ул сифат аҳли тамошо-
Ки, афлок авжиға етти алоло.

Йиқилғоч ул чиқиб ёна бири чуст,
Тутуб майдон аро онинг белин руст.

Ало ҳозал-қиёс аҳли тамошо,
Тамошодин фараҳ топти саропо.

ПОЙГА

Бўлуб отлар онингдек тез равлик-
Ки, сарсар ила қилмай карам рўлик.

Онингдек тунёғидин чоқилиб ўт-
Ки, оташгаҳға гўё ёқилиб ўт.

Қуюн янглиғ чиқиб гарду ғубори,
Қуёш юзининг ўлди пардадори.

Бориси суръат ичра шуъладек тез,
Бўлубон шуъла, аммо қатраангиз.

Бириси издаю, бир илгориди,
Шитобу суръат атвори бориди.

Чу еттилар тамошогаҳға текру,
Фалак узра чиқиб овози қи-қув.

Алолодин улусға беҳжат ортиб,
Ва лекин гарди оламни қарортиб.

Келиб излик изидин барчаси ҳам,
Тамошо бирла этти элни ҳуррам.

ШИКОР

Ажаб мурғзори эди бегарон,
Тароватда андоқки, саҳни жинон.

Хўтан гулшанидек назоратнамо,
Ҳавоси бағоят эди дилкушо.

Эди аксари мавзуи гаштзор
Неча айласанг васфи юз онча бор.

Басе кўб эди анда аснофи сайд,
Бири кўрмаган умрида доми қайд.

Таварв хуш андом ададдин фузун,
Доғи кабк, дуррож ҳаддин фузун.

Кезиб ул ҳаволи аро сар-басар,
Бўлуб ҳайати хўб ила жилвагар.

Тамошолари кўзни ҳайрон этиб,
Таҳарриклари лабни хандон этиб.

Товушқон доғи ҳар тарафдин туруб,
Қочиб барқдек ҳар сори юз уруб.

Яна неча турлуку хушу тайюр,
Тўлуб ул навоҳийда наздику дур...

Гаҳи қирлар узра итолку солиб,
Бирор лаҳзада сонсиз оҳу олиб.

Гаҳи бешаларда солиб бозлар,
Тазарв олибон сайд этиб қозлар.

Демай оҳу бозу ҳар жонивар,
Шикор ўлди ул дашт аро сарбасар..

Еру кўк сари неча қилсанг назар,
Шикор ўлғуси сар-басар жилвагар...

Ҳамул кун киши қолмай ов олмайин,
Киши ул кун ов олмайин қолмайин...

ТОШОВУЗ БОҒИ

Биноси эрди гардунга баробар,
Буржи зарваи кайвонга ҳамсар.

Мусаффо қасрлар ҳар ён мунаққаш,
Қусури хулддек марғубу дилкаш.

Бўлуб даҳлизлар ҳар ён музайян,
Бориси шоҳиду ишратга маскан.

Бино ҳар сори топиб неча айвон,
Ҳавоси руҳ бахшу роҳати жон.

Сутун айвонлар ичра ўйла зебо-
Ки, ҳайрони бўлур шамшоду раъно.

Вале навҳатда боғи дилкушоси,
Бўлубдур жаннатул маъво қиёси.

Бутун онда ниҳоятсиз шажарлар,
Пишиб ҳар ён шажар узра самарлар.

Чекир ҳар соридин бош сарв озод,
Яна бир сори аръар бирла шамшод,

Ҳавога майл айлаб ток ҳар ён,
Узотиб қўлларин бебок ҳар ён.

Осилиб тоқларда хуша гўё-
Ки, афлок узрадур ақди сурайё.

Чаманлар ичра ҳар ён очилиб гул,
Ёзиб гисусини гул узра сунбул.

Анодил ишқ шўридин навоғў
Бўлуб шох узра гулга рўйи бар рў

Чулошиб сарв узра ишқи бежон,
Ҳасаддин айлабон қумрини нолон.

Ясолиб ҳавзлар тошдин саросар,
Нечукким жаннат ичра ҳавзи кавсар.

Лаболаб ҳар бири ичра сузук сув,
Сафо ичра бўлуб ондоқки кўзгу.

Ҳавоси жонфизо Исо дамидин,
Муаттардур жаҳон онинг шамидин.

Қалам таърифини гар ёзса юз йил,
Тамом ўлмоқлиғи мумкин эмас бил.

ЗИЕФАТ

Мураттиб бўлуб ўйла жашни азим.
Ки, рашк айлаб ондин риёзу наим.

Халойиқ қилиб бориға ҳужум,
Нечукким фалак арсасида нужум.

Тутуб ҳар ким ўз манзилида мақом,
Ики саф нишаст айлабон хосу ом.

Юруб чуст фаррошлар ҳар тараф,
Басе хони заррин ёйиб саф-басаф.

Муқаррар чекиб атъама ҳар сори,
Вале эрди ғайри муқаррар бори.

Кумуш зарфлар бирла олтун қадаҳ,
Алардин етиб элга завқу фараҳ.

Тўла нўшлар обиҳайвон киби,
Ғалат айладим шираи жон киби.

Мусаффо қамар курсидек нонлари,
Бўлуб лаззат афзойи бирёнлари.

Ришолоу фоқилама ҳаддин фузун,
Мираббойи ширин ададдин фузун.

Бори таъма ул навъ лаззат афзо-
Ки, қўзғаб малойинкка ҳам иштаҳо.

Ародин кўтарилмай аввалги хон,
Яна ўзга хонлар келтирурлар равон.

Яна юз туман мевалар, ранг-ранг,
Улус оллида тортилиб бедаранг.

Яна тортилиб нуқлу қанду набот,
Бериб ком аро элга таъми ҳаёт.

Ётиб ўртада саҳни мажлис тўлуб,
Мисолу кисак хору беқадр ўлуб.

Бори эл топиб инбисот ўзгача,
Кўнгулларга ортиб нишот ўзгача...

ТУИНОМА

Эй соқий, маҳвашу гуландом,
Ширин лабу дилбару дилором,

Гуллар очибон ёруғ юзингдин,
Дурлар сочибон чучук сўзингдин.

Кел базмим аро нишиман ила,
Гулшан қил анию махзан ила.

Рухсоринга кўзни айла ҳайрон,
Гуфторинга жонни айла қурбон.

Жон бер танима табассумингдин,
Лол айла тилим такаллумингдин.

Айлаб караминг замон-замон кўб,
Лутфу шиманг доғи аён-аён кўб.

Юз зинату юз тароз бирла,
Минг шеваю ғунж ноз бирла,

Тўйёна аёғлар манга тут,
Гул ранг шароб ила тўла тут.

То тушсун оларни айлагач нўш,
Дарёйи табиатим аро жўш.

Лавни била кўз мунаввар ўлсун.
Атри била жон муаттар ўлсун.

Кавсар суюдек сафоси бирла,
Кун ламъасидек зиёси бирла.

Бўлуб тару тоза руҳ ҳар дам,
Кўнглумга етиб футуҳ ҳар дам.

Мастана туриб қилай алоло,
Тўй аҳлига кўргувай тамошо.

Яъники олиб қўлумга хома,
Сабт айлаин ўйла тўйнома.

Ким санъати беназир тушгай,
Ақл аҳлига дилназир тушгай...

Гар шаҳри фанога бири кетти,
Шаҳлиғ яна бирисиға етти.

Адл этса бири, қилиб бири жавр,
Ҳар бирига ўзгача эди тавр.

То топти вужуд барча олам,
Олам ора келди хайли одам...

Отлар йиғилиб ер ўлди сангин,
Тўпчоқ арабий бориси рангин.

Ҳайъатда бори фалакка монанд,
Суратда шаҳобга солиб банд.

Ҳар бири ўза эгар мурассаъ
Ёқут ила лаъдин муламмаъ.

Зин устида ғошия тилодин
Ғошияда ҳошия тилодин.

Борча югону лижом олтун,
Бори тўқаю ситоми олтун.

Зар барча қуюшқону, узангу,
Сиймин ҳамма тирлику, типанку.

Ханжар укулуб ҳисоб сонсиз.
Етгач тушуруб кишини жонсиз.

Даста борисиға яшм дандон,
Зийнат берилиб дур ила ҳар ён.

Жам ўлди биринч неча харвор
Васф этмак они эрур анго ор.

Ёғила тўлуб неча улуғ хум,
Ҳар хум ичида фалак хумиким.

Мол ўйла йиғилди кўб сўқумға,
Сигмай бори дашту, тоғу, қумға.

Тева била ёбу ҳаддин афзун,
Қўй бирла қўзи ададдин афзун.

Васфин ёза олмоғой бирининг,
Юз умр қаламзан ўлса юз минг...

Отларини айлабон субукхиз,
Чопмоқға борини кеттилар тез.

Гоҳи гунону гаҳи чопиб той,
Солди улус ичра хуй ила ҳой...

Гардунға чиқиб садойи қий-қу,
Чу устига чу, чу устига чу.

Бир илгарию, бири кейинда,
Бу ҳол сўзин нечук дейинда.

Қой бирики келди илгарироқ,
Ул боридин аввал олди байроқ.

Байроқ демайин хазина олди,
Беҳадду адад дафина олди...

Чун чопибон от тамом бўлди.
Олам эли шодиком бўлди.

Ул ерда кураш қурилди ул дам,
Келди ҳама паҳлавони олам.

Ҳар бириси бир ҳезабир янглиғ,
Ҳар бириси шер бир янглиғ.

Суҳроб⁸ бири, бириси Баҳман,⁹
Гаршосиб¹⁰ бири, бириси Яжан¹¹

Бириси чу қилди азми майдон,
Яна бири этти жамъи майдон.

Афлокидин ошуруб бири шўр,
Яна бирисига айлади зўр...

Ичкирмаку олибон бириси,
Ҳаббо кули солибон бириси.

Бири бирига амал қилиб фош,
Солди бирига бириси ёнбош.

Гар бирисини бириси йиқди,
Ер дубдуруни фалакка чиқти.

Оживлик ила йиқилса бири
Чиқти яна бир қилиб далири...

Чунким кураш охирига етти,
Тўйхонага шоҳ азм этти.

Бор эрди доғи неча ажойиб,
Ҳадд бирла ҳисобсиз гаройиб.

Юз ақл бўлуб бирига ҳайрон,
Оламни қилиб бириси хандон.

Ондин қилайин бирини изҳор,
Қурмиш эдилар баланд бир дор.

Сепояси осмондин ўтган,
Иблар доғи қаҳқашондан ўтган.

Яна қуруб эрдилар ики сим,
Қуш устидан ўтмайин қилиб бим.

Нозиклик ичида нол ёнглиғ,
Не нолки бор хаёл ёнглиғ.

Келмишлар эди бир-икки моҳир,
Дор узра ўюн қилурға зоҳир.

Бири Қўқану, бири Кошғардин,
Оғаҳ әдилар бари ҳунардин.

Гаҳ дор уза, гоҳ сим узра,
Ўйнарлар умиду бим узра.

Гаҳ дор уза бўлубон сабуқхиз,
Гаҳ сим уза юргуси тез.

Гаҳ илгари, гаҳ кейинга сачраб,
Юз фан била ташлар эрди партаб.

Гоҳи оёқиға ҳуққа боғлаб,
Сим узра юруб ўзини чоғлаб.

Гоҳ икки лаган олиб чекиб ун,
Ёпиб бирига бирини вожун.

Сим узра қўюбон они чолок,
Устида ўтурди қилмайин бок.

Қилғоч ҳаракат бириси тушди,
Бир сим уза илгари юрушди.

Гоҳи ётибон уруб муаллақ,
Сим узра яна тушар мутаббақ-

Ки, сийнасиға олиб бир одам,
Сим узра усул этар дамодам.

Гаҳ қўюбон они сим узра,
Не симки, тор бим узра.

Қўргузди неча фан ондин отлоб,
Тишлатди улусға сар-басар лаб.

Гоҳи минибон араб, ажамға,
Чов солди араб била ажамға

Қайси бир ишин чекой баёнға,
Ошуб солур бири жаҳонға.

Нисб эрди доғи сутуни воло,
Лекин уч эрди чархи фарсо.

Неча ёғоч ила эрди пайванд,
Устида эди бир отаноқ банд.

Икки каду олибон баробар,
Иккига солиб ики кабутар.

Қилди кадуларни ул ҳунарманд,
Икки аёқиға иккисин банд.

Чиқти онга зуфунун моҳир,
Пири волажаб иш қилурға зоҳир.

Чиқғоч қилибон фиғон чекиб ун,
Қирқ сири узра турди вожун.

Ул дам кўтариб ики аёгин,
Бир-бирига урди сўлу согин,

Синди каду кабутар учти,
Эл кулкудин ўлгали ёвушти...

Бор эрди яна неча тамошо,
Ер устида шўришу алоло.

Созандалар айлабон юз оҳанг,
бозандалар ўртада неча ранг.

Бирисининг илкида нақора,
Юз нағмалар айлаб ошкора.

Илкига бириси олибон даф,
Фарёд наво қилур уруб каф.

Кўкка чиқибон фиғони сурнай,
Оламни тутуб садойи карнай.

Ғижжак қилибон фиғону нола,
Ҳол аҳлини солди ўзга ҳола.

Танбур этибон неча наволар,
Ҳар кимга солиб туман ҳаволар.

Аъжуба ҳисобу ҳаддин афзун,
Маҳбуба ҳадди ададдин афзун.

Сайр айладилар улус неча кун,
Асбоби тарабни туздилар тун.

Барча улуғу кичик саропо,
Комига қилиб ҳазу тамошо.

Бир неча олиб таомдин баҳр,
Бир неча шароби жомдин баҳр...

Борча улус ўлди шоду хуррам,
Қолмай кишида ториг киби ғам...

Соқий, кетур эмди жоми қирқаф,
Мутриб, ол илик косин доғи даф.

Журъангни етур мазоқим ичра,
Нағмангни каюр қулоқим ичра.

Ким май манга ком нағман руд,
Бу лаҳза эрур замони падруд-

Ким, тўй иши охирига етти,
Тўй аҳли доғи видоим этти.

Ман ҳам топибон даме фароғат,
Мастона қилай ҳазу ҳаловат.

ЗУЛМИДАН ДОД

Оҳжим, чархи инқилоб шиор,
Дойимо кажлик айлабон изҳор.

Халққа зулм айламак ишидур,
Ситам этмак ҳамиша варзишидур.

Кимсани кўрса ҳар нафас хуррам,
Қилғуси мубталойи меҳнату ғам.

Ким муроди била гар ўлса шод,
Номурод айламакдур анга мурод.

Кимки, сур ичра қилса бир ишрат,
Еткурур мотам ичра юз ҳасрат.

Ком ила ким етурса огзига жом,
Жомини синдуруб қилур ноком.

Турфа жаллод эрур баче бераҳм,
Не анго риояю не раҳм.

Элни ноком айлабон қўймас,
Кулфат анжом айлабон қўймас.

Янги ой шакли бирла тортиб тийғ,
Қатли қилмоқға дойим айлар биг.

Зулм ила барчани қатл айлар,
Хок аро жисмини залил айлар.

Чекмаган меҳнاتини бир киши йўқ,
Кўрмаган заҳматини бир киши йўқ.

Зулмидин дардинок эрур барча,
Тийғи бирла ҳалок эрур барча.

Ситамидин улусга қон ютмоқ,
Бир-бири ҳолига азо тутмоқ.

На ямон қолғуси, на яхши омон,
Барча жаврин чекардадур яксон.

Тутуб ўз муроди била гўшан,
Риёзатдин анжом этиб тўшан.

Дуонг айламакга фароғат била,
Мудом айласун инс хилват била.

ШҮРИШ

Ато ўглининг аҳволига йиғлаб,
Ўғуллар ҳам ато ҳолига йиғлаб.

Ано қиз ҳасратидин тортиб афғон,
Қиз она меҳнатидин йиғлабон қон.

Бу шўришдин тушуб оламга ошуб,
На олам нилгун торамга ошуб.

Олиб ҳар хайл ерда бешумора,
Матоу молга худни шумора.

Киши қолмайки сонсиз ўлжа олмай,
Тўлубон тошмоғон бир ери қолмай.

Тўлуб қўшларга қул бисёр-бисёр,
Ўкулуб ўлжа ҳам хардор-хардор.

Бўлуб бозори лашкаргақ фазоси-
Ки, бир қул бўлмайин юз қул баҳоси.

ОВ ТАЪРИФИ

Эйки, замирингга кушод истасанг,
Шодлиғ афзуну зиёд истасанг,

Айла гаҳи сайру шикор ихтиёр,
Айлама бир гўшада доим қарор.

Сайр иши чун топти қуёшдин зуҳур,
Жилва била айлади зулматни нур.

Макси Хизр чашмаси қилди аён,
Мундин эрур зулмат аро жовидон,

Сайр ила миръоти кўнгул сафвати,
Балки бадан сиҳҳатининг қуввати.

Хоса шикор этса киши ихтиёр,
Етгай анга айшу фараҳ бешумор.

ҚАЛАМГА ХИТОБ

Тахайюл узоридин олиб ниқоб,
Сухан шоҳидин айлайин беҳижоб.

Дейин аҳли сўз ичра мастона сўз,
Табиат писанду дилорона сўз.

Кел эй, тахти ҳажаримга таъзим ила,
Адаб бирлау арз таслим ила.

Бўлуб банда тун-кун жанобимда тур,
Мужанг бирла фарш бисотим супур.

На даркор эса қил муҳайё ани,
На дилхоҳ эса айла пайдо ани.

Олиб жузвдонимни тамкин ила,
Кетир ёнима расму ойин ила.

Қаламдон сори ҳам қўлунгни узот,
Бер илкимга они адаб бирла бот.

СОҶИЙГА ХИТОБ

Кел, эй соқийи, мажлис оро жамол,
Тарабгўстар баэм аҳли мақол.

Сўзнинг бодаси нашъа бахш ҳаёт,
Юзнинг кўзгуси жилва оройи зот.

Жамолинг келиб зийнати анжуман,
Висолинг фараҳ бахш аҳли сухан.

Қадинг фикридур сарви бўстони дил,
Лабинг зикридур шаккористони дил.

Зулоли лабинг оби ҳайвон келиб,
Кўзунг қосиди куфри имон келиб.

Жаҳону жаҳон аҳли маҳбубисан,
Муслумону куфр аҳли матлубисан.

Жабинноти маҳи осмон нишот
Узоринг гули гулшани инбисот.

Камин банда дур сарви рафторингга,
Ҳазин қул эрур лола рухсорингга.

Эрусан саропо латофат аро,
Суроҳий киби ғарқ мавжи сафо.

Қиёмингда изҳори жон нашъаси,
Хиромингда руҳ равон нашъаси.

Лабинг жом янглиғ табассум намо,
Сўзинг май киби жонға роҳат базо.

Таманной васлинг қилиб ҳар замон,
Етар иштиёқингда оғзимға жон.

Иноят русумини оғоз қил,
Карамни кўбу нозни оз қил.

Юруш ила бир лаҳза базмим аро,
Қудумингдин эт они жаннат саро.

Вафо доъбини интизом айлагил,
Кириб кулбам ичра мақом айлагил.

Қуёш янглиғ эт масканим фарқи нур,
Етур кўнгулма инбисоту сурур.

Жамолингни шамъи шабистоним эт,
Мақолингни лаззатда жоним эт.

Гаҳи ноз бирла такаллум қилиб,
Гаҳи шева бирла табассум қилиб.

Юзингдин этиб гоҳ рафъи ниқоб,
Бўлуб жилвагар ўйлаким офтоб.

Ол илкинга бир жоми гардун мисол-
Ки, қилсун сумургани масту мақол.

Бўлуб нашъаси жонға роҳат физой,
Сафоси кўнгулдин қудратзадой.

Келиб лови аро меҳри рахшон киби,
Вале ҳиддати барқи сузон киби.

Агар журъаси берса ҳар кимга даст,
Онинг кўнглин этсин маонийпараст.

Чу бу васфлиғ жоми гулфомни,
Фараҳгўстар таъби нокомни.

Адаб шарти бирла кетурғил манга,
Карам фарти бирла кетурғил манга-

Ки, ичгач, бўлай они масти сухан,
Демон мастким пой бастии сухан.

Топиб нашъа муғани марғубдин,
Бўлай баҳравар ва гар матлубдин.

ҚУШ ОВИ

Ҳар дам қилибон шикор бир навъ,
Ҳар лаҳза этиб шиор бир навъ.

Ҳар кун бўлуб ўзгача саф аро,
Қуш солмоқ ила қилиб тамошо.

Гоҳи олибон солиб итолку,
Ҳар лаҳзада беҳисоб оҳу.

Гоҳи солибон паранда шоҳбоз,
Ҳаддин кўб олиб тазарв ила қоз.

Учмоқ билаки ҳавоға лочин,
Ҳайратдин этиб улусни сокин.

Гоҳи учубон баланд шунқор,
Ҳар дамда ов олди неча ҳазвор.

Гоҳи очибон қаноти туйғун,
Ов бошиға солди бас ямон кун.

Ҳарён яна неча сайдандоз
Оз солмади қуш, ов олмади оз.

Гоҳи тутуб эл газандаларни,
Гоҳи қовубон даррандаларни...

Ҳар лаҳза эди нишоти бу навъ,
Ҳар дам эди инбисоти бу навъ.

ПОЙГА ТАЪРИФИДА

Эрди бори барқ киби тезтак,
Қилғучи ҳар лаҳзада қатъи фалак.

Суръат аро сабқат этиб барқдин,
Ғарбиға бир дам бориб шарқдин.

Гоҳ улуг отлар ўлуб раҳнарвад,
Еткурубон кун юзиға тийра гард.

Гоҳ гунон ўйла сабук хез ўлуб,
Суръат аро соақадин тез ўлуб.

Гарм равондек бўлубон гоҳ той,
Туйноқи барқин қилибон чархсой.

Гард тутубон бори олам юзин,
Қилди ниҳон найири аъзам юзин.

Гард аро отлар бўлубон жилвагар,
Чиқғой анингдекки қўшундин шарар.

Барқ киби барчаси суръат қилиб,
Баъзи қолиб, баъзиси сабқат қилиб.

Ўйла назар оллидин айлаб гузар-
Ким, гузарин англамак асло назар.

Аҳли жаҳон бошдин аёқ йиғналиб,
Барча тамошо билан комин олиб.

УРМОНДА ОВ

Ажаб бешаки, йўқ ҳадду гарони,
Сибоъу жониворларнинг макони.

Шажарлар анда бош чекмиш самоға,
Бориб ҳам ришаси таҳтул сароға.

Қолинлиғдин бўлуб бир-бирга маҳкам,
Аросидин ўта олмас сабо ҳам.

Вале баъзи ери майдони авсаъ,
Ҳамул майдон саросар кашту мазраъ.

Муайян баъзи ерда мурғзори,
Кўнгулларда ҳавоси хор-хори.

Шикор аснофи анда бешумора,
Қолур ҳайрон киши қилғоч назора.

МАНЗИЛ УЗОҚ¹²

Пашша киму фил юки тоқати,
Зарра киму меҳри мунир улфати.

Шамъға парвона ўзин бегумон
Англаки, еткурмаку куймак ҳамон.

Тушти ажаб оллима йўл бас йироқ,
Марҳала ноёбу манозил узоқ.

Бим будурким, анга қўйсам қадам,
Роҳзан ўлғай манга афвожи ғам...

ВАБО ОФАТИ¹³

Кун исиг эрди доғи вақти тамуз,
Тобаш хуршид эди офоқи суз.

Ҳар тарафдин жонгудоз эсиб самум,
Сув қилиб тош бағрини андоқки мум.

Чуркониб ондин саросар тоғлар,
Далалар бағрида қолди доғлар.

Ҳар сори эсти ҳавойи мухталиф,
Қилди эл умри маҳини мунхасиф.

Ҳйлаким мис қизди қум сарто қадам,
Очти юз юз минг туман ранжу алам.

Топмай эл жон берса ҳам бир қатра сув,
Гар топа олса эрур мисли оғу.

Кун ҳароратдин бўлуб оташфишон,
Қум доғи ҳирқат аро ўтдин нишон.

Кимки ул қум қатъига қўйса қадам,
Уртанур бошдин-оёқ олғунча дам.

Ложарам комин уруб аҳли сипоҳ,
Тортибон жон ваҳми бирла ўтлуғ оҳ.

Бир тараф зўр айлаб исиг шиддати,
Жонистон бир сори тоун иллати.

Ҳар дам ул иллат шадойид кўргуза,
Ташлаб ул эл ўзни отдин қум уза.

Ўтга тушган қил масаллик тоб уруб,
Жонларин жон офаринга топшуруб.

Ётибу қолиб мановилда қатор,
Бир-бирига айлабон жонин нисор.

Кимда ким бор эрса сиҳҳатдин асар,
Хашталар ҳолига бўлиб чоракор.

Миндуруб маркабга ўзни чоғлабон,
Ип билан ҳар сори маҳкам боғлабон,

Жонлари борича йўл азм айлабон,
Азм қилмоқ расмини жазм айлабон.

АМУДАРЕ ТОШҚИНИ¹⁴

Сув андоқ беҳаду андоза тошиб,
Баланду пастға тутошиб,

Қолиб сув остида кўҳу биёбон,
Аён ўлди магар сув ошса тўфон.

Халойиқ нечаким кўз солса утру,
Кўзига бўлғуси марқи қаро сув...

Бўлуб йўл қатъида ҳайрону музтар-
Ки, сув тутмиш жаҳон аҳлини яксар.

ТУҶАЙДА ОВ

Васъатда фазосидур жаҳондек,
Назҳат аро равзаи жинондек.

Гардунға дарахтлар чекиб бош,
Ел кирмагудек ҳужуму чирмош.

Баъзи еридур васеи ҳомун,
Ҳам мазраа онда ҳаддин афзун...

Анвоъи шикори бешумора,
Ҳайрон ўлуб айлаган назора.

Дуррожу тазарву кабку ҳам қоз,
Кўб неча десам ҳануз эрур оз.

Чобук қулону семиз товишқон,
Ул беша аро ададдин ошқон.

Сурат аро барчаси эрур хуб,
Бири-биридин кўнгулга марғуб...

БОҒ ТАЪРИФИДА¹⁵

Бўлуб ул икки боғи жаннат ҳаво,
Эрам бўстони киби хуш сафо...

Суйи жонфазолиқда кавсар киби,
Бўлуб хоки хушбўй муанбар киби.

Масиҳо дамидек ҳавоси келиб,
Жинон саҳни янглиғ фазоси келиб.

Юз алвон била очилиб гуллари,
Тушуб гуллари узра сунбуллари.

Пишиб мевалар неча алвон бўлуб,
Тамошосида ақл ҳайрон бўлуб.

Бўлуб ҳар бирининг аён шираси,
Ҳаловатда андоқки жон шираси.

Алар ичра кирган киши бир нафас,
Эрам боғи сайрини қилмас ҳавас.

Алар васфида неча сурсам қалам,
Мингидин бирин айлай олмон рақам...

ШЕЪРИЙ МАДХАЛ¹⁶

Эй чарх, манга бу лаҳза ёр ўл,
Кел, хизматим узра устувор ўл.

Ихлос ила эшигим супургил,
Таъзим ила бандавор тургил.

Ҳажарга етур сафоу тазйин
Андоққи, нигор хонаи чин.

Ганжинаи сидқ эшигини оч,
Иззат гуҳарин бошим уза соч.

Ҳар комни айласам тақозо,
Они назаримда айла пайдо.

Олий қилибон манга маҳални
Таъзимима паст қил зуҳални.

Мадҳим била муштарийға оч тил,
Минбар анга остоним этгил.

Миррихни қил қопумда дарбон,
Тўксун хусамоға тийғ ила қон.

Манзил қуёшинг ёнимда тутсун,
Нури била масканим ёрутсун.

Зуҳранг қилибон қошимға оҳанг,
Вақтимни хуш айласун чалиб чанг.

Енимда аторудинг ҳамиша,
Қилсин қаламим йўнорни пеша.

Олимда ой айлабон белин руст
Хизматга ўзини айласин чуст.

Тутсун манга истаб илтифотим,
Таъзим ила қоғазу давотим.

То ман олиб илкима қаламни,
Шаҳнома сори сурай рақамни...

ҲАЗОРАСҲ ТАСВИРИ

...Ажаб кўрким жаҳон ичра жаҳон ул,
Жаҳон демойки олами осмон ул.

Танобий ҳайъатидин қаҳқашони,
Дарахшон миҳлар анжуми нишони.

Келиб ҳар ёнида заррин қабоби
Онинг тобинда моҳу офтоби.

Аёқдин бошга еткуринки, зангор,
Ҳавошиси қизил келди шафақвор.

Ичига нақш этилган юз минг алвон,
Эрур андоқки гул фасли гулистон.

Тўшалган остиға қолин рангин,
Берилган ҳаддин афзун зебу тазйин.

Назора қилғоч они лол ўлуб ақл,
Қолиб ҳайрат аро беҳол ўлуб ақл.

ЧАНДИР ДАРЕСИНИНГ ТАСВИРИ

Ажаб дарёки онинг йўқ мисоли,
Сувидур чашмаи ҳайвон зилоли.

Ики ёнидин этмиш беша изҳор.
Санамлар лаълу хаттидин намудор.

Тазарв ул бешалар ичра намоён,
Бўлуб зебо савр бирла хиромон.

Қилиб дуррож зоҳир шакли марғуб,
Кўрунуб эл кўзига жон киби хуб.

Бўлубон қаҳқаҳ зан кабк дарҳам,
Товушқон ҳар қадамда жилвагар ҳам...

Учуб ҳадду ададсиз, сайд ҳар ён,
Қилиб шаҳ қорчиғойин тез жавлон.

Тазарв олиб гаҳи ҳадду гаронсиз,
Гаҳи сайд айлабон дуррож сонсиз.

Шикор айлаб гаҳи ҳадсиз товушқон,
Гаҳи кабки дарий сайд айлаб осон.

На ёлғуз сайд этиб паррандаларни,
Шикор айлаб бори даррандаларни.

Не ёнглиғ жонворким кўрди, олди,
Қиронлар ваҳшию тайр ичра солди...

ЗАМОН ВА ФАЛАК ҲАҚИДА

Жаҳон дилбариким иши ноз эрур,
Вафоу жафоси кўбу оз эрур.

Неча ранг ила жилва изҳор этар,
Улусни ўзиға гирифтор этар.

Кўзи коҳли эл дуд афғонидин,
Юзи ғозасидур улус қонидин.

Сочидин улус қасдиға дом этар,
Фусундин кўнгул қушларин ром этар.

Русуму вафодин мубарродур ул,
Либосу ҳаёдин муарродур ул.

Кишиким бўлур беқарори онинг,
Анга зулм қилмоқ шиори онинг,

Висоли била кимниким қилса шод,
Ҳамул дам они айлағай номурод.

Қачон кимсага ошинолиғ қилур,
Узоқ чекмай ондин жудолиғ қилур.

Ситам тийғини тортибон жониға,
Солур юз жафо бирла ҳижрониға.

Жаҳонники қилдим бу янглиғ сифат,
Фалакдин доғи айтайин маърифат-

Қим, ул раҳмсиз турфа жаллод эрур,
Иши доимо зулму бедод эрур.

Белига қўшаб қаққашондин камар,
Бўлуб ҳайъати шу ила жилвагар.

Эрур илкида яъси қавси қузаҳ-
Ки, то сайд қилғай шикори фараҳ.

Ҳилолидин илкида барандаи тийғ,
Шаҳобидин ўқлар отиб бедариг.

Қилиб одам аҳли асиру қатил,
Кесиб бошини, қонин айлаб сабил.

Шафақ қилма зайлида онинг гумон,
Қатл ўлғон эл қонидиндури нишон.

Жаҳон аҳли ичра сигору кибор,
Гадо ёки султон воло табор,

Забуни онинг бўлмайин қолмағай,
Жафосига чора топа олмағай.

Жаҳону фалак шиквасин гар дедим,
Нетонгким, алардин аламнок эдим.

Етиб наштари кинлари жонима,
Сабаб эрдилар оҳу афғонима.

На манким қилиб офаринишга кин,
Хусусан қилиб аҳли донишга кин,

Жаҳон ичра гар яхшидурур, ямон,
Алар зулмидин қолмағуси амон.

Гуруҳиким аҳли салаф эрдилар,
Нажобат дурига садаф эрдилар,

Борисига айлаб ситамлар аён,
Борин қилдилар туфроқ ичра ниҳон...

ҚАСИДАЛАР

ҚАСИДАИ НАСИХАТІ

Аё, хисрави маъдалат дастгоҳ
Нажобат сипеҳрида рахшанда моҳ.

Шаҳаншаҳлиқ ўлсун муборак санго,
Мададкор тангри табарруқ санго.

Бўлуб лутфи ҳақ дойимо носиринг,
Малул ўлмасин бир нафас хотиринг.

Замирингни сабр айлабон шод тут,
Бори кулфату ғамдин озод тут.

Ато сукидин бўлма андуҳу кин,
Кўнгулни бу ғам бирла қилма ҳазин.

Агарчи бу ғам усру душвордур,
Вале чеккали банда почордур.

Қилиб сабр бирла сукун ошкор,
Бори ҳолда шукр қил ихтиёр.

Эшит бу ҳазин бандадин маърифат-
Ки, дегум неча манфаатлиғ нукат...

Жаҳон ичра халқ айлади шоҳлар,
Қави қудрату соҳиби жоҳлар.

Қилиб баъзи адлу карам ошкор,
Вале баъзи зулму ситам ихтиёр.

Ётиб баъзидин элга роҳат бaсе,
Вале баъзидин ранжу меҳнат бaсе.

Бўлуб баъзи таҳсину раҳматга тўш,
Вале баъзи нафрину лаънатга тўш.

Қилиб салтанат барча ўз комича,
Суруб ҳукмини кўнгли оромича.

Агар яхши эрди ва гар худ ямон,
Ер остида бўлди бориси ниҳон.

На қолди аларнинг биридин асар,
На бўлди бирининг ишидин хабар.

Бориси кўруб чарх дундин ситам,
Адам сори ночор қўйди қадам.

Будур дойимо чархи золим иши-
Ки, зулмидин асло қутулмас киши...

Қани ул Иноқ Муҳаммад Амин-
Ки, Хивақ аро эрди маснад нишин.

Қани мир одил Авазбий Иноқ-
Ки, лутфу ато эрди бошдин аёқ.

Қани хон олий макон Элгузар-
Ки, бошига қўймиш эди тожу зар.

Қани шоҳи олам Муҳаммад Раҳим-
Ки, афлокга қаҳридин эрди бим.

Қаён борди Оллоқули подшо-
Ки, очмиш эди мулк тортиб сипоҳ...

Қани даҳр шоҳи Муҳаммадамин-
Ки, офоқ анго эрди зеру негин...

Қани каъбаи қиблагоҳинг сенинг-
Ки, эрди шафиқу паноҳинг сенинг.

Эди қаҳридин музтари осмон,
Кафу жавдидин мунфаил баҳру кон...

Олур чоғда илкига тийғу табар,
Эди ожиз ўтрисида шери нар.

Они ҳам қилиб ожизу нотавон,
Адам кишвари сори қилди равон...

Киши шоҳ бўлсун ва ёҳуд гадо,
Қутулмоқ фалак зулмидин йўқ анго.

Фалак золи усру жафокор эрур,
Фусунсозу, маккору, ғаддор эрур.

Юзида йўқ асло ҳаёдин асар,
Кўзида йўқ асло вафодин хабар.

Ҳаёсиздин асло вафо истама,
Вафосиздин асло ҳаё истама.

Улусға етурмак ситамдур фани,
Эрурлар забуни фақиру ғани.

Биров гар муродин топиб бўлса шод,
Муроди онинг айламак номурод.

Бировга мақом ўлса гар авжи бахт,
Онинг қасди урмоқ они ерга сахт.

Биров топса пуржомдин комини,
Ситам тошидин синдурур жонини.

Биров нўш иқболдин топса баҳр,
Берур жом идбордин онго заҳр.

Бировда агар кўрса суру сурур
Қилур они мотам аро носабур.

Маал қисса оламда яхши-ямон,
Жафосидин онинг қутулмас амон.

Магар ул киши ондин эминдурур-
Ки, дайри фано ичра сокин дурур.

Тутуб тенг жаҳон буду нобудини,
Зиён бирла фарқ айламас судини...

Бугун, подшоҳо, санга салтанат,
Берибдур худо кўргузуб марҳамат

Агарчи бу иш бас оғир юк дурур,
Ғаму меҳнати неча турлук дурур.

Ўзингни буюк чеккали чоғлагил,
Камар белга ҳиммат билан боғлагил.

Бу ишда ўзинг солма, мардона бўл.
Жалодат шиору далирона бўл.

Бу ишнинг камолига толиб эсанг,
Онинг бонси экандур десанг.

Деган бир-бир они бу ошуфта ҳол,
Топар салтанат неча ишдин камол-

Ки, ҳиммат биридур, шижоат бири,
Адолат биридур, сиёсат бири,

Жалодат бири, бири ғайрат дурур,
Саховат бири, бири иффат дурур.

Бири ҳалм келди, бириси ҳаё,
Бири ваъдага айламаклик вафо.

Футуват бири, соф ният бири,
Мурувват бирию ҳамият бири...

Биридур вуқуф ўғрилар ҳолидин.
Алар илкани кесмак эл молидин.

Бири келди бўлмоқ раиятнавоз,
Масокину мазлумға чорасоз.

Бири тарбият бирла қилмоқ азим,
Аларникидур никхоҳ қадим.

Бириси сипаҳ кўнглин олмоқдурур,
Карам доми бўйнига солмоқдурур.

Булардин етар салтанатга низом,
Буларсиз ул иш ҳеч топмас тамом.

Яна неча иш салтанатга завол,
Етиргуси сўргум алардин мақол-

Ки, ғафлат бири, келди шаркат бири,
Гуҳолат бирию касолат бири...

Бири жаҳл саҳбосидин мастлик,
Бири доми шаҳватга побастлик.

Бири фусқ бидъатга бермак ризо,
Бири жабр-зулм айламак иқтизо.

Бири айлабон майл имсоки мол,
Сипоҳ аҳлини тутмоқ ошуфта ҳол.

Бири келди идмон айшу тараб,
Бири келди итён лаҳву лаъб.

Бири мулкидин беҳабарлиқ дурур-
Ки, шаҳларга бу иш хатарлиқ дурур.

Бири иззат аҳлини хор айламак,
Улус ичра беъътибор айламак.

Бири қилмоқ авбошга тарбият,
Бериб мансаб этмак анго тақвият.

Бири қурб ҳуссод ғаммов эрур-
Ки, қурби аларнинг зарар бир берур.

Бу сўзларниким ман баён айладим,
Неча байт бирла аён айладим.

Буларга қаю шаҳки қилса амал,
Онинг мулкига етмас асло халал.

Ҳукумат биноси бўлуб устивор,
Онинг хонадонида тутғай қарор...

Фақиринги, ожиз эрурман баса,
Таним нотавондур нечукким ҳанни.

ФОРСЧА-ТОЖИКЧА

РУЙИ ГУЛФОМИ ТУРО

Эй, забонам карда дарбар чун нигин номи туро,
Шуд дилам ойинадори рӯйи гулфоми туро.

Кардаам дар роҳи ту ин жисми хокиро ғубор,
То бувад рӯзики бўсам нақши иқдоми туро.

Умрҳо шуд дар миёни жон гирифтам чун алиф,
Дар фироқат фикри қадди сарв андоми туро.

Кай шавад, ёрабки, дар базми висолат мерасам,
Тобакай таскин деҳам дилро ба пайгами туро.

Халқ аз хони наволат жумла неъматпарвар аст,
Нест як мури нашуд маҳзузи инъоми туро.

Ҳеч кас аз нашъаи эҳсони ту махмур нест,
Жумлаи аҳли жаҳон масти майи жоми туро.

Донаи ашкат бефишон, Оғаҳий шому саҳар,
Токи мурғи илтифоташ мешавад роми туро.

Таржимаси:

Эй, тилим номини узук қилиб олган (жонон)
Сенинг гулга ўхшаган юзинг учун менинг дилим кўзгу
бўлди.

Бир кун келиб, мен сенинг босган изингни ўпишга
муяссар бўлайин деб,
Мен тупроғдан ясалган жисмимни сенинг йўлингга ғубор
қилганман.

Кўпдан бери сенинг фироқингда «жон» сўзидаги алиф каби
Сарви қаддинг ёдин жонимда сақлаб келаман.

Сенинг висолинг базмига, ё раб, қачон муяссар бўламан,
Қачонгача сенинг хуш хабарларинг билан кўнгилга таскин
бераман.

Дастурхонинг инъом-аҳсонидан ҳамма ҳам баҳраманддир.
Бирорта чумоли йўқки, сенинг инъомингдан бенасиб
қолган бўлсин.

Ҳеч ким сенинг аҳсонинг нашъасига хумор эмас,
Сенинг жоминг майидан бутун жаҳон аҳли мастдир.

Эй Огаҳий, унинг илтифот қуши сенга ром бўлгунча
Эртаю кеч кўзларингдан ёш доналарини сочиб туравер.

АҲЛИ ҲУСН

Зиҳи аз ҳуснат аҳли ҳуснро зебо жамолиҳо,
Зи ишқат ошиқонро пояйи соҳиб камолиҳо.

Базавқи шаҳди васфи лаъли гўёйи равон бахшат,
Забонҳо ҳамчу тўти ёфта ширин мақолиҳо.

Басад Тадқиқ нотавон баста мазмуни даҳонатро,
Гусиста табъҳо сар риштаи нозик хаёлиҳо.

Шуда занжири гисуйи паришон тори мушкинат,
Дили девонагонро боиси ошуфта ҳолиҳо.

Бадарди доғи ҳижронат касе кў мубтало гардад,
Давояш нест жуз шому саҳар дилсўз нолиҳо.

Чашад як журъа махмуре агар аз бодаи васлат,
Бамасти то қиёмат мекунад ишрат сиголиҳо.

Рамузи ошнойи бо сухан равшан намегардад,
Магар дар шарҳи ў гардад забонҳо гунг — лолиҳо.

Мақун тақдири риндон, зоҳидо, к-аз тоати ноқис,
Ба даргоҳи илоҳи хуштар ояд ловуболиҳо.

Ҳавойи гулшани ҳамдат кунад гар Огаҳий, ҳар гоҳ,
Ба чашми табъи у бинамо гули мазмуни олийҳо.

Таржимаси:

Қандай яхшики, сенинг ҳуснингдан кўплаб ҳуси аҳллари
зеболик касб этади,
Сенинг ишқингдан ошиқлар мартабаси етук бўлади,
камолотга эришади.

Лаълингнинг завқли ширин сўзлари билан гўё кишига жон
бағишлайсан.
Тўти қандай ширин мақол бўлса, сенинг тилинг ҳам
худди шундай шириндир.

Сендан чиққан сўзларнинг мазмунини ҳар киши ҳам
тушуниб ета олмайди.
Энг ақли, зукко кишилар ҳам сен айтган мазмун ипининг
учини топа олмайдилар.

Сенинг паришон зулфингнинг мушкин толалари занжир
бўлиши,
Девона ошиқлар кўнглини паришонлигига сабаб
бўладилар.

Кимда-ким ҳижронинг дардига мубтало бўлса,
Шому саҳар нола чекишдан бошқа унинг чораси
қолмайди.

Агар васлинг майидан сенинг ишқингда хумор бўлган
киши бирор қултум ичса,
То қиёматгача маст бўлиб, айш-ишрат билан умр
кечиради.

Ошнолик рамзини сўзлар билан тушунтириб бўлмайди,
Бу борада гунг бўлган тил, наҳотки, уни ифодалай олади.

Эй воҳид, ринд одамларнинг камчиликлар билан тўла
бўлган тоат-ибодатларини таҳқир қилма,
Тангрининг даргоҳида шўхлар, риндлар тоат-ибодати
яхшироқ қабул бўлади.

Огаҳий, ҳамма вақт сенинг обод кулбангни,
гулшанингни таъриф қилганда,
Сен унга ўз олий табиатингдан юксак мамзунлар
бағишлагил.

АХТАРИ БАХТАМ

Мададкори намуда ахтари бахтам маро имшаб,
Мунаввар гашт чашмам аз рухи он маҳлиқо имшаб,

Ба мурданҳо расида будам аз дарди фироқи у,
Бануши омадан бахшид дардамро даво имшаб.

Ба роҳатҳо мубаддал гашт озори жафоҳояш,
Чу омадон ситамгар карда изҳори вафо имшаб,

Шабу рӯз орзуям буд бўси лаъли нушинаш,
Биҳамдуллоҳки ҳосил шуд маро ин муддао имшаб.

Дар ин маҳфилки, майхӯрон ҳамиша сархуши
Шуда аз нашъаи жоми тараб комам раво имшаб. команд,

Маро, эй Хизр, раҳ нанамо ба сӯи обиҳайвонат-
Ки, нӯши лаъли дилдорам басаст оби бақо имшаб.

Шабу рӯз Огаҳий аз шукри ин неъмат машав
Ки, комат кард шириз аз майи лутфаш худо имшаб. ғофил-

Таржимаси:

Бу кеча менга бахтим юлдузи мадад қилди,
У маҳлиқо юзининг нуридан менинг кўзларим ёруғ бўлиб
кетди.

Мен ундан айрилганда ўлимга рози бўлган эдим,
Унинг келиши билан ҳамма дардларимга даво етди.

У ситамгар ёрим ўз ваъдасига вафо қилиб менинг олдимга
келганда,
Унинг берган озорлари, жабру жафолари роҳатга айланди.
Унинг қизил лабларидан бир бўса олиш менинг кеча-кун-
дуз қиладиган орзум эди.
Худога шукурки, бу кеча мен ўз ниятимга етишдим.

Бу мажлисда ўлтирадиган майхўрлар доим сархуш бўлиб,
мақсадларига етишни орзу қиладилар.
Май жомидан, хурсандчиликдан бу кеча мен ўз мақсад-
ларимга эришдим.

Эй Хизр, сен ўз обиҳайвон сувинг ҳақидаги нақлларинг
билан менга йўл кўрсатма,
Мен бу кеча маҳбубамнинг қизил лабидан бўса олсам, шу
мен учун обиҳайвон сувидир.

Эй Огаҳий, бу неъматларнинг шукридан кеча-кундуз ғофил
бўлма,
Чунки бу кеча худо ўз лутфи билан ёрнинг лаъли лаби
майидан комингни ширин қилди.

УМИД ОМАД

Биё дар кулбаам, эй муғбача, ҳангоми ийд омад-
Ки, аз пири муғон бо майкаши бар ман навид омад.

Ба рўям баста буд абвоб ишратҳо рухат бинамо-
Ки, бар қуфли тараб аз дидани рўят калид омад.

Ба васл ором деҳ якдамки, аз боди хазони ҳажр,
Тани зори заифам музтариб чун барги бед омад.

Фигонам аз фалак бигузашт дар шоми ғамат, эй моҳ,
Ба гўши марҳамат акнун туро вақти шунид омад.

Тараҳҳумҳо намуда аз майи васлат бидеҳ комам-
Ки, чун кайфияти ҳолам туро ин дам падид омад.

Зи рўи зарду аз мўи сафид, эй дил, чи кор ояд,
Сабаб бо суҳбати хубон зари сурху сафид омад.

Магардон аз ҳузурат беҳусли муддао имшаб-
Ки, нақди илтифотат Огаҳий, карда умид омад.

Таржимаси:

Байрам пайти, эй муғбача, менинг кулбамга ташриф
Муғлар пиридан менга хабар келдики, бу кеча буюргил,
майхўрлик кечасидир.

Бутун айшу ишрат эшиклари мен учун бекик эди, энди
юзингни кўрсат,

Токи сенинг юзингни кўриш бутун хурсандчилик
қулфларига калит бўлсин.

Айрилиқнинг кузи шамолидан тол баргидек титраб,
изтироб чекиб турган
Занф вужудимга висол билан бир дам ором бағишла.

Эй ой юзли гўзалим, менинг гам шомидаги фигоним
фалакдан ҳам ошиб кетди,
Энди раҳм-шафқат қулоқлари билан менинг
фигонларимни эшитиш вақти келди.

Раҳм қилиб васл майидан бонасиб этгил,
Чунки менинг оғир кайфиятим сенга аёндир.

Сарғайган юзу оқарган соч, эй дил, ҳеч нарсага ярамай
қолди,
Лекин гўзаллар суҳбатига сариқ олтин билан оқ кўнгил
сабаб бўлади.

Сен мени илтифотингдан маҳрум қилиб, ўз ҳузуригдан
қувлама,
Чунки мен — Огаҳий сенинг мурувватингдан умид қилиб,
ҳузуригга келганман.

ЭЙ НИГОР, ОМАД БАҲОР

Азми сайри боғ кун, эй гулӯзор, омад баҳор,
Карда сад файзи тароват ошкор, омад баҳор.

Боғҳоро дода зинат, даштҳоро дода файз,
То кунад офоқро жаннат шиор, омад баҳор.

Зиндаги бахшида аз файзу сафо амвотро,
Карда Исоро зи муъжаз шармсор, омад баҳор.

Кун тамошо к-аз кафи дарё нишони абрҳо,
Бар сариб боғу чаман гавҳар нисор, омад баҳор.

Жомҳойи лолау гулро зи шабнам ҳар тараф,
Карда саршори шароби хушгвор, омад баҳор.

Аз хазони ҳажри маҳмурони ишратро зи дил,
Баҳри дафъи гуссау ранжу хумор, омад баҳор.

Мағузарон беҳуда ин ҳамгомро огоҳ бош,
Пеш аз ин дар даҳр беҳадду шумор, омад баҳор.

Дил мабанд айёми ишратроки дар гулзори даҳр,
Ваҳшию кам фурсату беътибор, омад баҳор.

Сайр кун бо Огаҳий ҳамроҳ дар боғу чаман,
Вақти гул гашти гулистон, эй нигор, омад баҳор.

Таржимаси:

Эй гул юзли гӯзал, баҳор келди, боғ сайрига азм эт,
Юз хил янги файзлар ошкор қилиб, баҳор келди.

Боғларга зийнат бағишлаб, даштларга файз бериб,
Оламни жаннатга айлантириб, баҳор келди.

Узининг файзу сафоси билан ҳамма жонсиз нарсаларга
жон бағишлайди,

Мўъжиза яратишда Исони шармисор қилиб, баҳор келди.

Томоша қилки, баҳор келгач, дарёлардан буғ кўтарилиб,
булут пайдо бўлади,

Бу булутлар ҳар бир боғу чаманда ёмғир марваридларини
сочади.

Ҳар томонда лола ва гуллар косасин ўз шабнамлари
билан тўлдириб,

Хуштам шаробга ўхшатиб баҳор келди.

Айрилиқ хазонига мубтало бўлганлар дилидан,
Ғусса, алам ва хуморни даф қилиш учун баҳор келди.

Эй ҳушёр одам, бу қийматли вақтни беҳуда ўтказма,
билгилки,

Бу баҳордан аввал дунёда сон-саноксиз баҳорлар келиб
кетган.

Бу дунёнинг ишратига, роҳатига кўнгул боғлама.
Улар доимий эмас, огоҳ бўл, ваҳши, кам фурсат, ўткунчи
баҳор келди.

Огаҳий билан бирга чиқиб боғу чаманларни сайр қил,
Эй гўзал, баҳор келди, гул сайри вақти етишди.

ЭЙ ДИЛ

Эй дил, зи чарх ком таманно макун абас,
Аз ташнаком об тақозо макун абас.

Гар оқили бисоз ба дарди гуриснаги,
Сайри ҳавас зи неъматии дунё макун абас.

Аз рангу бўю ҳусну вафо орий асту бас,
Гулҳойи ин ҳадиқа тамошо макун абас.

Мурғи ҳавойи қудсию олам хароба аст
Онро чу чуғзи маскани маъво макун абас.

Жуз дард нест орзуи жоҳ бар сарат,
Дарди сари барой ту пайдо макун абас.

Кун илтижо зи аҳли карам жумла комро,
Аммо зи ҳар хасис тавалло макун абас.

Ганжи хафист дар дили вайрона рози фақр,
Ин ганжро ба ҳеч кас шифо макун абас.

Зоҳид, ту кистию, майи жомии ишқ кист
Худро ба дайр омада расво макун абас.

Дар кунжи узлат, Огаҳий, дойим муқим бош,
Раъбат ба сайри боғи мусаффо макун абас.

Таржимаси:

Эй кўнгул, бу чарх фалакдан муродим ҳосил бўлади деб
Зеро чанқоқ кишидан сув умид қилиш ^{умид қилма,} ноўриндир.

Агар сен ақлли киши бўлсанг, очлик дардига бардош бер,
қаноатли бўл.
Дунёнинг ноз-неъматларига эга бўламан деб интилиш,
ҳирс қўйиш ярамайди.

Бу замоннинг гўзаллари яланғоч; на ранги, на бўйи ва на
ҳусни бор.
Бундай гулларни томоша қилиш ярамайди.

Бу дунёнинг беқарор паррандалари муқаддасу, олам уйи
харобадир,
Уни бойқуш сингари менга ватан бўлади деб умид қилиш
ярамайди.

Сенинг хаёлингдаги давлат орзуси иллатдан бошқа нарса
эмас.
Бу билан сен ўзингга ўзинг бош оғриғи орттирасан, бу
ярамайди

Ҳар нарсани илтижо қилмоқчи бўлсанг, карам-саховат
аҳлидан қил,
Аmmo хасисдан ҳеч нарса тамаъ қилма.

Фақирлик, камтарлик ҳар қандай кишининг вайрона
кўнглида яширинган хазинадир,
Бу хазинани ҳар кимнинг олдида ошкор этма.

Зоҳид, сен кимсану, ишқ жомининг майи ким,
Майхонага кириб, ўзингни шарманда қилма.

Эй Огаҳий, узлат бурчагида доим макон тут,
Мусаффо боғларни сайр қиламан, деб фойдасиз ҳаракат
қилма.

ЖАҒОУ ЖАВРУ БЕДОДАШ..

Ба жон қўшиш кун, эй дил, дар қабули ҳукми
фармонаш,
Вале ҳаргиз мазан дам аз шикасти аҳду паймонаш.

Ҳусули коми дигар орзу кардан зи ту ҳад нист,
Туро як нуктаи ширин басаст аз лаъли хандонаш.

Чу нўш лаъли нўшинаш насиби нест нўшидан,
Бинўшу дам мазан ҳар лаҳза заҳри чашми фаттонаш.

Агар хоҳи ба захми жони афгорат расад марҳам,
Ҳадаф кун сийнаи софат ба шасти тийри мужгонаш.

Ту дар зулмоти ҳижрон ташнағиҳоро қаноат кун-
Ки, дар васлаш насиби дигарон аст оби ҳайвонаш.

Жафоу жавру бедодаш кашиданро муҳайё шав,
Вале аз дил бирун кун орзуйи лутфи эҳсонаш.

Агар расми тағофил инчунин аст он паривашро,
Нигаҳ кардан ба чашми лутф бар ҳолат чи имконаш.

Чу воқиф шуд рақиб аз суҳбати он шўх бирун — о-
Ки, дузах беҳ аз он жаннатки, бошад хавфи
шайтонаш.

Баландаст он қадар меърож истиғнойи он дилбар-
Ки, ҳолат Огаҳий маълум натавонад жуз афгонаш.

Таржимаси:

Эй кўнгул, маҳбубинг нимани буюрса, уни жону танинг
билан қабул қил,
Аммо аҳд-паймонни бузганда ундан зорланиб дам урма.

Сен ўз маҳбубингни қўйиб бошқалар васлини орзу
қилишга ҳаққинг йўқ,
Унинг ширин лаъли лабидан чиққан бир оғиз ширин
сўзи сенга кифоя.

Унинг лаъли лабидан май ичиш ҳамма вақт ҳам насиб
бўлмайди,
Лекин ҳар лаҳза ўйнаб турган кўзлари заҳрига бардош
бериш учун ҳаракат қил.

Агар жонинг жароҳатига малҳам истасанг.
Ўзингнинг покиза кўксингни унинг мужгон ўқларига
тутиб бер, шундан шифо топасан.

Сен ҳижрон қоронғилигидаги ташналикка қаноат қил,
Чунки унинг васлида обиҳайвон суви бошқаларга насиб
бўлади.

Сен унинг жафою жабрини тортишга ҳозир бўлиб тур,
Лекин унинг лутфи эҳсони ҳақидаги хом хаёлни
кўнглингдан чиқар.

Агар паривашга гофиллик расм-одат бўлиб қолган бўлса,
Лутф билан сенга назар солиши сира мумкин эмас, унда
бу одат йўқ,

Рақиб билан у гўзал субҳатлашиб ўтирганидан хабар
топсанг, ундан узоқлаш,
Чунки шайтон бор бўлган жаннат дўзахдан ҳам ёмондир.

У дилбарнинг ноз-истигно меърожи шу қадар баландки,
Эй Огаҳий, фиғон-нола қилишдан бошқа йўл билан уни ўз
ҳолингдан хабардор қилиб бўлмайди

МУҲАММАСИ ОҒАҲИИ

Тан аз ҳами зулфаш сару по чину шикан шуд,
Сар аз ғами чашмаш ватани дарду миҳан шуд
Ақл абрӯйи вай дидау расвойи заман шуд,
Дил боз ҳаёли рухи ӯ карду чаман шуд,
Жон низ ақиқи лаби ӯ диду Яман шуд.

Чун мушк шуда атрфишон анбари зулфаш,
Буда шикану печ ҳама зевари зулфаш,
Афзун ҳам аз он хоста зебу фари зулфаш,
Бикушод чу машшота гириҳ аз сари зулфаш,
Бар гардани шавқи мани девона расан шуд.

Аз хатти лабаш маънийи жонбахш бихонам,
В-аз фикри дахонаш мазаи руҳ ситонам,
Ширинтар аз он гашт зи жон шаҳди баёнам,
То васфи каломи лаби ӯ кард забонам,
Ҳар нуктаи софаш ба баҳо дурри Адан шуд.

Он гоҳки бо нозу адо он бути гулрӯ,
Андохт паришон ба рухаш сунбули гесу,
Ашъор багесуш бигуфтам ҳама чун мӯ,
Аз сунбули мӯяш ҳама шеърам шуда хушбӯ,
Ҳар мисраи рангин чу гулистони Хӯтан шуд.

Дастӣ талаб аз домани васлаш шуда кӯтоҳ,
Дар ҳажр кашидам ҳама шаб нолаи жонгоҳ,
Карда бамани ғамзада раҳм оқибат он моҳ,
Аз роҳи талаттуф басарам омада ногоҳ,
Чун руҳи равон дохили афсурда бадан шуд.

Бинишаста муқобил ба мани бедилу шайдо,
Нўшид ба сад лутфу адо соғари саҳбо,
Гардида маро ҳосил азу кому таманно,
Фаҳрам чи ажаб имшаб аз ин давлати узмо,
Он ганжи вафо карда карам мойили ман шуд.

Аз парда бурун карда чу рухсоран анвар,
Бикушода саросар гириҳи зулфи муамбар,
Ҷо кулбаи ман сохта ҳамчун маҳи ховар,
Шамъи руҳи ӯ чун шаби маи кард мунаввар,
Ҷон пардаи фонус шуду чашм лаган шуд.

Аз Файзи рухаш гашт дилам моъмани фирдавс,
В-аз гавҳари нутқаш шуда жон мазхани фирдавс.
Гар жой нахоҳам чи ажаб маскани фирдавс,
Хилватгаҳи тангам шуда чун гулшани фирдавс.
Им шабки ба он дилбари гулчеҳра ватан шуд.

Сад шукрки, дилдор баҳангоми июнат,
Дода ба дилам бодаи гулфои июнат,
Дилро чи ажаб ё бад агар коми июнат,
Чун хўрд зи дасти карамаш жоми июнат,
Мастана ҳазин Огаҳий саргарми сухан шуд.

Таржимаси:

Унинг зулфи ҳалқасини кўриб, менинг таним ҳам печ-печ
бўлиб қолди,
Унинг кўзи ғамидан менинг бошим меҳнат дардининг
ватани бўлиб қолди,
Ақлим унинг қайрилма қошларини кўриб расво бўлди,
Унинг юзлари хаёлида менинг кўнглим чамандек очилди,
Ҷоним ҳам лаби қизиллигини кўриб, ақиқ макони Яманга
айланиб қолди.

Унинг сочларидан тарқалган хушбўй ҳид ҳамма ёқни тутиб
кетди,
Унинг сочлари жингалак-жингалак бўлиб безатиб туради,
Унинг зулфи ҳар қандай таърифлардан зиёдадир,
У раққоса каби ўйинга тушса зулфларидаги ҳалқа-ҳалқа
тугунлар ёзилади,
Мен девонанинг бўйнига унинг сочлари ип бўлиб
боғланади.

Дилбарим лабидаги сабзалардан манга жон бағишласвчи
сўзларни англадим,
Унинг оғзини ўйласам руҳни кўтарувчи бир маза менда
ҳосил бўлади,
Менинг ёзганларим шу сабабли жондан ширин бўлди,
Чунки мен унинг лабининг васфини қилдим.
Ёзган шеърларимнинг ҳар бир нозик маъноси баҳоланса,
Адан мулкининг дурига тенг келади.

Ул гул юзли маъшуқа нозу адолар билан,
Юзларига сунбул сочларини ёзиб юборса,
Шу онда у дилбарнинг сунбул сочининг ҳар бир торига
бир-бир шеър айтсам,
Унинг сунбул сочлари ҳидидан ҳамма шеърларим хушбўй
бўлиб,
Ҳар бир мисраъ шеърим Хўтан мулкининг гулистонига
ўхшаб ранг-баранг бўлди.

Менинг қўлим унинг васли этагини тутиб олишга қисқалик
қилади,
Унинг ҳажрида ҳар тун нола қилиб бедор ўтдим,
Ул ой менга оқибат ғамзалар билан раҳм-шафқат қилиб,
Ногоҳ лутф билан менинг кулбамга
Кучсиз ночор баданга янги руҳ — жон бағишлагандек
кириб келди.

Мен бедилу шайдонинг қаршисига ўтириб,
Юз нозу адолар билан қизил май ичди,
Мен ўз мақсадимни баён этиб унга мурожаат қилдим,
Мен шу ёрим билан ўтиришни катта давлат деб биламан,
фахрланаман.
Чунки у вафодорлик хазинасини бахш этиб менга мойил
бўлди.

Нурли юзини пардадан чиқариб,
Хушбўй зулфининг тугунларини ҳам ечиб ташлаб,
Шарқ моҳитоби сингари менинг кулбамдан жой олди.
Унинг юзининг нури кечамни мунаввар қилгач,
Менинг жоним фонуснинг пардаси бўлди, кўзим шаъмдон
бўлди.

Юзининг файзидан дилим жаннатнинг боғига айланди,
Нутқининг гавҳаридан жоним жаннат хазинасига айланди,

Шунинг учун жаннатдан жойни хоҳламасам не ажаб,
Менинг кичик хилватгоҳ уйим жаннат гулшанига ўхшаб
қолди,

Чунки бу кеча у дилбар кулбамни ватан қилди.

Юз шукрки, дилдор раҳм-шафқат қилиш вақтида,
Менинг дилимга қизғиш май иноят қилди.
Дил нима учун ажаблансин,
Ер ўз қўли билан май жомини иноят қилди,
Мен ҳазин Огаҳий маст бўлиб сўзлашга киришдим.

ИЗОҲЛАР

ҒАЗАЛИЕТГА ИЗОҲЛАР

(Давоми)

25. Бу мисрадаги кўзга ташланадиган вазн сакталиги аслида сакталик эмас. Аруз вазнида айрим ўринларда учрайдиган бундай «сакталик»ни китобхон ўқишда тўғрилаб олиши керак. Бу мисрани «ғулистон» сўзидаги «у» товуши ургу билан ўқилиши орқали вазн камчилиги тўлдирилади. Огаҳий поэзиясида учраб турадиган бундай ўринларга китобхон эътиборини жалб қиламиз.

26. Бу ўриндаги «алиф» ва «нун» сўзлари араб алифбесигадаги ҳарфларга ишорадир. Классик адабиётда қабул қилинган адабий приёмга кўра, алиф ҳарфи тўғрилиқ, адллик мазмунида, «нун» ҳарфи эса қадди букилган, эзилган, жафо чеккан мазмунларида ишлатилади.

27. Бу сўз Огаҳий асарларининг илгариги нашрларида (Огаҳий, «Таъвизул ошиқин», Тошкент, 1960, нашрга тайёрловчи Хуршид) «ғайбат» тарзида ўқилган, ҳолбуки, байтнинг мазмуни бу сўзнинг «Ғийбат» тарзида ўқиш кераклигини кўрсатади. Чунки «ғайбат» сўзини ёки «аҳли ғайбат» бирикмаси шахснинг йўқлигини, ғойиблигини билдиради, «ғийбат» сўзи эса орқадан ёмонлаш, ғийбат қилиш маъноларида келади. Мазкур байтда Огаҳий «юз минг ширин-шакар сўзининг ғийбат аҳли бир огиз сўз билан заҳарга айлантириб юборади» демоқчи.

28. Лаҳзали жоми нишотинг даврсиз ҳам бўлмасин. Бу мисрадаги «давр» сўзи «айланиш» маъносига ишлатилади. Натижада мазкур мисра «сенинг шодлик жоминг бир лаҳза ҳам ҳаракатдан — айланишдан тўхтамасин» деган маънони ифода этади.

29. *Лотақнату* — арабча ибора бўлиб, «умид узманглар» (бир нарсадан) деган мазмунда келади. Мисранинг мазмуни: «гуноҳ аҳли шаънида айтилганким, умидингни узма!»

30. *Шамсуз-зуҳо* — арабча тарқиб бўлиб, қуёшнинг кўтарилиб тўлиқ нур сочиб турган вақтига айтилади. Қўчма маънода жамоли порлаб турган гўзалга ҳам ишлатилади. Мазкур мисранинг мазмуни: сенинг рухсоринг тонг вақтида кўтарилган нур сочиб турувчи қуёшдир.

31. *Конун* — арабча бу сўзнинг бир неча маънолари бўлиб, бу ўринда «манба», «марказ» мазмунида келади. Байтнинг мазмуни: қуриган булоқдан сув чиқмаганидек, ҳасад ўти билан қизиган, аламли-галанган кўнгилдан ҳам раҳм кутма.

32. *Жамшид* Эроннинг қадим замон тарихида ҳукмронлик қилган пешдодийлар сулосининг тўртинчи ва энг машҳур подшоҳидир. Классик адабиётимизда бу ҳукмдорга турли сифатлар берилади ва «*Жоми Жамшид*» (*Жамшид жоми — қадаҳи*) «*Жамшиди жоҳ*» (юқори мартабали подшоҳ) ва бошқа кўп формадаги иборалари тез-тез учраб турали.

33. *Нуширавон* (Ануширавони Одил) қадим Эронда ҳукмронлик қилган сосонийлар сулоласига мансуб подшоҳлардан бири. У мелоднинг VI асрларида ҳукмронлик қилади ва тарихда ўз одиллиги билан шуҳрат топади. Шунинг учун Шарқ манбаларида унинг номи «Нуширавони одил» тарзида ишлатилади.

34. *Ҳотам*, *Ҳотама Тай* — араб шоирларидан Абу Адий ибн Абдуллоҳ ибн Сьднинг лақабидир. Бу шоир ўз саховати ва давлатмандлиги билан Шарқда шуҳрат қозонгандир. Ўзбек классик адабиётида ҳам *Ҳотам Тай* саховат тимсоли сифатида ишлатилади.

35. *Доро* — қадим Эрон тарихида Аҳмонийлар сулоласига мансуб бўлган подшоҳлардан бири.

36. Бу байтда мазмун ҳозирги замон китобхони учун тушунилиши қийин бўлган архаик формада ифода қилинган. Биз фойдаланган манбаларнинг ҳаммаси худди шундай текст беради. Фикримизча, байтнинг мазмуни қуйидагича тушунилиши керак: ҳар вақт базм ичида шўх таннозлар ўйинга тушсалар, ажаб эмаски, фақат таннозлар эмас, балки жон бағишловчи ошиқлар ҳам ўйинга тушадилар.

37. *Скандар ёки Искандар* — мелоддан илгариги IV аср охириларида Шарқ мамлакатларига юриш қилиб, кўп ўлкаларни фатҳ этган машҳур Юнон лашкарбошиси Александр Македонский.

38. *Хайбар* — Арабистонда Мадинага яқин жойдаги бир шаҳар исми.

39. *Анварий* — Авҳадиддин Анварий XII асрда яшаб ижод этган (вафоти 1191 йил) форс-тожик адабиётининг машҳур намоёндаларидан бири. Анварий Шарқ адабиёти тарихида ўзининг қасидалари билан машҳурдир.

МУҲАММАСЛАРГА ИЗОҲЛАР

1. Мухаммаснинг бу банди Огаҳий поэзиясида кенг ишланган антиклерикал мотивнинг гўзал ва кучли бир намунасидир. Мазкур бандда шоир зоҳид-дин тақводорларининг кирдикорлари тўғрисида сўзлаб, улар дин номидан ҳукм юргизиб элдан — халқдан зарни — олтинни назр-ниёз тариқасида олиб тўймайдилар, халққа ҳийла-найранг ишлатишдан уялмайдилар демоқчи бўлади.

2. *Тароватул таво*. Бу арабча ибора икки сўздан таркиб топган: тароват — гўзаллик, янгиллик маъносида; таво эса емирилиш, йўқолиш, пасайиш маъносида келади. Тароватул таво — гўзалликнинг пасайиши, янгилликнинг йўқолиши маъноларини билдиради.

3. *Мосивалоҳни адам валлоҳу аълам биссабов*. — Бу арабча ибора ғойиблик — киши кўзга кўринмай мавжуд бўлиш тангрига хосдир; «тўғрисини фақат тангри билади» маъносида ишлатилади.

4. Бу мисранинг мазмуни: хурсандчилик қулфини очиб учун калит меҳнатдур.

5. *Нуҳ тўфони* — диний афсоналарга кўра, қадим замонларда Нуҳ пайгамбар ҳукмрон бўлган даврда, бутун дунёни сув босган. Шунда Нуҳ пайгамбар катта бир кема ясаб, шу кемага ҳамма жони-

ворлардан бир жуфт-бир жуфт солиб тўфонда ҳалок бўлишдан уларни асраб қолган ва шу йўл билан ер юзида жониворларни яна тарқатишга сабаб бўлган. Афсоналарда шу воқеани «Нух тўфони» деб юритилади.

6. *Тахти Каёнийдин* — бу байтда, Огаҳий инсофли ва виждонли оддий халққа, яъни «фақр элига» ўз кулбаси жаҳон мулкидан илшироқ, эски бўйраси эса Каёнийлар тахтидан, яъни «тахти Каёндин» афзалроқ, деб таърифлайди. Каёнийлар Эрон тарихининг кўрсатишига биноан, қадим замонларда ҳукмронлик қилган тўрт сулоланинг (пешдодийлар, каёнийлар, аҳмонийлар, сосонийлар) иккинчисидир. Эрампдан илгари ўтган бу сулола ҳукмронлиги даврида афсонавий қаҳрамонлардан Кайковус, Кайхусрав, Кайқубод, Кайлаҳросиплар подшоҳлик қилганлар.

7. *Альажвунак вул ҳукм лаҳ* — бу арабча иборанинг маъноси мазкур мухаммаснинг еттинчи бандидаги бешинчи мисраида баён қилинади, яъни «Альажузлик вул ҳукм лаҳ» иборанинг маъноси «сен ожизу, ҳокимдур ул» демакдир.

8. *Ковус* — қадимги Эроннинг мифи подшоҳларидан бири. Кай — асл, адолатли, ёқимли маъноларида ҳам келадиган бу сўз қадимги Эрон подшоҳларидан Кайковус, Кайхусрав, Кайқубод ва Кайлаҳросиплар учун умумий, муштарак ном сифатида ҳам ишлатилади.

МУСАММАНЛАРГА ИЗОҲ

1. Боҳамдуллоҳким ваҳбул зул жалол... — Бу байтнинг мазмуни: бутун куч-қудратнинг эгаси тағрига шукрим, менга ёр висолининг неъматини ато қилди.

ҚИТЪАЛАРГА ИЗОҲЛАР

1. Бу характерли қитъа Огаҳий томонидан 1242 йил ҳижрийда (1826—27 йил мелодий) Ойдўст бошчилигидаги қорақалпоқ халқ кўзғолони муносабати билан ёзилган. Қитъада шоирнинг кўзғолончиларга бўлган симпатияси очиқ кўриниб туради ва халқ ҳаракатининг тўфон сингари қудратли кучга эга экани айтилади.

2. Бу қитъа Огаҳийнинг «Жомеул воқеоти султоний» асаридан олинди. Муаррих мазкур муқаддимада асар номини таъкидлаб кўрсатади.

3, 4. Бу қитъа 1273 йил ҳижрийда (1856—57 йил мелодий) Хоразм хонлигида (Тамоб қалъасида) рўй берган қаҳатчилик ва очарчилик муносабати билан ёзилган.

5. Мазкур қитъа 1251 йил ҳижрийда (1835—36 йил мелодий) Хива шаҳрида мадрасаи олий қурилиши муносабати билан ёзилган. Бу мадраса шаҳарда карвонсарой билан Паҳлавон дарвозаси оралигида бўлган.

ТУЮҚЛАРГА ИЗОҲЛАР

1. Биринчи мисрадаги «чоқир» сўзи «чоғир — қадаҳ» маъносида, иккинчи мисрадаги «чоқир» сўзи «чақирмоқ» феълнинг буйруқ формаси, тўртинчи мисрадаги «чоқир» сўзи эса икки элементдан ташкил топади. «Чо» элементи «ча» ясовчи қўшимчаси бўлиб, «комим» сўзига

қўшиб ўқилади, яъни «комимча — мақсадимча» маъносини билдиреди. «Қир» элементи эса «қирмоқ» феълнинг буйруқ формасидир. Шундай қилиб тўртинчи мисра «Ҳеч раҳм қилмай менинг мақсадимча қир» деган маънони ифода қилади.

МАСНАВИЙЛАРГА ИЗОҲЛАР

1. *Хаварнақ* — Низомий Ганжавийнинг «Ҳафти пайкар» дostonи-лаги бош қаҳрамон Баҳром Гўрнинг ясаган ажойиб гўзал қасри. Афсоналарга кўра, бу қаср кўп мўъжизакор безакларга эга бўлиб, қадимги Кўфа шаҳри яқинида бўлган. Хаварнақ ўзи адабиётда салобатли гўзаллик, юксак нафосат тимсоли сифатида ишлатилади.

2. *Ошиқи содиқ* — маснавийлар ичида келадиган бу характерли сюжет алоҳида ном билан кўрсатилмаган бўлиб, уни асар мазмунига асосланиб «Ошиқи содиқ» номи билан атадик.

Бу асар сюжетини Огаҳий қаердан олганлиги ва уни ёзишда нимага суянганлигини аниқ айтиш қийин. Шунга қарамай бундай сюжетларга бой бўлган Шарқ адабиётини яхши ва чуқур билган Огаҳий жуда кўп адабий манбалардан ижодий фойдаланиш йўли билан бу асарни яратган, деган тахминни қилиш мумкин.

Муҳаббат темасида ёзилган ва тугалланган сюжетга эга бўлган бу асар Огаҳий ижодий йўналишидаги чуқур ҳаётини оптимизмни ўзида ифода этади ва асар сюжети ижобий натижалар билан якунланади.

3. *Иморати олий* — Огаҳий бу маснавийда Хива хонларидан Муҳаммад Раҳим Аввал замонида Хива шаҳрида «Дош ҳовли» ичида қурилган бир катта бинони тасвир қилади. «Жомил воқоти султоний» асарида Огаҳий томонидан «Кўринишхона» деб аталган бу бинони бунёд қилишда меъморлар — хоразм усталари яратган нақшларга шоир алоҳида диққатни жалб этади ва зўр маҳорат билан тасвир қилади.

4. *Рафинак боғи тасвири* — Бу маснавий «Жомил воқоти султоний» тарихий хроникасидан олинган бўлиб, бунда Огаҳий Хива яқинлигидаги Рафинак қишлоғида (бу қишлоқ ҳозир ҳам мавжуд) қурилган катта бир боғни тасвир қилади ва кейинги маснавийсини бу боғдаги иморат тасвирига бағишлайди.

5. *Байрамалидаги талон-торож* — Мазкур маснавий «Жомил воқоти султоний» тарихий хроникасидан олинган бўлиб, бунда Огаҳий Хива хони Муҳаммад Аминхон сарбозларининг Байрамали қалъасига ҳужуми ва ундаги тинч аҳолини талон-торож қилганлари ҳақида гапирди.

6. *Ғайрат қил* — Огаҳий мазкур маснавийни ўз асаори «Жомил воқоти султоний» китобининг муқаддимасида беради. Маснавийнинг мазмунидан кўриниб турганидек, шоир асар устида иш бошлашдан илгари ўзига-ўзин хитобан, ғайрат қилиш, ҳар қандай қийинчиликларга қарамай ижодий ишга киришиш кераклиги ҳақидаги сўзлайди.

7. «*Дош ҳовли*» — Бу маснавий Огаҳийнинг «Риёзуд давла» хроникасидан олинган бўлиб, Хива шаҳридаги Ичон қалъада бино қилинган «Дош ҳовли» тасвирига бағишлангандир. Ҳозир бу бинода Хоразм тарихий музей жойлашган.

8. *Сухроб* — қадим Эрон тарихининг лирик қаҳрамонларидан Рустам ва Тахминанинг ўғли бўлиб, унинг саргузаштлари Фирдавсий «Шоҳнома»сида батафсил тасвир қилинади.

9. *Баҳман* — Эрон мифик қаҳрамонларидан Исфандиёрнинг ўғли. Асли исми Ардашер бўлиб, Баҳман хон номи билан шуҳрат

қозонган. Баҳман форсча сўз бўлиб, ақлли, чаққон, адолатли, кучли маъноларини билдиради. Эрон йил ҳисобида ўн биринчи ойнинг номи бўлиб ҳам келади. Бу ой мелодий ҳисоб бўйича 21 январь — 19 февралга тўғри келади.

10. *Гаршосиб* — Фирдавсий «Шаҳнома»сининг қаҳрамони Рустам ажодларидан бирининг ўғли.

11. *Шўриш* — бу маснавий «Риёзуд давла» асарида Хива хони Оллоқулихоннинг Эронга қилган ҳарбий юриши муносабати билан ёзилган. Бунда жанг вақтидаги талон-торож, халқ бошига тушган шўриш — гавго тасвир қилинади.

12. *Манзил узоқ* — 1255 йил — ҳижрий (1839—40 йил мелодий) Хива хони Оллоқулихон Огаҳийга Шермуҳаммад Муниснинг тугамаган «Фирдавсул иқбол» асарини давом эттиришни ва тугатишини буюради. Шунда Огаҳий камтарлик билан ўзини «фил олдида пашша, қуёш олдида зарра» ҳисоблаб ушбу маснавийни айтади. «Фирдавсул иқбол»дан олинган бу маснавийда Огаҳийнинг Мунисга бўлган чуқур ҳурмати ва муҳаббати кўриниб туради.

13. *Вабо офати* — 1244 йил ҳижрийда (1828—29 йил мелодий) Хива қўшинининг ҳарбий юришларидан бирида вабо (тоун) касали тарқалиб, кўп одамлар ҳалок бўлган эди. Машҳур шоир ва муаррих Шермуҳаммад Мунис ҳам шу офат вақтида ҳалок бўлади. Огаҳий мазкур маснавийда юқорида баён қилинган вабо офатини ва унинг оқибатларини тасвирлайди.

14. *Амударё тошқини* — бу маснавийда тасвир қилинган тошқин 1275 йил ҳижрийда (1858—59 йил мелодий) рўй берган эди.

15. *Боғ таърифиди* — бу маснавийда Огаҳий Хоразмдаги «Ангорик» ва «Гандумкон» қишлоқларида бўлган гўзал боғларни тасвир қилади. Маснавий 1273 йил ҳижрийда (1856—57 йил мелодий) ёзилган.

16. *Шеърый мадҳал* — Огаҳий 1262 йил ҳижрийда (1845—1846 йил мелодий) «Зубдатут-таворих» асарини бошлашдан илгари юқоридаги шеърый мадҳални (киришни) ёзади ва сўнг ишга тушади.

ҚАСИДАЛАРГА ИЗОҲЛАР

1. *Қасидаи насиҳат* — қасида 1865 йилда ёзилган бўлиб, Муҳаммад Раҳимхон сонийга бағишланган. Қасиданинг асосий руҳи ва йўналиши оддий қасидалардан фарқ қилиб, унда шоир хонга йўл-йўриқ кўрсатади, насиҳат қилади, мамлакат ва халқни адолат билан идора этиш йўлларини белгилаб беради. Қасидада хонни мақташдан кўра кўпроқ шоир ўз сиёсий қарашларини ифода этишни мақсад қилиб қўяди.

2. *Инно фатаҳно* — бу арабча иборанинг мазмуни «унга фатҳ — ғалаба бағишланган» демакдир.

НАШРГА ТАЙЁРЛОВЧИЛАрдАН

Муҳаммад Ризо Огаҳий девони «Таъвишул ошиқин»нинг тўртта қўлёзма нусхаси, иккита литография йўли билан қилинган наشري бизгача етиб келган. Девоннинг қўлёзма нусхалари:

1. Салтиков-Шчедрин номидаги Ленинград Давлат халқ кутубхонаси фондидаги 18-инвентарь номерли қўлёзма. Девон Огаҳий ҳаёт вақтида 1286 йил ҳижрийда (1869—1870 йил мелодий) тuzилган.

2. СССР Фанлар Академияси Шарқшунослик институтининг Ленинград бўлими фондида С. 1944-инвентарь номери остида сақланаётган нусха. Девон нусхаси 1321 йил ҳижрийда (1903—1904 йил мелодий) котиб Муҳаммад Шариф девон ибн Оллоберган девон томонидан Хоразмда кўчирилган.

3. Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси Шарқшунослик институти фондида 938-инвентарь номери остида сақланаётган нусха. Девон нусхаси 1323 йил ҳижрийда (1905—1906 йил мелодий) Муҳаммад Яъқуб девон бинни Уста Қурбон Ниёз Хоразмий малақаб и Харрот томонидан китобат қилинган.

4. Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси Шарқшунослик институти фондида 7443-инвентарь номери остида сақланаётган нусха. Нуханинг китобат йили ва котиби номаълум.

Огаҳий девонининг литографик нашрлари:

1. Хива литографиясида 1300 йил ҳижрийда (1882 йил мелодий) Муҳаммад Расул Мирзо (Комил Хоразмий ўғли) назорати остида босилган нусха.

2. Хива литографиясида 1323 йил ҳижрийда (1905—1906 йил мелодий) босилган нусха. Бу нашр ким томонидан тайёрлангани кўрсатилмаган, лекин у Огаҳий лирик меросини тўлиқ ўз ичига олиши билан бошқа нусхалардан ажралиб туради.

Огаҳий лирик меросини нашрга тайёрлашда учта нухани асос қилиб олдик ва шу таянч нусхалар устида текстологик иш олиб бордик. Ленинграддаги Салтиков-Шчедрин кутубхонасидаги 18-инвентарь номерли қўлёзма нусха фотокопияси, Тошкент Шарқшунослик институтидаги 938-инвентарь номерли қўлёзма нусха ва ниҳоят, 1905—1906 йилларда Хивада нашр қилинган литографик нусха. Бу нусхаларни қиссий-танқидий усулда ўрганиб, энг тўғри тексти танлашга, девоннинг илмий жиҳатдан асосланган хулосавий текстини яратишга ҳаракат қилдик. Бу интилишда қанчалик муваффақият қозонилди — буни муҳтарам китобхонлар мулоҳазасига ҳавола қиламиз.

Огаҳий лирик меросини китобхонларга мумкин қадар тўлиқроқ етказиш мақсадида, «Таъвизул ошиқин» билан чекланиб қолмадик. Маълумки, Огаҳий Шарқда тарихнавислик традициясини давом эттириб, ўз илмий-тарихий асарларида кўп шеърний парчалар берган. Шу материалларни ҳам ўргандик, шоир ижодий фаолияти жиҳатидан характерли ва аҳамиятли бўлган бадий парчаларни танлаб олиб, уларни жанр хусусиятига қараб ўз ўрнида девонга киритдик. Шунга қарамай, мазкур нашр Огаҳий лирик меросини тўлиқ қамраб олган деб бўлмайди. Айрим сабабларга биноан шоирнинг баъзи шеърлари тушириб қолдирилди.

Огаҳий девонини нашрга тайёрлашда шоир асарларининг бизнинг замонамиздаги нашрлари ҳам диққат-эътибордан четда қолмади. Жумладан, доцент Субутой Долимов томонидан тайёрланиб, 1958 йилда Ўзбекистон ССР Давлат бадий адабиёт нашриёти томонидан нашр этилган «Огаҳий. Танланган асарлар», шоир Хуршид ва адабиётшунос олим Раҳмат Мажидий томонидан тайёрланиб, Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси нашриётида босилган «Огаҳий. Таъвизул ошиқин» китобларида учрайдиган ижобий тажрибалардан фойдаландик.

Тошкент, 1971.

ЛУҒАТ

А

- Абтар* — бузук, паршон, нотамом, бахтсиз.
- Аваз* — айирбошлаш, алмаштириш, ўрнига иккинчисини қўйиш.
- Авсаъ* — кенг, кенгроқ.
- Аёдат* — касални кўриш.
- Ажром* — гуноҳлар.
- Азъоф* — «заиф» сўздан олинган бўлиб, заифлик, кучсизлик маъносида ишлатилади, «заиф» сўзининг кўплиги «азъоф».
- Айнул ҳаёт* — ҳаёт манбаи.
- Алойинул лавс* — ифлос алоқалар.
- Алохон* — аломон, алохону-аломон — уй-жойсиз, бекас, бечора.
- Алоло* — шовқин-сурон, ҳайқириқ.
- Амр* — иш.
- Ано* — машаққат, кулфат, қийинчилик.
- Анин* — нола, оҳу зор, оҳ-воҳ, инграш.
- Арбада* — игво, жанжал, тўполон, ёмон қилиқ, бадмастлик, валақлаш.
- Аржуманд* — азиз, ҳурматли, қадрли, қимматли.
- Аркон* — рукнлар, устунлар, таянчлар (бирлиги рукн), аркони давлат — давлат аъзолари, ҳукумат арбоблари.
- Арас* — хушбўй мевали ўсимлик, қора арча.
- Аръар* — 1) қора арча, совур арча, нина баргли дарахтлар туркумидан бўлган хушбўй мевали бута ўсимлиги; 2) эшакнинг ханграши.
- Аслам* — энг тўғри, ҳақиқий, умидли.
- Асамм* — қар, гаранг.
- Асноф* — ҳунармандлар, синфлар.
- Асас* — кеча қоровули, тунги соқчи.
- Атлоф* — 1) йўқотиш; 2) йўқ қилиб юбориш, қириб ташлаш.
- Атойи бешумор* — кўп ҳадялар, кўп туҳфалар, тортиқ қилинган кўп нарсалар.
- Аторуд* — бир юлдузнинг номи.
- Ахгар* — қип-қизил чўғ.
- Ахзар* — яшил, кўк.
- Ашхаб* — бўз от.
- Ашҳар* — шаҳарлар.
- Ашкол* — шакллар.
- Ақдоҳ* — қадаҳлар, пиёлаалар.

Аҳқар — нафратланган, жирканч, арзумаган, аҳамиятсиз.
Аҳмар — қизил, қизилроқ.
Аҳром — 1) хос жой, ичкари ҳовли, ўз аҳли бўлмаган киши (бирлиги) лар киритилмайдиган жой; 2) хотин; 3) кавба, ҳарам.
Аҳ — тириклар (бирлиги — ҳай).
Аъдод — рақамлар, сонлар (бирлиги адад).
Аъжуба — ажойиб, ажаблантирувчи.
Аъраж — чўлоқ.

Б

Базл — эҳсон қилиш, бағишлаш, бериш.
Барада — етакчи, йўл кўрсатувчи.
Баид — узоқ, йироқ.
Байтул атиқ — қадимий нарсалар уйи.
Балийят — бало, қайғу, бахтсизлик.
Бам — чолғувчиларнинг йўғон овози.
Баҳрун нажот — қутулиш дарёси.
Бандаи дарингман — эзилган, парчаланган; даридан — парчаланмоқ, эзилмоқ.
Барг — жиҳоз, безакли нарса, асбоблар.
Барқ — чақмоқ; тоз — илгарига қараб югуриш, интилиш, ҳужум қилиш; барқи тоз — учиб келувчи чақмоқ.
Беҳжат — шодлик, хурсандлик.
Беш — ортиқча, кўп.
Бироста — сердарахт жой.
Биҳил — кечиш, гуноҳини кечиш, баҳридан ўтмоқ.
Биг — фикр, қасд, жазм.
Бим — қўрқинч, хавф.
Билкулл — батамом, бутунлай, тамом.
Боб — 1) эшик, дарвоза; 2) асарнинг бўлими.
Бом — том, уй томи.
Боғи — қутурган, исёнкор, ғаюр.
Боҳтар — ғарб, кун ботиш.
Бодаи ваҳдат — ваҳдат майи.
Бодаи ноб — тиниқ май, соф май.
Ботил — бузилган, бузуқ, бекор қилинган, беҳуда.
Борҳо — неча марта, неча дафъа.
Буду набуд — бору йўқ.

В

Вазъ — тартиб, низом, қуриш, бино этиш.
Варзиш — одат, машқ, кўникма.
Васақ — 1) боғланиш, алоқа; 2) шартнома; 3) уй, жой.
Васъат — кенг, бўшлиқ.
Вожгун — терс, тескари, чапша, паст.
Вофий — 1) тўлиқ, тугал, етарли; 2) ваъдада турувчи, вафоли.
Вофир — 1) мўл; 2) аруз вазнларидан бири.
Вусъат — кенглик, кенгчилик.

Г

Габр — оташпараст.

Газоф — 1) кўп миқдор, ҳаддан ташқари кўп; 2) асоссиз, мазмунсиз.

Гардон — айланувчи, айланиш.

Гаштзор — сайр қиладиган.

Гиҳ-миҳ — маза, роҳат; гиҳ-миҳ олиб — маза қилиб, роҳат қилиб.

Гунжойиш — сифарлик, сифадиган.

Густар — сўз бирикмасида ёювчи, тарқатувчи маъносида ишлатилади.

Д

Даъ — қўй, ташла, тарк эт.

Даажам — 1) сержаҳл, ёвуз; 2) одам ёқмас, қайғули, хаёлпараст, уятчан; 3) мастлик, сархушлик.

Дайёр — уй эгаси, турувчи, яшовчи.

Дамор — йўқ қилиш, маҳв этиш, ҳалок қилиш.

Дарбон — эшик қоровули.

Даранг — секин, аста, тўхталиш, пайсалга солиш.

Дарҳам — 1) тўпланган; 2) тартибсиз.

Дашна — ханжар.

Даъб — одат.

Дегилан — эмасман; дегилан наҳли балоям — бало дарахти эмасман.

Диловиш — кўнгилни банд қилувчи, кўнгилни илинтирувчи.

Доъ — касал, беҳоллик.

Дубдурун — дукурлаган товуш, гумбурлаш.

Духхол — Гамхўр, ёрдам берувчи.

Е

Ебу — отнинг тури.

Ева — беҳуда, пойма-пой гап.

Ези — дашт, чўл; ёзуя — даштда, чўлда.

Емна қудум — ўнг қадам.

Ён — валдираш, беҳуда гап. Монин ён — валдираш, беҳуда гап билан қаршилиқ кўрсатиш.

Ж

Жавф — бирор нарсанинг ичидаги бўш жой.

Жавшан — совут, симдан тўқилган қадимги уруш кийими.

Жайхун — Амударёнинг қадимги номи.

Жало — Ватанни ташлаб кетиш, Ватандан ажралиш, Ватандан жудо бўлиш.

Жалис — бирга ўлтирувчи, ҳамсуҳбат, мажлисда бирга бўлиш.

Жалодат — куч, қувват, жасорат.

Жалолат — шон-шуҳрат, улуғлик, дабдаба.

Жарф — чуқур.

Жарас — қўнғироқ, туя карвони қўнғироғи.

Жарҳ — 1) ярадор бўлиш, ранжитиш, ҳақорат қилиш; 2) раддия ёзиш.

Җасомат — катталык, йўғонлык.

Җавор } ён, атроф, қўшни ер, яқин ер.
Җивор }

Җовид — абадий, доимий, мангу.

Җода — жодда — 1) катта йўл; 2) қоида, низом.

Җонгудоз — жонни қийновчи, азоб берувчи.

Җуъ — очлык.

Җузвдон — чармдан ишланган кичкина папка.

Җуллоб — гулоб, гул суви.

Җуъл — бойқуш, бойўғли.

Җў, жўй — ариқ.

З

Забҳ — 1) ҳалокатга маҳкум, ҳалокатга дучор бўлиши аниқ, ўлиши муқаррар; 2) бирор ҳайвонни сўяётган вақтда дуо ўқиш; 3) мол сўйиш.

Завоя — бурчаклар (бирлиги зовия).

Зайлуча — гиламча, шолча.

Залл — хато, адашиш.

Зан — 1) хотин; 2) сўз бирикмасида урувчи, чалувчи маъносиде ишлатилади. Масалан, чангзан — чангчи, чанг чалувчи; шуъла зан — шуъла урувчи, равшан қилувчи; 3) фикр, тушунча; 4) шубҳаланиш, таҳмин қилиш.

Зарф — май идиши, суюқлик идиш.

Зийн — зийнат, безак.

Зи — эга; эн шавкат — шавкат эгаси.

Зихи — яхши, жойида, гўзал, қандай яхши.

Зуллол — тиниқ, ширин, совуқ сув.

Зухд — дунёдан воз кечиш ва тоат-ибодат билан шуғулланиш.

Зухол — бир юлдузнинг номи.

И

Иб — ип.

Идмон — машқ.

Из — азизлик, иззат, қадр-қиммат.

Ивид, изад — худо.

Икроҳ — 1) жирканиш, хунук ҳисоблаш; 2) исталмаган, ёмон кўрган ишни мажбуран бажариш.

Инбисот — шодлик, хурсандлик.

Инс — инсон, киши, одам жинси.

Инҳитот — қўшиш, тубанлашиш, тушкунлик.

Инҳироф — қинғайиш, четланиш, чиқиш.

Ирсол — юбориш, етказиш.

Ирсол хок — бутун ер юзи: хок — ер юзи, тупроқ.

Иртикоб — 1) бир ноўрин ишни қилишга киришиш; 2) бирор ишга киришиш.

Истидомат — бир ишнинг давомли бўлишини ишташ, давомаг.

Исор — 1) бирор кишини афзал кўриш; 2) тортиқ қилиш, тақдим этиш, қурбон қилиш.

Испанд, сипанд — исириқ.

Истифсор — изох сўраш, талаб қилиш, сўраб билиш.

Истихора — туш орқали фол кўриш, кўнгилдаги мақсаднинг ҳосил бўлиши ёки бўлмаслигини билиб олишни ўйлаб туш кўриш учун ният қилиб ухлаш.

Истиғно — иҳтиёжсизлик, тортиниш, ноз.

Итоб — қаҳру ғазаб, қийноқ.

Иттисол — туташ, уланиш, етишиш, бирикиш, ёнишиш.

Ифрот — ҳаддан ошиш, ҳаддан ошириш.

Ифтон — йўлдан уриш, йўлдан озиш.

Ихфо — яшириш, беркигиш, махфий.

Ичқирмак — ичкари сўздан.

Иқд — марварид шодаси, боғи, боғлаш.

Иқомат — бирор жойда туриш, жойланиб қолиш, туриб қолиш.

Иҳроқ — куйдириш, ёндириш, ёқиш, куйдириб юбориш.

Иҳмол — бепарволлик, сустлик, сусткашлик.

К

Кабк — каклик.

Каж — 1) эгри, қийшиқ, букур; 2) оҳак, ганж; 3) пушти каж — оҳакли фундамент, қурилиш.

Кариҳ — бадбашара, хунук.

Карона — карон — чет, чегара, қирғоқ.

Касолат — сустлик, бўшанглик.

Катон — канопадан тўқилган кийимлик (афсонага кўра катон гўё ойдинга ҳам чидамай тез йиртилар эмиш).

Каҳл — сурма; қаҳли басар — кўзга сурма тортиш.

Килк — қамич, қалам.

Кисик — гишт парчаси.

Кисвати фақирона — фақирона кийим, уст-бош.

Кобин — никоҳ олдидан эр томонидан хотинга тўланиши шарт қилинган пул, маҳр.

Ков-ков — ковлаш, қазिश.

Кож — шапалоқ, шапати.

Коргоҳ, коргаҳ — 1) ишхона, корхона; 2) дунё.

Кос, каъс — коса, май ичадиган қадаҳ.

Коши, кошин — иморат гишталарига бўёқ бериш.

Коҳ, қаҳ — сомон.

Коҳил — суст, бўш, секин.

Кудуразадай — гамни кетказувчи.

Кулок — бўрон.

Кунд — ўтмас, ўтмайдиган, дудуқ.

Кўс — 1) ногора, қўш ногора; 2) туртки, заоба.

Л

Лабриз — лиқ-лиқ тўлган, тўлиб-тошиб кетган.

Лаъб — ўйин.

Лавн — ранг, бўёқ, нур.

Лаъли румоний — донна-донна, йирик лаъл тоши, ёқут рангли анордонаси.

Лаолий — қизил ранг.
 Ларзутоб — титраш ва иситма.
 Латма — зарба, шикастлантириш.
 Лаҳу — ўйин.
 Лаҳн — овоз, куй, ашула, сайраш.
 Лигом, лижом — юган, жабдуқ.
 Лиллоҳи — худо ҳақи.
 Ложарам — 1) чорасиз, шубҳасиз, ноилож; 2) албатта, шунинг учун.
 Лош, лоша — ўлимтик, ўлган нарсанинг жасади.
 Лоязол — абадий, мангу.
 Луъб — эрмак, овунчоқ, томоша, кўнгил очиш.
 Луъбат — 1) ўйинчоқ, қўғирчоқ; 2) найранг; 3) гўзал, севгили;
 4) қуёш.

М

Мавзун — 1) ўлчанган, қоматга яраша бичилган; 2) тузилиши келишган, чиройли; 3) вазнали, вазнга солинган шеър.
 Мавт — ўлим, вафот этиш.
 Маъдалат — адолат, ҳаққоният.
 Мадо — чеки, ихота доираси.
 Мадорис — мадрасалар, ўқув юрти (бирлиги мадраса).
 Маъдум — йўқ қилинган, йўқ бўлган, ғайри мавжуд.
 Мадди ашк — кўз ёшининг дув-дув оқиши.
 Мажмар — мушк-анбар каби турли хушбўй нарсаларни солиб тугатадиган идиш (манқал).
 Мажро — сув йўли, ўзан.
 Мазох — 1) маза, лаззат, завқ; 2) таъм билиш аъзоси.
 Мазжаъ — 1) дам олиш ўрни; 2) тўшак, ётоқ, каравот.
 Мазохури ашк — кўз ёшининг пайдо бўладиган жойи.
 Мазик — тор, торлиқ, тор ер.
 Мазраа — экинзор.
 Маъзул — 1) бўшатилган, бўшалган, ишдан озод этилган; 2) йўқолиш, кетиш.
 Майкада — майхона.
 Маймун — 1) бахтли, бахтиёр, қутлуқ, муборақ; 2) ҳайвон маъносида.
 Макнат — куч-қудрат, иқтидор, давлат, бойлик.
 Макрамат — 1) ҳурмат, шараф, иззат; 2) сахийлик, уруғлик.
 Мактум — махфий, бекитилган, сир тутилган.
 Макс — келиш, туттиш, секинлаш, тўхташ.
 Маъман — омонлик жойи, хавфсиз жой, тинч жой.
 Маъмун — омонда, ҳимоя остида, ҳимоя остига олинган.
 Маннон — муҳтарам, марҳаматли, сахий, қўли очиқ, ҳотам.
 Маош — тирикчилик, яшаш, тирикчиликка керакли нарсалар.
 Марг — ўлим.
 Марҳала — бир кунлик йўл, йўл устида тушиб ўтиладиган жой, манзил.
 Маркаб — от, улов.
 Маснад — 1) суянчиқ; 2) тахт; 3) баланд ўрин; 4) ҳукмдорлик ўрни.
 Масҳаф — хато ёзилган, бузиб ёзилган ёки бузиб ўқилган.
 Матар — ёмғир.
 Матраҳ — 1) жой, қабул жойи; 2) станция; 3) акси садо; 4) қушларни туттиш учун ишлатиладиган тўр, матраб.

- Мафлуж* — фалажланган, шол бўлган.
Мафраш — парда, чойшаб, ёпиқ.
Мафқудул асар — дом-дараксиз йўқолган.
Муфавваз, муфаввез — топширилган, ишонилган.
Машъум — разил, бахтсиз.
Машхун — тўлдирилган, тўла, тўлиқ.
Мақдам — 1) бирор жойдан қайтиш, қадам қўйиш, қадам етказиш, бир жойдан иккинчи жойга бориш-келиш; 2) қадам қўйилган жой.
Мақар — қароргоҳ, қарор топиш ўрни.
Мақосид — мақсадлар, ниятлар, муддаолар.
Маҳлул — ҳалланган, эритилган.
Маҳз — 1) холис, соф, тоза, нуқул; 2) фақат, фақатгина, ёлғиз.
Маҳбас — қамоқхона, зиндон.
Маҳфуз — сақланган, беркитилган.
Меҳр — 1) қуёш, офтоб; 2) севги, муҳаббат, ишқ.
Минқод — бўйсунувчи, итоат қилувчи.
Миръот — ойна, кўзгу.
Мунқатиъ — ажралган, кесилган, узилган.
Мубархан — аниқ, равшан, очиқ, белгили.
Муламмаъ — 1) равшан, ялтираган, ранг-баранг; 2) ҳар мисран ёки байти бошқа бир тилда бўлган шеър.
Мурассаъ — 1) қимматли тошлар билан безалган, қимматли тошлар қадалган; 2) шеърда икки мисрадаги сўзаларни бир-бирига мос ва оҳангдош бўлиб келиши.
Муқир — иқрор; муқир қилмоқ — иқрор бўлмоқ, тан олмақ.
Мушаъбид — найрангбоз, ҳуққабоз, кўз боғловчи.
Мунъим — неъмат берувчи, ризқ берувчи, тўйдирувчи.
Мул — май.
Муттамас — илтимос, сўров.
Мулҳам — илҳом берувчи, кўнгилга солувчи.
Муставли аҳкам — голиб ҳукм, забт қилувчи ҳукм, голиб фармон, қўлга киритувчи фармон.
Мутаббақ — 1) табақаланган; 2) қопқоқли, қаватма-қават.
Мукнат — 1) қувват, қудрат; 2) давлат, бойлик.
Муҳаймин — кузатувчи.
Мужро — 1) ижро қилиш; 2) ҳаракатга ўтиш, 3) узун сув йўли; 4) дарё шохобчаси, канал, водопровод трубаси.
Муртаиш — 1) тебранувчи, титровчи; 2) қўрқоқ.
Мунфак — айрилган, ажралган.
Мудғам — 1) киришган, бириккан, яширинган; 2) араб тили грамматикасида махражи жиҳатидан бир-бирига яқин товушни бир-бирига сингдириб айтиш.
Муҳаққар — 1) таҳқирланган, ҳақоратланган, паст; 2) кам, арзимас, кичкина.
Муктасиб — касб қилувчи, ишлаб толувчи.
Мунтахиб — сайлаб, танлаб олувчи.
Мунъадам — қириб ташланган, ўлдирилган, йўқ қилинган.
Мубрим — қистовчи.
Мубҳам — яширин, ноаниқ, чигал.
Муҳлик сам — ҳалок қилувчи заҳар, ўлдирувчи заҳар, йўқ қилувчи заҳар.
Муҳриқ — куйдирувчи, ёндирувчи, ўртовчи.
Музаҳҳаб — зарҳал қилинган, тилла суви берилган.
Муставф — ҳисобчи, дафтардор, ҳисоб-китоб ишларини олиб борувчи.

Мусҳаф — 1) қуръон; 2) китоб, рисола тўплами.
Мутриб — 1) чолғувчи, созанда, ашулачи; 2) Зухро юлдузи.
Муъдод — одатланган, ўрганган.
Мундариж — жойлаштирилган, киритилган.
Мунқалиб — ўзгарувчи, ўзгарган.
Музбайян — баён қилинган, изоҳ этилган, исботланган.
Музоҳир — ёрдамчи, қўлловчи.
Мунир — нур берувчи, ёритувчи, порлоқ қуёш.
Мухталиб — ҳар хил, турли-туман.
Мунхасиф — тутилган, нури тўсилган, хираланган.
Муанбар — хушбўй.
Муштари — 1) юлдузнинг номи; 2) харидор.
Музтариб — қайғуда қолган, қарорсизланган, тинчсизланган, роҳат-сизланган.
Мунвал — даража, лаёқат, қадр, мартаба.
Мубарро — холи, озод, бирор нарсага йўлиқмаган.
Муарро — 1) бўш, холи; 2) яланғоч, очиқ.
Мулавван — хилма-хил бўёқли, бўялган.
Музайян — зийнатланган.

Н

Наам — шундай, албатта, дарҳақиқат.
Навард¹ — 1) бурилиш, қайрилиш, муйилиш, эгиш, буккич, жингалак, гажак; 2) тўқув ғалтаги; 3) айланувчи цилиндр, филдиракча; 4) ўралган қоғоз, ўралган газлама, тугунча.
Навард² — кураш, жанг.
Навард³ — 1) муносиб, лойиқ, арзийдиган, яқинлашиб келаётган, ёндашаётган, фойдали, яроқли; 2) ўхшаш.
Навол — 1) инъом, эҳсон, ҳадя; 2) насиба, ҳисса; 3) ошам, луқма.
Навҳа — товуш чиқариб йиғлаш, мунгли йиғи, нола.
Наврас — 1) янги ўсиб келаётган, ёш; 2) энди етишган, ўспирин.
Навхез — янги ўсиб келаётган.
Надам — тавба, пушаймон, ачиниш, афсус қилиш, ўкиниш.
Найтир — нур сочувчи, порлоқ, нури.
Нажобат — машҳур, машҳурлик, олижаноблик.
Нажод — насл, насаб, келиб чиқиш.
Наздику дур — яқину узоқ.
Назокат — софлик, тозалик.
Назҳ, назих — пок, тоза, соф.
Назойир — «назир» сўздан бўлиб, ўхшаш, тақлид, намуна, шеърый тақлид, шеърый ҳазил маъносини билдиради.
Нақбат — толесиз, бахтсиз, бадбахтлик, фалокат, хорлик, машаққат.
Намуд — 1) кўриниш; 2) сўз бирикмасида ўхшаш, кўрсатган маъноларини билдиради.
Намудор — кўриниб турган, кўринишли, кўринарли.
Нанг — ор, уят, номус.
Нар — эрмак.
Нарм — мулоийм, юмшоқ.
Насб — 1) ўрнатиш, йўналиш, йўл-йўриқ, кўрсатма; 2) лавозимга белгилаш.

Настаран, насрин — оқ гул.

Нафир — 1) карнай, овоз; 2) нола, фарёд, йиғи; 3) жамоат, уруг;

4) нафратланувчи.

Нахл — 1) кўчат, ёш дарахт; 2) хурмо дарахти; 3) ёрнинг қомати.

Нақиб — бирор қабила, жамоанинг эътиборли кишиси.

Нақши мосиво — нақшдан ташқари, пақшдан холи.

Наҳиф — 1) озғин, ориқ; 2) ишдан чиққан, нозик, нимжон.

Ниам — неъматлар.

Нигин — 1) узук; 2) муҳр.

Нигун — 1) эгилган, букилган, тубан; 2) шарманда.

Нелхоҳ — дўст, дўстона.

Ниёз — 1) ёлвориш, ўтиниш, умид; 2) эҳтиёж, муҳтожлик.

Нийру — куч, қувват.

Нилгун — 1) нил ранг, кўкимтир; 2) осмон.

Нишинман — уя, ин, кулба.

Нишот — суюниш, шодлик, хурсандлик.

Ноб — тоза, тиниқ, соф.

Новак — 1) камоннинг ўқи; 2) киприк.

Нойин — ухловчи.

Нож — бир турли дарахт.

Нокор — яроқсиз, ишга ярамайдиган, таъсирсиз.

Нол — қамич қалам ичидаги ингичка томир, қилтириқ.

Носир — ёрдамчи, ёрдам берувчи.

Ноҳият — мамлакат, тупроқ, ер.

Нук — қушнинг тумшуғи, ўткир.

Нуфур — қочиш, тарқалиш.

Нуқуд — нақдлар.

О

Огин — 1) тўла, аралаш; 2) нақшли.

Озарм — номус, уят.

Ожар — гишт, черепица.

Олойиш — булғанч, ифлослик, кирлик.

Олуда — булғанган, булғанч, ифлос.

Омода — тайёр, тайёрланган.

Омур — амр сўзининг кўплиги; амр — иш, ҳаракат.

Осиб — зиён, зарар, мусибат, офат, тинчсизлик.

Оташпаш — олов сепувчи, олов сочувчи.

Офариниш — яратилиш, вужудга келиш.

Ошом — 1) ейиш, ичиш; 2) ичувчи.

Ошуб — ғавғо, тўполон, кўрқув.

Оят — белги, нишон.

П

Падид — пайдо бўлган, кўзга кўринган.

Падруд — видолашиш, хайрлашиш.

Пазир — сўз бирикмасида қабул қилувчи, ёқувчи маъносида келади; дил пазир — кўнгилга ёқувчи, ёқимли; насиҳат пазир — насиҳат қабул қилувчи.

Паргола — 1) парча-парча, бўлак-бўлак; 2) титилган, юмдаланган.

Парвин — ҳулкар.

Партоб — отиш (ўқ ҳақида).

Печтоб — 1) тўлғаниш, изтироб; 2) сиқилиш, қийналиш.

Пиро — безатиш.

Писанд — ёқтирилган, маъқул саналган.

Пойбаст — оёғи боғлиқ, оёғи банд.

Покбоз — садоқатли ошиқ, чин ошиқ, ҳалола ошиқ.

Пош — сўз бирикмасида селувчи, сочувчи маъносида келади, зар пош — зар сочувчи, нур пош — нур сочувчи.

Пурфан — ҳийлакор, найрангбоз.

Поютак — елиб юриш, чопиш.

Пўя — йўртиш, ўрта тезликда юриш.

Р

Равзан — туйнук, тешик, дарча.

Райб — шак-шубҳа.

Рам — қўрқиш, ҳурқиш.

Расан — арғамчи, арқон.

Рас — сўз бирикмасида қилувчи, етувчи, етишувчи каби маъноларда ишлатилади, фарёд рас — қулоқ солувчи, раҳм қилувчи.

Раунат — 1) енгилтақлик, телбанамолик; 2) сабрсизлик; 3) кучсизлик, бўшанглик; 4) аҳмоқлик, бемаънилик, бефаросат, бефаҳмлик.

Рафъ — кўтариш, йўқ қилиш.

Рохна — йиқиқ, дарз, мертик.

Рахт — 1) уй асбоби, анжоми; 2) кийим-кечак; 3) йўл (сафар).

Рахи — от, ола чипор от.

Рахшанда — ялтироқ, порлоқ, товланувчи.

Рисхон — христиан динидаги тақводор, зоҳид — роҳиб сўзининг кўпчилиги, монах.

Раҳн — гаров, баримта.

Раҳо — озод этилган.

Рев — ҳийла, макр, алдов.

Рез, реза — 1) сўз бирикмасида тўкувчи, тўкилувчи, сочувчи, оқувчи, оқизувчи, оқизувчан каби маъноларда ишлатилади: рез этмоқ — тўкмоқ, арақрез — тер тўкувчи, ашкрез — ёш оқизувчи; 2) майда, увоқ, ушоқ, хора рез этмоқ — тош майдаламоқ.

Рикоб — 1) узанги; 2) подшоҳ ҳузури.

Рифъат — юксақлик, баланд мартабалик.

Риш — соқол.

Ришта — 1) ип, таноб; 2) ришта касали.

Риша — илдиз.

Риққат — ниғичкалик, нозиклик, юмшоқлик, мулоимлик, кўнғил бўшлик.

Ройгон — йўлдан топилган, текин, текинга келган нарса.

Роҳатфизой — роҳат берувчи.

Роҳзан, раҳзан — йўлтўсар, қароқчи.

Руд, рўд — 1) музика қуроли, соз; 2) ариқ, анҳор, дарё.

Рус — маҳкам, қаттиқ, мустаҳкам, бекик.

Рўй — юз, чеҳра.

Рўсийҳ — юзи қора.

- Сабт* — 1) маҳкам туриш; 2) ёзиш, қайд қилиш.
Сабукбор — юки енгил, енгил, чаққон.
Сабух, сабуҳий — 1) тонг вақтидаги ичимлик; 2) эрталаб.
Садр, садро — нилуфар (гуллари чиройли сув ўсимлиги).
Саъд — бахт, толе, яхшилик.
Сайт — қутлуғ ном, яхши обрў, шуҳрат.
Салсабил — 1) тоза ва тиниқ оқар сув; 2) жаннат булоғи.
Сам — заҳар.
Самад — 1) доимий, доимийлик, мангулик; 2) бошлиқ, хўжайин, буй-
 руқ берувчи.
Самак — 1) балиқ; 2) ер ости.
Самсом — ўткир қилич.
Саргарм — маст, қизишган, қизгин киришган.
Сард — совуқ.
Сарафров, сарфаров — юксалтироқ, шодлантироқ.
Сароҳат — 1) очиқлик; 2) равшанлик.
Саубат — қийинлик, оғирлик, қийинчилик.
Сахт — қаттиқ, қотиб қолган, мустаҳкам.
Сақар — дўзах, тамуғ.
Сақизғон — зағизғон.
Сақф — шифт, гумбаз, том.
Сақоқ — ияк, бағбақа (бақбақа).
Сигол — 1) хулқ, одат, тахлит, юриш-туриш; 2) шикоят, хусумат,
 ғараз, нафрат.
Сижанжал — ойна, кўзойнак, тоза, равшан.
Сим — 1) балиқлардан бир тури; 2) учинчи.
Синжоб — силовсин, мўйи ўсиқ қизил олмахон ва унинг терисидан
 бўлган пўстин.
Синон — найза учи, ўткир найза.
Сипанд — исириқ, исириқ уруғи.
Ситом — отнинг эгар-жабдуқлари.
Сигор — кичкиналар, ёш болалар.
Соил, сойил — 1) савол қилувчи, сўровчи, истовчи; 2) тиланчи, гадоё.
Соир, сайир — 1) бошқа, ўзга; 2) сайр қилувчи, кезувчи.
Соид — билак.
Солик — бирор сўфийлик мазҳабига мансуб, сўфийлик йўлини ту-
 тувчи.
Сон — сўз бирикмасида ўхшаш, каби, сингари маъноларни англатади;
 хуршидсон — қуёш каби, қуёш сингари.
Соғар — май қадаҳи, май пиёласи.
Субукхез — чаққон, чопагон, тез юрадиган.
Сужжод — сажда қилувчилар.
Сунъ — 1) яшаш, яратиш, қудрат; 2) ҳунар, иш.
Сур — 1) тўй, баэм, шодлик йиғини; 2) шохдан қилинган карнай;
 3) қўрғон, қалъа.
Суроҳий — май идиши.
Сухон — 1) эгов; 2) арра.
Сўтух — камбағаллик, муҳтожлик, кучсизлик, қайғулик.

Таоб — машаққат, қийинчилик.

Тааллуд — 1) иллатланиш, касалланиш; 2) баҳона қилиш, сабаб кўрсатиш.

Табар — болта.

Табор — қариндош, авлод.

Табаҳ, табоҳ — хароб, бузуқ, вайрон.

Табхола — учуқ.

Таваққуъ — бирор ишнинг воқе бўлишига кўз тутиш, умид билан қараш.

Тавр — равиш, йўсин, одат, қилиқ, тарз.

Тавф — айланиш, юзни суртиш, зиёрат.

Тавъдиб — жазолаш.

Тажаллий — кўриниш, жилваланиш.

Тажарруд — алоқасизлик, четланиш, ҳамма нарсадан кечиш, ёлғизлик.

Тажоҳул ориф — билиб билмасликка солиш.

Таварв — қирғовул, тустовуқ.

Тазвир — алдаш, ҳийла.

Таковар — юрумол от.

Талаттуф — лутф ва юмшоқлик билан муомала қилиш, ёркалаш.

Талбис — ҳийла, макр, ёлғон, найранг.

Талхком — қайғули, тирикчилиги қийналиб ўтадиган, умидсиз.

Тамасхур — масхаралаш, мазаҳ қилиш.

Тамкин — оғир табиат.

Тамуз — саратон, июль ойи.

Тараб — хурсандлик, шодлик.

Тараб омода — хурсандлик, шодлик келтирувчи.

Тардид — рад қилиш, қайтариш, қатъий фикр бермаслик.

Тарий — 1) янги, куврак; 2) гўзал, тоза.

Туркитови — ҳужум, босқин.

Таро — тўғон, девор.

Таронғу — бир хил ёввойи дарахт, туронғи.

Тарра — гажак, жингалэк, кокил, зулф.

Таррор — ўғри, кисавур.

Тарсо — христиан.

Тарҳ — 1) ташлаш, олиб ташлаш; 2) қурилган бино; 3) қурилиш ва иморатларнинг режаси, плани, лойиҳаси, бичим; 4) тартиб.

Тасмим — заҳарланиш.

Тахайюл — хаёл қилиш, хаёлга келтириш.

Тахаллуф — хилофлик, ихтилоф.

Ташбиҳ — ўхшатиш.

Ташт — лаган, тоғора.

Тағайюр — ўзгариш, бошқа тусга кириш.

Таҳаррук — қимирлаш, ҳаракатланиш.

Таҳаммул — тоқат, сабр, чидам.

Таҳи — 1) бўш; 2) ҳавосиз.

Таҳуро, таҳур — покиза шароб, ўткир шароб.

Таҳқиқ — бирор нарсанинг ҳақиқатини излаш, текшириб кўриш, ҳақиқат қилиш.

Тайнат — сажия, хулқ, табиат, феъл, яратилиш.

Тиш — бекитмоқ, жазм қилмоқ, тишни тишга қўймоқ; қ а т л и г а т и ш — ўлдиришга жазм қилмоқ.

Тиймор — бирор ишни юзәгә чиқаришдаги ҳаракат, хизмат, қайғуриш.

Тиҳ — холи, бўш.

Товшолмоқ — эзилмоқ, янчилмоқ, заифланмоқ.

Торам — 1) усти гумбаз баланд уй, гумбаз; 2) кўк, осмон.

Тос — ичи чуқур лаган, тоғора, жом.

Тоқи мино — кўк осмон, кўк гумбаз.

Тсҳир — мусаффо, соф, доғи йўқ.

Тухк — графин, хумча.

Турра — кокил, ўрилган соч, сочининг жингалаги.

Тулуъ — чиқиш, кўриниш, балқиш (қуёш, ой).

Туш — рўпара, томон, тараф.

Тўбий, тубо — 1) диний эътиқодга кўра жаннат дарахти деб фараз қилинган гўзал дарахт; 2) келишган қомат.

У

Убур — ўтиш.

Уд — 1) оловга ёққанда хуш ис берадиган ёғоч; 2) чолғу асбоби.

Унзиво — хилватда бўлиш, узлатга чекиниш.

Унноб — жилонжийда.

Унс — яқинлик, улфат, чин дўст.

Усрат — қийинчилик, огирлик, танглик, мушкуллик.

Усру — кўп, тезда, ғоятда.

Устивор — чидаман, маҳкам, тўғри.

Уфуч — ҳовуч, қисм.

Уюмоқ — ухламоқ; у ю б — ухлаб.

Уқбо — охират.

Ф

Фавкиҳ — мевалар, биринги фокиха.

Фалоҳ — қутулиш, халос топиш, нажот.

Фаржом — 1) охири, тугаллаш, тамомлаш, натижа; 2) фойда.

Фарзона — 1) донишманд, олим; 2) ақлли, зеҳинли, бамаъни, ўйлаб иш қиладиган, мулоҳазали.

Фарт — ҳаддан ташқариллик, ортиқлик, чексизлик.

Фархунда — қутлуғ, саодатли, бахтли, қувончли.

Фарош — ётоқ, ўрин.

Фараҳ — шодлик.

Фарш — тўшаш, ётқизиш.

Фатгон — фитначи, мафтун этувчи, жозибали.

Фиган, фикан — сўз бирикмасида отувчи, ташловчи, солувчи маъносидан ишлатилади; нола фиган — нола қилувчи, хора фикан — тош отувчи каби.

Филури — олтин пул, қадимги кумуш пул.

Фитода — ғамгин, афтода, тушкун.

Фойиқ, фоиқ — 1) енгадиган, енгиб чиқадиган, бартараф қиладиган; 2) жуда яхши, олий даражали.

Футувват — йиғитлик, мардлик олижаноблик.

Х

Хизон — ўрнидан турувчи, сакровчи, чопувчи.

Хайл — 1) гуруҳ, тўда, тўп; 2) от-улов тўдаси.

Харвар — бир эшак кўтаргудек юк.

Хараж — чиқим, исроф.

Хасмо — душманлар.

Хирасар — ўжар, бир сўзли, саботли.

Хитта — мамлакат, ўлка, ер юзи.

Ховар — қуёш, шарқ.

Хозин — 1) хазиначи; 2) қўриқчи, соқчи, посбон.

Хор — тирналган жой, чақа.

Хора, хоро — 1) қаттиқ тош; 2) товланиб турадиган қимматбаҳо ипакли тўқима.

Хуни дият — хун пули.

Хурд — саёз, кичкина.

Хуша — бошоқ, узум боши.

Хушигвор — хуштаъм, мазали, лаззатли.

Ч

Чавгон — бир ўйиннинг номи; «гўйин чавгон» ўйинида от устида туриб гўй (тўп)ни тутиб олинадиган, учи эгри узун таёқ.

Чархи фарсо — осмонни бузувчи.

Чарғона — сапойил номли чолғу асбоби.

Чин — 1) рост, аниқ; 2) ажин, сочнинг жингаласи; 3) сўз бирикмасида терувчи маъносида келади. **Х ў ш а ч и н** — бошоқчи, машоқ терувчи.

Чобук — чаққон, тез, илдам, чавандоз, ўйноқи, шўх.

Човушдар — ҳудайчи (арзга келган кишиларни шоҳга рўпара қилувчи ва кузатувчи амалдор), эшик оғаси, элчи.

Чуст — чаққон, тез.

Ш

Шабранг — тим қора, қора от.

Шадойид — шиддатли.

Шажар — дарахт.

Шамат — қора нақш.

Шарар — учқун, аланга.

Шаҳвор — йирик ва аъло.

Шақ — ёриқ, тешик, ажралиш (бинода).

Шеван — нола, зор, фиғон, мунг.

Шигарф — 1) ажойиб кўзга ташланиб турадиган, камёб; 2) гўзал, нафис; 3) буюк, кучли.

Шиканж — 1) букилиш, буралиш; 2) қийноқ.

Шима — одат, хулқ, табиат.

Шифта — гирифтор, берилган, ошиқ.

Шиям — характер, одат.

Шомил — 1) ёйилган, ўраб олинган; 2) тегишли.

Шумора, шумор — саноқ, ҳисоб.

Шўғл — киришиш, шуғулланиш.

Шўху шанг — жилвали, жозибали, ўйинқароқ.

Шўрб — ичиш.

Э

Эвид — худо.

Эмин — омонда, тинч, хавфсиз.

Эҳмол — бепарволик, сустлик.

Я

Якрон — тўриқ, тўриқ от, жийрон от.

Яксар — бир бошдан, бирдан, биракай, бутунлай.

Ям — дарё, денгиз.

Яминчу ясор — ўнг ва чап.

Яшим — яшиа тусли тош.

Қ

Қаллош — саёқ, дангаса, ялқов фирибгар.

Қаннод — қандолатчи, шакарпаз.

Қарн — аср, давр.

Қарин — яқин, яқинлашган, қалин дўст.

Қосид — 1) хабарчи, хат ташувчи, элчи, чопар; 2) қасд қилувчи, инти-
лувчи.

Қурс — кулча, тўгарак, нарса.

Қусур — қасрлар, саройлар.

Қуморгал — ўралган, қуршалган жой. *Қумори ишқ* — ишқ билан
ўралган.

Ғ

Ғадр — хиёнат, раҳмсизлик, золимлик.

Ғалло — ғалла.

Ғаммов — чақимчи.

Ғола — юзга сурадиган қизил илик.

Ғорат — талон қилиш, барбод қилиш, битириш.

Ғошия — от ёпуғи.

Ғул — дев, ёввойи одам.

Ғунж — 1) ноз-карашма; 2) шодлик.

Ҳ

Ҳавн — 1) осойишталик, мулоимлик, раҳмдиллик, самимийлик, кам-
тарлик; 2) енгиллик, қулайлик.

Ҳавро — 1) озод, эркин; 2) покиза, гўзал, ҳусндор.

Ҳавоши — 1) ҳошиялар, бирор нарсанинг чети, қирғоғи; 2) шарҳ ва
изоҳлар; 3) хизматкорлар; 4) ёш туялар.

Ҳад — даража, мартаба, чегара, чек.

Ҳадиф — 1) нишон, нишон жойи; 2) йўналиш нуқтаси.

Ҳавён — беҳуда, бемаъни сўз, алжираш.

Ҳазм — ҳушёрлик, эҳтиёткорлик, мустақамлик.

Ҳазвол — ҳазилчи, мазаҳчи, қизиқчи.

Ҳамл — 1) кўтариш, кўтарилиб туриш, чидаб туриш; 2) кўтарилган
юк; 3) қориндаги юк (бола).

Ҳамойил — елка ва қўлтиқ орқали ўтказиб тақиладиган боғ, масала,
қилич ёки китоб жилдининг боғи.

Ҳамсар — тенг, баробар, улфат.

Ҳамтак — бирга юривчи, бараварлашувчи, югуришда тенг.

Ҳамто — 1) ўхшаш; 2) ўртоқ.

Ҳарза — 1) беҳуда, бемаъни сўз, бекорчи сўз, валақлаш, алжираш;
2) бекорчи, бефойда.

Ҳарқат — 1) куйиш, ёиш; 2) ғам-қайғу.

Ҳижор — тошлар.

Ҳинду — қора тусли, хол маъносида ишлатилади.

Ҳойил, ҳоил — тўсиқ, ғов.

Ҳола — ой ва қуёшнинг гардиш боғлаши.

Ҳулла — безакли, нозик ва нафис кийим.

Ҳумоюн — подшоҳлик, қутлуғ, муборак, шарафли.

Ҳут — балиқ туркумидаги юлдузлар, ҳижрий ҳисобидаги ой ети —
февраль, март ойига тўғри келади.

Ҳуққа — қути.

МУНДАРИЖА

ҒАЗАЛЛАР

«Нун радифи

Тонг эрмас	7
Паришонман	8
Беқарор ўлмоқ не тонг	9
Дилбарму экан	10
Эй париваш	11
Қолмади кўнглумда армоним букун	13
Эврулур ҳар лаҳза бошингдан	14
Юзинг оч	15
Бу қиш	16
Аҳли вафо маҳзун. Жунун даштида	18
Оғаҳий сарафроз ўлсун	21
Дами ғам бўлмасун Камолиному дейин	22
Қил равон	25

«Вов» радифи

Гар эурсан мард	26
Фигону нола қил- сам айб эмас	27
Каломи руҳпар- варму	28
Наво еткур унинг- дин	29
Тошиб Жайҳунда сув	30

Оғаҳий сочар сўз нақдини	31
---------------------------------------	----

«Ҳойи ҳавваз» радифи

Оразингдин ниқоб олсанг	32
Кел, эй, маҳзун кўп- гул...	33
Эй кўнгул, толиб эсанг...	34
Оғаҳий, кўз тутма. Эллик етти ёш устина	35
Ул чашми жаллод устина	37
Очилса боғ аро гул. Эй мутриби гулчеҳ- ра	38
Ул ой рухсори	39
Ғунча	40
Латофатлиғ юзинг шавқи	41
Етур, эй сабо	42
Нотавон рўза	43
Оҳиста-оҳиста	44
Маъно гавҳари бир- ла	45
Мумтоз ўйнаса	46
Жоми ишрат даври хуштур	47
Узгача	48
Бу кеча	49
Тугошти ишқинг ўти	50
	51
	52

Нозу адолар бу кеча	53
«Лом алиф» радифи	
Хайли гам зўр айлабон	54
Воҳ яна гам хайли.	55
«Е» радифи	
Ишқинг гами	56
Тузса мажлис дўстлар	57
Навбахор айёми	58
Хусн мулкида	59
Гулзорим	60
Оби кавсарни нетай	61
Эй тўти	62
Умидим бу эдиким.	63
Баҳраманд эткил	64
Боғи жаҳонки хуштурур	65
Ҳар сўзинг фасоҳат гавҳари	66
Ширин мақол айлар мани	67
Булбулу қумри	68
Айб айлангиз	69
Кўкка етгай эрди бошим	70
Кулбаи аҳзонима келди	71
Эй сабо	72
Ниҳон ўлди	73
Офтоби ховарий	74
Тарийқи дилраболиғ	75
Бўлмаса бўлмасун, нетай	76
Дарди дилим	77
Ул ой гами	78
Жон тухфаси	79
Чой	80
Олди кўнглумни	81
Эй меҳрибоним	82
Ишқ мубталоси	83
Кўзимни равшан айлади	84
Мустаҳзод	
Кўргузуб нозу адо	85
Дийдоринга шайдо	86
Хуршид киби юз	88

Мухаммаслар	
«Алиф» радифи	
Шакар борингга салламно	89
Кулбам айлади маскан	91
Бўстонга яғмо	93
Маҳбуб бўлсин жилвагар	96
«Бс» радифи	
Чархдин кўз тутма.	98
Бўлма маҳзуни Огаҳий	100
Ёқут анго маскан	102
Олам мажлиси аро.	104
Жавр айлади ҳардам	106
«Тс» радифи	
Гулдек юзингни кўрсат	108
Гулистонини беҳор эт	110
Огаҳий, қилма ҳавас шоҳу жалолат масканин	112
Гул юзида латофат.	114
«Дол» радифи	
Ул кўзи бодом	116
«Ре» радифи	
Қилди музайян жамолини	117
Шўҳи дил оро	119
Келди яхши меҳмонлар	121
Ой била кун бўлди зор	123
Лола доғ ўлур	124
Қўйма ўзни ранжу меҳнатда	126
Беҳуда чекма ранж ила меҳнат	128
Ул юзи гул	130

«Зе» радифи

Боримизу баҳори- миз	132
Елғуз	134
Фалак ситам қи- либон	136
Оҳимла ёнди	138
Васл майи ҳумори- миз	140

«Син» радифи

Арзимас	142
Қадримни баланд втмас	144
Икки кўзин хунхор- лар қилди	146
Гулгун либос	148

«То» радифи

Ишқ элини қилди зору ҳайрон	150
--	-----

«Ғайн» радифи

Рўза	152
----------------	-----

«Қоф» радифи

Гумбази нили ра- воқ	153
-----------------------------------	-----

«Коф» радифи

Ишқ даштида	155
Зебо оразинг	156
Ул сарви қад	158
Ерима айтинг	160
Эй дилрабо, қошу кўзинг	162

«Лом» радифи

Олғил жамолингдин ниқоб	165
Кўз тутарман	166
Ҳайрон бўлди гул. Гулистон қил	167
	168

«Мим» радифи

Эй ҳаким	170
Аҳли замондин ул- фатим	172

«Нун» радифи

Юзи хуршиди тобо- ним	174
Меҳру вафо расмин тутиб	176
Стамидин хазину гирёнман	178
Жафо қилмоқ била толмас	180
Фасли баҳор	182
Мунча жафо қил- моқ	184
Аён эт лутф ила шафқат	186
Фурқат ичра	188
Саодат нури	190
Чавгон ўюнин кўр- динг	192

«Ҳойи ҳовваз»
радифи

Рухсори бирла қо- мати	194
Ул зору ношод устина	196
Иш манго оху фи- гондур	198
Улус таъзиму икро- ми била	200
Кўзларимни айлагин равшан	202
Ишқиға бўлмама ошно	204
Юз узра зулфи анбарин	205
Лаъли хандондир	207

«Е» радифи

Оташин рухсор	209
Боғи жаҳонки хуш- турур	211
Ёр ўлмағай	213
Бир моҳи пайкар ишқина	215
Сабру қарори кўз- лали	217
Гул ранг қабо	219
Алам чекди	221
Мезбонлиг расминни кўргуз	224
Бўлмаса бўлмасун, нетай	225

Мусаддаслар	
Соқийе, бер манга жом	227
Озод ўлоли	229
Эй авжи адолат	231
Олам ичра дилбарлар	233
Жавру жафосини кўринг	235

Мураббаълар

Жамолнинг шавқида	237
Мақомим долазор	239

Мусамманлар

Эй кўнгул	241
Бу кўҳна дайр аро	244
Ул ой фурқатида	246

Таржиъбандлар

Даҳр бир гулшандурур	249
Азиз жонга	252
Эй, ёри париваш	257
Хайратга солур	262

Муқаттаот (қитъалар)

Рубоиёт

Туюқлар

Маснавийлар

Даҳр боғи таърифида	291
Дилбарим сифатлари	299
Ошиқи содиқ	305
Иморати олий	314
Рафинак боғи тасвири	316
Рафинак боғидаги бино тасвири	318
Хива боғи тасвири	323
Кўҳна Урганчдаги боғ тасвири	324
Байрамалидаги талон-торож	325
Жайхун тўлқини	326
Саёҳатнинг фойда-	

си ҳақида 327

Соқийга хитоб	328
Ғайрат қил	330
Сўзининг боқийлиги ҳақида	331
«Дош ҳовли» тасвири	333
Саратон	334
Кураш	335
Пойга	336
Шикор	337
Тошовуз боғи	339
Зиёфат	341
Тўйнома	343
Зулмидан дод	350
Шўриш	352
Ов таърифи	353
Қаламга хитоб	354
Соқийга хитоб	355
Куш ови	358
Пойга таърифида	359
Урмонда ов	360
Манзил узоқ	361
Вабо офати	362
Амударё тошқини	364
Тўқайда ов	365
Боғ таърифида	366
Шеърый мадҳал	367
Ҳазорасп тасвири	369
Чандир дарёсининг тасвири	370
Замон ва фалак ҳақида	371

Қасидалар

Касидаи насиҳат	373
<i>Форсча-тожикча шеърларидан намуналар</i>	
Рўйи гулфому туро	378
Аҳли ҳусн	379
Ахтари баҳтам	381
Умид Омад	383
Эй нигор, омад баҳор	385
Эй дил	387
Жафоу жавру бедо-даш	389
Мухаммаси Оғаҳий	391
Изоҳлар	395
Нашрга тайёрловчилардан	400
Лугат	402

На узбекском языке

ОГАХИ

Сочинения в 6 томах

ТОМ II

Стихотворения

(ДЕВОН)

Редактор **Х. Пулатов**
Рассом **Э. Исдоқов**
Расмлар редактори **Н. Холиқов**
Техн. редактор **Э. Саидов**
Корректор **Ш. Собирова**

Босмахонага берилди 17/III-1972 й. Босишга рухсат
втилади 26/VI—72 й. Формати 84×108¹/₃₂. Босма л.
13,25. Шартли босма л. 22,22. Нашр. л. 13,84. Тира-
жи 25 000. Гафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат
нашриёти. Тошкент. Навоий кўчаси, 30. Шартнома
№ 3—67.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Матбуот Давлат
комитетининг Тошкент полиграфкомбинатида № 1 қо-
ғозига босилди. Навоий кўчаси 30. 1972 йил, заказ
№ 1723. Баҳоси 67 т.